

5.10.7.15

ДНЕВНИКЪ

ЗАКОНОВЪ.



DZIENNIK PRAW

TOM 60.

N^{er} 180.



WARSZAWA.

W Drukarni Rządowej, przy Kom. Rząd. Sprawiedliwości.

1862.

D-29/80



Ke

120664



5.10.7.19

DZIENNIK PRAW

Nr 180.

TOM SZESZCZDZIESIĄTY.

*Выписка из Журнала Статсъ-Секретаріата
Царства Польскаго.*

Божією Милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ П,
Императоръ и Самодержецъ Всероссій-
скій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій.

и проч., и проч., и проч.

Признавая необходимымъ согласовать
Главное Управленіе Царства Польскаго
съ новыми учрежденіями, Всемилости-
вѣйше дарованными сему Царству, Ука-
зомъ Нашимъ 14 (26) Марта 1861 года,
а также находя нужнымъ точнѣе опре-
дѣлить власть Намѣстника Нашего и
предѣлы вѣдомства гражданскаго упра-
вленія въ Царствѣ; такъ какъ Монар-
шее уполномочіе, данное Намѣстникамъ
Нашимъ въ Царствѣ 17 (29) Апрѣля
1818 года, не соотвѣтствуетъ нынѣ-
шнимъ обстоятельствамъ, Мы постано-
вили и постановляемъ:

*Wypis z Protokółu Sekretarjatu Stanu
Królestwa Polskiego.*

z Bożej Łaski

М Y A L E X A N D E R II-gi,
Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi,
Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki.
etc., etc., etc.

Mając na względzie potrzebę zastoso-
wania Naczelnego Zarządu Królestwa Pol-
skiego do nowych Instytucyi, temuż Kró-
lestwu Ukazem Naszym z d. 14 (26) Mar-
ca 1861 r. **NAJMIŁOŚCIWIEJ** nadanych, jak
niemniej bliższego określenia Władzy Na-
miestniczej i zakresu władzy cywilnej
w Królestwie, przy względzie iż pełno-
mocnictwo **MONARSZE** Namiestnikom **NA-**
SZYM w Królestwie d. 17 (29) Kwietnia
1818 r. udzielone, nie odpowiada już o-
becnym okolicznościom, postanowiliśmy
i stanowimy:

Ст. 1. Намѣстнику, въ качествѣ представителя Нашего въ Царствѣ Польскомъ, ввѣряется высшая власть по всемъ частямъ управленія, за исключеніемъ:

законодательной власти и тѣхъ предметовъ, которые, по существующимъ особымъ постановленіямъ, или на основаніи послѣдующихъ нашихъ повелѣній, должны быть представляемы на окончательное наше рѣшеніе, а равно тѣхъ, которые, по особенной ихъ важности, Намѣстникъ признаетъ нужнымъ Намъ представить.

Ст. 2. Охраняя въ Царствѣ безопасность и порядокъ, Намѣстникъ нашъ дѣйствуетъ по дѣламъ административнымъ и исполнительнымъ, чрезъ подчиненныхъ ему: Начальника гражданскаго управленія и командующаго войсками въ Царствѣ. Онъ есть главный Начальникъ всѣхъ властей въ Царствѣ, а также расположенныхъ въ ономъ войскъ, кои подчиняются ему на основаніи особаго о томъ постановленія Нашего.

Art. 1. Namiestnik w przymocie zastępcy Naszego w Królestwie Polskiem, sprawować tam będzie wszelką Władzę z wyjątkiem:

władzy prawodawczej i tych przedmiotów, któreby według istniejących przepisów, lub późniejszych rozkazów Naszych, do ostatecznej Naszej decyzji były zachowane, jako też tych, któreby ze względu na szczególną ich ważność, przedstawić Nam uznał potrzebę.

Art. 2. Utrzymując w Królestwie bezpieczeństwo i porządek, Namiestnik Nasz władzę administracyjną i wykonawczą sprawować będzie za pośrednictwem podległych mu Naczelnika Rządu Cywilnego i Dowódcy wojsk, w Królestwie konsystujących. Jest on głównym zwierzchnikiem wszystkich Władz w Królestwie, jak niemniej i wojska, które zostaje pod jego rozkazami, na zasadzie oddzielnego w przedmiocie tym postanowienia.

Ст. 3. Намѣстникъ Нашъ есть Предсѣдатель Государственнаго Совѣта Царства. Въ Совѣтъ Управленія онъ предсѣдательствуетъ всякій разъ, когда признасть сіе нужнымъ.

Ст. 4. Нынѣ существующая Канцелярія Намѣстника упраздняется, съ передачею всѣхъ административныхъ дѣлъ въ подлежащія Правительственныя мѣста.

Для переписки по дѣламъ, исключительно вѣдѣнію Намѣстника подлежащимъ и для заграничныхъ сношеній, учреждаются при немъ особыя Канцеляріи по опредѣленному для нихъ штату.

Ст. 5. Непосредственное завѣдываніе Гражданскою частію въ Царствѣ, принадлежитъ Начальнику Гражданскаго Управленія. Онъ предсѣдательствуетъ въ Совѣтъ Управленія, за исключеніемъ тѣхъ случаевъ, когда Намѣстникъ лично предсѣдательствуетъ въ ономъ. При равенствѣ мнѣній, голосъ предсѣдательствующаго даетъ перевѣсъ; онъ состоитъ Членомъ Государственнаго Совѣта, въ которомъ занимаетъ первое

Art. 3. Namiestnik Nasz jest Prezesem Rady Stanu Królestwa, prezyduje w Radzie Administracyjnej, ile kroć razy uzna tego potrzebę.

Art. 4. Jstniejąca obecnie Kancellarya Namiestnika znosi się i wszelkie interesa administracyjne dotąd przez nią przeprowadzane zwracają się do władz właściwych.

Dla korespondencyi w przedmiotach, do wyłącznych attribucyi Namiestnika należących, jako też i stosunków zewnętrznych dotyczących, ustanawiają się przyboczne Kancellarye podług oddzielnego etatu.

Art. 5. Bezpośredni kierunek służby cywilnej w Królestwie, do Naczelnika Rządu Cywilnego należy. On prezyduje w Radzie Administracyjnej, gdy Namiestnik na niej obecnym nie jest, i głos jego wówczas w razie równości zdań przeważa. Jest Członkiem Rady Stanu w której pomiędzy Członkami Rady Administracyjnej, pierwsze zajmuje miejsce i bezpośrednim zwierzchnikiem Kommissyi Rządowych, i im

мѣсто между Членами Совѣта Управленія и есть непосредственный Начальникъ Правительственныхъ Коммиссій и равныхъ имъ Гражданскихъ управлений въ Царствѣ.

Ст. 6. Журналы тѣхъ засѣданій Совѣта Управленія, въ коихъ председательствовалъ Начальникъ Гражданскаго Управленія, представляются Намѣстнику, который имѣетъ право приостановить исполненіе тѣхъ постановленій Совѣта, въ коихъ найдетъ важныя неудобства, и безотлагательно представить о томъ на Наше разрѣшеніе.

Ст. 7. Постановленія Совѣта Управленія, обнародуемыя въ Дневникѣ Законовъ, подписываются Намѣстникомъ и контрасигнируются Начальникомъ Гражданскаго Управленія и подлежащимъ Главнымъ Директоромъ.

Ст. 8. Начальникомъ Гражданскаго Управленія и Совѣтомъ Управленія рѣшаются всѣ тѣ дѣла, кои не подлежатъ окончательному рѣшенію существующихъ властей согласно съ изданными для нихъ положеніями, за изытіемъ

współrzędnych Władz cywilnych Królestwa.

Art. 6. Protokoły posiedzeń Rady Administracyjnej, pod prezydencyą Naczelnika Rządu Cywilnego odbytych, przedstawiają się Namiestnikowi, który własnym jest wstrzymać wykonanie postanowień, w którychby upatrywał ważne niedogodności i takowe niezwłocznie do Naszej decyzji przedstawić.

Art. 7. Postanowienia Rady Administracyjnej, w Dzienniku Praw ogłaszane, podpisem Namiestnika, przez Naczelnika Rządu Cywilnego i właściwego Dyrektora Głównego kontrasygnowanym, opatrzone będą.

Art. 8. Naczelnik Rządu Cywilnego i Rada Administracyjna decyduje wszelkie interesa, z tąż służbą związek mające, a do ostatecznej decyzji Władz istniejących, według przepisanych dla nich organizacyi nie należące, z wyjątkiem tych które do

тѣхъ, которыя предоставлены исключительному рѣшенію Намѣстника.

Ст. 9. Разрѣшенію или разсмотрѣнію Намѣстника Нашего въ Царствѣ подлежатъ все дѣла высшаго управленія и по военной части.

Ему принадлежить: обнародованіе Нашихъ Указовъ и повелѣній, а равно Приказовъ по Гражданской части и переменахъ по службѣ;

помилованіе преступниковъ и утвержденіе приговоровъ судебныхъ мѣстъ по дѣламъ уголовнымъ, на точномъ основаніи существующихъ о семъ постановленій;

утвержденіе рѣшеній по спорамъ о предѣлахъ власти Правительственныхъ и судебныхъ мѣстъ и Начальствъ; утвержденіе всехъ приговоровъ по политическимъ дѣламъ, впредь до изданія окончательнаго по сему предмету постановленія;

окончательное разрѣшеніе дѣлъ по военной части, находящихся въ связи съ гражданскимъ управленіемъ Царства;

выłącznej decyzji Namiestnika są zachowane.

Art. 9. Namiestnik Nasz w Królestwie decyduje, lub rozpoznaje wszelkie wyższe interesa Stanu i interesa wojskowe.

Do niego należy: ogłaszanie Najwyższych Naszych rozkazów i własnych rozkazów do Zarządu Cywilnego o zmianach służbowych;

prawo łaski i zatwierdzanie wyroków karnych w zakresie obowiązującymi przepisami wskazanym;

zatwierdzanie wyroków w sporach jurisdikcyjnych zapadłych;

wszelkich wyroków w sprawach politycznych, do czasu ogłoszenia przygotowanych w tej mierze przepisów;

wydawanie ostatecznych rozporządzeń w wszelkich kwestjach, siły zbrojnej dotyczących, a w związku z administracją cywilną Królestwa będących.

Намѣстникъ разсматриваетъ и Намъ представляетъ:

всѣ донесенія, отчеты и дѣла, требующія Нашего разрѣшенія;

и наконецъ, рѣшаетъ всѣ дѣла Гражданскаго управленія, по которымъ Начальникъ онаго, по особой ихъ важности, признаетъ нужнымъ испросить разрѣшеніе Намѣстника.

Намѣстникъ имѣетъ право уполномочить Начальника Гражданскаго управленія подписывать нѣкоторые, или всѣ представленія, дѣлаемые въ исполненіе постановленій заключающихся въ журналахъ Совѣта Управленія.

Ст. 10. Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Начальника Гражданскаго Управленія, не свыше 28-ми дней, Намѣстникъ назначаетъ заступающаго его мѣсто; въ случаѣ же болѣе продолжительной болѣзни или отсутствія его, заступающій его мѣсто назначается Нами.

Ст. 11. Всѣ постановленія, относительно управленія Царствомъ Польскимъ, не отмѣненныя настоящимъ Указомъ, остаются въ своей силѣ.

Namiestnik rozpoznaje i Nam przedstawia: wszelkie raporty, sprawozdania i interesa, decyzji Naszej wymagające i decyduje w końcu;

wszelkie interesa, któreby Naczelnik Rządu Cywilnego, ze względu na szczególną ich ważność Namiestnikowi przedstawić uznał potrzebę.

Namiestnik mocen jest upoważnić Naczelnika Rządu Cywilnego do podpisywania części, lub wszystkich przedstawień, w spełnieniu decyzji i protokółami Rady Administracyjnej objętych czynionych.

Art. 10. W razie choroby lub nieobecności Naczelnika Rządu Cywilnego, Namiestnik wyznacza zastępcę, gdyby przeszkoda dłużej jak dni 28 trwać miała, Zastępcą przez Nas wyznaczonym pozostanie.

Art. 11. Wszelkie przepisy dotyczące Zarządu Królestwa Polskiego, Ukazem niniejszym nie uchylone, pozostają w swej mocy.

Ст. 12. Исполнение Указа сего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ. Данъ въ Царскомъ Селѣ Мая 27 (Юня 8) дня 1862 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Art. 12. Wykonanie Ukazu tego, który w Dzienniku Praw zamieszczonym być ma, Namiestnikowi NASZEMU w Królestwie Polskiem polecamy.

Dan w Carskiem Siele, dnia 27 Maja (8 Czerwca) 1862 roku.

Przez Cesarza i Króla

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) J. Tymowski.

Za zgodność:

Minister Sekretarz Stanu,

M. P. (podpisano) J. Tymowski.

Za zgodność:

p. o. Sekretarza Stanu (podp.) Kretkowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,

Członek Rady Stanu,

Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,

Radca Stanu, J. Ornowski.

Dzień ogłoszenia dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1862 r.

Tom LX do Nru 180

125664



*Выписка из Журнала Статсъ-Секретаріата
Царства Польскаго.*

Божією Милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ II,

**Императоръ и Самодержецъ Всероссій-
скій, Царь Польскій,**

Великій Князь Финляндскій.

и проч., и проч., и проч.

Принимая во вниманіе: что Декретъ Короля Саксонскаго, Герцога Варшавскаго, отъ 19 Ноября 1808 года, устрояющій Евреевъ въ Нашемъ Царствѣ Польскомъ, впредь до дальнѣйшаго распоряженія Правительства, отъ права приобрѣтать недвижимыя имѣнія, равно 16-я статья 1-й книги Гражданскаго Уложенія Царства Польскаго, и другія постановленія, которыми Евреи, подданные Царства, въ пользованіи нѣкоторыми гражданскими правами ограничены, или подчинены особымъ правиламъ, состоятъ въ связи съ Декретомъ

*Wypis z Protokółu Sekretarjatu Stanu
Królestwa Polskiego.*

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

**Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi,
Król Polski,**

Wielki Xiążę Finlandzki.

etc., etc., etc.

Biorąc na uwagę, że dekret Króla Sakskiego, Xiecia Warszawskiego z d. 19 Listopada 1808 r. zawieszający żydów Naszego Królestwa Polskiego aż do dalszej decyzji Rządu w nabywaniu dóbr nieruchomych, tudzież art. 16 księgi I-ej Kodexu Cywilnego Królestwa Polskiego, i inne urządzenia, przez które żydzi poddani Królestwa Polskiego, w używaniu niektórych praw cywilnych są ograniczeni lub wyjątkowym przepisom poddani, zostają w związku z dekretem Króla Sakskiego z dnia 17 Października 1808 roku, mocą którego mieszkańcy w teraźniejszym Królestwie Polskiem osiedli, wyznający religję Moj-

Короля Саксонскаго отъ 17 Октября 1808 года, въ силу котораго, жители нынѣшняго Царства Польскаго, исповѣдующіе вѣру Моисея, ограничены въ пользованіи политическими правами, а всѣ таковыя распоряженія, не соотвѣтствуютъ ни общимъ основаніямъ дѣйствующаго въ Нашемъ Царствѣ законодательства, ни же духу Указа Нашею отъ 24 Мая (5 Іюня) 1861 года, о выборахъ въ уѣздные, городскіе и губернскіе Совѣты, который допускаетъ всѣхъ подданныхъ Нашею Царства Польскаго, безъ различія состоянія и исповѣданія, умѣющихъ писать и читать по польски, къ участию въ выборахъ въ Члены означенныхъ Совѣтовъ;

что, въ слѣдствіе прекращенія издѣльной повинности, устраняется одна изъ причинъ воспрещенія Евреямъ приобрѣтать земскія имѣнія, именно: та, чтобы Евреи не приобрѣтали помѣщичьей власти надъ христіанами; что постановленія, ограничивающія Евреевъ въ правѣ на жительство въ нѣкоторыхъ мѣстахъ, требуютъ измѣненія;

зѣсза, w używaniu praw politycznych zostali zawieszeni, a wszystkie te rozporządzenia nie odpowiadają ogólnym zasadom, obowiązującym w Królestwie Naszem prawodawstwa, oraz duchowi Ukazu Naszego z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1861 roku, w przedmiocie wyborów do Rad Powiatowych miejskich i gubernijalnych, który wszystkich poddanych Naszego Królestwa Polskiego, bez różnicy stanu i wyznania, pisać i czytać po polsku umiejących, do wyborów na Członków Rad pomienionych dopuścił; zważywszy dalej, że ze zniesieniem pańszczyzny, ustanie jeden z powodów zakazania żydom nabywania dóbr ziemskich, a którym jest ten: iżby oni zwierzchnictwa dominialnego nad ludem chrześcijańskim, opierającego się na stosunku pańszczyznianym, niedostępowali; zważywszy, że przepisy ograniczające żydów co do możności zamieszkiwania w niektórych miejscach, zmiany wymagają;

zważywszy z drugiej strony, że żydzi za przypuszczeniem ich do dobrodziejstw powszechnego prawa krajowego, powinni w czynnościach życia cywilnego zaniechać używania języka i pisma osobnego;

съ другой же стороны, что Евреи, по распространению на нихъ благодѣяній общихъ законовъ края, должны въ гражданской жизни покинуть употребленіе особаго языка и письма; наконецъ, что и другія особыя учрежденія, касающіяся Евреевъ Царства, какъ въ отношеніи права заниматься ремеслами, промышленностію, и торговлею, такъ и въ отношеніи отдѣльныхъ податей съ этой части жителей края взимаемыхъ, требуютъ пересмотра и примѣненія къ нынѣшнему положенію законодательства въ Царствѣ Польскомъ, по выслушаніи мнѣнія Государственнаго Совѣта и по представленію исправляющаго должность Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ, постановили Мы и постановляемъ слѣдующее:

Ст. 1. Постановленное Декретомъ Короля Саксонскаго, Герцога Варшавскаго, отъ 19 Ноября 1808 года, ограниченіе Евреевъ, подданныхъ Нашего Царства Польскаго, въ правѣ покупки и приобрѣтенія инымъ способомъ, въ собственность недвижимыхъ земскихъ имѣ-

звѣздыwszy наконецъ, że inne również urządzenia szczegółowe, dotyczące żydów w Królestwie Polskiem, tak pod względem prawa zajmowania się rzemiosłami, przemysłem i handlem, jak i co do podatków oddzielnych, tę część mieszkańców kraju dotykających, potrzebują przejrzenia i zastosowania do obecnego stanu prawodawstwa w Królestwie Polskiem, po wysłuchaniu Rady Stanu, na przedstawienie p. o. Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiem, postanowiliśmy i stanowimy, co następuje:

Art. 1. Zaprowadzone dekretem Króla Saskiego, Xięcia Warszawskiego, z dnia 19 Listopada 1808 roku, zawieszenie żydów poddanych Naszego Królestwa Polskiego w wolności kupowania i jakiegokolwiek nabywania na własność dóbr

ній отмѣняется, съ слѣдующими единственно условіями:

а) въ приобрѣтенныхъ Евреями имѣніяхъ не могутъ они, въ теченіе 10-ти лѣтъ, со дня обнародованія настоящаго Указа, исполнять обязанности Войта Гмины или заступающаго его мѣсто; выборъ и утвержденіе въ сихъ должностяхъ изъ лицъ христіанскаго исповѣданія, по представленію владѣльца имѣнія, послѣдуетъ отъ Правительства; издержки же на содержаніе Войта Гмины, въ предѣлахъ, законами опредѣленныхъ, должны быть отнесены на счетъ владѣльца.

б) Поземельные издѣльные участки, подходящіе подъ дѣйствіе Указа 1846 г. не могутъ быть приобрѣтаемы Евреями отъ владѣющихъ ими поселенъ, до тѣхъ поръ, пока обязательная издѣльная повинность, съ сихъ участковъ слѣдующая, не будетъ замѣнена безсрочнымъ чиншемъ.

в) Право ктиторства на духовныя мѣста и представленія на оныя кандидатовъ, въ имѣніяхъ Евреями приобрѣтенныхъ, во сколько право это вмѣ-

земскихъ недвижимыхъ уchyла się, z następującymi jedynie zastrzeżeniami:

а) że w nabytych przez siebie dobrach, nie mogą do lat 10-u od ogłoszenia niniejszego Ukazu, sprawować Urzędu Wójta Gminy, lub zastępcy tegoż, na które to urzędy, wybór i nominację z osób wyznania chrześcijańskiego, na przedstawienie właściciela dóbr, władza Rządowa dopełniać będzie, koszta zaś utrzymania Wójta Gminy w określonych przepisami granicach, właściciel ponosić winien;

б) że osady rolne pańszczyzniane, pod Ukaz z roku 1846 podpadające, nie mogą być nabywane przez żydów od posiadających je osadników, dopóki robocizna przymusowa z tych osad należna, czynszem wieczystym zastąpiona nie zostanie;

в) że prawo kollacyi i prezentowania beneficjów kościelnych, w dobrach przez żydów nabytych, o ileby prawo to, wraz z dobrami na rzecz ich przechodzić miało

ствъ съ имѣніями должно было перейти къ нимъ, принадлежать будетъ Правительству; что не освобождаетъ однакожь Еврея приобрѣтшаго имѣніе, какъ владѣльца онаго, отъ установленной общими правилами обязанности вносить, совокупно съ прихожанами, въ соотвѣтственной соразмѣрности, складочныя деньги, на содержаніе церкви, строеній приходскаго священника, кладбища и т. п.

г. Евреи приобрѣтающіе земскія имѣнія, обязаны въ точности соблюдать существующія постановленія, относительно права выдѣлки и продажи горячихъ напитковъ.

Ст. 2. Ограниченія и воспрещенія, касательно права Евреевъ на жительство въ городахъ или нѣкоторыхъ ихъ частяхъ, а также деревняхъ, на какихъ бы то ни было правахъ, привилегіяхъ и распоряженіяхъ основанныя, а равно и въ 21-й верстной пограничной полосѣ, симъ отмѣняются.

Ст. 3. Во всѣхъ городахъ Царства, Евреи могутъ приобрѣтать въ собствен-

до рządu należeć będzie, co wszakże nie uwalnia starozakonnego nabywcę dóbr od obowiązku z tytułu dziedzictwa dóbr, łącznie z współparafianami w odpowiednim do ogólnych obowiązujących w tej mierze przepisów stosunku, przykładania się do składek na utrzymanie kościoła, zabudowań plebańskich, cmentarzy i t. p.;

d) że co do wykonywania propinacyi i wyszynku trunków w dobrach, żydzi nabywający dobra ziemskie, stosować się mają ściśle do obowiązujących obecnie przepisów.

Art. 2. Ograniczenia i zakazy co do możliwości zamieszkiwania żydów w miastach lub niektórych ich częściach, oraz wsiach z jakich bądź tytułów, przywilejów, lub urzędzeń wypływające, jak niemniej w pasie granicznym 21 wiorstowym, niniejszem uchylają się.

Art. 3. W miastach wszelkich Królestwa, żydzi nabywać mogą na własność pod

пость, всѣми дозволенными закономъ способами, дома и всякія иныя недвижимости. Несогласныя съ симъ ограничѣнія и воспрещенія, основанныя на Высочайшемъ постановленіи, отъ 19 (31) Іюля 1821 и иныхъ, симъ отмѣняются.

Ст. 4. Евреи подданные Царства Польскаго, на равнѣ съ прочими жителями, могутъ быть достовѣрными свидѣтелями при совершеніи всякаго рода актовъ нотаріальныхъ и актовъ гражданскаго состоянія, во сколько будутъ удовлетворять общимъ требованіямъ закона.

Ст. 5. Отнынѣ въ дѣлахъ уголовныхъ не будетъ дѣлаемо никакого различія между показаніями христіанъ и показаніями евреевъ, и потому постановленія, изложенныя въ 7-мъ пунктѣ 335 § и 8-о пункта 357 § дѣйствующей Прусской Уголовной Ординаціи, симъ отмѣняются.

Ст. 6. Въмѣсто бывшей, до сихъ поръ, формы присяги для Евреевъ, употребляемой при дачѣ показаній по дѣламъ гражданскимъ и уголовнымъ, а равно

jakim bądź prawnym tytułem, domy i wszelkie inne nieruchomości. Przeciwnie temu ograniczenia i zakazy z postanowienia Królewskiego z dnia 19 (31) Lipca 1821 roku i innych wynikające, uchylają się.

Art. 4. Żydzi poddani Królestwa Polskiego, na równi z innymi mieszkańcami, mogą być świadkami wiarogodnymi przy wszystkich aktach notaryalnych i aktach stanu cywilnego, o ile znajdują się w warunkach, przepisanych ogólnemi prawami.

Art. 5. Nie będzie także odtąd w sprawach kryminalnych czynioną różnica pomiędzy zeznaniami chrześcijan a żydów, i dla tego rozporządzenia § 335 w ustępie 7 tudzież § 357 w ustępie 8 obowiązującej dotąd Ordynacyi Kryminalnej Pruskiej, niniejszem uchylają się.

Art. 6. W miejsce terazniejszej formy przysięgi dla żydów, używanej przy świadczeniu w sprawach cywilnych i kryminalnych, niemniej w przysięgach: deferowa-

и въ присягахъ, предлагаемыхъ однимъ тяжущимся другому, Судами назначаемыхъ, даваемыхъ при описи имущества, устанавливается для Евреевъ форма присяги, къ сему Указу приложенная.

Ст. 7. Со дня обнародованія настоящего Указа, никакіе письменные акты, гражданскіе или торговые, какъ напримѣръ: завѣщанія, договоры, условія, обязательства, векселя, счета, торговые книги и переписка и всякіе иные акты и документы, не будутъ совершаемы или подписываемы на еврейскомъ или жидовско - нѣмецкомъ языкѣ, ни же на какомъ либо иномъ языкѣ еврейскимъ письмомъ, подъ опасеніемъ недействительности акта по самому закону.

Ст. 8. Возлагаемъ на Совѣтъ Управленія Нашего Царства Польскаго поручить подлежащимъ властямъ пересмотръ постановленій, дѣйствующихъ доселѣ въ Царствѣ о Евреяхъ, какъ въ отношеніи свободы заниматься ремеслами, торговлею и промышленностію, такъ и въ отношеніи особыхъ податей, взимаемыхъ отдѣльно съ сей части народонаселенія. Совѣтъ Управленія представитъ на Наше

nej i referowanej z urzędu naznaczonej, i przy inwentarzach, ustanawia się forma przysięgi dla żydów, w osnowie do Ukazu niniejszego dołączonej.

Art. 7. Od ogłoszenia niniejszego Ukazu, żadne czynności cywilne lub handlowe piśmienne, jako to: testamenta, umowy, zobowiązania, obligi, weksle, rachunki, księgi i korespondencje handlowe, oraz inne jakie bądź akta i dokumenta, nie będą mogły być spisywane lub podpisywane w języku hebrajskim lub żydowsko-niemieckim, ani w jakim bądź języku pismem hebrajskiem, a to pod nieważnością aktu samem przez się prawem.

Art. 8. Radzie Administracyjnej Naszego Królestwa Polskiego polecamy zarządzić Władzom, do których to należy, przejrzanie przepisów w Królestwie Polskiem dotąd obowiązujących, co do żydów, pod względem wolności prowadzenia rzemiosł, handlu i przemysłu, tudzież co się dotyczy podatków szczególnych na tę część ludności oddzielnie nałożonych. Rada Administracyjna zaprojektuje Nam zmiany,

утверждение проекты тѣхъ измѣненій, какія по сему предмету, сообразно настоящему изложенію законодательства и потребностямъ Казны Царства, надлежитъ вводить постепенно.

Ст. 9. Исполнение настоящаго Указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія Нашего Царства Польскаго.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Мая 24 (Юня 5) 1862 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

jakieby w tej mierze ze względem na obecne prawodawstwo w Królestwie, oraz na potrzebę Skarbu Królestwa, stopniowo zaprowadzić wypadało.

Art. 9. Wykonanie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Radzie Administracyjnej Naszego Królestwa Polskiego polecamy.

Dan w Carskiem Siele, dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 roku.

(M.P.) Przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z wypisem:
p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) Kretkowski.

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
Członek Rady Stanu, Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,
Radca Stanu J. Ornowski.

Dzień ogłoszenia dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1862 r.

Tom LX do Nru 180

3

къ ст. 6-й

Форма присяги для Евреевъ.

Чиновникъ приводящій къ присягѣ, въ присутствіи Духовнаго Моисеева вѣроисповѣданія, объяснить присягающему всѣ законныя послѣдствія лжеприсяги, и прочесть ему соотвѣтственныя статьи Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ.

Затѣмъ присягающій, во время совершенія присяги, держать будетъ въ рукѣ родалъ, то есть, пятикнижіе Моисеево на пергаментѣ.

Предъ исполненіемъ присяги, присутствующее Духовное лице объяснить присягающему, что по религіозному преданію, потряслась вся земля, когда слышались съ горы Сыная слова: „не произнося имени Господа Бога твоего всуе;“ что по Священному писанію всѣ нарушенія предписаній завѣта могутъ быть прощены предъ Судомъ Божиимъ, одна лишь лжеприсяга безнаказанною никогда остаться не можетъ.

**Najjaśniejszy Pan przeglądać
raczył.**

w Carskiem-Siele,
dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 roku.

Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *J. Tymowski.*

do art. 6-go.

Forma przysięgi dla żydów.

Urzędnik przysięgę odbierający, w obecności Duchownego wyznania Mojżeszowego, wyłoży przysięgającemu skutki prawne krzywoprzysięstwa i odpowiednie przepisy Kodexu kar głównych i poprawczych mu odczyta.

Następnie, wykonywający przysięgę trzymać będzie w rękę podczas tejże, rodal, to jest pięć ksiąg Mojżesza na pergaminie.

Przed wykonaniem przysięgi, asystujący duchowny wystawi przysięgającemu, że według tradycyi religijnej wstrząsła się ziemia cała, kiedy przy ogłoszeniu na górze Synai słyszeć się dały słowa: „nie będziesz brał imienia Boga twego nadaremno,“ że według Pisma Świętego wszelkie naruszenia przepisów zakonu mogą być przed Sądem Bożym przebaczone, tylko krzywoprzysięstwo nigdy bez kary pozostać nie może.

Затѣмъ присягающій будетъ повто-
рять, вслѣдъ за чиновникомъ, въ присут-
ствіи Духовнаго:

„Клянусь Богомъ Адонай, Богомъ
„Израиля, съ чистымъ сердцемъ,
„безъ всякой сокровленной мысли,
„и зная о послѣдствіяхъ лжепри-
„сяги по закону Божиему и чело-
„вѣческому въ томъ, что“

произнося за тѣмъ слова Судомъ назна-
ченныя.

По окончаніи таковыхъ словъ, прися-
гающій произноситъ:

„что все вышесказанное показалъ
„я по чистой совѣсти и что при-
„сяга моя справедлива, чиста и ис-
„тинна, въ томъ могу я всегда
„отвѣчать предъ Богомъ Адонай,
„Богомъ Израиля, и такъ да помо-
„жетъ мнѣ Всемогущій Богъ на
„душѣ и на тѣлѣ.

Аминь.“

Potem przysięgający mówić będzie za
urzędnikiem w obec Duchownego:

„Przysięgam na Boga Adonaj, na Bo-
„ga Izraela z czystem sercem, bez
„żadnej innej ukrytej myśli i z wia-
„domością skutków krzywoprzysięz-
„stwa w prawie Bozkim i ludzkim, że“

powtarzając następnie rotę przez Sąd usta-
nowioną.

Po ukończeniu zeznania rotą objętego,
przysięgający mówić będzie:

„Jako to wszystko rzetelnie zeznałem
„i że przysięga moja jest sprawiedli-
„wa, mogę zawsze zdać sprawę przed
„Bogiem Adonaj, przed Bogiem Izra-
„ela i tak niechaj mi Bóg Wszech
„mogący na duszy i na ciele dopo-
„może.

Amen.“

Za zgodność:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *Kretkowski.*

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Komisyyi Rządowej Sprawiedliwości,
Członek Rady Stanu,
Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,
Rada Stanu *J. Ornowski.*

Dzień ogłoszenia dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1862 r.

*Выписка из Журнала Статсъ-Секретаріата
Царства Польскаго.*

Божією Милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ II,

Императоръ и Самодержецъ Всероссій-
скій, Царъ Польскій,

Великій Князь Финляндскій.

и проч., и проч., и проч.

Принимая во вниманіе, что Высочай-
шимъ Указомъ 26 Мая (7 Іюня) 1846
года возвышено было окончательное
устройство земледѣльческихъ отношеній
въ Царствѣ Польскомъ; по силѣ же 6
и 7 статей Нашего Указа 4 (16) Мая
1861 года, если не состоится доброволь-

*Wypis z Protokołu Sekretarjatu Stanu
Królestwa Polskiego.*

Z Bożej Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rosyi,
Król Polski,

Wielki Xiążę Finlandzki.

etc., etc., etc.

Biorąc na uwagę Najwyższy Ukaz z d.
26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku, przez
który zapowiedziane zostało ostateczne
urządzenie stosunków rolniczych w Kró-
lestwie Polskiem, oraz Artykuły 6 i 7
Naszego Ukazu z dnia 4 (16) Maja 1861
roku podług których, w razie nie dojścia

ные договоры между поселянами и владѣльцами имѣній о безсрочномъ очиншеваніи или о другихъ сопряженныхъ съ очиншеваніемъ дѣйствіяхъ, устройство всѣхъ сихъ отношеній, или нѣкоторыхъ изъ нихъ, можетъ быть произведено распоряженіемъ Правительства, въ слѣдствіе ли требованія владѣльца имѣнія, или же самихъ поселянъ

что кромѣ указанія правилъ для таковыхъ дѣйствій, необходимо установить власти, которыя занимались бы этимъ дѣломъ и опредѣлить образъ дѣйствія ихъ;

что безсрочное очиншеваніе вводитъ неизвѣстное дѣйствующему въ Царствѣ Гражданскому Уложенію отношеніе между поселянами и владѣльцами имѣній, и посему необходимо опредѣлить въ Положеніи съ надлежащею точностію отношеніе главнаго владѣльца имѣнія къ безсрочно чиншевымъ поселянамъ, равно постановить нѣкоторыя правила относительно добровольныхъ ихъ договоровъ; что наконецъ, по уста-

до skutku dobrowolnych układów pomiędzy osadnikami a właścicielami dóbr, względem wieczystego czynszowania lub innych do niego odnoszących się czynności, urządzenie wszystkich tych stosunków, lub niektórych z nich, następować może z urzędu, czy to na żądanie właściciela dóbr, czy też na żądanie osadników;

zważywszy, że oprócz wskazania prawideł dla powyższych czynności potrzebne jest także ustanowienie Władz, dziełem tem zajęć się mających i przepisania im sposobu postępowania;

zważywszy dalej, że gdy czynszowanie wieczyste wprowadza między osadnikami a właścicielami dóbr stosunek podzielonej własności, obowiązującemu w kraju Kodeksowi Cywilnemu nie znany, zachodzi potrzeba bliższego w Ustawie określenia stosunków między właścicielem głównym a właścicielami użytkowemi, a także wypada wskazać niektóre pravidła co do umów dobrowolnie zawieranych;

повленіи чиншей съ поселянъ необходимо предписать правила для удобнаго и безъ значительныхъ издержекъ взысканія оныхъ судебнымъ порядкомъ, какъ сіе повельно Указомъ Нашимъ 4 (16) Мая 1861 г., о взысканіи законнаго окупа издѣльной повинности;

Мы, по представленію Намѣстника Нашего и по выслушаніи мнѣнія Государственнаго Совѣта Царства Польскаго, постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Утвердить составленное на изложенныхъ выше основаніяхъ Правительственною Коммиссією Юстиціи и рассмотрѣнное Совѣтомъ Управленія Нашего Царства Польскаго Положеніе о обязательномъ очиншеваніи.

Ст. 2. Развѣтѣ настоящаго Положенія возлагаемъ на Совѣтъ Управленія Царства, и ему же поручаемъ разрѣшеніе могущихъ встрѣтиться по оному сомнѣній, по представленію Правительственной Коммиссіи Юстиціи.

з uwagi na koniec, że po ustanowieniu czynszów od osadników potrzeba przepisać sposób ich exekucyi łatwej i niekosztownej, a to na drodze Sądowej, jaką już Ukaz Nasz z dnia 4 (16) Maja 1861 roku co do exekucyi okupu prawnego przepisał;

na przedstawienie Namiestnika Naszego i po wysłuchaniu Rady Stanu Królestwa Polskiego, postanowiliśmy i postanawiamy:

Art. 1. Ułożone na powyższych zasadach przez Kommissyę Rządową Sprawiedliwości i rozpoznane w Radzie Administracyjnej Królestwa Polskiego praw o czynszowaniu z urzędu, zatwierdzamy.

Art. 2. Rada Administracyjna upoważniona jest do rozwinięcia niniejszego prawa i do rozwiązywania wynikających przy stosowaniu onego wątpliwości, a to na przedstawienie Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości.

Ст. 3. Исполнение сего Положенія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія и Правительственныя Комиссіи по принадлежности.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Мая 24 (Іюня 5) дня 1862 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ,,

Art. 3. Wykonanie niniejszego prawa, które w Dzienniku Praw zamieszczonem być ma, Radzie Administracyjnej i Kommissyom Rządowym w czym do której należy poruczamy.

Dan w Carskiem Siele, dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 roku.

(M.P.) Przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z wypisem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) Kretkowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
Członek Rady Stanu,

Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,
Radca Stanu J. Ornowski.

Dzień ogłoszenia dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1862 r.

На подлинномъ собственною Его Им-
ператорско-Царскаго Величества рукою
написано:

„Быть по сему.“

въ Царскомъ Селѣ,
24 Мая (5 Іюня) 1862 года.

ПОЛОЖЕНИЕ

О ОБЯЗАТЕЛЬНОМЪ ОЧИНШЕВАНІИ ПОСЕ-
ЛЕНЪ ВЪ ЦАРСТВѢ ПОЛЬСКОМЪ.

Ч А С Т Ь I.

ГЛАВА I.

Общія правила.

Ст. 1. Безсрочное очиншеваніе посе-
мельныхъ участковъ, подходящихъ подѣ
дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846
года, которые до сего времени не были
очиншеваны ни безсрочно, ни временно,
по письменнымъ или словеснымъ дого-
ворамъ, отмежеваніе дворовыхъ земель
отъ надѣла поселянъ, раздѣленіе этого
надѣла на отдѣльные участки, равно

Na oryginalne własną ręką Jego CESARSKO-
KRÓLEWSKIEJ MOŚCI napisano:

„Ma być według tego.“

Carskie Sioło,
dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 r.
Minister Sekretarz Stanu (podpis:) J. Tymowski.

PRAWO

O OCZYNSZOWANIU Z URZĘDU WŁOŚCIAN
W KROLESTWIE POLSKIM.

C Z Ę Ś Ć I.

TYTUŁ I.

Zasady Ogólne.

Art. 1. Wieczyste oczynszowanie osad
pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846
roku podpadających, dotąd czy to wieczy-
ście czy czasowo za kontraktami piśmien-
nemi lub ustnemi nieoczynszowanych, od-
dzielenie posiadłości dworskich od uposa-
żeń rolników, podział tych uposażeń na
szczegółowe osady, oraz rozdział wspólno-
ści, uprzątnienie służebności lub użytków,

прекращеніе общаго владѣнія и права пользованія угодіями, производятся по правиламъ, въ настоящемъ Положеніи опредѣленнымъ, по добровольному соглашенію или же обязательнымъ порядкомъ, если одна изъ сторонъ сего потребуетъ.

Ст. 2. Добровольные договоры объ очиншеваніи поземельныхъ участковъ, подходящихъ подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, могутъ быть впредь заключаемы или безсрочно, или на извѣстный срокъ, но въ послѣднемъ случаѣ неменѣе какъ на 20 лѣтъ, по истеченіи коихъ, еслибы по добровольному соглашенію договоры не были продолжены на такое же время или же замѣнены безсрочными, участки эти будутъ подлежать обязательному устройству, съ соблюденіемъ правилъ настоящаго Положенія.

Ст. 3. Договоры, о коихъ выше упомянуто, въ случаѣ, если они заключаются безсрочно, должны быть совершаемы нотаріальнымъ порядкомъ; долгосрочные же договоры, могутъ быть совершаемы домашнимъ образомъ, но только письменнымъ актомъ.

дополняне będą podług zasad i form niniejszem prawem oznaczonych, albo przez dobrowolne umowy, albo też z urzędu, gdy jedna ze stron zażąda pomocy urzędowej do wykonywania którejkolwiek lub wszystkich powyższych czynności.

Art. 2. Umowy dobrowolne o czynsze z osad pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podpadających, na przyszłość zawierane być mogą albo wieczyste, albo czasowo, lecz tym ostatnim sposobem na czas nie krótszy jak lat 20, po których to lat upływie, jeżeliby za dobrowolną ugodą na takiż przeciąg czasu przedłużone, lub na wieczyste zamienione nie zostały, postąpieniem będzie co do tych osad z urzędu wedle przepisów niniejszego prawa.

Art. 3. Umowy o których wyżej zawierane wieczyste, winny być urzędowe; długoletnie mogą być prywatne, lecz tylko pisemne.

Ст. 4. Воспрещается заключать договоры объ уменьшеніи пространства земель, подходящихъ подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, не замѣнивъ оныхъ другими, равной стоимости.

Арендный чиншъ съ земель этого рода, не можетъ быть опредѣляемъ рабочими днями.

Ст. 5. Въ случаѣ несоблюденія правилъ, изложенныхъ во 2, 3 и 4, ст. сего Положенія, договоръ признается недѣйствительнымъ.

Ст. 6. Взносъ вкупныхъ денегъ, если стороны о томъ договорились, или выкупъ чиншей, можетъ быть произведенъ въ такомъ лишь случаѣ, если послѣдовало согласіе ипотечныхъ кредиторовъ и разрѣшеніе ипотечнаго отдѣленія, а въ случаѣ спора на основаніи судебнаго рѣшенія.

Ст. 7. Въ договорахъ объ участкахъ, подходящихъ подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, не можетъ быть возлагаема на поселянъ, по праву пользованія сими участками, обязанность платежа дворовыхъ податей, ни

Art. 4. Nie wolno umawiać się o zmniejszenie przestrzeni gruntów pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podpadających, bez zamiany ich na inne równej wartości.

Należność dzierżawna z przestrzeni tej w robociznie ustanowioną być nie może.

Art. 5. Przepisy artykułów: 2, 3 i 4, zachowane być mają pod nieważnością.

Art. 6. Wpłata wkupnego, jeśli umówioną była, lub skupu czynszów, są ważne tylko za zgodą wierzycieli hipotecznych i za decyzją Wydziału Hipotecznego, a w razie sporn za wyrokiem sądowym.

Art. 7. W umowach o grunta pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podpadające, obowiązek ponoszenia podatków dworskich, ani w całości, ani w części na

въ цѣлости, ни же въ какой либо части оныхъ.

Ст. 8. Обязательнаго устройства можетъ требовать каждая сторона, во всякое время, не взирая на то, отправляется ли съ участковъ, подходящихъ подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, издѣльная повинность или вносится за оныя законный окупъ.

Относительно чиншевыхъ участковъ или же такихъ, съ коихъ поселяне, кромѣ чинша наличными деньгами, вносятъ зерно и другіе продукты натуру, или отбываютъ добавочныя рабочіе дни, можетъ быть также требовано обязательное устройство, если съ поселянами, принадлежащими къ этимъ категоріямъ, не заключены временныя договоры, письменные или словесные, коими опредѣленъ срокъ пользованія участками, и договоры эти признаны сторонами, или же подкрѣплены престоціонными табелями, или какими либо иными письменными документами, хотябы оныя и не были утверждены сообразно постановленію Совѣта Управленія 16 (28) Декабря 1858 г. Въ слѣ-

осадниковъ з титулу posiadania tychże gruntów, przelewanyм być nie może.

Art. 8. Postępowania z urzędu wolno żądać każdej stronie, w każdym czasie, bez względu czy z gruntów pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podpadających, odbywaną jest robocizna w naturze, lub płacony za nią okup prawny.

Co do osad czynszowych lub niszczających przytem osepъ i daniny, albo odbywających dni dodatkowe w naturze, postępowanie z urzędu może być także żądaniem, jeżeli nie istnieją z osadnikami do tych kategorii należącymi, umowy czasowe czy to piśmienne, czy ustne, czas trwania dzierżawy określające, bądź przyznane przez strony, bądź tabelami prestacyjnemi albo innemi piśmiennemi dowodami wzmocnione, chociażby umowy takie w myśl postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 16 (28) Grudnia 1858 roku zatwierdzone nie były; w razie zaś istnienia takich umów, we wszystkich tych przypadkach postępowanie z urzędu zawie-

чаѣ существованія такихъ договоровъ, обязательное очиншеваніе сихъ поселянъ, приостановлено будетъ до истеченія срока, на который заключены были договоры.

Ст. 9. Обязательное устройство, указанное настоящимъ Положеніемъ, не распространяется:

а, на поземельные участки, незаключающіе въ себѣ 3 морговъ;

б, на участки, составленные изъ дворовыхъ земель, по обнародованіи Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года;

в, на участки корчемные, мельничные, кузнечные, кирпичные, равно дворовыхъ служителей, какъ то: лѣсныхъ сторожей, овчарей, садовниковъ и проч;

г, на огороды, пахатныя земли, луга и пастбища, которыя поселяне, кромѣ находящихся въ ихъ пользованіи участковъ, имѣютъ во временномъ пользованіи, за особое владѣльцу вознагражденіе, деньгами, продуктами въ натурѣ, данинами или издѣльною повинностью, либо за уступку ему извѣстной части плодовъ въ натурѣ;

шонемъ будетъ аѣ до успыву часу на какі umowy te zawarte były.

Art. 9. Postępowanie z urzędu prawem niniejszem wskazane, nie rozciąga się:

a, do osad rolnych trzech morgów nieodchodzących;

b, do osad utworzonych z gruntów dworskich po ogłoszeniu Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku;

c, do osad karczemnych, młynarskich, kowalskich, strycharskich, jako też oficyalistów dworskich, to jest: służby leśnej, owczarskiej, ogrodowej i t. p.;

d, do ogrodów, gruntów, łąk i pastwisk przez rolników obok zajmowanych przez nich osad, trzymanych czasowo, z obowiązkiem uiszczania z tych użytków dworowi czynszu w gotowiznie, osep, danin lub robocizny, albo oddawania z nich części plonów w naturze;

д, на участки, находящиеся во временномъ пользованіи, на основаніи договоровъ, коимъ срокъ еще не истекъ и которые были заключены законнымъ порядкомъ, письменно или словесно, до обнародованія Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, если только, тѣми договорами, предоставлено владѣльцу право полного распоряженія тѣми участками, по своему усмотрѣнію;

е, на участки, бывшіе пустопорожни-ми при обнародованіи Указа 1846 года, хотябы таковыя и были помѣщены въ prestaціонныхъ табеляхъ;

ж, на крестьянскіе участки въ казенныхъ имѣніяхъ, пожалованныхъ на основаніи Высочайше утвержденныхъ правилъ 4 (16) Октября 1835 года.

Ст. 10. Обязательное устройство, по всѣмъ исчисленнымъ въ ст. 1, предметамъ онаго, будетъ производимо, или по требованію самаго владѣльца имѣнія или законнаго его представителя, или по требованію повѣреннаго, имѣющаго общую или особую отъ нихъ до-вѣренность, или же наконецъ, по требованію поселянъ, если всѣ они или

е, до осадъ трzymanыхъ на mocy umów czasowych dotąd niewyexpirowanych przed ogłoszeniem Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku prawnie zawartych, czy to piśmiennych czy ustnych, jeżeli z umów tych wypływa dla właściciela po ich expiracyi prawo zupełnego rozporządzenia gruntami;

ф, do pustek w dniu ogłoszenia tegoż Ukazu istniejących; chociażby w tabelach prestacyjnych były wykazane;

г, do osad włościańskich w dobrach rządowych rozdawanych, na zasadzie przepisów Najwyżej zatwierdzonych w dniu 4 (16) Października 1835 roku.

Art. 10. Pomoc z urzędu do czynności art 1-m oznaczonych dodaną będzie, gdy jej zażąda albo sam właściciel majątku, lub prawnie reprezentujący jego osobę, albo posiadający pełnomocnictwo ogólne lub szczególne. Ze strony włościan, gdy żądanie o seperacyę i regulacyę, rozdzielenie wspólności i uprzątnienie służebno-

большая ихъ часть будутъ просить о размежеваніи поземельныхъ устройствъ, о прекращеніи общаго владѣнія и права пользованія угодіями.

Безсрочное обязательное очиншеваніе, по требованію поселянъ, послѣдуетъ для тѣхъ только, кои того требовали.

Ст. 11. По очиншеваніи, влѣдствіе добровольнаго ли соглашенія, или же обязательнымъ порядкомъ, большей части пространства земли, бывшей въ пользованіи поселянъ, обязательное размежеваніе можетъ быть произведено не иначе, какъ по требованію или съ согласія большинства тѣхъ поселянъ.

Ст. 12. Мѣры къ обязательному устройству предпринимаются только въ случаѣ поступившаго о томъ отъ одной изъ сторонъ требованія, и могутъ касаться лишь тѣхъ отношеній, по коимъ не послѣдовало еще добровольнаго между ними соглашенія.

Ст. 13. Если послѣ подачи одною изъ сторонъ прошенія о обязательномъ устройствѣ, или во время производства онаго, а даже и по окончаніи, но до приведенія еще онаго къ исполненію

сѣи и użytków, zaniósą wszyscy osadnicy lub większość osadników.

Oczynszowanie wieczyste z urzędu, na żądanie osadników, będzie miało miejsce względem tych tylko, którzy żądanie to zaniósą.

Art. 11. Po oczynszowaniu bądź przez umowę, bądź z urzędu większej części przestrzeni przez osadników zajmowanej, separacya z urzędu tylko na żądanie lub za przyzwoleniem większości osadników może mieć miejsce.

Art. 12. Czynność z urzędu dopełnianą będzie jedynie w zakresie żądania wniesionego przez jedną ze stron, i dotyczyć może tego tylko stosunku, w którym dobrowolne porozumienie się nastąpić nie mogło.

Art. 13. Bądź to po zanieśieniu przez którąkolwiek ze stron żądania o pomoc z urzędu, bądź w ciągu już postępowania z urzędu, a nawet po jego ukończeniu, lecz przed wykonaniem na gruncie, — gdy-

на мѣстѣ, стороны добровольно согласились и заключили письменный договоръ, по которому либо изъ предметовъ указанныхъ въ 1 ст. сего Положенія, то договоръ этотъ будетъ имѣть обязательную силу для обѣихъ сторонъ только въ отношеніи предметовъ, въ ономъ оговоренныхъ, безъ всякаго особаго разсмотрѣнія и утвержденія онаго. Въ такомъ случаѣ мѣры обязательнаго устройства ограничатся опредѣленіемъ тѣхъ неоговоренныхъ договоромъ отношеній, по которымъ оное требовалось.

Ст. 14. Безерочно-чиншевые договоры, заключенные добровольно, а равно рѣшенія подлежащихъ властей объ обязательномъ опредѣленіи такихъ взаимныхъ отношеній, вносимы будутъ въ ипотечныя книги, въ отдѣлъ 3-й ипотечной вѣдомости того имѣнія, въ предѣлахъ коего находятся участки, безъ поименованія однако владѣльцевъ оныхъ.

Ст. 15. Споры возникающіе изъ договоровъ, заключенныхъ владѣльцемъ имѣнія съ поселянами, подлежатъ разсмотрѣнію судебныхъ мѣстъ, на основаніи

by strony dobrowolnie porozumiały się i zawarły umowę pismieną o którakolwiek z czynności art. 1-m wskazanych, kontrakt taki będzie obowiązującym dla stron co do przedmiotów nim objętych, bez potrzeby rozpatrywania go i potwierdzania z urzędu.

W takim razie postępowanie z urzędu, ograniczy się do stosunków układem nie załatwionych, pod urzędowe rozstrzygnięcie poddanych.

Ar. 14. Umowy wieczysto-czynszowe dobrowolne, oraz decyzje Władz co do ustalenia z urzędu tych stosunków, będą ujawniane w księgach wieczystych w Dziale III-m Wykazu hipotecznego dóbr, w których obrębie osady są położone, bez wymieniania jednak nazwisk posiadaczy tychże osad.

Art. 15. Spory z umów między właścicielem dóbr a osadnikami, rozpoznawane będą przez Sądy właściwe, podług prze-

дѣйствующихъ въ Царствѣ гражданскихъ законовъ и настоящаго Положенія.

ГЛАВА II.

Правила о обязательномъ установленіи безсрочныхъ гиншей.

Ст. 16. Чинши устанавливаются обязательнымъ порядкомъ, на основаніи классификаціи пахатныхъ земель, луговъ, пастбищъ и огородовъ, по нижеизложеннымъ правиламъ.

Ст. 17. Въ отношеніи классификаціи раздѣляются пахатныя земли, на пшеничныя и ржаныя, изъ коихъ первыя подраздѣляются на 2, а послѣднія на 4 класса; луга, на отдѣльные и полевые, каждый же изъ сихъ разрядовъ подраздѣляется еще на 4 класса; пастбища на 3 класса, но тѣ изъ нихъ, кои признаны будутъ могущими быть обращенными въ луга или пахатныя земли, соответственно стоимости ихъ, должны быть распределены по классамъ.

pisów obowiązujących praw cywilnych i niniejszej Ustawy.

TYTUŁ II.

Pravidła do ustanowienia z urzędu czynszów wieczystych.

Art. 16. Opłaty czynszowe ustanawiane będą z urzędu na podstawie klasyfikacji gruntów, łąk, pastwisk i ogrodów, podług prawideł poniżej wskazanych.

Art. 17. Do klasyfikacji gruntów stanowi się następujący podział: gruntów orných na pszenne i żytnie, z których pierwsze dzielą się na dwie klasy, a drugie na cztery klasy; łąk na oddzielne i polne, z których każde zawierają po cztery klasy; pastwisk—podzielonych na trzy klasy, z tem zastrzeżeniem, że pastwiska, które uznane będą jako mogące być łąkami lub gruntem ornym, mają być podług swej wartości klasyfikowane. Bliższe oznaczenie, jakie grunta, łąki i pa-

Болѣе подробное опредѣленіе, какія именно пахатныя земли, луга и пастбища принадлежать къ каждому изъ вышеуказанныхъ классовъ, показано въ прилагаемой при семъ вѣдомости подъ лит. А.

Ст. 18. Къ каждому роду земли, указанному классификаціею и составляющему отдѣльный участокъ, примѣнено будетъ нормальное количество дохода, опредѣленнаго на рождь, согласно прилагаемой при семъ подъ лит. Б. оцѣночной вѣдомости.

Доходъ этотъ изображаетъ количество поземельнаго дохода, за вычетомъ $\frac{1}{3}$ части въ пользу поселянъ, на содержание строеній, на непредвидимые случаи, равно на гминныя повинности, лежащія на поселянахъ.

Ст. 19. Доходъ, исчисленный на выше показанномъ основаніи опредѣленъ будетъ на деньги, соразмѣрно средней цѣнѣ ржи, бывшей въ теченіе послѣднихъ 20 лѣтъ, на рынокъ ближайшаго торговаго города, за исключеніемъ изъ нихъ 2-хъ самыхъ дорогихъ и 2-хъ самыхъ дешевыхъ годовъ; вѣдомости же

stwiiska do kaŹdej z tych klass naleŹą, znajduje się w dołączonym pod lit. A wykazie klasyfikacyjnym.

Art. 18. Do kaŹdego z rodzajów gruntu klasyfikacyą wykazanego, a pojedynczą osadę składającego, zastosowaną zostanie normalna wysokość dochodu w życie, objęta dołączonym pod lit. B wykazem szacunkowym.

Dochód ten wyobraŹa intratę gruntową po jej obniŹeniu o $\frac{1}{3}$ część potrąconą na korzyść osadników, jako fundusz na utrzymanie budowli, na wypadki losowe, tudzież na cięŹary gminne osadników dotykające.

Art. 19. Dochód na zasadzie powyŹszej obliczony, zamieniony zostanie na pieniądze podług przecięciowej ceny Źyta z ostatnich lat 20, wyrachowanej na zasadzie foraliów najbliŹszego targowego miasta, z wyłączeniem z nich dwóch lat najdroŹszych i dwóch najtańszych, których to cen przecięciowych wykazy, Delega-

этими средними цѣнами должны быть ежегодно сообщаемы официально чиншевымъ делегаціямъ.

Ст. 20. Мѣстные обстоятельства, имѣющія вліяніе на количество дохода, какъ то:

1) удобство сухопутныхъ и водяныхъ сообщеній;

2) близость промышленныхъ заведеній или значительныхъ городовъ;

3) большое или меньшее мѣстное и окрестное населеніе;

4) обработка и удобреніе отдаваемыхъ въ чиншное содержаніе земель, положеніе ихъ въ отношеніи солнца и мѣстныхъ вліяній;

5) большее или меньшее удобство получать строительные матеріалы и топливо; по рознь или совокупно взятая, могутъ имѣть вліяніе на возвышеніе или пониженіе численнаго дохода отъ 1-о до 25-и со ста; такимъ образомъ выгоднѣйшее положеніе участковъ, послужить къ установленію вышшаго съ оныхъ дохода, а въ случаѣ отсутствія всѣхъ или нѣкоторыхъ изъ вышеозна-

чыомъ Чыншовымъ ежегодно зъ урѣду коммунированы бѣда.

Art. 20. Miejscowe okoliczności wywierające wpływ na dochody, jako to:

1) łatwość komunikacyi lądowych i wodnych;

2) bliskość zakładów przemysłowych lub większych miast;

3) większa lub mniejsza ludność miejscowa i okoliczna;

4) stan umierzwienia i doprawy gruntów na czynsz oddawanych, i ich położenie względem słońca i otaczających wpływów;

5) większa lub mniejsza łatwość zaopatrywania się w materiał budowlany i opały, bądź pojedynczo, bądź razem wzięte, mogą wpływać na podwyższenie lub obniżenie wyrachowanego dochodu od 1 aż do 25 na sto w ten sposób, że korzystniejsze położenie ma być powodem podwyższenia wysokości dochodu, brak zaś

ченныхъ удобствъ, послѣдуетъ соразмѣрное онаго уменьшеніе.

Ст. 21. Изъ дохода, такимъ образомъ исчисленнаго, подлежатъ вычету.

а, причитающагося съ участковъ поселенъ подымная подать, совокупно съ шарварковою повинностію;

б, ливерунковый контингенсъ, какой поселяне вносили съ своихъ участковъ, или будутъ обязаны вносить со вновь отдаваемыхъ въ ихъ пользованіе земель;

в, десятина и такъ называемый сборъ мешне, причитающіеся съ крестьянскихъ земель;

г, всѣ безсрочныя повинности или платежи въ пользу третьихъ лицъ, лежащія на крестьянскихъ земляхъ.

Установленный такимъ образомъ доходъ въ наличныхъ деньгахъ, будетъ составлять количество годоваго чинша съ земель.

Ст. 22. Если строенія, занимаемая поселянами, составляютъ собственность владѣльца имѣнія, или если онъ даетъ лѣсной матеріалъ на перестройку оныхъ, равнымъ образомъ, если ему принадлежатъ посѣвы или рабочій скотъ, а до-

лужбъ ограничить тѣхъ korzyści, spowoduje stosunkowe jego obniżenie.

Art. 21. Z tak wyrachowanego dochodu potrącone zostaną:

a, podymne połączone z opłatą szarwarkową z osad wiejskich;

b, kontyngens liwerunkowy, jaki rolnicy z osad opłacali, lub jaki z nowo wyznaczonych gruntów opłacać będą mieli obowiązek;

c, dziesięcina i meszne należne z gruntów wiejskich;

d, wszelkie ciężary wieczyste, lub opłaty na rzecz trzecich osób, do gruntu osadników przywiązane.

W ten sposób ustanowiony dochód w gotowości, stanowić będzie wysokość czynszu rocznego z gruntów.

Art. 22. Jeżeli zabudowania przez osadników zajmowane, są własnością właściciela majątku, lub gdy tenże dostarcza drzewa na przebudowanie osad, niemniej gdy do niego należeć będą załogi lub zasiewy, a umowa dobrowolna pod względem zwrotu tych przedmiotów w na-

бровольно не состоится договоръ о возвратѣ этихъ предметовъ натурою или деньгами, единовременно, либо по частямъ, въ такомъ случаѣ власти, производящія обязательное очиншеваніе, опредѣлять стоимость строеній, строевыхъ матеріаловъ, рабочаго скота и посѣвовъ, и къ установленному чиншу съ земли прибавять 5 со ста. отъ таковой стоимости.

Ст. 23. Тамъ, гдѣбы поступило требованіе о прекращеніи права на разныя угодія, коими поселяне, на основаніи законныхъ письменныхъ документовъ, пользуются, какъ то: вольною рубкою въ лѣсахъ, собираніемъ сучьевъ, сушняка, валежника, пасеніемъ скота въ лѣсахъ, или на господскихъ земляхъ, отпускомъ строеваго лѣса и топлива, а также лѣснаго матеріала на заборы и хозяйственныя потребности и проч. а стороны не условятся объ особомъ вознагражденіи за оныя, власти производящія обязательное очиншеваніе, опредѣлять приблизительно годовую стоимость этихъ угодій и вычтутъ такую изъ исчисленнаго поземельнаго

турзе lub splaty ich wartości, czy od razu, czy częściami nie nastąpi, wówczas Władza z urzędu czynsz oznaczająca, ustawi wartość zabudowań, materiałów, żałóg i zasiewów i procent od tej summy w stosunku 5% do ustanowionego czynszu z gruntu doliczy.

Art. 23. Tam gdzieby zaszło żądanie zniesienia służebności i użytków, z jakich osadnicy na mocy tytułów prawnych piśmiennych korzystają, jako to: wolnego wrębu w lasach, zbierania gałęzi, suszu, ściółki, pasania w lasach i na przestrzeniach dworskich, pobierania drzewa na budowlę, opał, grodzenie lub porządki gospodarskie i t. p., a oddzielne wynagrodzenie za te użytki między stronami umówionem nie było, Władza z urzędu czynszująca, ustawi przybliżoną roczną wartość tych użytków, i takową z wyrachowanego czynszu gruntowego potrąci.

Dogodności tego rodzaju oparte na samej tylko używalności, z chwilą dopel-

чинша. Пользование угодіями сего рода, основанное на одномъ лишь обычаѣ, съ очиншеваніемъ поселянъ, если о томъ по договору не будетъ определено иначе, прекращается.

Ст. 24. За вычетомъ изъ поземельнаго чинша, или по прибавленіи къ оному означенныхъ въ предидущихъ статьяхъ суммъ, оказавшаяся цифра, исчисленная для каждаго участка на наличный деньги, будетъ составлять безерочный чиншъ.

Ст. 25. Если въ ипотечную книгу имѣнія внесено положительное условіе, воспреещающее увеличивать отбываемыя поселянами повинности, то власти, устанавлиющія обязательный чиншъ, должны уменьшить таковой въ размѣрѣ, въ какомъ чиншъ сей оказалсябы выше цѣнности работъ, сбора зерновымъ хлѣбомъ и другими продуктами въ натурѣ исчисленной, на основаніи ниже слѣдующей статьи.

Ст. 26. Въ случаяхъ, показанныхъ въ предидущей статьѣ, исчисленіе чинша, въ замѣнъ причитающихся съ участ-

ниого очыншования, о ile odmienne umowy nie zasły, uchylają się.

Art. 24. Po potrąceniu z czynszu gruntowego, lub dodaniu do niego kwot wyrażonych w artykułach poprzedzających, pozostająca ilość ustanowiona w gotowiznie dla kaźdej osady, będzie czynszem dzierżawnym wieczystym.

Art. 25. W dobrach, w których włościanie mają na swą korzyść uczynione, w wykazie hipotecznym wyraźne zastrzeżenie, co do niemożności podnoszenia odbywanych przez nich powinności, Władze zatwierdzające czynsz z urzędu, będą obowiązane obniżyć takowy o tyle, o ileby okazał się wyższym od wartości robocizn, osepów i danin, obliczonej podług artykułu następnego.

Art. 26. W wypadkach oznaczonych w artykule poprzedzającym, wyrachowanie czynszu mającego zastąpić należne z osad

ковъ, зерноваго хлѣба и другихъ продуктовъ въ натурѣ, а также издѣльной работы, производимо будетъ, въ отношеніи зерноваго сбора, на основаніи денежной онаго стоимости, по бывшимъ въ послѣдніе 20 лѣтъ среднимъ цѣнамъ на соотвѣтственное зерно, порядкомъ указаннымъ въ 19 ст. сего Положенія, а въ отношеніи издѣльной работы и другихъ продуктовъ въ натурѣ, на основаніи мѣстныхъ въ окрестности цѣнъ, по истребованіи мнѣнія экспертовъ.

Ст. 27. При установленіи чинша дозволяется каждой сторонѣ условиться, чтобы опредѣленный обязательнымъ порядкомъ чиншъ измѣняемъ былъ чрезъ каждые 20 лѣтъ, соразмѣрно средней цѣнѣ ржи за тѣ годы, на основаніи 19 ст. сего Положенія опредѣленной. Дозволяется также сторонамъ заключить временный 20-и лѣтній договоръ о чиншѣ, вышеупомянутымъ обязательнымъ порядкомъ установленномъ, согласно 2 ст. сего Положенія.

Ст. 28. Установленный обязательнымъ порядкомъ чиншъ, поселяне должны

осесть, данины и робочизны в натуре, опираться же будутъ на оsepовъ на обличеніи ихъ вартости пеніежной, подлуг цену одповѣднeго зiарна, прeчeтiево ознaчeнeй, з остaтнeх лaт 20, в способъ описанный арт. 19. Co до робочизн и дaнн в нaтурe, обличeнe одповѣднeй оплaты чыншовой, нaстaпi подлуг цeн в oколeцe звыклых, по вьслухaнiу здaнiа бeглых.

Art. 27. Przy ustanowieniu czynszów, wolno każdej ze stron zastrzedz, aby wyrachowany czynsz z urzędu, co lat 20 ulegał zmianie, odpowiedniej do ceny przecięciowej żyta z tego przeciągu czasu, według art. 19 wynalezionej. Wolno im także o czynsz tym sposobem z urzędu ustanowiony, zawrzeć umowę czasową dwudziesto-letnią, podług art. 2.

Art. 28. Czynsz ustanowiony z urzędu, osadnicy obowiązani będą uiszczać z dołu

платить въ 2 полугодичные срока, т. е. 3 (15) Ноября и 3 (15) Мая, ежегодно.

ГЛАВА 3.

Правила о обязательномъ отмежеваніи участковъ поселянъ отъ фольварочныхъ земель, равно о прекращеніи общаго владѣнія и пользованія разными угодіями.

Ст. 29. Обязательному отмежеванію участковъ поселянъ отъ фольварочныхъ земель подлежатъ только земли, входящія подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Юня) 1846 г., какъ заселенныя, такъ и опустѣвшія.

Ст. 30. Общее пространство земли, составляющее, по предъидущей статьѣ, надѣль поселянъ, не можетъ быть уменьшаемо въ своей цѣнности.

Поселяне могутъ быть переводимы, при обязательномъ очиншеваніи, въ другія мѣста, только въ предѣлахъ имѣнія, имѣющаго одну ипотечную книгу.

w dwóch równych półrocznych ratach, to jest w dniach 3 (15) Listopada i 3 (15) Maja każdego roku.

TYTUŁ III.

Pravidła oddzielenia (separacyi) z urzędu osad rolnych od gruntów dworskich, oraz rozdzielania wspólności i uprzątnienia służebności i użytków.

Art. 29. Przedmiotem oddzielenia z urzędu uposażeń osadników od posiadłości dworskich, mogą być tylko grunta pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. podpadające tak osiedlone, jak opustoszałe.

Art. 30. Ogólna przestrzeń gruntów, składających w myśl powyższego artykułu uposażenie osadników, co do swej wartości uszczuplaną być nie może.

Przenoszenie osadników przy regulacyi z urzędu, może mieć miejsce tylko w obrębie dóbr łącznych i jedną księgą hipoteczną objętych.

Ст. 31. Установленіе цѣнности пахатной земли, луговъ и пастбищъ, обмѣниваемыхъ на другія, производимо будетъ на основаніи классификаціи указанной 17-ю ст. сего Положенія, и соответственно доходу на рожь, исчисленному въ вѣдомости подѣ лит. Б., съ тѣмъ однакожь, что безъ согласія поселенъ не лзя имъ отводить въ обмѣнъ:

а, худшихъ земель за лучшія, въ такомъ количествѣ, чтобы имъ пришлось получить вообще въ $\frac{1}{2}$ болѣе противъ количества, которымъ они прежде владѣли;

б, лучшихъ земель за худшія, столько чтобы вновь отведенныя составляли менѣе, чѣмъ $\frac{2}{3}$ части прежнихъ земель;

в, зарослей за чистыя земли, болѣе $\frac{1}{3}$ частью всего участка.

Ст. 32. Если при отмежеваніи отойдутъ отъ поселенъ огороды или сады, и невозможно будетъ имъ дать подобныхъ же огородовъ или садовъ, въ такомъ случаѣ слѣдуетъ имъ отводить за 1 моргъ огорода 2 морга пахатной

Art. 31. Oznaczenie wartości zamiennej gruntów, łąk i pastwisk, nastąpi na zasadzie klasyfikacji w art. 17 niniejszego prawa przepisanej, w stosunku dochodu w życie, w wykazie B obliczonego; z tem wszakże zastrzeżeniem, że bez zgody się osadników nie można im wyznaczać:

a, w zamian za lepsze grunta tyle gorszych, iżby otrzymać mieli w ogóle więcej jak o połowę dawniej posiadanych;

b, w zamian za gorsze grunta tyle lepszych, aby nowo nadane wynosiły mniej jak $\frac{2}{3}$ dawniej posiadanych;

c, w zamian za grunta czyste, zarośli wynoszących więcej jak $\frac{1}{3}$ część osady.

Art. 32. Gdzie skutkiem oddzielenia zajęte zostaną rolnikom ogrody warzywne lub owocowe, bez możności wynagrodzenia ich innemi podobnemi ogrodami, tam za jeden morg ogrodu wydzielić im należy dwa morgi gruntu tejże klasy,

земли того же класса, а за неимением онаго, соответственное вознаграждение землям других классов.

Ст. 33. Гдѣбы мѣстность не позволяла надѣлить поселянъ, послѣ ихъ раздѣленія, такимъ пространствомъ луговъ, какимъ они прежде пользовались, тамъ можно вознаградить ихъ соответственнымъ количествомъ пахатной земли, сообразуясь въ такомъ случаѣ съ правилами, изложенными въ 31 ст. сего Положенія.

Безъ добровольнаго, однако, согласія поселянъ, не лзя уменьшать имъ пространства луговъ болѣе чѣмъ на $\frac{1}{3}$ часть.

Ст. 34. Владѣлецъ имѣнія обязанъ будетъ уплатить поселянамъ единовременное вознаграждение, или же они будутъ освобождены на нѣкоторое время отъ платежа чинша, вполне или отчасти, въ слѣдующихъ случаяхъ.

а, если отойдутъ отъ поселянъ сады съ фруктовыми или другими полезными деревьями, дикими деревцами, или привитыми и проч. во сколько таковыя не моглибы быть пересажены;

а в браку ей стосункове wynagrodzenie w gruntach klass innych.

Art. 33. Gdzieby miejscowość nie dozwalała po oddzieleniu oddać osadnikom takiej przestrzeni łąk, jaką poprzednio zajmowali, tam można ich wynagrodzić odpowiednią ilością gruntu ornego, przy uwadze na przepisy art. 31. Bez dobrowolnego wszakże zgody się osadników, nie wolno będzie uszczuplić im łąk więcej jak o $\frac{1}{3}$ część.

Art. 34. Właściciel majątku albo zostanie zobowiązany do opłaty jednorazowego wynagrodzenia, albo osadnicy przez pewien czas od opłaty czynszów w całości lub w części uwolnieni będą w razach następujących:

а, jeżeli osadnikom zajęte zostaną w ogrodach drzewa owocowe lub inne użyteczne dziczki, lub szczepy w szkółkach i t. p., o ile te przeniesionemi być by nie mogły;

б, если въ обменъ за отходящія въ распоряженіе владѣльца имѣнія земли, отведены будутъ поселянамъ хуже обработанныя и удобренныя, чѣмъ отошедшія отъ нихъ;

в, если вмѣсто чистыхъ полей и луговъ достанутся поселянамъ заросли, каменистыя либо холмистыя поверхности, трудныя для обработки.

Ст. 35. При каждомъ раздѣленіи крестьянскихъ земель отъ фольварочныхъ, всѣ участки принадлежащія къ одной деревнѣ, должны быть отводимы въ одномъ непрерывномъ пространствѣ.

Тамъ гдѣбы мѣстность тому препятствовала, или гдѣбы отступленіе отъ сего правила давало средство къ лучшему устройству участковъ, тамъ можно, въ видѣ изъятія, назначать для одной деревни земли въ двухъ или болѣе отдѣльных мѣстахъ.

Предоставляется также владѣльцу имѣнія право, среди крестьянскаго надела, предоставить въ свое распоряженіе извѣстное пространство земли, въ коемъ уже добываются торфъ, кру-

б, jeżeli nowo zamienione grunta będą oddane osadnikom nie w takim samym stanie obrobienia i umierzwienia, w jakim dawniejsze w użytkowanie właściciela dóbr przejdą;

с, jeżeli w zamian za grunta i łąki czyste, wypadną dla osadników przestrzenie zarosłe, kamieniste lub nierównościami powierzchni uprawę roli utrudniające.

Art. 35. Przy każdym oddzieleniu wszystkie osady jednej wsi, w jednej nierozłącznej przestrzeni wyznaczone być powinny. Gdzieby jednak miejscowość temu stała na przeszkodzie, lub gdzieby odstąpienie od tej zasady, zapewniało dogodniejsze urządzenie osad, tam wyjątkowo będzie można wydzielać grunta dla jednej wsi, w dwóch lub więcej nie łączących się z sobą przestrzeniach.

Wolno także będzie właścicielowi dóbr zachować sobie pewne przestrzenie wśród posiadłości osadników, w których odbywa

ный песокъ, глина, камни, или другія ископаемыя тѣла.

Ст. 36. Если въ имѣніяхъ, въ коихъ предпринято обязательное устройство, находятся участки, принадлежащіе приходамъ, общественнымъ заведеніямъ или общинамъ, такъ расположенные, что при отмежеваніи фольварочной земли отъ крестьянской, встрѣчается необходимость въ отмежеваніи или обмѣнѣ помѣняемыхъ участковъ, въ такомъ случаѣ требующая размежеванія сторона должна обратиться въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, или въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, и при участіи чиновниковъ, этими Коммисіями назначенныхъ, обмѣнъ участковъ, принадлежащихъ приходамъ, общественнымъ заведеніямъ или гминамъ, совершить одновременно съ отмежеваніемъ принадлежащихъ поселянамъ участковъ.

Ст. 37. Въ случаѣ просьбы одной изъ сторонъ о раздѣлъ общаго пастбища, на которомъ пасется фольварочный скотъ вмѣстѣ съ крестьянскимъ, пастбище

сѣ już wydobywanie torfu, żwiru, gliny, kamieni lub innych ciał kopalnych.

Art. 36. Jeżeli w dobrach przedmiotem postępowania z urzędu będących, znajdują się przestrzenie należące do probostw, instytutów albo gmin, tak położone, że oddzielenie osad rolnych od gruntu dworskiego, wymagałoby zarazem dokonania oddzielenia lub zamiany ogółowej rzeczonych wyżej przestrzeni, żądająca separacyi strona, winna w takim razie udać się do Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych lub Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, i z udziałem urzędników przez też Kommissye wyznaczonych oddzielenie gruntów należących do probostw, instytutów lub gmin, sposobem zamiany przestrzeni, dokonać jednocześnie z oddzieleniem gruntów przez osadników zajmowanych.

Art. 37. W razie zanieśionego przez jedną ze stron żądania o rozdzielenie pastwisk używanych wspólnie przez inwentarz dworski i osadników, pastwiska te

это должно быть раздѣлено, соразмѣрно пространству фольварочныхъ пахатныхъ полей и луговъ, а равно полей и луговъ предоставленныхъ въ пользу поселянъ.

Ст. 38. Еслибы никакая часть изъ общаго пастбища не могла быть отвѣдена для поселянъ, то имъ должно отвести соотвѣтственной цѣнности пастбище въ другомъ мѣстѣ, а еслибы и это по мѣстности оказалось невозможнымъ, то слѣдуетъ вознаградить ихъ пахатною землею или лугами, сообразно 31 ст. настоящаго Положенія.

Ст. 39. Оставленные поселянами, послѣ обнародованія Указа 26 Мая 7 (Іюня) 1846 года, участки или такъ называемые пустонорожніе участки, какіе окажутся при очиншеваніи, или если будетъ производимо размежеваніе, равные имъ стоимостью участки, въ случаѣ если не будутъ заселены владѣльцемъ имѣнія при производствѣ очиншеванія, должны быть раздѣлены между поселянами, съ ихъ согласія, для увеличенія предоставленнаго имъ надѣла.

улегна oddzieleniu w stosunku rozległości gruntów i łąk dworskich, oraz gruntów i łąk przez osadników zajmowanych.

Art. 38. Gdyby wspólnie używane pastwisko w żadnej części rolnikom dostać się nie mogło; należy im gdzieindziej wydzielić pastwisko odpowiedniej wartości, a gdyby i tego, dla braku stosownej przestrzeni uczynić nie było można, wynagrodzić ich gruntami lub łąkami zawsze z zachowaniem przepisów art. 31.

Art. 39. Opuszczone po ogłoszeniu Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku osady wiejskie czyli tak zwane pustki, w chwili oczynszowania znajdujące się lub w razie wykonywania separacyi, równowartujące onym przestrzeniem ziemi, o ile ich właściciel przy oczynszowaniu nie osiedla, powinny być osadnikom za ich zgodą dla powiększenia uposażenia rozdane.

Если же поселенцы на это не согласятся, то означенныя пустопорожныя земли должны быть раздѣлены на участки. Владѣлец имѣнія опредѣляетъ, по своему усмотрѣнію, пространство образуемыхъ имъ участковъ, съ тѣмъ, что бы они не были меньше 3-хъ и не больше 60 морговъ.

Чиншевая Коммисія опредѣлитъ размѣръ обязательнаго съ сихъ участковъ чинша, по установленнымъ для сего правиламъ; уѣздная же делегация, разсмотрѣвъ дѣйствіе Коммисіи, постановитъ окончательное рѣшеніе.

Съ такими пустопорожными участками, если они не будутъ заселены новыми поселянами, поступлено будетъ по правиламъ въ 121 и 122 ст. сего Положенія указаннымъ.

Ст. 40. Въ деревняхъ приходскихъ или же состоящихъ не менѣе какъ изъ 20 участковъ, при производствѣ обязательнаго размежеванія или раздѣленія крестьянскаго надѣла на отдѣльные участки, должно быть отводимо изъ пустопорожныхъ участковъ или другихъ крестьянскихъ земель, $\frac{1}{2}$ морга пахатной

Jeżeli zaś osadnicy na to się nie zgodzą, grunta opustoszałe podzielone będą na osady—właściciel stanowi o rozległości utworzyć się mających osad; rozległość ta jednakże nie może być mniejszą od trzech morgów, ani większą nad morgów 60. Kommissya Czynszowa z takich pustek, czynsz podług zasad z urzędu ustanowi, a Delegacya Czynszowa czynność tejże Kommissyi rozpozna i za-decyduje. Z pustkami takimi w razie nie-obsadzenia ich nowymi gospodarzami, postąpieniem będzie stosownie do przepisów zawartych w art. 121 i 122.

Art. 40. We wsiach parafialnych i wsiach mających nie mniej od dwudziestu osad, przy oddzieleniu lub podziale z urzędu, półtory morgi miary nowopolskiej gruntu ornego, w miejscu na wystawienie szkoły elementarnej, ochrony lub domu przytulku dogodnem, zostanie wydzielone

земли, новопольской мѣры, въ удобномъ мѣстѣ, для устройства элементарнаго училища, приюта, или дома призрѣнія.

Ст. 41. Раздѣлъ вновь отведенныхъ земель, съ согласія поселянъ, можетъ послѣдовать въ другихъ размѣрахъ для каждаго участка противу того пространства, коимъ они владѣли до новаго устройства; но при семъ должно быть соблюдено правило, изложенное въ 2-мъ пунктѣ 39 ст. настоящаго постановленія.

Общее для всѣхъ поселянъ пастбище можетъ быть оставлено и впредь, если они того желаютъ.

Ст. 42. Въ случаѣ требованія поселянами обязательнаго раздѣленія предоставленной въ ихъ пользованіе земли на отдѣльные участки, каждому изъ нихъ должно быть отведено въ огородахъ, пахатной землѣ, лугахъ и пастбищахъ, количество равное или приближительное тому, какимъ они законно владѣли до устройства, или же сколько имъ причитаться будетъ по стоимости прежнихъ ихъ земель.

z pustek lub innych gruntów włóściaskich.

Art. 41. Podział nowo wydzielonych uposażeń, za zgodą osadników może nastąpić, w innym rozmiarze pojedynczych osad od tego, jaki istniał przed urządzeniem, z warunkiem zastosowania się do ustępu 2 art. 39. Wspólne pastwisko między osadnikami w razie ich żądania, zachowaniem być może.

Art. 42. W razie zanieśionego ze strony osadników żądania o dokonanie podziału osad z urzędu, każdy z osadników otrzyma ilość ogrodów, gruntów, łąk i pastwisk równą lub zbliżoną do tej, jaką w chwili urządzenia prawnie posiadał, albo jaką na niego z zamiennej tych użytków wartości выпадала.

Ст. 43. Обязательный раздѣлъ вновь отведенныхъ земель между поселянами, если они между собою инымъ образомъ не согласятся, будетъ производимъ, сообразно съ мѣстностью и условіями, обеспечивающими удобное и хорошее веденіе хозяйства, а именно:

а, или будетъ оставляемо сельское устройство, т. е. всѣ строенія будутъ помѣщены или оставлены въ одномъ мѣстѣ, съ распределеніемъ полей колоніально или въ разныхъ мѣстахъ.

б, или же раздѣлъ будетъ производенъ колоніально, т. е. отведено будетъ для каждаго поселяннина причитающееся для него количество земли въ одномъ пространствѣ, съ тѣмъ, чтобы строенія ихъ не отстояли на слишкомъ далекомъ разстояніи одинъ отъ другихъ.

Ст. 44. Если при обязательномъ размежеваніи земель окажется необходимымъ перевести строенія поселянъ, то владѣлецъ имѣнія обязанъ принять на себя издержки по найму мастеровыхъ, равно обязанъ доставить потребные материалы, еслибы таковыя отъ прежнихъ строеній оказались недостаточными.

Art. 43. Podział nowo oddzielonych gruntów z urzędu pomiędzy osadnikami, jeżeli się inaczej pomiędzy sobą nie ułożą, może być odpowiednio do miejscowości i do warunków, zapewnić zdolnych dobre i łatwe prowadzenie gospodarstwa rolnego:

a, albo sielski, to jest przez pomieszczenie lub pozostawienie siedzib w jednym miejscu, obok podziału gruntów ornych kolonialnie lub na kilka pól.

b, albo kolonialny, przez wyznaczenie dla każdego z osadników całego przypadającego dlań gruntu w jednej przestrzeni, tak jednak, aby zabudowania osadników każdego na swym gruncie, zbyt odległe od siebie nie wypadły.

Art. 44. Jeżeli w skutek oddzielenia gruntów z urzędu, wyniknie potrzeba przeniesienia zabudowań osadników, właściciel majątku wyłoży koszta na majstrów, — obowiązany będzie niemniej dostarczyć potrzebnych materyałów, o ileby pochodzące z dawnych budynków okazały się niedostateczne.

Количество и качество этих материалов, равно время, въ продолженіе коего перенесеніе строеній должно послѣдовать, будетъ опредѣлено обязательнымъ порядкомъ.

Отъ усмотрѣнія чиншевой Коммисіи будетъ зависѣть, должны ли поселяне оказывать помощь въ свозкѣ материаловъ и ручной работѣ, и въ какой соразмѣрности.

Вознагражденіе за строенія, или за доставленные владѣльцемъ имѣнія материалы и за понесенныя имъ по перенесенію строеній издержки, установлено будетъ, въ случаяхъ и порядкомъ, указаннымъ въ 22 ст. сего Положенія.

ГЛАВА 4.

О взаимныхъ правахъ и обязанностяхъ владѣльцевъ имѣній и безсрочно чиншескихъ поселянъ.

Ст. 45. Высочайше утвержденное постановленіе сейма 1 (13) Іюня 1825 г. не можетъ быть примѣняемо къ безсрочнымъ чиншамъ съ участковъ, на которые распространяется дѣйствіе настоящаго Положенія.

Илосć i jakość tych materyałów oraz termin w jakim przeniesienie ma nastąpić, będą z urzędu oznaczone.

Od uznania Kommissyi Czynszowej zależyć będzie, czy i w jakim stosunku osadnicy dodać mają pomoc w zwózce materyałów i pracy ręcznej.

Wynagrodzenie za budowle, lub za dostarczone przez właściciela majątku materyaly i za podjęte skutkiem przeniesienia budowli koszta, oznaczonem zostanie w wypadkach i w sposób art. 22 przewidziany.

TYTUŁ IV.

O prawach i obowiązkach wzajemnych właścicieli dóbr i osadników wieczysto-czynszowych.

Art. 45. Prawo sejmowe z dnia 1 (13) Czerwca 1825 roku, nie ma zastosowania do czynszów wieczystych z osad, będących przedmiotem niniejszego prawa.

Безсрочный чиншъ, установленный по добровольному соглашенію, не смотря на время заключенія такового, или же обязательнымъ порядкомъ, подлежитъ, по свойству своему, выкупу, согласно 530 ст. Гражданскаго Уложения.

Взаимныя отношенія владѣльцевъ имѣній къ безсрочно-чиншевымъ поселянамъ, опредѣляемы будутъ по нижеслѣдующимъ правиламъ, если стороны не договорятся о томъ иначе.

Ст. 46. Право собственности въ вѣчно срочно чиншевыхъ участкахъ раздѣляется между владѣльцемъ имѣнія, которому принадлежитъ право собственности (*dominium directum*) и поселянамъ, коимъ предоставляется право пользованія (*dominium utile*).

Ст. 47. Право охоты, рыбной ловли и пропинаціи принадлежитъ исключительно владѣльцу имѣнія, если только поселяне не приобрѣли этихъ правъ по особымъ привилегіямъ или договорамъ.

Владѣльцу имѣнія принадлежитъ право собственности на строенія и все

Czynsz wieczysty bądź przez dobrowolną umowę, bez względu na czas w którym została zawartą, bądź z urzędu ustanowiony, jest z istoty swej splacalny w myśl art. 530 Kodexu Cywilnego.

Stosunki między właścicielami dóbr a osadnikami wieczysto - czynszowymi, o ile odmienne w tej mierze umowy nie zachodzą, rządzone będą następującemi przepisami.

Art. 46. W osadach wieczysto - czynszowych prawo własności jest podzielone.

Własność istoty, czyli głównej (*dominium directum*) do właściciela dóbr, a własność użytkowa (*dominium utile*) do osadnika należy.

Art. 47. Prawo polowania, rybołówstwa i propinacyi, służy wyłącznie właścicielowi głównemu, jeżeli osadnicy nie nabyli tych praw z mocy przywileju, nadania lub umowy.

Właściciel użytkowy jest zarazem właścicielem zupełnym budowli i tego wszystkiego
Tom LX do Nru 180

находящееся на поверхности земли, ко-
ею онъ пользуется.

Всѣ прибыли съ земли, какъ обы-
кновенныя такъ и чрезвычайныя, ему
принадлежать.

Ст. 48. Безъ дозволенія владѣльца
имѣнія, безсрочно-чиншевымъ поселянинъ
не вправе преобразить участокъ такъ,
чтобы чрезъ то уменьшилась его сто-
имость или доходъ съ онаго, ни же
обращать оный на иное какоелибо на-
значеніе, нежели на то, на которое оный
былъ ему отданъ.

Безсрочно-чиншевымъ поселянинъ не
имѣетъ права пользоваться металличе-
скими рудниками, каменнымъ углемъ
и торфомъ, а также глиною и каме-
ноломнею, за исключеніемъ 2-хъ послѣ-
днихъ, на свою надобность.

Кладъ, во сколько, по силѣ 716 ст.
гражданскаго кодекса, составляетъ соб-
ственность владѣльца земли, принадле-
житъ въ одной $\frac{1}{2}$ владѣльцу имѣнія
а въ другой поселянину.

Ст. 49. Безсрочночиншевымъ поселя-
нинъ, безъ дозволенія владѣльца имѣнія,

стkiego, co się na powierzchni znaj-
duje.

Wszelkie użytki tak zwyczajne jak i
nadzwyczajne, należą do niego.

Art. 48. Bez zezwolenia właściciela głów-
nego, niewolno wieczystemu osadnikowi
przeistaczać osady w sposób mogący u-
szczyplić jej wartość, lub obniżyć docho-
dy, ani obracać jej na użytek odmienny
od tego, na jaki przy oddaniu w posia-
danie była przeznaczona.

Nie służy osadnikowi wieczystemu pra-
wo korzystania z pokładów kruszcu, wę-
gla, torfu oraz gliny i łomów kamien-
nych, wyjąwszy tych dwóch ostatnich, na
własną potrzebę.

Skarb, o ile według art. 716 Kodexu
Cywilnego jest własnością właściciela
gruntu, należy w jednej połowie do wła-
ściciela głównego, a w drugiej do wła-
ściciela użytkowego.

Art. 49. Wieczysty osadnik bez zezwo-
lenia właściciela głównego, nie może

не вправе отдавать въ аренду своего участка, ни же какой либо его части, не может также закладывать онаго или передавать на него права свои другому лицу, по договорамъ или по дарственной записи.

Договоры и дарственные записи, заключенныя вопреки означенному правилу, почитаются недействительными, и приобретшій право на участокъ не имѣетъ права пользоваться онымъ.

Распоряженіе участкомъ, по завѣщанію, будетъ имѣть обязательную силу, если наследникъ или одаренный по завѣщанію, до вступленія во владѣніе участкомъ, получить на то дозволеніе владѣльца имѣнія.

Ст. 50. Владѣлецъ имѣнія можетъ отказать въ дозволеніи переуступить участокъ лишь въ такомъ случаѣ, если желающій получить оный дурнаго поведенія, или не имѣетъ средствъ для надлежащаго веденія хозяйства.

осады ani jej części wydzierżawić, zasta-
wić, ani przelać na innego przez umowę
lub darowiznę.

Umowy i darowizny przeciwne temu za-
kazowi, będą samem przez się prawem
nieważne i nowy nabywca osady, do jej
objęcia przypuszczony nie zostanie.

Rozporządzenie osadą przez testament
będzie mieć swój skutek, jeżeli spadko-
bierca lub legataryusz przed objęciem po-
siadania, wyjedna zezwolenie od właściciela głównego.

Art. 50. Właściciel główny może odmó-
wić zezwolenia tylko w razie, jeżeli ubie-
gający się o osadę jest złego prowadze-
nia się, lub nie posiada środków do na-
leżnego zagospodarowania osady.

Еслибы владѣлецъ имѣнія неосновательно отказалъ въ дозволеніи переступить участокъ, или на официальное требованіе о томъ не далъ отвѣта въ теченіи 15 дней, подлежащій Судъ, по требованію сторонъ и разсмотрѣніи спора, вправе дозволить поселянину совершить акты помянутые въ предъидущихъ статьяхъ.

Ст. 51. Безерочно-чиншевые участки не могутъ быть дѣлимы, ни же увеличиваемы свыше 2-хъ уволокъ земли.

Ст. 52. Если безерочно-чиншевой поселянинъ умретъ, не оставивъ завѣщанія, и наслѣдники его не согласятся, который изъ нихъ долженъ пользоваться всѣмъ участкомъ, или не условятся между собою на переуступку права на тотъ участокъ третьему лицу, то право пользования онымъ, по требованію имѣющей въ томъ интересъ стороны, продано будетъ съ публичныхъ торговъ.

Ст. 53. Если безерочно-чиншевой поселянинъ самовольно оставитъ участокъ, а изъ желающихъ взять оный въ пользованіе, не смотря на опубликованіе въ газетахъ, согласно 121 и 122 ст. сего

W razie gdyby właściciel bezzasadnie pozwolenia swego odmawiał, lub na urzędowe o to zawezwanie w dniach 15-tu nieodpowiedział, Sąd właściwy na żądanie interessowanych, po rozpoznaniu sporu, mocen będzie upoważnić osadnika do zawarcia czynności wymienionych w poprzedzających artykułach.

Art. 51. Osady wieczysto-czynszowe, nie mogą być dzielone ani powiększane nad rozległość dwóch włók.

Art. 52. Po zejściu beztestamentowem wieczystego osadnika, jeżeli sukcesorowie nie zgodzą się, który z nich ma objąć całkowitą osadę, lub względem sprzedaży prawa własności użytkowej nie ułożą się, w takim razie prawo do posiadania osady wieczysto-czynszowej na wypieranie strony interessowanej, przez licytację publiczną sprzedane zostanie.

Art. 53. Jeżeliby osada wieczysto-czynszowa samowolnie przez osadnika opuszczoną została, a do jej objęcia pomimo ogłoszeń w art. 121 i 122 przepisanych nikt się nie zgłosił, w takim wypadku

Положенія, то право пользованія онымъ переходитъ къ владѣльцу имѣнія получающему на оный право полной собственности.

Ст. 54. Каждый поселянинъ, кромѣ чинша обязанъ платить всѣ подати, składki и налоги, казенные и административные, а также нести всѣ гминныя повинности, лежащія на его земляхъ и строеніяхъ, какъ обыкновенныя, такъ и чрезвычайныя.

Кромѣ того поселянинъ обязанъ платить десятину и такъ называемый сборъ мешне; вносить училищный и страховой сборы, содержать въ исправности и починать мосты находящіеся на его землѣ, для исключительной его надобности, охранять границы своего участка и вести своимъ иждивеніемъ тяжбы о правахъ владѣнія и пользованія онымъ.

Тяжбы о правѣ собственности на безсрочно-чиншевый участокъ обязанъ вести самъ владѣлецъ имѣнія, и въ случаѣ рѣшенія оныхъ въ пользу противной стороны, онъ отвѣчаетъ поселянину за убытки, причиненные нарушеніемъ спокойнаго его пользованія.

право własności użytkowej łączy się z prawem właściciela głównego, który staje się zupełnym właścicielem osady.

Art. 54. Osadnik oprócz czynszu wieczystego, ponosić winien: wszelkie podatki, składki i należności Skarbowe i Administracyjne, oraz powinności gminne do gruntu i zabudowań osady przywiązane; tak zwyczajne jak i nadzwyczajne.

Obowiązany jest także uiszczać dziesięcinę, meszne, opłatę szkolną, składkę ogniową, utrzymywać i naprawiać mosty na jego gruncie będące a do wyłącznego jego użytku potrzebne, pilnować granic swojej osady i prowadzić swoim kosztem processa posessoryjne i inne do własności użytkowej odnoszące się.

Spory o własność istoty osady wieczsto-czynszowej prowadzić winien właściciel główny, i tenże odpowiada osadnikowi na przypadek przegranej i za szkody zrządzone przez naruszenie używalności osady.

Ст. 55. Безсрочночиншевыи поселянинъ не можетъ требовать отъ владѣльца имѣнія какихъ либо льготъ въ платежѣ чинша, въ случаѣ обыкновенныхъ или чрезвычайныхъ бѣдствій, предвидимыхъ или непредвидимыхъ.

Ст. 56. Безсрочночиншевой поселянинъ не вправе обременять участка своего долгами; личные его долги могутъ быть взыскиваемы только съ движимаго его имущества, за исключеніемъ предметовъ необходимыхъ ему для обработки земли и веденія хозяйства, изъятыхъ изъ подъ ареста за долги, постановленіемъ Намѣстника 8 Іюля 1823 г.

Ст. 57. Если однимъ безсрочночиншевымъ участкомъ пользуются нѣсколько поселянъ, то всѣ они подлежатъ круговой отвѣтственности, за исправный платежъ чинша.

Ст. 58. Удаленіе изъ безсрочночиншеваго участка послѣдуетъ по рѣшенію судебному, посредствомъ продажи съ публичныхъ торговъ права пользоваться онымъ, въ слѣдующихъ случаяхъ:

а, если поселянинъ допустить двухъ годовую недоимку чинша;

Art. 55. Osadnik wieczysto - czynszowy, z powodu klęsk losowych zwyczajnych lub nadzwyczajnych, przewidzianych lub nie przewidzianych, nie ma prawa żądać żadnego wynagrodzenia w czynszu.

Art. 56. Nie wolno jest osadnikowi wieczysto - czynszowemu zaciągać długów na osadę; długi zaś osobiste mogą być poszukiwane jedynie na jego ruchomym majątku, z wyjątkiem wszakże przedmiotów do uprawy gruntów i utrzymania gospodarstwa potrzebnych, postanowieniem Księcia Namiestnika Królestwa z dnia 8 Lipca 1823 roku od zajęcia wyłączonych.

Art. 57. Jeżeli własność użytkowa jednej osady należy do kilku, wszyscy za wypłatę czynszu, solidarnie odpowiadają właścicielowi.

Art. 58. Eksmissya z osad wieczysto - czynszowych, nastąpi za wyrokiem sądowym, przez sprzedaż publiczną prawa własności użytkowej, w następujących razach:

a, gdy osadnik w opłacie dwuletniego czynszu zalegnie;

б, если нерадѣніемъ въ хозяйствѣ доведетъ участокъ до того, что доходы съ него не будутъ покрывать всѣхъ слѣдующихъ съ него платежей.

Ст. 59. Содержащіяся въ настоящей Главѣ постановленія, распространяются равнымъ образомъ какъ на добровольно заключенные безсрочно-чиншевыя договоры о земляхъ, подходящихъ подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 г., во сколько означенные договоры не постановляютъ иныхъ правилъ, такъ и на отношенія возникающія изъ обязательнаго устройства поселянъ.

Ч А С Т Ь II.

ГЛАВА V.

Объ уездныхъ чиншевыхъ делегаціяхъ, чиншевыхъ комиссіяхъ и о особомъ присутствіи Государственнаго Собора по дѣламъ объ огнишеваніи.

Ст. 60. Установленіе чиншей, отмежеваніе крестьянскихъ земель отъ фоль-

б, gdy w gospodarstwie do tego stopnia opuści się, iż należne z osady ciężary nie będą mogły z dochodów być opędzane.

Art. 59. Przepisy niniejszego tytułu stosują się zarówno do umów wieczysto-czynszowych, dobrowolnie zdziałanych o grunta pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podpadające, o ile też umowy inaczej nie rozporządzają, jako też do stosunków wynikających z postępowania z urzędu.

C Z Ę Ś Ć II.

TYTUŁ V.

O Delegacyach Czynszowych Powiatowych, Kommissyach Czynszowych i składzie Rady Stanu do spraw z oczynszowania.

Art. 60. Oznaczenie czynszów, oddzielenie gruntów włościańskich od folwarcz-

варочныхъ, распределение крестьянскаго надѣла на участки, прекращение общаго владѣнія и права пользованія угодьями, будутъ подлежать разсмотрѣнiю уѣздной чиншевой делегаціи, коль скоро распоряженія чиншевой комиссіи, вслѣдствіе требованія одной изъ сторонъ, будутъ представлены на разрѣшеніе означенной делегаціи.

Рѣшенія чиншевой делегаціи по вышеозначеннымъ дѣламъ будутъ окончательны.

Ст. 61. Уѣздный Совѣтъ каждагодно избереть, изъ среды своихъ членовъ и кандидатовъ въ оныя, 6 членовъ въ чиншевую делегацію, кои выберутъ такоеже число членовъ изъ лицъ, подлежащихъ выбору въ уѣздный Совѣтъ, по избирательному списку.

Означенные 12 членовъ, вмѣстѣ съ экономическимъ членомъ, о коемъ упоминается въ 68 ст. настоящаго Положенія, составляютъ уѣздную чиншевую делегацію.

ныхъ, подział osad, rozdział wspólności i zniesienie służebności, rozpoznawane będą przez Delegacyę Czynszową w Powiecie, skoro czynność w tej mierze od Komisji Czynszowej, na żądanie jednej ze stron przedstawioną jej będzie.

Decyzyc Delegacyi Czynszowej co do wyżej wyrażonych czynności, będą ostateczne.

Art. 61. Rada Powiatowa każdorocznie z pomiędzy Członków swoich i ich zastępców, wybierze sześciu Członków do Delegacyi Czynszowej, którzy z pomiędzy osób pomieszczonych na liście wybieralnych do Rady Powiatowej, takąż liczbę Członków przybiorą.

Powyższa liczba dwunastu wraz z Członkiem Ekonomicznym, o którym mówi art. 68, stanowią skład Delegacyi Czynszowej w Powiecie.

Ст. 62. Избранные въ составъ чиншевой делегаціи члены, до вступленія въ исправленіе своей должности, исполняютъ, въ присутствіи председательствующаго въ уѣздномъ Совѣтѣ, присягу по нижеслѣдующей формѣ:

„Я N. N. клянусь Всемогущимъ Богомъ и проч., что, исполняя возложенныя на меня обязанности по обязательному очиншеванію, размежеванію земель, прекращенію общаго владѣнія или права пользованія угодьями, поступать буду добросовѣстно, по крайнему разумѣнію, съ соблюденіемъ существующихъ законовъ и постановленій. При исполненіи же всѣхъ сихъ дѣйствій, и при постановленіи рѣшенія, поступать буду безпристрастно, не взирая на собственный интересъ, и не увлекаясь ни дружбою, ни враждою.“

Ст. 63. Совѣтъ Управленія назначаетъ изъ среды чиншевой делегаціи председательствующаго, а онъ назначить члена для веденія журналовъ ея засѣданій.

Ст. 64. Законный комплектъ делегаціи, для постановленія окончательныхъ

Art. 62. Członkowie do składu Delegacji Czynszowej wybrani, zanim przystąpią do czynności, wykonają przed Prezysującym w Radzie Powiatowej, przysięgę w rolę następującą:

„Ja N. N. przysięgam Panu Bogu etc., iż przy wykonywaniu z urzędu czynności oczynszowania, separacyi gruntów, rozdziału wspólności lub zniesienia służebności i dogodności, postępować będę sumiennie, podług znajomości rzeczy i z zastosowaniem się do praw i obowiązujących przepisów; że tak przy tej czynności, jak przy wydawaniu decyzji, zachowam ścisłą bezstronność bez względu na własne widoki i na przyjaźń lub nieprzyjaźń.“

Art. 63. Rada Administracyjna zamianuje z grona Delegacji Czynszowej Prezysującego, a ten wyznaczy Członka do prowadzenia protokółów posiedzeń.

Art. 64. Komplet prawny Delegacji do wydania ostatecznych decyzji, składa się
Tom LX do Nru 180

рѣшеній, долженъ состоять, по крайней мѣрѣ, изъ 5 членовъ, между коими обязанъ всегда находиться экономическій членъ.

Делегация постановляетъ рѣшеніе большинствомъ голосовъ; въ случаѣ равенства оныхъ, голосъ председательствующаго даетъ перевѣсъ.

Ст. 65. Чиншевая делегация имѣетъ засѣданія въ уѣздномъ городѣ по крайней мѣрѣ, одинъ разъ въ каждыя 3 мѣсяца: въ первой $\frac{1}{2}$ Января, Іюля и Октября, и продолжаетъ засѣданія до совершеннаго окончанія всѣхъ дѣлъ, накопившихся въ теченіе минувшей четверти года. Въ случаѣ надобности председательствующій вправе созвать делегацию во всякое время.

Ст. 66. По требованію чиншевой делегации, Уѣздный Начальникъ доставляетъ ей канцелярскую помощь и письменные матеріалы, а также даетъ объясненія, какія потребуются, и будетъ содѣйствовать ей въ предѣлахъ существующихъ правилъ.

Сверхъ того, Уѣздный Начальникъ даетъ помѣщеніе для засѣданій чинше-

z Członków najmniej pięciu, między którymi z urzędu znajdować się powinien Członek Ekonomiczny.

Delegacya stanowi większością głosów; w razie ich równości, Prezydujący rozstrzyga.

Art. 65. Delegacya Czynszowa zbierać się będzie w mieście Powiatowem, najmniej raz na kwartał w pierwszej połowie miesiący: Stycznia, Kwietnia, Lipca i Października, a urzędować dopóki nie zdecyduje przedmiotów w ubiegłym kwartale nagromadzonych.

W razie naglejszej potrzeby, Prezydujący ma prawo zwołać ją każdego czasu.

Art. 66. Na wezwanie Delegacyi Czynszowej, Naczelnik Powiatu winien dodać jej pomoc kancelaryjną i piśmienną, oraz udzielić wszelkich objaśnień i pomocy w zakresie przepisów. Nadto, Naczelnik Powiatu dostarczy lokal do obrad Delegacyi Czynszowej potrzebny, i wyznaczy Urzędnika do prowadzenia Dziennika i do-

вой делегаціи и назначаетъ чиновника, для веденія журнала и надзора надъ архивомъ, который особо долженъ быть веденъ и сохраненъ.

Ст. 67. Для производства на мѣстѣ тѣхъ дѣйствій, по устройству поселянъ, которые подвергаются одною изъ сторонъ рѣшенію обязательнымъ порядкомъ, назначаются чиншевыя комисіи, состоящія изъ:

1) члена назначеннаго чиншевою делегаціею, изъ ея состава, какъ первоприсутствующаго въ комисіи;

2) члена приглашеннаго чиншевою делегаціею, изъ списка избирателей въ уѣздный совѣтъ;

3) экономическо - административнаго чиновника.

Чиншевая комисія постановляетъ рѣшеніе большинствомъ голосовъ.

Отъ приглашеннаго члена первоприсутствующій отбираетъ присягу по нижеслѣдующей формѣ.

„Я N. N. клянусь Всемогущимъ Богомъ и проч. что, исполняя возложенныя на меня обязанности по обязательному очиншеванію, размежеванію земель,

зору надъ Архивомъ, które oddzielnie prowadzone i zachowane być winno.

Art. 67. Dla wykonania na gruncie czynności przez jedną ze stron pod rozstrzygnięcie z urzędu poddanych, przeznaczane będą Kommissye Czynszowe złożone:

1) z Członka przez Delegacyę Czynszową z jej składu wyznaczonego, z obowiązkiem przewodniczenia w Kommissyi.

2) z Członka przez Delegacyę Czynszową przybranego, z listy wyborców do Rady Powiatowej;

3) z Urzędnika Ekonomiczno - Administracyjnego.

Kommissya Czynszowa, decyduje większością głosów.

Od Członka przybranego Przewodniczący odbierze przysięgę w rotę następującą:

„Ja N. N. przysięgam Panu Bogu i t. d., iż przy wykonywaniu z urzędu czynności oczynszowania, separacyi gruntów, rozdziału wspólności, lub zniesienia służeb-

прекращенію общаго владѣнія или права пользованія угодьями, поступать буду добросовѣстно, по крайнему разумѣнію, примѣняясь къ существующимъ законамъ и постановленіямъ. При исполненіи же всѣхъ сихъ дѣйствій, и при постановленіи рѣшенія поступать буду безпристрастно, не взирая на собственный интересъ, и не увлекаясь ни дружбою, ни враждою.“

Назначая членовъ чиншевой коммисіи, делегація избираетъ одновременно заступающихъ ихъ мѣсто порядкомъ, предписаннымъ для избранія членовъ.

Ст. 68. Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, по мѣрѣ надобности, назначаетъ въ уѣзды, для таковыхъ занятій, особыхъ чиновниковъ, съ экономической техникою ознакомленныхъ, и даетъ нѣкоторымъ изъ нихъ въ помощь 1-го или болѣе адъюнктовъ.

Губернскія Правленія назначаютъ вмѣстѣ съ тѣмъ въ каждомъ уѣздѣ, изъ мѣстныхъ чиновниковъ или изъ лицъ имѣющихъ требуемыя для того качества, заступающихъ мѣсто экономическаго члена и его адъюнктовъ.

бности и dogodności, postępować będą sumiennie, podług znajomości rzeczy i z zastosowaniem się do praw i obowiązujących przepisów; że tak przy tej czynności jak przy wydawaniu decyzji zachowam ścisłą bezstronność, bez względu na własne widoki i na przyjaźń lub nieprzyjaźń.“

Przeznaczając Członków Kommissyi Czynszowej, Delegacya wybierze jednocześnie ich zastępców w sposób dla wyboru Członków przepisany.

Art. 68. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych w miarę uznanej potrzeby w Powiatach, wyznaczy do tych czynności oddzielnych Urzędników, z techniką ekonomiczną obeznanych, i doda niektórym jednego lub więcej Adjunktów.

Rządy Gubernialne zarazem przeznaczają w każdym Powiecie, z miejscowych Urzędników lub osób kwalifikację posiadających, zastępców, dla Członka Ekonomicznego i jego Adjunktów.

Ст. 69. Экономическій членъ, на равнѣ съ прочими членами, имѣетъ рѣшительный голосъ при совѣщаніяхъ чиншевой комиссіи и постановленіи ею рѣшеній; сверхъ того, онъ обязанъ вести журналъ ея засѣданій, исчислять количество чиншей, заниматься редакціею ея рѣшеній и составлять проекты окончательнаго устройства поселянъ.

Ст. 70. Члены какъ уѣздной делегации, такъ и чиншевой комиссіи, исполняютъ свои обязанности бесплатно. Экономическій же чиновникъ, или заступающіе его мѣсто, а также техники, употребляемые въ качествѣ экспертовъ, будутъ получать суточные деньги, по изложеннымъ въ указѣ 20 Іюня (2 Іюля) 1850 г. правиламъ (Дневн. 3. т. 43), не взирая на оговорку, въ 23 ст. сегоже указа содержащуюся. Количество вознагражденія для мѣстныхъ экспертовъ зависѣть будетъ отъ усмотрѣнія чиншевой комиссіи.

Ст. 71. Въ составъ чиншевой комиссіи, прибывающей на мѣсто производства дѣйствій, долженъ находиться землемѣръ, имѣющій патентъ отъ Прави-

Art. 69. Członek Ekonomiczny zarówno z innemi Członkami mieć będzie głos stanowczy przy naradach i decyzjach Kommissyi Czynszowej, nadto obowiązany jest prowadzić w niej protokół czynności, obliczować stopę czynszów, oraz redagować zapadłe decyzje, układać projekt do stanowczego urządzenia.

Art. 70. Członkowie tak Delegacyi, jako też Kommissyi Czynszowej, pełnią swe obowiązki bezpłatnie, Urzędnik zaś Ekonomiczny lub jego zastępcy, oraz technicy za biegłych użyci, pobierać będą dje-ty odpowiednio do przepisów wskazanych w Ukazie z dnia 20 Czerwca (2 Lipca) 1850 roku (D. P. T. 43) bez względu na zastrzeżenie w art. 23 tegoż Ukazu zawarte. Wysokość wynagrodzenia biegłych miejscowych, zależeć będzie od uznania Kommissyi Czynszowej.

Art. 71. Kommissyi Czynszowej przy zjeździe na grunt, towarzyszyć będzie Geo-

тельства, нанятый владельцем, требующим обязательного устройства.

Еслибы землемер такой не был нанят, то чиншевая комиссия сама назначает землемера и определяет ему суточные деньги, по правилам, Правительством предписанным. На излишне определенное вознаграждение, стороны могут жаловаться чиншевой делегации.

Ст. 72. Для распределения земель на классы, прекращения общего владения или права пользования угодьями, чиншевая комиссия, по прибытии на место, приглашает 2-х экспертов из местных или соседних жителей, ознакомленных с сельским хозяйством и указанных по одному каждою стороною: владельцем имения и поселянами.

Еслибы стороны не согласились на выбор экспертов, чиншевая комиссия сама назначает таковых и приведет, во всяком случае, къ присягѣ на добросовѣстное изъясненіе мнѣнія.

Въ случаѣ требованія одною изъ сторонъ, или въ случаѣ признанной надобности, чиншевая комиссия можетъ при-

метра patentowany, a przez właściciela dóbr do działania z urzędu ugodzony.

Gdyby ugoda taka nie nastąpiła, Kommissya Czynszowa Jeometrę z urzędu wyznaczy i zapewni mu djety i koszta przepisami Rządowemi oznaczone. Co do wysokości tych kosztów, stronom służy odwołanie się do Delegacyi Czynszowej.

Art. 72. Do klasyfikacyi gruntów, do rozdziału wspólności i do zniesienia służebności, Kommissya Czynszowa po zjeździe na grunt, przybierze dwóch biegłych, wskazanych z pomiędzy miejscowych lub pobliskich mieszkańców, z gospodarstwem rolnem obeznanych; po jednemu przez właściciela majątku i przez osadników.

Gdyby na wybór biegłych strony nie zgodziły się, Kommissya Czynszowa wyznaczy ich z urzędu, a w każdym razie od biegłych, na rzetelność opinij udzielić się mianej, przysięgę odbierze.

W razie zażądania jednej ze stron, lub w razie uznanej potrzeby, Kommissya Czynszowa na biegłego przybrać może

гласить въ качествѣ эксперта, чиновника, ознакомленнаго съ лѣсною техникою или съ сельскою архитектурою.

Ст. 73. Чиншевая коммисія, начавъ однажды на мѣстѣ свои занятія, безпрерывно продолжаетъ таковыя до окончанія оныхъ. Мѣстный войтъ гмины и владѣлецъ имѣнія даютъ ей канцелярскую помощь и всякое пособіе.

Ст. 74. Стороны не вправе приносить жалобъ на предварительныя опредѣленія коммисіи, въ продолженіи ея занятій на мѣстѣ.

Жалобы могутъ быть подаваемы въ чиншевую делегацію по всѣмъ спорнымъ пунктамъ, лишь по окончаніи чиншевою коммисіею всѣхъ занятій на мѣстѣ и представленіи ею всего дѣла на рѣшеніе той же делегаціи.

Ст. 75. Къ составу чиншевой делегаціи не можетъ принадлежать первоприсутствующій той чиншевой коммисіи, которой дѣло разсматривается делегаціею. Еслибы чиншевая делегація, сама отъ себя или по жалобѣ одной изъ сторонъ, признала дѣйствія чиншевой коммисіи недостаточными, несо-

урядника з техниką leśną lub budownictwem wiejskiem obeznanego.

Art. 73. Kommissya Czynszowa raz rozpoczętą czynność, na gruncie bez przerw prowadzić i ukończyć powinna.

Miejscowy Wójt gminy i właściciel dóbr, mają obowiązek udzielić jej wszelką pomoc, tak kancelaryjną jako też inną.

Art. 74. Stronom nie służy możność odwoływania się od decyzji przygotowywanych, wydawanych w ciągu działania na gruncie przez Kommissyę Czynszową.

Odwolanie się do Delegacji Czynszowej, będzie dopuszczalnem co do każdego ze szczegółów spornych, wtedy, gdy całe dzieło ukończonej na gruncie czynności, pod ostateczną decyzję tejże Delegacji przedstawione zostanie.

Art. 75. Do składu Delegacji Czynszowej, nie może należeć Członek przewodniczący tej Kommissyi Czynszowej, której dzieło jest przedmiotem rozpoznania Delegacji.

Gdyby Delegacya Czynszowa, na wniosek stron lub z urzędu uznała działanie tejże Kommissyi za niedostateczne, prze-

гласными съ правилами настоящаго Положенія, или требующими дополнителныхъ документовъ, либо ближайшаго разслѣдованія дѣла на мѣстѣ; то можетъ назначить вторичный съѣздъ чиншевой комисіи на мѣстѣ и даже, по мѣрѣ надобности, назначить комисію изъ иныхъ членовъ.

Ст. 76. Предъ постановленіемъ окончательнаго рѣшенія, предоставляется чиншевой делегаціи право вызывать, для объясненій участвующихъ въ дѣлѣ сторонъ, или экспертовъ и свидѣтелей дѣйствій чиншевой комисіи на мѣстѣ.

Ст. 77. При постановленіи рѣшеній о проектахъ окончательнаго устройства отношеній владѣльцевъ имѣній къ безсрочно-чиншевымъ поселянамъ, чиншевая делегація обязана строго наблюдать, чтобы проекты эти не выходили изъ предѣловъ предоставленной ей власти; чтобы согласовались съ правилами настоящаго Положенія, не клонились къ обремененію поселянъ и къ уменьшенію стоимости имѣній, равно, чтобы права третьихъ лицъ и кредитныхъ установленій отнюдь не были нару-

писомъ не odpowiednie, lub gdyby znalazła potrzebę uzupełnień dowodów lub zbadania rzeczy na gruncie, mocną będzie nakazać powtórny zjazd Komisji Czynszowej na grunt, a nawet w miarę okoliczności, inny skład tejże Komisji do tego wyznaczyć.

Art. 76. Przed wydaniem ostatecznej decyzji, wolno jest Delegacji Czynszowej, dla otrzymania potrzebnych objaśnień, przyzwać przed siebie albo strony interesowane, albo biegłych i świadków czynności na gruncie.

Art. 77. Przy decydowaniu względem projektów ostatecznego uregulowania stosunków właścicieli głównych z osadnikami wieczystymi, Delegacja Czynszowa winna ściśle przestrzegać, aby projekta te, nie wykraczały z granic służących jej attrybucyj; aby były zgodne z przepisami niniejszego prawa, nie dążyły do uciążenia osadników i nie obniżały wartości majątku; niemniej, aby prawa osób trzecich i Instytutów Kredytowych, w niczem nadwężone nie zostały. Delegacja Czynszowa, decyzję swą wyda w sposobie

шены. Чиншевая делегация постановляет свое решение в форме определения, которое имеет силу решения состоявшегося в последней инстанции.

Ст. 78. Если в течении 30 дней по объявлении решения, стороны добровольно не войдут в соглашение и не заключать законного договора; то чиншевая делегация представит решение свое председателю подлежащего Трибунала, который, не призывая сторон и не входя в рассмотрение оснований, на конх чиншевая делегация постановила свое решение, определить привести оное в исполнение.

На вошедшее, таким образом, в законную силу, решение, ни апелляция, ни жалоба на заочное постановление оного, ни прошение о пересмотрении дела не допускаются.

Ст. 79. Предоставляется, однакоже, каждой из сторон право принести на такое решение, или на определение делегации, состоявшееся, согласно 90 ст. настоящего Положения, жалобу в Государственный Совет Царства, в следующих случаях:

выroku, który mieć będzie moc orzeczenia w ostatniej instancji.

Art. 78. Jeżeli po jego ogłoszeniu, strony w dniach 30-tu dobrowolnie nie ułożą się i kontraktu urzędowego nie zawrą, Delegacya Czynszowa wyrok swój przeszle z urzędu Prezesowi właściwego Trybunału, który bez przyzywania stron i bez wdawania się w rozpoznawanie zasad orzeczenia Delegacyi, doda klauzulę egzekucyjną. Przeciwno tak uprawnionemu wyrokowi, ani appellacya, ani restytucya nie mają miejsca.

Art. 79. Wolno jest jednakże każdej ze stron na wyrok powyższy lub na decyzję Delegacyi wydaną, w myśl artykułu 90, podać skargę rekursową do Rady Stanu Królestwa w następujących przypadkach:

а, если въ составѣ чиншевой делегаціи, постановившей рѣшеніе, находился съ рѣшительнымъ голосомъ членъ чиншевой комиссіи, по дѣламъ которой постановлено было означенное рѣшеніе, или же на оборотъ, когда въ составѣ чиншевой комиссіи или чиншевой делегаціи не входилъ членъ экономическій;

б, если делегація постановила рѣшеніе о такихъ дѣйствіяхъ, по коимъ стороны заключили уже добровольную сдѣлку;

в, если делегація неосновательно отказала въ обязательномъ устройствѣ которой либо изъ сторонъ, или вышла изъ предѣловъ поданнаго стороною прошенія, или наконецъ, въ случаѣ представленія документовъ и возникшаго по онымъ спора, не поступила согласно 97 ст. настоящаго Положенія;

г, если делегація постановила рѣшеніе, входящее въ кругъ вѣдомства гражданскихъ судовъ, или же административныхъ и казенныхъ властей;

д, если явственно будетъ, что делегація допустила уменьшеніе простран-

а, gdy do składu Delegacji, która wyrok wydała, należał z głosem stanowczym Członek Komisji Czynszowej, co do której dzieła tenże wyrok zapadł; lub gdy przeciwnie do składu Komisji Czynszowej albo Delegacji Czynszowej, Członek Ekonomiczny nie wchodził;

б, gdy Delegacja zajęła się rozstrzygnięciem z urzędu, czynności przez umowę dobrowolną już załatwionych;

в, gdy wniesione żądanie o pomoc, z urzędu bezzasadnie odrzuciła, lub gdy w działaniu tem przekroczyła zakres żądania, wniesionego przez jedną ze stron, — wreszcie, gdy w razie złożonych dowodów wytoczonego sporu, nie postąpiła podług przepisu art. 97;

г, gdy wydała decyzję wkraczającą w atrybucję sądów cywilnych, lub Władz Administracyjnych i Skarbowych;

д, gdy jawnem będzie, iż Delegacja dopuściła zmniejszenia lub wcielenia do

ства крестьянскихъ земель, подходящихъ подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 г., или же присоединеніе оныхъ къ фольварочнымъ землямъ, замѣнивъ другими соотвѣтственной стоимости, равно, если нарушила права на земли, принадлежащія духовнымъ учрежденіямъ или общинамъ;

е, если чиншевая делегація лишила поселянъ угодій, конми они пользовались на основаніи письменныхъ документовъ, безъ вычета изъ чиншей особаго за тѣ угодья вознагражденія;

ж, если чиншевая делегація опредѣлила удалить поселянъ изъ участковъ, кои не объявили протоколярно чиншевой комиссіи, что они не соглашаются на постановленное ею устройство ихъ, или на плату установленныхъ ею чиншей.

з, если чиншевая делегація опредѣлила перенесеніе поселянъ, вопреки заключающемуся въ 30 ст. настоящаго Положенія правилу;

и, если чиншевая делегація увеличила чиншъ съ участка, установленный на основаніи ст. 17, 18 и 19, хотя не

престрzeni dworskiej, gruntów pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. podpadających, bez zamiany ich na inne, równej wartości, — niemniej, gdy dopuściła takowego naruszenia gruntów należących do Instytutów duchownych i własności gmin;

f, gdy Delegacya Czynszowa zniosła służebności na mocy tytułów prawnych, piśmiennych, osadnikom służące, bez potrącenia w czynszu osobnego wynagrodzenia;

g, gdy delegacya orzekła exmissyę osadników, którzy nie oświadczyli protokółarnie przed Kommissyą Czynszową, że uchwalonego przez nią urządzenia, lub ustanowionych opłat nie przyjmują;

h, gdy Delegacya nakazała przeniesienie osadników, wbrew przepisowi art. 30;

i, gdy Delegacya podwyższyła czynsz z osady na zasadzie przepisów art. 17, 18 i 19, wyrachowany, chociaż nie zachodził

было ни одного изъ указанныхъ въ 30 ст. случаевъ, въ которыхъ допускается увеличение чинша.

Ст. 80. При подачѣ жалобы въ Государственный Совѣтъ, кромѣ иныхъ документовъ, должна быть представлена на утверждение выписъ изъ обжалованнаго рѣшенія.

Государственный Совѣтъ въ спорномъ отдѣленіи постановляетъ предварительное рѣшеніе, коимъ или отвергаетъ жалобу, какъ неосновательную, если таковая не можетъ быть подведена ни подъ одинъ изъ случаевъ въ предшествующей статьѣ поименованныхъ, или же опредѣляетъ принять оную къ разсмотрѣнію.

Ст. 81. Въ последнемъ случаѣ таковыя жалобы разсматриваются въ Государственномъ Совѣтѣ особымъ для дѣлъ по очиншеванію поселянъ присутствіемъ, составленнымъ изъ соединенныхъ отдѣленій: спорнаго и финансово-административнаго.

заденъ з przypadków, w art. 20 wymienionych, któryby podwyższenie czynszu dopuszczalnem czynił.

Art. 80. Do skargi rekursowej między dowodami, winien być dołączony wypis urzędowy zaskarżonego wyroku; Rada Stanu w Wydziale Spornym, na drodze przedwstępnego rozpoznania, wyda decyzję, przez którą, albo skargę, jeżeli podżaden z przypadków w artykule poprzedzającym wyszczególnionych, podchodzić nie będzie, jako niedopuszczalną wprost odrzuci, albo przyjęcie do Instrukcyi orzecze.

Art. 81. W tym ostatnim razie, rozpoznanie sprawy należeć będzie do Rady Stanu w składzie do spraw z oczynszowania, złożyc się mającym, z połączenia Wydziałów: Spornego i Skarbowo-Administracyjnego.

Комплектъ для разсмотрѣнія дѣлъ по очиншеванію состоятъ должны изъ 7 членовъ.

Для сего Предсѣдатель Государственнаго Совѣта, къ числу членовъ 2-хъ соединенныхъ отдѣленій, назначаетъ еще 1-го Государственного Совѣтника, или Члена Государственного Совѣта, присутствующаго ни въ одномъ изъ отдѣлений Совѣта.

Ст. 82. Государственный Совѣтъ, въ присутствіи для дѣлъ по очиншеванію поселянъ, или отвергаетъ поданную жалобу, какъ неосновательную, или отмѣняетъ обжалованное рѣшеніе или опредѣленіе, въ цѣлости или только въ части, и предоставляетъ жалующимся сторонамъ право обратиться вновь въ чиншевую делегацію, которая, въ иномъ составѣ членовъ, кромѣ остающагося экономическаго члена, приступаетъ къ пересмотру всего обжалованнаго рѣшенія, или нѣкоторыхъ лишь онаго пунктовъ, если споръ, по вослѣдованію рѣшенія въ Государственномъ Совѣтѣ, не будетъ прекращенъ добровольнымъ соглашеніемъ сторонъ.

Komplet składu do spraw z oczynszowania stanowić będzie siedmiu Członków.

W tym celu Prezes Rady Stanu, do liczby przez połączenie dwóch Wydziałów, jak wyżej złożyć się mającej, powoływać będzie Radcę Stanu lub Członka Rady, niezasiadającego w Wydziałach.

Art. 82. Rada Stanu w składzie do spraw z oczynszowania, albo zanesioną skargę, jako bezzasadną oddali, albo zaskarżony wyrok lub decyzję w całości lub w części skasuje i strony odeśle napowrót do tej samej Delegacji Czynnzowej, która w innym, oprócz Członka Ekonomicznego składzie osób, do rozpoznania tego samego dzieła lub jego części przystąpi, jeżeli czynność ta, po wyroku Rady Stanu, przez dobrowolne porozumienie się stron załatwioną nie zostanie.

Ст. 83. Порядок производства дѣлъ по очиншеванію въ Государственномъ Совѣтѣ, опредѣленъ будетъ особою инструкціею.

Ст. 84. Суточные и прогонныя деньги административно-экономическому чиновнику или заступающему его мѣсто, землемѣрамъ и экспертамъ назначаемымъ официально, платитъ владѣлецъ имѣнія.

Издержки, возникающія вслѣдствіе уничтоженія рѣшенія, обращаются на сторону, которая по окончательному рѣшенію будетъ обвинена.

Для обеспечения немедленной уплаты упомянутыхъ издержекъ, въ случаѣ неудовлетворенія оныхъ, Правительственная Комиссія Финансовъ и Казначейства откроетъ въ уѣздныхъ казначействахъ соответственный кредитъ, на производство авансовъ, по ассигновкамъ уѣзднаго начальника, даваемыхъ вслѣдствіе требованія чиншевыхъ делегаций.

Произведенные такимъ образомъ авансы, взыскиваются по распоряженію уѣздныхъ начальниковъ посредствомъ административныхъ исполнительныхъ мѣръ.

Ст. 85. Все дѣлопроизводство и переписка чиншевыхъ делегаций и комиссій,

Art. 83. Sposób postępowania przed Radą Stanu w sprawach z czynszowania, oddzielną Instrukcją przepisany będzie.

Art. 84. Djety i koszta, należne Urzędnikowi Administracyjno-Ekonomicznemu lub jego zastępcemu, Jeometrom, oraz biegłym z urzędu powołanym, ponosi właściciel dóbr. Koszta kassacyą spowodowane, ponosi strona przegrywająca.

Celem zapewnienia niezwłocznej wypłaty kosztów powyższych, w razie nie zaspokojenia ich, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu otworzy w Kassach Powiatowych odpowiednie kredyty, na zaliczenia do wypłaty za assygnacyami Naczelnika Powiatu, na wezwanie Delegacyi Czynszowych, wystawionemi. Czynione w tym sposobie zaliczenia Naczelnicy Powiatowi ściągac będą środkami egzekucyi Administracyjnej.

Art. 85. Wszystkie czynności i korespondencye Delegacyi i Kommissyi Czyn-

освобождается отъ платежа гербовыхъ пошлинъ и въсовыхъ денегъ за пересылку по почтѣ.

Равнымъ образомъ освобождаются отъ гербового сбора безсрочно - чиншевые контракты, заключенные владѣльцами имѣній съ поселянами, на основаніи настоящаго Положенія.

Ст. 86. Чиншевая делегація, по требованію сторонъ, выдаетъ имъ засвидѣтельствованныя выписи изъ журналовъ засѣданій и рѣшеній чиншевой коммисіи, равно засвидѣтельствованную предсѣдательствующимъ копію окончательнаго своего рѣшенія.

Ст. 87. Рѣшенія чиншевыхъ делегацій, кромѣ жалобъ въ Государственный Совѣтъ, разсматриваемыхъ спорнымъ отдѣленіемъ и особымъ онаго для дѣлъ по очиншеванію присутствіемъ, не могутъ подлежать разсмотрѣнію ни судебныхъ, ни административныхъ властей, за исключеніемъ только жалобъ о правѣ собственности на строенія, на данный владѣльцемъ рабочій скотъ и на посѣвы, о коихъ ниже упомянуто, въ 95 ст. сего Положенія.

шзовыхъ, wolne są od użycia papieru stemplowego i od portoryi.

Wolne są również od opłaty stempla szacunkowego, kontrakty wieczysto-dzierżawne między właścicielami dóbr a osadnikami, na mocy niniejszej ustawy zawarte.

Art. 86. Delegacya Czynszowa na każde zażądanie stron interesowanych, wypis wierzytelny protokółów i decyzji Komisji Czynszowej, oraz ostatecznej swojej decyzji w kopii przez Prezydującego poświadczonej, wydawać jest obowiązana.

Art. 87. Decyzye Delegacyi Czynszowych, oprócz rekursu do Rady Stanu w Wydziale Spornym, w składzie do spraw z czynszowania, na żadnej innej drodze, czy to Sądowej, czy Administracyjnej, rozpoznawane być nie mogą, z wyjątkiem tego co poniżej w art. 95 o własności budynków, o załogach i zasiewach, jest powiedzianem.

ГЛАВА VI.

О порядкѣ дѣйствій чиншевыхъ комисій.

Ст. 88. Просьбы о обязательномъ устройствѣ подаются письменно, чрезъ посредство уѣзднаго начальника, въ чиншевую делегацію.

Чиншевая делегація назначаетъ немедленно чиншевую комиссію, которая уведомляетъ войта гмины о днѣ прибытія своего на мѣсто, и предлагаетъ ему потребовать отъ владѣльца имѣнія документы, нужные ей для приступленія къ дѣлу, а именно: если обязательное устройство требовалось для всѣхъ вообще дѣйствій, то должны быть представлены:

а, prestaціонная табель 1846 г., вмѣстѣ съ постановленіемъ, утверждающимъ оную, а также дополнительная prestaціонная табель 1861 г., составленная для записанія законнаго окупа.

б, планы и межевые реестры имѣнія, съ обозначеніемъ надѣла поселанъ, во

TYTUŁ VI.

O sposobie postępowania Kommissyi Czynszowych.

Art. 88. Pożądanie na piśmie o pomoc z urzędu, wnoszone będzie do Delegacji Czynszowej za pośrednictwem właściwego Naczelnika Powiatu. Delegacja Czynszowa wyznaczy jak najrychlej Kommissyę Czynszową. Ta ostatnia zawiadomi Wójta gminy o dniu, w którym na grunt przybędzie, oraz wezwie go, aby od właściciela majątku ściągnął dowody potrzebne do rozpoczęcia działania, a mianowicie: jeżeli pomoc z urzędu ma się rozciągać do wszystkich czynności w których dla stron jest zapewniona:

a, tabelę prestacyjną z 1846 roku, wraz z decyzją co do niej wydaną, oraz dodatkową z 1861 roku, gdzie dla zapisania okupu prawnego sporządzoną została;

b, plany i rejestra pomiarowe dóbr, wy-

время подачи прошения о обязательном устройствѣ;

в, выпись изъ ипотечной книги имѣнія;

г, вѣдомость о податяхъ вносимыхъ поселянами, выданную уѣзднымъ казначействомъ;

д, вѣдомость о количествѣ десятины и сбора, называемаго мешне, вносимыхъ поселянами, выданную приходскимъ священникомъ или бенефициатомъ.

Если же обязательное устройство требуется только для нѣкоторыхъ дѣйствій, то чиншевая коммисія укажетъ, какіе изъ означенныхъ выше документовъ ей нужны.

Ст. 89. По прибытіи на мѣсто, чиншевая коммисія прежде всего должна изъ представленныхъ документовъ удостовѣриться, имѣютъ ли стороны право требовать обязательнаго устройства, и не будутъ ли къ тому препятствіемъ заключенные добровольно договоры, или приобрѣтенныя и утвержденныя права.

За тѣмъ чиншевая коммисія въ составленномъ для сего протоколѣ объяснить, для какихъ именно дѣйствій требуется обязательное устройство, и если кото-

казующее uposażenie osadników, w chwili zanieśionego o pomoc żądania;
c, wykaz hypoteczny majątku;
d, wykaz podatków przez osadników opłacanych z kassy Powiatowej wydany;

e, świadectwo o wysokości uiszczanej przez osadników dziesięciny lub mieszne-go, wydane przez właściwego Proboszcza lub beneficjanta.

Jeżeli zaś żądana pomoc z urzędu, dotyczy niektórych tylko czynności, Komisya Czyszowa oznaczy, jakie z powyższych dowodów będą wymagane.

Art. 89. Po przybyciu na grunt, Kommissya Czyszowa, przedewszystkiem ze złożonych dowodów przekona się, czy strony są do działania prawnie upoważnione i czy rozwinięciu czynności z urzędu nie stają na przeszkodzie umowy dobrowolnie zawarte, lub prawa nabyte i ustalone.

Poczem w stosownym protokole oznaczy przedmiot zażądanego działania z urzędu i jeżeliby która ze stron przedstawiła projekt przemiany dotychczasowych stosun-

ралъ изъ сторонъ представить проектъ измѣненія существующихъ отношеній, то сообщать проектъ этотъ противной сторонѣ.

Если усилія къ добровольному соглашенію сторонъ окажутся безуспѣшными, или же если ни одна изъ нихъ не представитъ проекта обязательнаго устройства, то чиншевая коммисія протоколъно объявляетъ имъ, что она приступаетъ къ обязательному устройству, на основаніи правилъ настоящаго Положенія.

Ст. 90. Но если бы чиншевая коммисія, изъ представленныхъ документовъ и собранныхъ на мѣстѣ свѣдѣній, удостовѣрилась, что обязательное устройство, на основаніи правилъ настоящаго Положенія, не можетъ имѣть мѣста, то постановляетъ о томъ рѣшеніе, съ изложеніемъ поводовъ такового.

Стороны недовольныя объявленнымъ рѣшеніемъ, представляютъ замѣчанія и возраженія свои, для внесенія въ журналъ. Чиншевая коммисія, приостановивъ дальнѣйшія дѣйствія свои, представляетъ, вмѣстѣ съ документами, постано-

кѣ, проектъ ten zakommunikuje stronie, naprzeciw której odbywa się postępowanie z urzędu.

Gdy strony do dobrowolnego porozumienia skłonić się nie dadzą, lub gdy żadna ze stron projektu nie przedstawi, Kommissya Czyszowa protokółarnie oświadczy stronom, że działania z urzędu na zasadzie przepisów niniejszego prawa rozwinieciem będzie.

Art. 90. W razie gdyby Kommissya Czyszowa uznała na mocy złożonych sobie dowodów i objaśnień na gruncie zebranych, że działanie z urzędu wedle przepisów miejsca niema, wyda w tej mierze decyzję motywowaną.

Strony niepoprzestające na ogłoszonej decyzji, podadzą do protokołu wnioski swe i zarzuty. Kommissya Czyszowa zawiesiwszy dalsze działanie, decyzję swą wraz z dowodami prześle pod ostateczne

вленное ею рѣшеніе, на утвержденіе чиншевой делегации, и объявляеть о томъ сторонамъ.

Ст. 91. Чиншевая коммисія начинаетъ дѣйствія свои по обязательному устройству съ обозначенія въ каждомъ селеніи пространства земель, подходящихъ подъ дѣйствіе Указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 г. За основаніе къ повѣркѣ сего пространства будутъ приняты планы и межевыерегистры, показывающіе надѣлы поселянъ до 21 Августа (2 Сентября) 1846 года.

Тамъ, гдѣ таковыхъ плановъ не будетъ, а въ представленныхъ владельцемъ имѣнія планахъ показанъ будетъ надѣлъ, данный поселянамъ послѣ 21 Августа (2 Сентября) 1846 г., чиншевая коммисія, распросивъ протоколярно стороны, приводитъ въ извѣстность происшедшія перемѣны, и сравниваетъ таковыя съ дѣйствительнымъ положеніемъ на мѣстѣ.

Во всякомъ случаѣ, коммисія въ рѣшеніи, съ изложеніемъ поводовъ онаго, обозначаетъ:

rozpoznanie Delegacyi Czynszowej i o tem strony uwiadomi.

Art. 91. Działanie z urzędu rozpocznie się od oznaczenia w każdej wsi rozległości przestrzeni pod Ukaz z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podających.

Za podstawę do tego sprawdzenia posłużą mapy i rejestra pomiarowe, wykazujące uposażenie zajmowane przez osadników w dniu 21 Sierpnia (2 Września) 1846 roku.

Gdzie map takich nie będzie, a złożone przez właściciela majątku, wykazywać będą uposażenie nadane osadnikom po dniu 21 Sierpnia (2 Września) 1846 roku, tam Kommissya Czynszowa, przez wybadanie protokółarne stron wyjaśni jakie zmiany zaszły i porówna je ze stanem rzeczy na gruncie.

W każdym razie Kommissya w motywowanej decyzji oznaczy:

а, пространство земли, занимаемой поселянами во время ее занятий;

б, пространство пустопорожнихъ участковъ, образовавшихся послѣ 21 Августа (2 Сентября) 1846 года.

Ст. 92. Если предъявлено будетъ требованіе объ установленіи обязательнаго чинша, безъ обмѣна земель, то чиншевая комиссія, при содѣйствіи присяжныхъ экспертовъ, сообразно 17 ст. настоящаго Положенія, означаетъ, къ какому классу принадлежать поля, огороды, луга и пастбища составляющія каждой участокъ.

Обѣ стороны имѣютъ право присутствовать при этихъ занятіяхъ чиншевой комиссіи, представлять объясненія, дѣлать замѣчанія и требовать внесенія оныхъ въ журналъ.

По каждому спорному пункту чиншевая комиссія постановляетъ рѣшеніе, съ объясненіемъ поводовъ онаго, за тѣмъ приступаетъ къ опредѣленію стоимости угодій и разсмотрѣнію обстоятельствъ, имѣющихъ вліяніе на увеличеніе или уменьшеніе чинша, сообразно прави-

а, przestrzeń gruntów zajmowanych przez osadników w chwili jej działania;

б, przestrzeń przypadającą na pustki po dniu 21 Sierpnia (2 Września) 1846 roku powstałe.

Art. 92. Jeżeli zajdzie żądanie o ustanowienie czynszu, bez zamiany gruntów na inne, Kommissya Czynszowa z udziałem biegłych przysięgłych, stosownie do Art. 17 oznaczy klasyfikację gruntów, ogrodów, łąk i pastwisk, każdą osadę składających.

Obie strony mają prawo być obecnymi przy tej czynności, objaśnienia swe i postrzeżenia czynić, oraz do protokołu podawać.

Każdy punkt sporny Kommissya Czynszowa decyzją motywowaną rozstrzygnie, a następnie do oznaczenia wartości wszystkich użytków i okoliczności na zwiększenie lub zmniejszenie normalnego czynszu

ламъ въ 2 главѣ настоящаго Положенія указаннымъ.

Ст. 93. Если бы возникли споры относительно:

а, стоимости строений, составляющихъ собственность владельца имѣнія;

б, численной приблизительно годовой стоимости угодий, обозначенныхъ въ 23 ст. сего Положенія; то чиншевая коммисія, записавъ въ журналъ имѣніе экспертовъ, объявляетъ оное сторонамъ, и по выслушаніи ихъ объясненій и возраженій, или тотчасъ же опредѣленіемъ своимъ, съ объясненіемъ поводовъ, разрѣшаетъ споръ, или же, въ случаѣ необходимости, приглашаетъ новыхъ экспертовъ съ лѣсною техникою или сельскою архитектурою ознакомленныхъ, и согласно ихъ заключенію, постановляетъ свое рѣшеніе.

Ст. 94. Стоимость строеній, возведенныхъ съ роскошью, занимаемыхъ поселянами, если таковыя принадлежать владельцу имѣнія, чиншевая коммисія должна опредѣлять не соразмѣрно опредѣленнымъ на возведеніе ихъ издержкамъ, но соотвѣтственно дѣйствительному

впływających, odpowiednio do przepisów w Tytule II wskazanych, przystąpi.

Art. 93. Gdyby spory zasły w następujących przedmiotach:

а, co do wartości zabudowań wiejskich do właściciela majątku należących;

б, co do wartości rocznej przybliżonej służebności i użytków w art. 23 wskazanych, natenczas Kommissya Czynszowa, po zapisaniu do protokołu zdania biegłych, opinie tę, stronom przedstawi i po wysłuchaniu zarzutów i wniosków, albo zaraz przez decyzję motywowaną spór rozstrzygnie, albo w razie uznanej potrzeby przywoła biegłych, z techniką leśną lub budownictwem wiejskiem obznajmionych dopiero na zasadzie ich wyjaśnień, do decyzji przystąpi.

Art. 94. Wartość zabudowań wiejskich zbytkowych, zajmowanych przez osadników gdyby te do właściciela dóbr należały, Kommissya Czynszowa ustanawiać będzie nie podług nakładu na ich wystawienie uczynionego, ale podług nakładu jaki byłby potrzebny na wzniesienie dla

расходу, потребному на возведение порядочныхъ хозяйственныхъ строений.

Ст. 95. Споры о правѣ собственности на строения, равно и о томъ, всѣ ли поселяне или только нѣкоторые изъ нихъ получали рабочій скотъ и посылы отъ владѣльца имѣнія, чиншевая коммисія, на основаніи представленныхъ документовъ, пополненныхъ показаніями сторонъ и свидѣтелей, разрѣшаетъ опредѣленіемъ своимъ, съ объясненіемъ поводовъ онаго.

На окончательныя рѣшенія, постановленныя по симъ предметамъ чиншевою делегаціею, стороны могутъ приносить жалобы въ подлежащіи судебныя мѣста.

Ст. 96. По объявленіи сторонамъ акта, содержащаго въ себѣ произведенное экономическимъ членомъ исчисленіе количества чинша съ каждаго участка, и по выслушаніи объясненій сторонъ, чиншевая коммисія постановляетъ по сему предмету рѣшеніе, съ объясненіемъ обстоятельно поводовъ, и объявляетъ таковое сторонамъ.

осадниковъ порядныхъ господарскихъ будовли.

Art. 95. Spory o samą własność zabudowań, oraz czy wszyscy lub niektórzy z osadników posiadają załogi i zasiewy dworskie, Kommissya Czynszowa na zasadzie złożonych sobie dowodów, uzupełnionych badaniem stron i świadków, przez decyzję motywowaną rozstrzygnie.

W tych przedmiotach po ostatecznej decyzji Delegacji Czynszowej, służy stronom droga sądowa.

Art. 96. Po ogłoszeniu stronom protokółu obejmującego wyrachowanie przez Członka Ekonomicznego ilości czynszu, z każdej osady należnego, i po przyjęciu wniosków jakie strony przedstawia, Kommissya Czynszowa, wyda w tym przedmiocie decyzję szczegółowo wymotywowaną i poda ją także do wiadomości stron.

Если стороны не согласятся на установленный таким образом чиншъ, то чиншевая коммисія объявляетъ имъ, что они могутъ жаловаться чиншевой делегациі.

Ст. 97. Обязательное отмежеваніе и обмѣнъ земель, требуемыя одною только стороною приостанавливаются, коль скоро представлены будутъ чиншевой коммисіи доказательства, что о самомъ правѣ пользованія землями принадлежащими поселянамъ, заведена въ судахъ тяжба, а одна изъ сторонъ потребуетъ за тѣмъ приостановленія размежеванія.

Ст. 98. Занятія чиншевой коммисіи, по отмежеванію земель, должны быть основаны, на планахъ и межевыхъ реестрахъ, показывающихъ:

а, пространство занимаемое усадьбою, огородами, пашнею, лугами и пастбищами каждаго поселянина, равно пространство пастбищъ, коими пользуется сообща вся деревня, наконецъ пространство пастбища, которымъ пользуются сообща владѣлецъ имѣнія, поселяне, приходскій священникъ и проч.

Jeżeli strony na wysokość ustanowionego w ten sposób czynszu nie zgodzą się, Kommissya Czynszowa oznajmi, iż służy im prawo odwołania się do Delegacyi Czynszowej.

Art. 97. Separacya i zamiana gruntów z urzędu przez jedną ze stron zażądana, zostanie wstrzymana, jeżeli Kommissyi Czynszowej złożone zostaną dowody, że wytoczony jest spór na drodze sądowej o sam tytuł użytkowania gruntów osadnikom należnych, a jedna ze stron zawieszenia czynności seperacyjnej zażąda.

Art. 98. Czynność separacyjna usprawiedliwioną być winna przez Kommissyę Czynszową mapami i rejestrami pomiarowymi wykazującemi:

a, ile każdy osadnik zajmuje dotychczas przestrzeni w siedzibie, ogrodzie, gruncie ornym, łące i pastwisku, jako też jaka jest przestrzeń pastwisk przez całą wieś używanych, наконецъ pastwisk wspólnych: osadników, dworu, probostwa, i t. d.;

б, количество надѣла каждому поселянину при новомъ устройствѣ огородной и пахатной земли, луговъ и пастбищъ, и пространство пастбищъ, отведенныхъ въ пользованіе поселянамъ по новому устройству.

Пространство пустопорожнихъ участковъ, образовавшихся послѣ 1846 г. и земли выдѣленной подѣ элементарное училище, пріютъ или домъ призрѣнія, должно быть показано особо.

Ст. 99. Землемѣры, до выдачи инструкции о размежеваніи частныхъ имѣній, обязаны составлять планы и межевые реестры:

а, землямъ, занимаемымъ хлѣбопашцами, водворенными въ городахъ, по инструкции, данной въ 1823 г. Коммисією Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи о размежеваніи огородовъ и городскихъ земель;

б, землямъ, занимаемымъ хлѣбопашцами, водворенными въ селеніяхъ, согласно 3 главѣ инструкции, данной Коммисією Финансовъ въ 1843 г., о размежеваніи казенныхъ земель.

Ст. 100. Если имѣніе не имѣетъ достовѣрнаго плана, чиншевая коммисія, по

б, ile każdy osadnik otrzyma ogrodów, gruntu ornego, łąk i pastwisk, oraz jaka będzie przestrzeń pastwisk skutkiem nowego urządzenia, osadnikom wydzielić się mających.

Przestrzeń obejmująca pustki po roku 1846 powstałe, oraz grunt na szkołę elementarną, ochronę lub dom przytułku przeznaczony, oddzielnie wykazane być winny.

Art. 99. Jeometrowie aż do czasu wydania Instrukcyi do pomiaru dóbr prywatnych, obowiązani są sporządzać plany i rejestra pomiarowe:

a, gruntów zajmowanych przez rolników osiedlonych w miastach podług Instrukcyi wydanej w r. 1823 przez b. Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi do pomiaru miast i gruntów miejskich;

б, gruntów zajmowanych przez rolników osiedlonych we wsiach podług rozdziału III Instrukcyi, wydanej w roku 1843 przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do pomiaru dóbr Rządowych.

Art. 100. Jeżeli dobra nie posiadają mapy wiarogodnej, Kommissya Czynnzowa

мѣръ надобности, иправѣ поручить составленіе такового плана на счетъ владѣльца.

Чиншевая комиссія опредѣлить, нуженъ ли общій планъ всего имѣнія или только части онаго, подлежащей размежеванію и очиншеванію.

Землемѣръ обязанъ въ точности исполнить распоряженіе чиншевой комиссіи.

Ст. 101. Основаніемъ къ обязательному опредѣленію цѣнности обмѣниваемыхъ полей, огородовъ, луговъ и пастбищъ, должна быть принята классификація земель каждаго участка, сообразно изложеннымъ выше правиламъ.

По составленіи проекта такового обмѣна, чиншевая комиссія, въ присутствіи гминнаго войта, указываетъ поселнякамъ, обозначивъ на мѣстѣ, вновь отводимое пространство земли подъ участки, и объясняетъ имъ подробно всѣ условія обмѣна.

Если поселяне не согласятся принять отводимого имъ вновь надѣла, то чиншевая комиссія вноситъ въ протоколъ всѣ возраженія и объясненія ихъ, по каждому спорному пункту постановля-

w miarę potrzeby i uznania mocną jest nakazać sporządzenie takowej mapy, kosztem właściciela.

Kommissya Czynszowa rozstrzygnie czy potrzebna jest ogółowa mappa całych dóbr, czy tylko części, z separacją lub z oczynszowaniem stosunek mającej. Jeometra do polecenia Kommissyi Czynszowej ściśle się zastosuje.

Art. 101. Podstawą oznaczenia z urzędu zamiennnej wartości gruntów, ogrodów, łąk i pastwisk, będzie klasyfikacja gruntów każdej osady, odpowiednio do przepisów powyżej zamieszczonych.

Po zaprojektowaniu tej zamiany, Kommissya Czynszowa w obec Wójta gminy, okaże osadnikom przez wytknięcie na gruncie, przestrzeń nowo dla nich przeznaczoną i przeloży im we wszystkich szczegółach warunki zamiany.

Jeżeli osadnicy na objęcie wskazanych im nowych uposażeń nie zgodzą się, Kommissya Czynszowa przyjmie do protokołu wszelkie zarzuty i wyjaśnienia, jakie podadzą, a następnie co do każdego pun-

еть рѣшеніе, излагаетъ поводы такового, и протоколярно объявляетъ сіе рѣшеніе сторонамъ, съ предоставленіемъ имъ права подачи жалобы чиншевой делегациі.

Ст. 102. Если поселяне согласятся на обмѣнъ земель въ указанномъ имъ общемъ пространствѣ, то чиншевая комиссія предлагаетъ имъ условиться между собою о раздѣлѣ того пространства на отдѣльные участки. Когда же они не условятся о томъ въ теченіи 7 дней, то чиншевая комиссія предлагаетъ имъ проектъ устройства отдѣльныхъ участковъ, составленный сообразно 43 ст. настоящаго Положенія, и объявляетъ имъ таковой протоколярно. Выслушавъ объясненія и возраженія ихъ противъ такового проекта, чиншевая комиссія предписываетъ землемѣру обозначить на планѣ линіями новые надѣлы поселянъ, и составить реестръ общаго распредѣленія земель на классы, а сторонамъ объявляетъ, что возраженія ихъ представлены будутъ на окончательное рѣшеніе чиншевой делегациі.

кту спорного wyda decyzję motywowaną. Decyzję tę stronom protokółarnie ogłosi z oznajmieniem, iż mogą się od niej odwołać do Delegacyi Czynszowej.

Art. 102. Gdyby osadnicy zgodzili się na zamianę gruntów w ogólnej przestrzeni im okazanej, Kommissya Czynszowa zavezwie ich, aby porozumieli się pod względem podziału gruntów na pojedyncze osady. Jeżeli w dniach siedmiu pod tym względem nie ułożą się, Kommissya Czynszowa zaprojektuje wyznaczenie pojedynczych osad odpowiednio do przepisów art. 43 i o tem osadników protokółarnie uwiadomi. Po przyjęciu od nich wniosków i zarzutów, Kommissya Czynszowa poleci Jeometrze aby na mappie oznaczył liniami nowe uposażenia rolników, oraz aby ułożył rejestr kwalifikacyjny ogółowy, stronom zaś zapowie, że reklamacye ich będą pod ostateczną decyzję Delegacyi Czynszowej przedstawione.

Ст. 103. Если поселяне соглаются на распределение между собою пустопорожных земель, возникших послѣ 1846 года, то чиншевая комиссія, при распределеніи надѣла на участки, увеличить оныя пространствомъ означенныхъ земель, сообразно состоявшемуся между сторонами договору; если же такового договора не состоится, то чиншевая комиссія сама увеличить соответственно пространство тѣхъ участковъ.

Во всякомъ случаѣ чиншевая комиссія въ подлежащемъ актѣ скажетъ количество бывшихъ для раздѣла пустопорожныхъ земель, количество раздѣленныхъ между поселянами, и количество оставшихся не принятыми, а также и причины, по коимъ поселяне отказались отъ принятія сихъ земель, для увеличенія своихъ участковъ.

Ст. 104. Чиншевая комиссія обязана удовлетворять всѣ дополнительныя требованія сторонъ, съ тѣмъ, чтобы таковыя заявляемы были письменно, доводя объ этомъ до свѣдѣнія чиншевой делегации.

Art. 103. Jeżeli osadnicy zgodzą się na rozebranie pomiędzy siebie pustek po roku 1846 powstałych, Kommissya Czynszowa przy wydzielaniu osad, powiększy je z przestrzeni pustek odpowiednio do układu stron, lub w braku tego z urzędu stosunkowe powiększenie każdej osady oznaczy.

W każdym razie Kommissya Czynszowa w protokółie stosownym zapisze, ile było pustek do rozebrania, ile z nich osadnicy korzystali, a ile pozostało, oraz dla jakich powodów rolnicy odmówili przyjęcia onych na powiększenie swych osad.

Art. 104. Kommissya Czynszowa obowiązana jest za doniesieniem Delegacyi Czynszowej załatwiać wszelkie dodatkowe żądania stron z urzędu wnoszone; żądania jednak takie na piśmie zanoszonemi być powinny.

При удовлетвореніи дополнительныхъ требованій сторонъ, чиншевая комиссія должна сообразоваться съ правилами, заключающимися въ 89 и 90 статьяхъ настоящаго Положенія.

Ст. 105. По разсмотрѣніи и разрѣшеніи всѣхъ споровъ и недоумѣній по обязательному устройству, экономическій или другой членъ составляетъ общее рѣшеніе, опредѣляющее отношенія между поселянами и владѣльцемъ имѣнія, въ точныхъ предѣлахъ послѣдовавшихъ о томъ требованій.

Таковое рѣшеніе, вмѣстѣ съ документами и всѣмъ дѣломъ, объявляется чиншевою комиссіею сторонамъ на мѣстѣ. Въ случаѣ несогласія на оное сторону, чиншевая комиссія объявляетъ имъ, что они могутъ представить всѣ спорные пункты на рѣшеніе чиншевой делегаціи, въ теченіе 30 дней, подъ опасеніемъ просрочки; за тѣмъ оконченное ею дѣло представляетъ чиншевой делегаціи; и дать о томъ знать сторонамъ.

Ст. 106. Если бы которая либо изъ сторонъ отказалась присутствовать и

Rozwijając czynności dodatkowo żądane, Kommissya Czynszowa zastosuje się do przepisów art. 89 i 90.

Art. 105. Po rozpoznaniu i zdecydowaniu przez szczegółowe decyzje wszystkich kwestyi i wątpliwości odnoszących się do czynności względem jakiej postępowanie z urzędu wywołane było, Członek Ekonomiczny lub inny, ułoży decyzję ogólną, stosunek między właścicielem a rolnikami w obrębie wywołanej z urzędu czynności urządzającą.

Decyzję tę wraz z dowodami i całem dziełem Kommissya Czynszowa ogłosi na gruncie stronom. Gdyby strony oświadczyły, że się na nią nie zgadzają, oznajmi im, że mają prawo odwołać się co do wszystkich szczegółów spornych do Delegacyi Czynszowej w ciągu dni 30 pod prekluzją. Późem tejże Delegacyi przesłać dzieło swe i o tem strony zawiadomi.

Art. 106. W razie gdyby którakolwiek ze stron odmówiła obecności i udziału przy

участвовать въ дѣйствіяхъ чиншевой комисіи, или не захотѣла подписать журналовъ той же комисіи; то обязательное устройство не будетъ приостановлено, но только о такомъ отказѣ сдѣлана будетъ въ каждомъ журналѣ комисіи соответственная отмѣтка.

Сверхъ того, въ общемъ рѣшеніи, чиншевая комисія укажетъ въ своемъ мѣстѣ, которая изъ сторонъ принимала участіе въ дѣйствіяхъ ея на мѣстѣ, лично или чрезъ повѣреннаго, и которая изъ нихъ не явилась, или отказалась отъ подписи журнала и почему именно.

ГЛАВА VII.

О порядкѣ дѣйствій уездныхъ чиншевыхъ делегацій.

Ст. 107. Чиншевая делегація, получивъ оконченное чиншевою комисіею дѣло, разсмотритъ прежде всего, не упустила ли она изъ виду обстоятельствъ, указанныхъ въ 79 и 97 ст. настоящаго Положенія, затѣмъ удостовѣрится:

czynnościach Komisyyi Czynszowej, lub jeżeliby na protokołach przez Komisyyę sporządzanych podpisać się nie chciała, czynność z urzędu rozpoczęta przerywaną nie będzie i tylko stosowna wzmianka o tem odmówieniu w każdym protokole zamieszczoną zostanie.

Nadto w decyzji ogólnej, Komisyya Czynszowa w komparacyi stron wyszczególni, która z nich brała udział w działaniu na gruncie osobiście lub przez pełnomocnika, a która nie stawiała lub podpisu odmawiała i dla jakich powodów.

TYTUŁ VII.

O sposobie postępowania Delegacyj Czynszowych Powiatowych.

Art. 107. Delegacya Czynszowa po otrzymaniu dzieła Komisyyi Czynszowej, rozpozna przedewszystkiem, czy przez tęż Komisyyę załatwione są względy w art. 79 i w art. 97 wyszczególnione, a nadto rozbierze:

1) имѣли ли владѣлецъ имѣнія и поселяне своихъ законныхъ представителей при занятіяхъ чиншевой комиссіи;

2) дѣйствовала ли чиншевая Коммиссія въ законномъ комплектѣ, и соблюдала ли въ точности предписанныя настоящимъ Положеніемъ правила, а также были ли записаны въ журналы Коммисіи и рассмотрѣны ею предложенія сторонъ и мнѣніе экспертовъ, въ случаяхъ, въ коихъ это предписано закономъ.

Ст. 108. Затѣмъ чиншевая делегация приступаетъ къ разбору каждаго отдѣльно дѣйствія чиншевой комиссіи, повѣряетъ рѣшенія ея съ объясненіями и возраженіями сторонъ, равно съ правилами настоящаго Положенія, и наконецъ, или предписываетъ, по силѣ 75 статьи, произвести дополнительное на мѣстѣ разслѣдованіе, или же измѣняетъ представленный чиншевою Коммиссіею проектъ, на основаніи имѣющихся документовъ, или же постановляетъ согласное съ тѣмъ проектомъ окончательное рѣшеніе.

1) czy obie strony, to jest właściciel i rolnicy byli prawnie przy działaniu Kommissyi Czynszowej reprezentowani;

1) czy Kommissya Czynszowa działała w komplecie prawnym i z zachowaniem prawideł przepisami niniejszemi wskazanymi, oraz czy wnioski stron i opinie biegłych, gdzie prawo przyjmować je do protokołów nakazuje, zostały zapisane i w decyzjach rozbrane.

Art. 108. Następnie Delegacya Czynszowa przystąpi do rozbioru każdej pojedynczej czynności przez Kommissyę Czynszową dokonanej, porówna decyzję tejże Kommissyi z wnioskami i zarzutami stron, oraz przepisami niniejszego prawa, i albo w myśl art. 75 dodatkowe sprawdzenie zarządzi, albo projekt przez Kommissyę Czynszową przedstawiony, na zasadzie złożonych dowodów zmodyfikuje, lub nakoniec wyda zgodną z nim ostateczną decyzję. W razie uznania potrzeby Delegacya Czyn-

Въ случаѣ необходимости, чиншевая делегация вправе предписать произвести повѣрку произведеннаго межеванія.

Ст. 109. Постановляя рѣшеніе, чиншевая делегация разсматриваетъ вмѣстѣ съ тѣмъ представленныя экономическимъ членомъ, землемѣромъ и экспертами счета причитающихся имъ прогонныхъ и суточныхъ денегъ, и опредѣляетъ количество оныхъ, на основаніи существующихъ правилъ.

Таковое рѣшеніе будетъ окончательное.

Издержки межеванія долженъ нести во всякомъ случаѣ владѣлецъ имѣнія, и поселяне обязаны при семъ содѣйствовать ручною работою, и давать нужныя подводы.

Ст. 110. Если бы на рѣшеніе чиншевой комиссіи, кому отказано одной изъ сторонъ въ удовлетвореніи требованія о обязательномъ устройствѣ, поступила жалоба, то чиншевая делегация или приступаетъ къ повѣркѣ причинъ сего отказа, на основаніи 75 ст. настоящаго Положенія или же приступаетъ прямо

szowa mocną będzie zarządzić rewizję pomiarów.

Art. 109. W decyzji swej Delegacya Czyszowa rozpozná likwidacye kosztów złożone przez urzęduika Ekonomicznego, Jeometrę i biegłych, i wysokość ich zgodnie z przepisami oznaczy.

Wyrzeczenie to będzie również ostateczne.

Koszta pomiaru w każdym razie ponieście właściciel dóbr, a osadnicy dostarczą do tej czynności bezpłatną pomoc ręczną i sprzętajną.

Art. 110. Jeżeli od decyzji Kommissyi Czyszowej, przez którą strona żądająca pomocy z urzędu, z żądaniem swem oddaloną została, zajdzie odwołanie się, Delegacya Czyszowa albo w myśl art. 75 bliższe sprawdzenie nakaże, albo na mo-

къ разсмотрѣнію обжалованнаго рѣшенія, на основаніи представленныхъ документовъ.

На отказъ чиншевой делегаціи въ удовлетвореніи одной изъ сторонъ, по предмету обязательнаго устройства, по объявленіи онаго на мѣстѣ членомъ чиншевой комисіи, можетъ быть подана жалоба въ Государственный Совѣтъ.

Въ случаѣ отмѣны обжалованнаго рѣшенія, чиншевая делегація предписываетъ приступить къ исполненію требуемыхъ дѣйствій, сообразно 75 ст. настоящаго Положенія.

Ст. 111. Окончательное рѣшеніе чиншевой делегаціи чиншевая комисія предписываетъ объявить протоколярно на мѣстѣ.

Если бы всѣ поселяне или нѣкоторые изъ нихъ, по объявленіи имъ рѣшенія чиншевой делегаціи, и не взирая на увѣщанія члена чиншевой комисіи, объявили, что они не согласны на новое устройство или на установленные чинши; то членъ чиншевой комисіи составляетъ о семъ актъ, и препровождаетъ въ чиншевую делегацію.

cy złożonych dowodów wprost do rozpoznania zaskarżonej decyzji przystąpi.

Decyzja Delegacji Czynszowej oddalająca stronę z żądaniem pomocy z urzędu po ogłoszeniu jej przez Członka Komisji Czynszowej na gruncie, może być zaskarżoną do Rady Stanu.

W razie uchylenia zaskarżonej decyzji, Delegacja Czynszowa nakaze wykonanie czynności zażądanej odpowiednio do przepisów art. 75.

Art. 111. Decyzję ostateczną Delegacji Czynszowej, Kommissya Czynszowa poleci ogłosić protokółarnie na gruncie.

Gdyby wszyscy osadnicy lub niektórzy z nich, po ogłoszeniu im decyzji Delegacji Czynszowej i pomimo przełożeń Delegowanego oświadczyli, iż nowego urządzenia lub ustanowienia czynszów nie przyjmują, tenże Delegowany od nich deklarację taką do protokołu przyjmie i Delegacji Czynszowejłoży.

Чиншевая делегация, на основании такового объявления, въ дальнейшемъ исполненіи своего окончательнаго рѣшенія, постановляетъ рѣшеніе объ удаленіи изъ участковъ означенныхъ поселанъ.

Ст. 112. Поселане, не явившіеся для выслушанія рѣшенія, несмотря на вызовъ, сдѣланный имъ порядкомъ, предписаннымъ 114 ст. для объявленія рѣшеній, а равно явившіеся, но отказывающіеся объявить, согласны ли они или нѣтъ на новое устройство или на установленныя чинши, почитаются согласившимися; на каковой конецъ составленный членомъ чиншевой комисіи соответственный актъ, какъ въ первомъ, такъ и въ последнемъ случаѣ, будетъ доказательствомъ противъ нихъ.

Ст. 113. Если стороны, въ теченіи 15 дней, со дня объявленія имъ рѣшенія, о коемъ упомянуто въ 111 ст., не приступаютъ добровольно къ заключенію письменнаго договора, то чиншевая делегация, сообразно 78 ст. сего Положенія, препровождаетъ рѣшеніе свое къ Пред-

Delegacya Czynszowa на podstawie takiego oświadczenia w dalszym ciągu ostatecznej swojej decyzji, orzecze eksmisję rzeczonych osadników.

Art. 112. Niestawający do ogłoszenia osadnicy, pomimo doręczenia im wezwania w sposobie art. 114 dla wręczenia wyroków przepisany, jak również stawający a odmawiający oświadczenia, czy nowe urządzenie lub ustanowienie, czynszów przyjmują, będą poczytani za przyjmujących; w czym spisać się winny przez Delegowanego, tak w jednym jak i w drugim przypadku odpowiedni protokół, dowód przeciwko nim stanowić będzie.

Art. 113. Jeżeli strony w ciągu dni 15 od daty ogłoszenia o którym mowa w art. 111, do zawarcia dobrowolnego kontraktu na piśmie nie przystępują, Delegacya Czynszowa odpowiednio do art. 78 prześle swą

сѣдателю Трибунала, для постановленія опредѣленія о приведеніи онаго въ исполненіе.

Ст. 114. Командированный делегаціею членъ протоколярно объявляетъ на мѣстѣ поселінамъ обремененное такимъ образомъ въ законную форму рѣшеніе и 1-ую копію онаго, засвидѣтельствованную предсѣдательствующимъ делегаціи, вручить владѣльцу имѣнія, а другую поселінамъ, чрезъ посредство солтыса или лавника, а въ случаѣ непринятія которымъ либо изъ нихъ, оставить въ канцеляріи гминнаго войта или бургомистра.

Ст. 115. Если въ продолженіе 30 дней, со дня объявленія рѣшенія, на основаніи 114 ст. сего Положенія, не будетъ принесена въ Государственный Совѣтъ жалоба, о которой упомянуто въ 79 ст., то экономическій членъ приступаетъ къ окончательному исполненію рѣшенія.

Присемъ отправляется съ экономическимъ членомъ, по его требованію, землемѣръ, обязанность коего будетъ состоять въ отмежеваніи земель и раздѣленіи отводимаго поселінамъ надѣла на отдѣльные участки.

Уѣздный начальникъ даетъ экономическому члену, по его требованію, нужную помощь для приведенія въ ис-

decyzję Prezesowi Trybunału dla dodania jej klauzuli egzekucyjnej.

Art. 114. Wyznaczony przez Delegację Członek, tak uprawniony wyrok na gruncie zwołanym osadnikom protokolarnie ogłosi, i jedną kopię przez Prezydującego Delegacji poświadczoną, właścicielowi majątku, a drugą osadnikom na ręce Soltysa lub Ławnika doręczy, a w razie nieprzyjęcia przez którego z nich, w kancelaryi Wójta Gminy lub Burmistrza złoży.

Art. 115. Jeżeli w ciągu dni 30-tu od daty dopełnionego na zasadzie art. 114 ogłoszenia, nie zajdzie odwołanie się do Rady Stanu, art. 79 przewidziane, Członek Ekonomiczny do ostatecznego wykonania decyzji przystąpi.

Przy tej ostatniej czynności Członkowi Ekonomicznemu na jego wezwanie towarzyszyć będzie Jeometra, do którego należy wykonanie separacyi na gruncie i podział, na szczegółowe osady oddawanej osadnikom przestrzeni.

Naczelnik Powiatu na wezwanie Członka Ekonomicznego, winien mu dodać po-

полненіе окончательнаго рѣшенія, въ случаѣ сопротивленія поселянъ.

Ст. 116. Если въ продолженіе выше-
означеннаго 30 - дневнаго срока пред-
ставлено будетъ экономическому члену
или чиншекой делегаціи удостовѣреніе
о подачѣ въ Государственный Совѣтъ
жалобы, то исполненіе рѣшенія делега-
ціи приостанавливается, до воспослѣдова-
нія въ Государственномъ Совѣтѣ рѣше-
нія, признающаго жалобу неоснователь-
ною, или до постановленія по оной
окончательнаго рѣшенія, а командиро-
ванный делегаціею членъ протоколяр-
но предъявляетъ противную сторону,
что она вправѣ представить въ Государ-
ственный Совѣтъ опроверженіе той жало-
бы и подкрѣпить оное документами.

Ст. 117. Гминный войтъ или бурго-
мистръ, не позже какъ чрезъ мѣсяць
по окончаніи дѣйствій на мѣстѣ, со-
ставляетъ, въ 2-хъ экземплярахъ, въ-
домость, съ обозначеніемъ въ оной:

- а, именъ и фамилій всѣхъ поселянъ;
- б, пространства полей, огородовъ, лу-
говъ и пастбищъ, отданныхъ имъ въ
безсрочное пользованіе;
- в, угодій, имъ предоставленныхъ;
- г, количество чинша, установленнаго

мощь egzekucyjną, gdyby osadnicy wyko-
nania ostatecznej decyzji nie dopuszczali.

Art. 116. Jeżeli w ciągu dni 30-tu, o któ-
rych wyżej, złożony zostanie Członkowi
Ekonomicznemu lub Delegacyi Czynsz-
owej dowód, że skarga do Rady Stanu za-
niesioną została, w takim razie wykona-
nie wyroku Delegacyi wstrzymane zosta-
nie, aż do zapadnięcia w Radzie Stanu
decyzji odrzucającej skargę, albo do wy-
roku stanowczego, a Członek od Delega-
cyi wyznaczony, protokółarnie uwiadomi
stronę przeciwną, iż służy jej prawo wnie-
sienia obrony do Rady Stanu i poparcia
jej dowodami.

Art. 117. Po wykonaniu czynności na
gruncie, Wójt Gminy lub Burmistrz miej-
scowy, najdalej w ciągu miesiąca ułoży
w dwóch egzemplarzach wykazy obejmu-
jące:

- a, imiona i nazwiska wszystkich osadników;
- b, rozległość gruntów, ogrodów, łąk
i pastwisk w wieczyste posiadanie im od-
danych;
- c, służebności i użytki im przyznane;
- d, wysokość czynszu, jaki z tych osad

съ участковъ въ пользу владѣльца имѣнія;

д, податей и десятины, которыя поселане обязаны платить.

По засвидѣтельствованіи чиншевою комиссіею таковой вѣдомости, 1 экземпляръ оставляется въ канцеляріи гминнаго войта или бургомистра, а другой, для свѣдѣнія поселанъ, отдается мѣстному солтысу или лавнику.

Ст. 118. Чиншевая делегация, поставивъ окончательное рѣшеніе, уведомляетъ Уѣзднаго Начальника о пустопорожнихъ участкахъ, не разобранныхъ поселанми, для подчиненія оныхъ установленному въ ст. 121 надзору.

Ст. 119. Если бы поселане, по истеченіи 30 дней, со дня объявленія окончательнаго рѣшенія, упорствовали въ непринятіи новаго устройства или установленныхъ чиншей, то чиншевая делегация, по требованію противной стороны, препровождаетъ къ уѣздному начальнику копию своего рѣшенія, съ обозначеніемъ фамилій и надѣла поселанъ, подлежащихъ удаленію.

Ст. 120. Съ 11 (23) Апрѣля, т. е. со дня св. Войцѣха, поселане, приговоренные къ удаленію изъ участковъ, если вошедшее въ законную силу рѣшеніе, опредѣлившее таковое удаленіе, а въ случаѣ если на рѣшеніе сіе принесена

владѣтелю уисzczać są obowiązani;

е, wyszczególnienie podatków i dziesięciny, jakie winni opłacać.

Po poświadczeniu wykazów tych za zgodność przez Delegację Czynszową, jeden ich egzemplarz pozostanie w kancelaryi Wójta Gminy lub Burmistrza, a drugi dla wiadomości osadników, wręczony będzie miejscowemu Soltysovi lub Ławnikowi.

Art. 118. Delegacja Czynszowa po wydaniu ostatecznej decyzji, zawiadomi Naczelnika Powiatu o pustkach, jakie przez osadników rozebrane nie zostały, dla rozciągnięcia nad niemi kontroli art. 121 zastrzeżonej.

Art. 119. Jeżeliby osadnicy, po upływie dni 30 od daty ogłoszenia ostatecznej decyzji, trwali w zamiarze nieprzyjęcia nowego urządzenia lub ustanowienia czynszów, Delegacja Czynszowa na żądanie strony interesowanej prześle Naczelnikowi Powiatu kopię swej decyzji z wykazem nazwisk i uposażeń osadników, względem których eksmissya wyrzeczona została.

Art. 120. Z dniem Ś-go Wojciecha 11 (23) Kwietnia osadnicy na eksmissyę skazani, o ile uprawniona decyzja eksmissyę orzekająca, a w razie odwołania się ich do Rady Stanu, decyzja odrzucająca skargę lub wyrok stanowczy,

была жалоба Государственному Совѣту, то рѣшеніе, признающее жалобу ихъ неосновательною, или окончательное рѣшеніе, по крайней мѣрѣ за 30 дней до этого срока, были имъ объявлены, согласно 114 ст. сего Положенія, по востребованію владѣльца, удаляются изъ участковъ, а строенія, если составляютъ ихъ собственность, продаются съ публичныхъ торговъ въ ихъ пользу, по правиламъ, изложеннымъ въ слѣдующей главѣ настоящаго Положенія.

Ст. 121. Уѣздный начальникъ, на основаніи доставленныхъ свѣдѣній, составляетъ общую вѣдомость пустопорожныхъ участкамъ и усадьбамъ, самовольно оставленнымъ поселянами, съ указаніемъ: въ какихъ и чьихъ имѣніяхъ означенные участки находятся, пространства ихъ и количество обязательнаго съ тѣхъ участковъ чинша.

Начальникъ уѣзда препровождаетъ таковую вѣдомость, для напечатанія въ губернскихъ вѣдомостяхъ, и предписываетъ бургомистрамъ и гминнымъ войтамъ объявить таковую вѣдомость во всеобщее свѣдѣніе.

Объявленія і таковыя должны быть повторяемы въ продолженіе 3-хъ лѣтъ, 4 раза въ годъ, въ началѣ каждой четверти года.

przynajmniej na dni 30 przed tym terminem, stosownie do art. 114, zostały im ogłoszonymi, na popieranie właścicieli wyrugowani zostaną z osad, a budowle, o ile są ich własnością, na ich korzyść przez publiczną licytację sprzedane będą. To wszystko według przepisów następującego Tytułu.

Art. 121. Naczelnik Powiatu, na zasadzie wiadomości otrzymanych, ułoży wykaz ogólny pustek, tudzież osad samowolnie przez rolników opuszczonych, z wymienieniem: w których i w czyich dobrach się znajdują, jakiej są obszerności, i jak wysoki czynsz z urzędu ustanowiony, ma być z nich płacony.

Wykaz ten Naczelnik Powiatu prześle do Dzienników Gubernijalnych i poleci wszystkim Wójtom Gmin i Burmistrzom miast, podać do wiadomości mieszkańców przez ogłoszenia publiczne.

Ogłoszenia te powtarzać się winny w ciągu lat 3-ich, cztery razy do roku, z początkiem każdego kwartału.

Ст. 122. По истечении 3-х лет, если бы, не смотря на вышеупомянутыя объясненія, желающіе водвориться въ пустопорожнихъ участкахъ не явились, чиншъ съ этихъ участковъ уменьшенъ будетъ на 25%; если же и въ послѣдующіе за тѣмъ 7 лѣтъ не явятся охотники взять эти участки въ безсрочное пользованіе за уменьшенный чиншъ, то онѣ присоединяются къ землямъ владѣльца имѣнія, и поступаютъ въ полную его собственность.

Ст. 123. Уѣздный Начальникъ, освѣдомясь изъ рапортовъ гминныхъ вѣстовъ, что въ имѣніяхъ, оцѣниваемыхъ по добровольнымъ договорамъ, находятся пустопорожніе участки, обязанъ предложить чиншевой делегаціи нарядить въ эти имѣнія чиншевую комиссію, для обозначенія пространства опустѣвшихъ усадебъ, по силѣ 91 ст. сего Положенія, и установленія съ оныхъ чиншей, послѣ чего поступлено будетъ съ оными по правиламъ, изложеннымъ въ 121 и 122 статьяхъ.

ГЛАВА VIII.

О взысканіи чиншей на основаніи настоящаго Положенія.

Ст. 124. Владѣлецъ имѣнія вправѣ

Art. 122. Po upływie tego czasu, gdyby pomimo ogłoszeń przepisem powyższym wskazanych, nowi osadnicy do objęcia pustek nie zgłosili się, pustki te wywołane zostaną do wypuszczenia osadnikom z czynszem o 25% obniżonym, jeżeli zaś za czynsz taki w ciągu następnych lat 7 żaden ochotnik do objęcia ich w posiadanie nie znajdzie się, własność użytkowa tych pustek z własnością główną połączone zostaną.

Art. 123. Naczelnik Powiatu powziąwszy wiadomość z raportów Wójtów Gmin, że w dobrach gdzie oczynszowanie nastąpiło w skutek dobrowolnych umów, znajdują się pustki, obowiązany jest wezwać Delegację Czynszową o wysłanie do tych dóbr Kommissyi Czynszowej dla oznaczenia przestrzeni opustoszałych, podług art. 91 i ustanowienia z nich czynszów. Późem postąpionem będzie stosownie do art. 121 i 122.

TYTUŁ VIII.

О egzekucyi należitości z mocy niniejszego prawa.

Art. 124. Właściciel majątku ma pra-

взыскивать судебным порядкомъ недоимочные чинши:

а, съ безсрочно-чиншевыхъ поселанъ, обязанныхъ платить чинши, на основаніи окончательнаго рѣшенія чиншевой делегации;

б, съ безсрочно или временно чиншевыхъ поселанъ, владѣющихъ землями по формальнымъ договорамъ;

в, съ безсрочно или временно чиншевыхъ поселанъ, владѣющихъ землями по письменнымъ договорамъ или словеснымъ условіямъ, колы скоро чинши тѣ внесены въ престаціонныя табели, или прееуждены подлежащими судебными мѣстами.

Судебные пристапы производить будуть взысканія слѣдующихъ по пункту *а*, и *б*, чиншей, а показанныхъ въ пунктѣ *в*, Подсудки Мировыхъ судовъ, или чиновники тѣхъ же судовъ, уполномоченные къ тому письменно Подсудками.

Ст. 125. Судебный пристапъ, Подсудокъ или назначенный имъ чиновникъ, должны производить, взысканіе чиншей на основаніи правилъ, изложенныхъ въ

во за залегле чынше розвинаѣ егзекуце сadowa:

а, до осадниковъ wieczysto-czynszowych, obowiązanychъ плаѣѣ чынше з мocy ostatecznej decyzji Delegacji Czynszowej;

б, до осадниковъ wieczysto-czynszowych lub czasowych, trzymajacychъ grunta na podstawie kontraktów urzędowych;

с, до осадниковъ wieczysto-czynszowych lub czasowych, trzymajacychъ grunta na podstawie kontraktów piśmiennych lub ustnych prywatnych, jeżeli należytość czynszowa w tabelach prestacyjnych znajduje się zamieszczoną, lub gdy wyrokami Sądów właściwych zasadzoną zostanie.

Z tytułów pod *а* i *б* wymienionych, egzekucję wykonywać będą Komornicy Sądowi; z tytułów zaś pod *с* wyszczególnionych, wykonywać ją będą Podsędkowie lub inni urzędnicy Sądów Pokoju, przez Podsędków na piśmie do tego upoważnieni.

Art. 125. Komornik, Podsędek, lub urzędnik przez niego wyznaczony, całą czynność do końca prowadzić będzie, stosownie do przepisów zawartych w art. 12 do

ст. 12 до 31 включительно, инструкцій о взысканіи законнаго окупа, утвержденной Совѣтомъ Управленія 11 (23) Іюля 1861 года.

Ст. 126. Споры, возникающіе по взысканію чиншей, разрѣшаетъ окончательно Предсѣдатель подлежащаго Трибунала, въ сокращенный срокъ, по вызовамъ, сдѣланнымъ согласно 33 ст. вышеупомянутой инструкціи, и съ соблюденіемъ правилъ, изложенныхъ въ 29, 34, 35, 36 и 37 статьяхъ той же инструкціи.

Ст. 127. Поселяне имѣютъ право взыскивать также судебнымъ порядкомъ съ владѣльца имѣнія принадлежности, который онъ, въ случаѣ означенномъ въ 34 ст. настоящаго Положенія, обязанъ уплатить имъ единовременно или по частямъ срочно, по предъявленіи ими документа, доказывающаго ихъ права.

Ст. 128. Если поселяне помянутые въ 124 ст. сего Положенія, не взирая на предпринятые мѣры ко взысканію слѣдующихъ съ нихъ чиншей, не заплатятъ таковыхъ, и на нихъ окажется двухгодичная или большая недоимка; то владѣлецъ имѣнія можетъ требовать удаленія ихъ изъ участковъ, судебнымъ

31 влѣcznie Instrukeyi przez Radę Administracyjną pod d. 11 (23) Lipca 1861 r. zatwierdzonej, a sposób postępowania przy egzekucyi okupu правнаго oznaczającej.

Art. 126. Względem sporów wynikłych przy egzekucyi czynszów, wyrokować będzie w ostatniej instancyi Prezes właściwego Trybunału, w drodze szybkiego załatwienia, z pozwów, w myśl art. 33 tejże Instrukeyi wydanych i z zachowaniem przepisów art. 29, 34, 35, 36 i 37 Instrukeyi wskazanych.

Art. 127. O należności przyznane osadnikom w przypadku przewidzianym w art. 34 przez właściciela jednorazowo lub ratami spłacić się winne, służy im na mocy złożonego tytułu, takąż sama jak wyżej egzekucya Sądowa do właściciela majątku.

Art. 128. Jeżeli osadnicy w art 124 wymienieni, pomimo rozwiniętej egzekucyi o opłatę rat czynszowych, zalegną w opłacie czynszu, wyrównywającego należytości za lat dwa lub więcej, właściciel majątku może zażądać eksmisyi ich z osad w drodze Sądowej, oraz sprzedaży budowli,

порядкомъ, и продажи строений, пожитковъ, рабочаго скота, равно и права ихъ на пользованіе участками.

Ст. 129. Для сего владѣлецъ имѣнія представляетъ судебному приставу рѣшеніе чиншевой делегациі, формальный контрактъ, или наконецъ судебное рѣшеніе, вошедшее въ законную силу, и свидѣтельство гминнаго войта или бургомистра, въ удостовѣреніе:

что ко взысканію съ несправныхъ плательщиковъ, обозначенныхъ по имени и фамиліи, недоимочныхъ чиншей безуспѣшно предпринимаемы были понудительныя мѣры, и

что тѣ поселене дѣйствительно не заплатили за 2 года или болѣе.

Ст. 130. Судебный приставъ даетъ наказъ, заключающій въ себѣ предостереженіе, что если поселене, въ ономъ поименованные, не представятъ въ продолженіе недѣли квитанціи въ уплатѣ всей принадлежности, или не условятся съ владѣльцемъ имѣнія въ уплатѣ оной по частямъ, то право ихъ на владѣніе участками вмѣстѣ съ строениями продано будетъ съ публичнаго торга.

Наказъ вручается и объявляется сообразно правиламъ, изложеннымъ въ 14 и до 17 ст. инструкціи о взысканіи законнаго окупа.

zasobów, inwentarzy, jak i samego prawa własności użytkowej.

Art. 129. W tym celu właściciel główny, złoży Komornikowi albo decyzję Delegacyi Czynszowej, albo kontrakt urzędowy, albo nakoniec wyrok Sądowy prawomocny, a zarazem dołączy świadectwo Wójta Gminy lub Burmistrza udowadniające:

że do osadników wykazanych z imion i nazwisk wystosowaną była egzekucya o raty czynszowe, i że skutku nieodniosła; oraz,

że osadnicy ci rzeczywiście zalegli w opłacie należitości za lat dwa lub więcej.

Art. 130. Komornik wyda nakaz, obejmujący ostrzeżenie, że jeżeli osadnik lub osadnicy w nakazie wymienieni, w ciągu tygodnia opłaty całej należności kwitami nie udowodnią, lub o spłatę częściami z właścicielem nie ułożą się, prawo ich do własności użytkowej osad wraz z budowlami na sprzedaż publiczną wystawione zostanie.

Doręczenie i obwieszczenie nakazu, nastąpi według art. 14 do 17, instrukcyi o egzekucyi okupu prawnego.

Ст. 131. По истечении вышеозначенного срока, вследствие требования владельца имения и по доставлении им подводы, судебный приставъ отправляется въ имѣніе и, въ присутствіи мѣстнаго гминнаго войта или исправляющаго его должность, равно солтыса и лавниковъ, приступаетъ къ описи недвижимостей, назначаемыхъ въ продажу.

Вмѣстѣ съ тѣмъ, въ составленномъ по сему предмету актѣ, означены будутъ доходы съ участка и оцѣнка строеній, рабочаго скота, земледѣльческихъ орудій и разныхъ пожитковъ, не подлежащихъ аресту, за долги, согласно 592 ст. Устава гражданскаго судопроизводства.

Ст. 132. Таковую оцѣнку произведутъ эксперты, конхъ, числомъ 3-хъ, выберутъ стороны, а именно: 1-го владѣлецъ имѣнія, а 2-хъ владѣлецъ участка, съ котораго производится взысканіе.

Если бы стороны не согласились на выборъ экспертовъ, или не хотѣли на нихъ указать, производящій взысканіе чиновникъ, по соглашенію съ войтомъ гмины и солтысомъ, назначаетъ ихъ самъ изъ мѣстныхъ или сосѣднихъ жителей.

Ст. 133. За тѣмъ чиновникъ, производящій взысканіе, вмѣстѣ съ экспертами,

Art. 131. Po upływie oznaczonego powyżej terminu na żądanie właściciela majątku i za dostarczeniem przez niego podwozy, Komornik zjedzie na grunt i w obec miejscowego Wójty Gminy, lub jego zastępcy, oraz Sołtysa i Ławników, przystąpi do opisu nieruchomości na wywłaszczenie zajętych.

Jednocześnie w tym samym protokole nastąpi wyrachowanie dochodów z osady, oszacowanie budowli, inwentarzy, narzędzi rolniczych, zasobów gospodarskich i innych użytków od zajęcia art. 592 Kodeksu Post. Sądowego wyłączonych.

Art. 132. Oszacowanie to dopełnią biegli, których w liczbie trzech wyznaczą strony interesowane, to jest jednego podda właściciela, a dwóch egzekwowany osadnik.

Gdyby na wybór biegłych strony się nie zgodziły lub ich podać nie chciały, Urzędnik egzekwujący po porozumieniu się z Wójtem Gminy i Sołtysem, zamianuje ich z urzędu z pomiędzy miejscowych, lub pobliskich mieszkańców.

Art. 133. Następnie Urzędnik egzekwujący wraz z biegłymi, w tymże protokole

опредѣляетъ въ томъ же самомъ актѣ продажную цѣну права пользованія участкомъ, равно строеній и движимостей, и также назначаетъ день и мѣсто для производства торговъ, которые не прежде могутъ быть совершены, какъ по истеченіи 30 дней, со дня ареста.

Ст. 134. По наложеніи, такимъ образомъ, ареста и учрежденіи надзора, согласно 19 ст. инструкции о взысканіи законнаго окупа, судебный приставъ составляетъ объявленіе, въ коемъ обозначаетъ:

1) владѣльца участка, подвергаемаго продажѣ, и мѣсто нахожденія онаго;

2) обширность участка, находящіяся на ономъ строенія, количество скота и другихъ принадлежностей, продаваемыхъ вмѣстѣ съ землею;

3) количество слѣдующаго съ сего участка чинша и фамилію владѣльца имѣнія, которому оный долженъ быть уплачиваемъ равнымъ образомъ количество уплачиваемыхъ съ сего участка податей и десятины;

4) цѣну участка и наконецъ

5) время и мѣсто производства торговъ и чиновника, въ присутствіи котораго оныя будутъ произведены.

Объявленіе это прибивается на строеніи подвергнутомъ аресту и на две-

установи ценę, за котора право użytkowej własności osady, oraz budowli i ruchomości sprzedane być mają, niemniej wyznaczy dzień i miejsce do odbycia licytacji, która nie prędzej jak po upływie dni 30 od daty zajęcia nastąpi.

Art. 134. Po dokonaniu w ten sposób zajęcia i ustanowienia dozoru w myśl art. 19 Instrukcyi o egzekucyi okupu prawnego, Komornik przygotowuje obwieszczenie, w którym wymieni:

1) czyją nieruchomość wystawia się na sprzedaż i gdzie jest położoną;

2) jaka jej jest rozległość, jakie w niej budowle, inwentarz żywy i inne przynależności wraz z gruntem przedawane;

3) jakie z niej niszczone czynsze i na czyją korzyść, oraz wiele z niej opłaca się podatków i dziesięciny;

4) jaka cena do sprzedaży oznaczona; наконецъ,

5) w jakim terminie, miejscu, oraz przed którym urzędnikiem odbywać się będzie licytacja.

Obwieszczenie to, rozlepione zostanie na budynku zajęтым i na drzwiach Kan-

рахъ канцеляріи гминнаго войта, а копія сего объявленія вручается гминному войту, который самъ, или чрезъ посредство солтыса, оглашаетъ жителямъ гмины, и трижды повторяетъ такое оглашеніе съ недѣльными промежутками.

Судебный приставъ приготавливаетъ вмѣстѣ съ тѣмъ нужное число копій этого объявленія, разошлетъ къ сосѣднимъ гминнымъ войтамъ и бургомистрамъ сосѣднихъ городовъ, для троекратнаго оглашенія съ недѣльными промежутками.

Если продажная цѣна чиншеваго участка подвергнутаго продажѣ, опредѣленная сообразно 133 ст. превышать будетъ 150 р., то объявленіе о имѣющихъ быть торгахъ помѣщено будетъ въ уѣздномъ циркулярѣ.

Ст. 135. Продажа должна производиться на мѣстѣ ареста, но по соглашенію сторонъ, торги могутъ производиться въ сосѣднемъ городѣ, въ торговый или иной день.

Ст. 136. На канунѣ продажи войты гминъ и бургомистры, подъ опасеніемъ законной отвѣтственности, возвратятъ судебному приставу объявленія съ засвидѣтельствованіемъ, что оныя были троекратно оглашены.

Сверхъ того, мѣстный гминный войтъ представитъ удостовѣреніе, что владельцы имѣнія и должники, съ коего

cellaryi Wójta Gminy, oraz jedna kopia tegoż, wręczoną zostanie Wójtowi, który je zaraz sam lub za pośrednictwem Soltysa mieszkańcom Gminy ogłosi, i następnie obwieszczenie to trzykrotnie w przerwach nie dłuższych jak tygodniowych ponowi.

Komornik przygotowuje zarazem potrzebną liczbę kopij tego obwieszczenia i reześle je ościennym Wójtom Gmin i Burmistrzom przyległych miasteczek dla trzechkrotnego ogłoszenia w przerwach tygodniowych.

Jeżeli cena osady czynszowej na sprzedaż wystawionej, podług art. 133 obliczona, przenosi rsr. 150, obwieszczenie zamieszczonem także zostanie w obiegniku powiatowym.

Art. 135. Sprzedaż odbywać się powinna na miejscu zajęcia, za zgodą jednakże stron, licytacja może mieć miejsce w przyległym miasteczku w dniu targowym lub innym.

Art. 136. Przed dniem do sprzedaży oznaczonym, Wójci Gmin i Burmistrze, pod odpowiedzialnością z urzędu, zwrócą Komornikowi obwieszczenia, z poświadczeniem że takowe trzykrotnie ogłaszali.

Nadto właściwy Wójt Gminy nadeśle dowód, że właściciel majątku i egzekwo-

производится взысканіе, вызваны въ назначенный день, для присутствованія при продажѣ.

Ст. 137. Торги начнутся прочтеніемъ въ слухъ объявленія, потомъ, если явившіеся на торги не представляютъ удостовѣренія, что въ состояніи заплатить за продаваемое имущество, то, по желанію владѣльца, требующаго продажи, предложено имъ будетъ представить залогъ, въ наличныхъ деньгахъ или кредитными билетами, соответствующій $\frac{1}{4}$ части установленной къ торгамъ цѣны.

Ст. 138. Предложившему на торгахъ высшую сумму признается актомъ, для сего составленнымъ, право пользованія участкомъ и право собственности на строения и движимости, какія онъ приобрѣтитъ на торгахъ. Залогъ, имъ представленный, остается въ храненіи у производящаго торги судебного пристава, въ продолженіе 15 дней, въ теченіи коихъ покупщикъ обязанъ заплатить остальную часть суммы, предложенной на торгахъ за участокъ.

Залоги же, представленные лицами, за которыми не остаются торги, возвращаются тотчасъ по окончаніи торговъ.

Ст. 139. Въ теченіе 8 дней, со дня продажи участка на торгахъ, дозволяется каждому, посредствомъ объявленія,

ваны должникъ, везвани zostali na termin do atentowania przy sprzedaży.

Art. 137. Licytacja rozpocznie się od głośnego przeczytania obwieszczenia, poczem zgłaszający się konkurenci, jeżeli nie przedstawiają pewności czy są w stanie zapłacić za majątek nabyty, na żądanie właściciela sprzedaż popierającego wewzвани zostaną o złożenie jako vadium jednej-czwartej części ustanowionego szacunku w gotowiznie lub papierach publicznych.

Art. 138. Najwięcej postępujący na licytacji, będzie miał w protokółie przyznane prawo do użytkowej własności osady, oraz przysądzone na własność budowle i ruchomości, jakie zalicytuje. Vadium jeśli je składał, pozostanie w zachowaniu Komornika licytację odbywającego aż do dni 15, w którym to terminie nowonabywca resztę szacunku złożyć powinien.

Złożone zaś vadia przez nieutrzymujących się na licytacji, natychmiast po jej odbyciu, do rąk właścicieli zwrócone zostaną.

Art. 139. W ciągu dni 8-n od daty nabycia na licytacji, wolno każdemu przez deklarację złożoną Komornikowi sprzedaż

поданного судебному приставу, который производил продажу, предложить надбавку $\frac{1}{4}$ выше цѣны, за какую продано право на пользование участкомъ вмѣстѣ съ строениями и движимостями, и если надбавляющій представить залогъ, равняющійся $\frac{1}{4}$ части предложенной цѣны, то судебный приставъ уведомить о томъ покупателя, за которымъ остался участокъ съ торговъ, и назначить новые торги, къ которымъ, кромѣ прежняго покупателя и надбавляющаго $\frac{1}{4}$ часть, никто болѣе не допускается.

Ст. 140. По внесеніи покупщикомъ предложенной за участокъ суммы, судебный приставъ вычтетъ изъ нея издержки, исчисленные на основаніи 27 и 28 ст. инструкции о взысканіи законнаго окупа; равно вознагражденіе экспертамъ за оцѣнку участка, которое не должно превышать 30 коп. въ сутки для каждаго изъ нихъ, а также недоимочныя казенныя подати и другія повинности, имѣющія преимущественное право на удовлетвореніе.

Затѣмъ уплачиваетъ слѣдующую владельцу имѣнія сумму, и если бы еще оказался остатокъ отъ вырученной чрезъ продажу участка суммы, то отдаетъ таковой, подъ росписку, прежнему владельцу участка, если не будутъ нало-

пrowadzącemu, postąpić o $\frac{1}{4}$ część wyżej nad szacunek, za jaki własność użytkowa osady z budowlami i ruchomościami została nabyta, a w takim razie jeżeli plus-licytant złoży vadium wynoszące jedną-czwartą część ogólnej wartości, Komornik uwiadomi o tem ostatniego nabywcę i wyznaczy termin do nowej licytacji, do której prócz tegoż nabywcy i plus-licytanta, nikt inny przypuszczony nie będzie.

Art. 140. Po zapłaceniu ceny szacunkowej przez nowonabywcę, Komornik potrąci z niej kosztu egzekucyjne, stosownie do art. 27 i 28 Instrukcyi o okupie, obrachowane, oraz wynagrodzenia dla biegłych przy otaksowaniu, które nad kop. sr. 30 dziennie dla każdego z nich wyższe być nie mogą, niemniej podatki i inne ciężary uprzywilejowane, jeżeli te zalegać będą.

Następnie zapłaci należność przypadającą właścicielowi majątku, a resztę jakaby pozostała osadnikowi wywłaszczonemu, jeżeli prawne areszta nie zajdą, do rąk za pokwitowaniem wyda, lub w razie aresztów odeśle do depozytu Banku

жены на оный аресты; въ послѣднемъ же случаѣ, означенный остатокъ вносится въ Польскій или другой Банкъ, который будетъ указанъ для взноса сего рода суммъ.

Счетъ всѣмъ издержкамъ вносится въ актъ о продажѣ имущества, къ ко-
ему приобщаются росписки, оправды-
вающие каждую статью расхода; дѣла же по производству взысканій будутъ храниться въ управленіи гминнаго войта.

Ст. 141. Судебный приставъ, произ-
водившій взысканіе и продажу, вводитъ
покупщика во владѣніе участкомъ, строе-
ніями и движимостями, со всѣми при-
надлежащими къ оному угодьями, и
предписываетъ прежнему владѣльцу не
медленно оставить участокъ.

Гминный войтъ и мѣстный солтысъ,
а въ случаѣ упорнаго сопротивленія,
уѣздный начальникъ и всѣ власти, на-
блюдающія за общественнымъ поряд-
комъ, по требованію судебного пристава,
обязаны ему дать законную помощь.

Ст. 142. Если бы торги, по неявкѣ
желающихъ, не состоялись, то судеб-
ный приставъ назначаетъ новые торги,
не ранѣе однако 15 дневнаго срока, и
поручаетъ гминнымъ войтамъ и бурго-
мистрамъ увѣдомить о томъ 1 разъ
жителей.

Polskiego lub innego, jaki do składania
summ podobnych wskazany być może.

Calej czynności szczegółowy obachu-
nek w protokóle będzie zamieszczonym i
pokwitowania usprawiedliwiające każdą
pozycję do protokółu tego dołączone zo-
staną, akta zaś egzekucyjne w Urzędzie
Wójta Gminy złożonemi będą.

Art. 141. Nowonabywca przez Komorni-
ka egzekwującego wprowadzony zostanie
w posiadanie osady, zabudowań i rucho-
mości wraz z wszelkimi z nich użytkami,
a poprzedniemu posiadaczowi natychmia-
stowe usunięcie się nakazanem będzie.

Wójt Gminy i Soltyś miejscowy, a w ra-
zie ważniejszego sporu, Naczelnik Po-
wiatu i wszelkie Władze nad porządkiem
w kraju czuwające, na każde wezwanie
Komornika pomoc egzekucyjną udzielić są
obowiązani.

Art. 142. Gdyby licytacya do skutku nie
doszła dla braku konkurentów, Komornik
wyznaczy do nowej licytacji termin, nie
bliższy jednak jak za dni 15 i poleci Wój-
tom Gmin, oraz Burmistrzom, zawiadomić
o tem raz jeden mieszkańców.

Такимъ же образомъ поступлено будетъ въ случаѣ неуплаты покущикомъ чрезъ 15 дней, послѣ торговъ, предложенной суммы, или если онъ не условится съ сторонами объ уплатѣ слѣдующей отъ него суммы.

Въ послѣднемъ случаѣ, если на вторичныхъ торгахъ предложена будетъ низшая цѣна противъ данной на первыхъ торгахъ, то залогъ, представленный первымъ покущикомъ, обращается на пополненіе недостающей суммы и издержекъ по производству вторичныхъ торговъ.

Въ каждомъ случаѣ, неисправный покупатель отвѣчаетъ всѣмъ своимъ имуществомъ за причиненные имъ убытки.

Ст. 143. Когда и на вторичные торги не явятся желающіе приобрести участокъ, тогда только дозволяется владѣльцу имѣнія приобрести оный за оценочную сумму, съ обязанностію впрочемъ водворить въ оный пнаго поселанина, въ продолженіе 3-хъ лѣтъ.

Судебный приставъ, по составленіи акта о продажѣ участка владѣльцу имѣнія, обязанъ тотчасъ же донести о томъ уѣздному начальнику, съ присовокупленіемъ обстоятельствъ, въ объявленіи изложенныхъ.

Тоż samo nastąpi w razie, gdy utrzymujący się przy licytacji nie wypłaci w dniach 15 summy szacunkowej, lub o jej wypłatę ze stronami nie ułoży się.

W tym ostatnim wypadku, jeżeli na powtórnej licytacji nieruchomości sprzedana będzie za cenę niższą od postąpionej na pierwszej licytacji, kaucya przez pierwotnego nabywcę złożona, użytą zostanie na dokompletowanie tej ceny, oraz na pokrycie kosztów powtórnych obwieszczeń i sprzedaży.

W każdym razie niedopełniający warunków nabywca, z całego swego majątku za szkody będzie odpowiedzialnym.

Art. 143. Jeżeli w terminie powtórnej licytacji nikt się z chęcią kupna nie zgłosi, wówczas dopiero wolno będzie właścicielowi majątku nabyć sprzedawaną nieruchomość za cenę szacunkową, z obowiązkiem wszakże pomieszczenia na niej innego osadnika w przeciągu lat trzech.

Komornik po opisanii protokołu przyznającego nieruchomość na rzecz właściciela majątku, będzie w obowiązku bezwzględnie uwiadomić o tem Naczelnika Powiatu, z wymienieniem okoliczności w obwieszczeniu zamieszczonych.

Ст. 144. Если на вторичныхъ торгахъ владѣлецъ имѣнія не пожелаетъ приобрести продаваемого участка и строений, а чиновникъ, производящій взысканіе, убѣдится, что участокъ оцѣненъ слишкомъ высоко, то можетъ, по совѣщанію съ экспертами, понизить цѣну $\frac{1}{3}$ или $\frac{1}{4}$ частью; и если бы въ тотъ же день явились желающіе приобрести участокъ за пониженную цѣну, то произвести торги отъ этой цѣны, или же назначить новый срокъ онымъ чрезъ 15 дней.

Если бы и эти торги не состоялись, а владѣлецъ требовалъ новыхъ торговъ то онъ самъ несетъ издержки на производство оныхъ.

Ст. 145. Въ случаѣ споровъ, по поводу ареста или продажи участка, предоставляется сторонамъ право обращаться къ Предсѣдателю подлежащаго Трибунала, который окончательно рѣшитъ споръ, въ сокращенный срокъ, съ соблюденіемъ правилъ, указанныхъ въ 32 и до 37 включительно статьяхъ инструкціи о взысканіи окупа.

При взысканіи чиншей должны быть также соблюдаемы правила, изложенныя въ 29, 30 и 31 статьяхъ той же инструкціи.

Art. 144. Jeżeli przy powtórnej licytacji właściciel nie będzie życzył sobie nabyć sprzedawanej osady i zabudowań, a Urzędnik egzekwujący poweźmie przekonanie, że cena szacunkowa zbyt jest wysoka, może po naradzeniu się z biegłymi cenę tę o $\frac{1}{4}$ lub o $\frac{1}{3}$ obniżyć, i albo, jeżeli zgłoszą się licytanci w tym samym dniu, licytację od obniżonej ceny odhyc, albo termin nowy za dni 15 oznaczyć.

Gdyby i ta licytacja speliła bezskutecznie, a właściciel domagał się jej powtórzenia, w takim razie koszt obwieszczeń i sprzedaży, sam ponosić będzie.

Art. 145. W razie sporów egzekucyjnych, z powodu zajęcia lub sprzedaży, wolno jest stronom odwoływać się do Prezesa właściwego Trybunału, który w drodze szybkiego zażecydowania, spór ostatecznie rozstrzygnie, z zachowaniem przepisów w Instrukcyi o egzekucyi okupu prawnego w art. 32 do 37 łącznie wskazanych.

Przy tej egzekucyi obowiązujące są także przepisy Instrukcyi wspomnianej, zawarte w art. 29, 30 i 31.

Ст. 146. Порядокъ взысканія недоимочныхъ чиншей, указанный въ настоящей главѣ Положенія, договоромъ сторонъ измѣненъ быть не можетъ.

Ст. 147. Всѣ правила, противныя постановленіямъ настоящаго Положенія, сими отмѣняются.

Art. 146. Sposób egzekucyi niniejszym tytułem wskazany, umową stron zmieniany być nie może.

Art. 147. Wszelkie przepisy powyższemu prawu przeciwne, niniejszem uchylają się.

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *Kretkowski.*

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
Członek Rady Stanu,
Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,
Radca Stanu *J. Ornowski.*

Dzień ogłoszenia dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1862 r.

Лит. А.

ВѢДОМОСТЬ

О распределении на классы полей,
луговъ и пастбищъ.

Распределение полей.

Поля вообще раздѣляются на 2 разряда, т. е.:

а, на пшеничныя, — и

б, на ржаныя.

а, Пшеничныя поля раздѣляются на 2 класса, а именно:

на пшеничное поле 1 класса, и

на пшеничное поле 2 класса.

б, Ржаныя поля дѣлятся на 4 класса:
ржаное поле 1 класса,

„ „ 2 „

„ „ 3 „

„ „ 4 „

Къ 1-му классу пшеничной почвы относятся такія поля, которыя имѣютъ всѣ качества хорошей пшеничной почвы, дающей безъ дорогой обработки обильный урожай.

Къ 2-му классу принадлежатъ пшеничныя поля:

а, глинистой почвы (thonboden), состоящей изъ глинистыхъ, иловатыхъ частицъ, коей обработка тяжела, сопряжена съ большими издержками, а урожай зависитъ отъ болѣе или менѣе благоприятной погоды; въ нѣкоторые же

Lit. A.

W Y K A Z

Obejmujący rozróżnienie na klasy
gruntów, łąk i pastwisk.

Podział gruntów.

Grunta orne w ogólności dzielą się na dwa oddziały, to jest:

а, на grunta pszenne,

б, на grunta żytnie.

Ad а) Grunta pszenne mają dwie klasy to jest:

1-szą klasę pszenną, i

2-gą klasę pszenną.

Ad б) Grunta zaś żytnie cztery klasy, to jest:

1-szą klasę żytnią,

2-gą „ „

3-cią „ „

4-tą „ „

Do pierwszej klasy gruntu pszennego, należy taki grunt, który obejmuje wszystkie przymioty zupełnie dobrej, pszennej ziemi gdzie bez kosztownych środków uprawy, obfity plon wydaje.

Do drugiej klasy gruntów pszennych należy:

а, grunt ciężki gliniasty (thonboden), składający się z części gliniastych i ilowatych, którego uprawa jest mozolna i z większymi kosztami połączona, a rodzajność jego najwięcej od pomyslniej lub niepomyślniej pory roku zawisła, w niektó-

годы урожай бываетъ очень обилень, но часто обманываетъ ожиданія земледѣльца, и

б, Земля немного лучшая ржаной земли 1-го класса, содержащая въ себѣ песчаннныя частицы, требующія частаго и сильнаго удобренія, годная для посѣва пшеницы только послѣ 2-го и 3-го унавоженія.

Къ 1-му классу ржаной земли причисляется почва, состоящая по большей части изъ чернозему съ примѣсью песку, но больше глины, на которой послѣ 1-о навоза родится пшеница, а потомъ рождъ безъ навозу.

Ко 2-му классу принадлежитъ ржаная земля, на которой пшеница не можетъ произрастать, но при тщательной обработкѣ и удобреніи родится обильно рождъ.

3-о класса ржаную землю составляетъ ржаная, легкая почва, въ которой больше песку, чѣмъ тучной земли; къ этому классу относится также почва холодная, саповатая, съ трудомъ удобряемая.

Къ 4-му классу причисляется земля совершенно песчаная, каждыя 3 года или 6 лѣтъ удобряемая.

Раздѣленіе луговъ.

Луга, точно какъ пахатная земля, раздѣляются на 2 разряда:

рыхъ латахъ надсподзеваніе jest плодны а częstokroć nadzieje rolnika zawodzi, i

б, grunt lepszy aniżeli żytny pierwszej klasy, zawierający w sobie nieco części piaszczystych, wymagających częstszego i większego pognoju, pospolicie zaś do uprawy pszenicy na pierwszym i trzecim nawozie zdalny.

Do pierwszej klasy gruntu żytniego, liczy się grunt, składający się z większej części ziemi czarnej i gliny niż piasku, który po pierwszym nawozie pszenicę, później zaś bez pognoju dobre żyto wydaje.

Do drugiej klasy żytniej należy taki grunt, który pod pszenicę użyty być nie może, a przy pracy i dobrym pognoju obfite wydaje żyto.

Trzecia klasa gruntu żytniego, zawiera grunt żytni lekki, mający więcej piasku niż żyznej ziemi, należy tu także grunt zimny, sapowaty, nie łatwo mogący być poprawiony.

Do czwartej klasy zaliczają się grunta zupełnie piaszczyste, uprawiane co lat 3 lub 6.

Podział łąk.

Łąki równie jak grunta, dzielą się na dwa główne oddziały, to jest:

a, на луга отдѣльные, и
б, на луга полевые.

a, отдѣльными лугами почитаются лежащіе внѣ пахатныхъ полей и не-оставляемые вмѣстѣ съ ними въ пару. Луга эти подраздѣляются: на лежащіе при ручьяхъ или рѣкахъ, а хотя и среди полей, но въ такомъ пространствѣ и въ такомъ мѣстѣ, что не оставляются въ пару и могутъ быть безъ всякаго препятствія косимы, какъ лежащіе за предѣлами пахатнаго поля.

б, Лугами полевыми называются такіе, которые, будучи окружены полемъ, оставляются вмѣстѣ съ нимъ въ пару.

Какъ отдѣльные, такъ и полевые луга подраздѣляются на классы, т. е.

луга 1-о класса,

„ 2-о „

„ 3-о „

„ 4-о „

Къ 1-му классу отнесены луга, лежащіе близъ рѣкъ, удобряемые естественнымъ разлитіемъ воды, луга находящіеся посреди лучшихъ земель, или же луга, которые находясь ниже полей, принимаютъ стекающіе съ нихъ навозы.

Луга эти даютъ питательное и здоровое сѣно, около 20 центнеровъ съ морга. Къ этому же классу принадлежатъ также луга, лежащіе въ равнинахъ, на-

a, на лѣки oddzielne, i

b, на лѣки polne.

Ad *a*) Лѣки oddzielne są te, które za obrębem pól leżą i razem z niemi do ugorowania podciągane nie są. Лѣки te, dzielą się jeszcze na takie, które nad strumieniem lub rzeką leżą, albo też między polami, jednakże w takiej obszerności i w takim miejscu, że ugorowaniu nie podpadają i mogą być używane bez żadnej przeszkody za okresem roli uprawnej.

Ad *b*) Лѣки zaś polne są, które otoczone polami tak, iż razem z temiż ugorowane być muszą.

Лѣки tak oddzielne jako też лѣки polne, dzielą się na cztery klasy, to jest:

Лѣки I klasy,

„ II „

„ III „

„ IV „

Pierwsza klasa zawiera лѣки nadrzeczne, naturalnym zalewem użyzniane lub położone wśród gruntów wyborowych, tudzież лѣки, które niżej pól leżą i pewien rodzaj pognojów z powyższych, przez ściek wody otrzymują. Лѣки te wydają pożywne i zdrowe siano, do 20 centnarów z morga. Do tej klasy należą także лѣки, leżące na pięknych równinach, które dla swojej płodności i położenia, konieczne i trawę z innemi dzikimi ziołami, dobre-

которыхъ, по ихъ плодородію и положенію, растутъ вмѣстѣ съ иными травами дятлина и зелья, и которые даютъ также хорошаго для скота корму около 20 центнеровъ съ морга.

Ко 2-му классу относятся луга, лежащіе близь воды и подвергающіеся частымъ наводненіямъ, или же такіе, которые, по своему положенію, никогда не могутъ быть совершенно осушены и по этой причинѣ, хотя равно много даютъ сѣна, около 20 центнеровъ съ морта, но не такъ питательнаго.

Луга эти не могутъ быть оцѣниваемы на равнѣ съ лугами 1-о класса.

3-го класса луга суть сухіе (lokken) и даютъ сѣно хотя хорошее, но въ меньшемъ количествѣ.

Къ 4-у классу принадлежатъ луга лѣсные и на болотахъ, дающіе много сѣна, но кислаго, жесткаго и для корму скота негоднаго, по своей малой питательности.

Огороды дѣлятся на овощные собственно огороды и на фруктовые сады. Овощные огороды раздѣляются на классы, подобно пахатной землѣ. Сады различаются по роду фруктовыхъ деревьевъ, въ нихъ находящихся, т. е. лучшей, средней и худшей породы.

Разработанныя заросли, могущія быть обращены въ пахатныя поля, почита-

ми до корму быдла, помѣшану, равнѣ обficie, бо до двудзесту центнаровъ з морта, сiana wydaja.

Do drugiej klasy należą łąki blisko wód położone i częstym wylewom podlegające, albo te, które ze swego położenia nie mogą być zupełnie osuszone i z tej przyczyny lubo wiele, bo równie do 20 centnarów siana z mорта, lecz mniej pożywnego wydają. Łąki te nie mogą być tak wysoko anszlagowane, jak klasy pierwszej.

Trzecia klasa obejmuje łąki, które są za suche (lokken) i te lubo dobre, jednakże w małej ilości wydają siano.

Klasa czwarta zawiera albo łąki leśne, albo błotniste, które po części wiele, lecz kwaśnego, grubego i innego dla bydła niepożywnego wydają siana.

Ogrody dzielą się na warzywne i owocowe. Warzywne klasyfikują się podobnie jak grunta. Owocowe zaś różnią się między sobą tylko gatunkiem drzew w nich znajdujących się, to jest: najlepszych, średnich i poślednich.

Zarośla jeśli wykarczowane, będą mogły być użyte do rolnictwa, uważają się

ются на равнѣ съ таковыми и причисляются къ тому разряду, къ которому они принадлежатъ по своей почвѣ.

Заросли на бесплодной землѣ почти-таются оставленными подъ лѣсъ.

Заросли на земляхъ могущихъ быть лугомъ, должно оцѣнивать какъ луга.

Пастбища раздѣляются на 3 класса:

a, на пастбища на хорошей почвѣ;

b, на пастбища на средней почвѣ;

c, на расположенныя на дурной почвѣ.

за rolę i do tej klasy zamieszczone będą, do której według dobroci należyć mogą. Jeżeli zaś zarośla znajduje się na gruncie nieplodnym, wtedy uważa się za zostawione na las.

Tam gdzie zarośla okrywają grunt na łąki użyć się mogący, ocenić je wypada według przepisu o łąkach.

Pastwiska dzielą się na trzy klasy to jest:

a, na leżące w dobrym gruncie.

b, na leżące w gruncie miernym.

c, na leżące w gruncie lichym.

Лит. Б.

ВЕДОМОСТЬ

Нормальному доходу съ земель, за вычетомъ изъ онаго $\frac{1}{3}$ части на содержание строений о на непредвидимые случаи, равно на вознаграждение за лежащія на поселянхъ гминныя повинности.

		Съ 1-ой морги новопольской мѣры полагается гарнецъ ржи.
	A. БАХАТНЫЯ ЗЕМЛИ.	
	а) пшеничная почва.	
1	I. класса	28 $\frac{1}{2}$
2	II. класса	24 $\frac{1}{2}$
	б) ржаная почва.	
3	I. класса	19
4	II. класса	11
5	III. класса	6
6	IV. класса	3
	Б. ЛУГА:	
	а) отдѣльные луга.	
7	I. класса	47
8	II. класса	35
9	III. класса	19
10	IV. класса	9 $\frac{1}{2}$
	б) полевые луга:	
11	I. класса	23 $\frac{1}{2}$
12	II. класса	19
13	III. класса	14
14	IV. класса	7
	В. ПАСТБИЩА.	
15	I. класса	4 $\frac{1}{2}$
16	II. класса	3
17	III. класса	1 $\frac{1}{2}$

Lit. B.

W Y K A Z

Dochodu normalnego z gruntu po potrąceniu $\frac{1}{3}$ części, jako funduszu na utrzymanie budowli i losowe wypadki, tudzież jako wynagrodzenia za ponoszone przez osadników ciężary gminne.

		Rachuje się z jednego morga miary nowopolskiej normalna liczba garn. żyta.
	A. GRUNT ORNY.	
	а) grunt pszenny.	
1	klasa I	28 $\frac{1}{2}$
2	klasa II	24
	б) grunt żytni.	
3	klasa I	19
4	klasa II	11
5	klasa III	6
6	klasa IV	3
	B. ŁAKI.	
	а) łaki oddzielne.	
7	klasa I	47
8	klasa II	35
9	klasa III	19
10	klasa IV	9 $\frac{1}{2}$
	б) łaki polne.	
11	klasa I	23 $\frac{1}{2}$
12	klasa II	19
13	klasa III	14
14	klasa IV	7
	C. PASTWISKA.	
15	klasa I	4 $\frac{1}{2}$
16	klasa II	3
17	klasa III	1 $\frac{1}{2}$

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) Kretkowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
Członek Rady Stanu, Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,
Radca Stanu J. Ornowski.

Dzień ogłoszenia dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1862 r.

*Выписка изъ Журнала Статей-Секретаріата
Царства Польскаго.*

Божією Милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ II,
Императоръ и Самодержецъ Всероссій-
скій, Царь Польскій,

и проч., и проч., и проч.

Въ отеческомъ попеченіи о благоден-
ствіи подданныхъ Нашихъ въ Цар-
ствѣ Польскомъ, независимо отъ дру-
гихъ дарованныхъ имъ учрежденій, воз-
становивъ Правительственную Коммисію
Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣ-
щенія, Мы съ тѣмъ вмѣстѣ возвѣстили
намѣреніе Наше преобразовать суще-
ствовавшія доселѣ въ Царствѣ низшія
и среднія и учредить новыя высшія
учебныя заведенія

Съ этою цѣлью Мы повелѣли начер-
тать общія правила для устройства
Народнаго Просвѣщенія въ Нашемъ Цар-
ствѣ Польскомъ, на тѣхъ существенныхъ

*Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu
Królestwa Polskiego.*

Z Bożej Łaski

MY ALEXANDER II-gi,
Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi,
Król Polski,

etc., etc., etc.

W ojcowskiej pieczołowitości o dobro
poddanych Naszych w Królestwie Polskiem,
obok innych nadanych im Instytucyi, przy-
wróciwszy Kommissyę Rządową Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicznego,
jednocześnie zapowiedzieliśmy reformę ist-
niejących dotąd w Królestwie niższych i
średnich Zakładów nankowych, tudzież
ustanowienie nowych wyższych.

W tym celu rozkazaliśmy ułożyć ogól-
ne prawidła reorganizacyi Oświecenia Pu-
blicznego w NASZEM Królestwie Polskiem,
na tych głównych zasadach, aby wychod-
1*

основаніяхъ, чтобы воспитаніе имѣло главною основою образованіе религіозно-нравственное и классическое, съ предоставленіемъ возможности и къ ученію спеціальному, чтобы оно было доступно для лицъ всѣхъ вѣроисповѣданій и состояній, и каждому былъ открытъ путь для приготовленія себя въ заведеніяхъ спеціальныхъ или въ высшихъ учебныхъ ко всѣмъ полезнымъ занятіямъ, и наконецъ, чтобы при предстоящемъ, по особенной Нашей заботливости, измѣненіи въ быту сельскаго народонаселенія, были и для него облегчены средства къ пріобрѣтенію первоначальныхъ знаній.

Утвердивъ нынѣ составленный на сихъ основаніяхъ Правительственною Комиссією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и рассмотрѣнный въ Государственномъ Совѣтѣ Царства Польскаго Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ, Мы повелеваемъ Уставъ этотъ, по внесеніи оного въ Дневникъ Законовъ, и рассмотрѣнный Нами штатъ учреждаемыхъ учебныхъ заведеній привести въ дѣйствіе.

ваніе мѣло за podstawę ukształcenie religijno moralne i klasyczne, przy dostarczeniu możności nabycia nauk specjalnych, było dostępne dla osób wszelkiego wyznania i stanu, ułatwiało każdemu usposobienie się bądź w Zakładach specjalnych, bądź w Wyższych naukowych, do wszelkich użytecznych powołań; наконецъ, aby z powodu zamierzonej przez szczególną troskliwość Naszą zmiany bytu ludu wiejskiego, były też i jemu podane środki nabycia nauk początkowych.

Zatwierdziwszy obecnie ułożoną na tych zasadach przez Kommissję Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, i rozpoznaną w Radzie Stanu Królestwa Polskiego Ustawę o wychowaniu publicznem w Królestwie, rozkazujemy: Ustawę tę która w Dzienniku Praw ma być zamieszczoną i przejrzaną przez Nas Etat urządzić się mających Zakładów naukowych, wprowadzić w wykonanie.

Исполненіе сей воли Нашей возлагаемъ на исправляющаго должность Намѣстника Нашего и Совѣтъ Управленія Царства, предоставляя имъ сдѣлать надлежащія распоряженія къ постепенному приведенію въ дѣйствіе и развитію означеннаго Устава.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Мая 8 (20) дня 1862 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Spełnienie tej woli Naszej polecamy pełniącemu obowiązki Namiestnika Naszego, i Radzie Administracyjnej Królestwa, pozostawiając im wydanie stosownych rozporządzeń co do stopniowego wykonania i rozwinięcia pomienionej Ustawy.

Dan w Carskiem - Siele, dnia 8 (20) Maja 1862 roku.

(M.P.) Przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z wypisem:
p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) Kretkowski.

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
Członek Rady Stanu,
Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,
Radca Stanu J. Ornowski.

Dzień ogłoszenia dnia 28 Sierpnia (9 Września) 1862 r.

На подлинномъ, собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„Быть по сему.“

въ Царскомъ Сель,
8 (20) Мая 1862 года.

УСТАВЪ

О ОБЩЕСТВЕННОМЪ ВОСПИТАНІИ
ВЪ ЦАРСТВѢ ПОЛЬСКОМЪ.

РАЗДѢЛЪ I.

ЭЛЕМЕНТАРНОЕ ОБУЧЕНІЕ

ГЛАВА I.

Персонагальныя Училища.

Ст. 1. Пока элементарное обученіе въ сельскихъ и городскихъ гминахъ не будетъ развито въ болѣе обширныхъ предѣлахъ, дозволяется духовнымъ Начальникамъ приходовъ, помѣщикамъ въ своихъ имѣніяхъ и управленіямъ малыхъ

Na oryginalne własną ręką, Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości napisano:

„Ma być według tego.“

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) J. Tymowski.
Carskie-Sioło,
dnia 8 (20) Maja 1862 roku.

USTAWA

O WYCHOWANIU PUBLICZNEM
W KROLESTWIE POLSKIM.

DZIAŁ I.

INSTRUKCYA ELEMENTARNA.

ROZDZIAŁ I.

Szkołki Początkowe.

Art. 1 Nim Instrukcyja Elementarna w gminach wiejskich i miejskich rozległej rozwiniętą zostanie, pozwala się Duchownym, Przełożonym parafij, Właścicielom dóbr w swych majątkach, i Urzędом малыхъ miast otwierać szkołki początkowe,

городовъ открывать первоначальныя училища, въ которыхъ дѣти обоего пола могли бы получать первоначальное обученіе. Объ открытіи таковыхъ училищъ они обязаны немедленно доносить Губернскому Правленію.

Ст. 2. Первоначальное обученіе ограничивается катихизисомъ, чтеніемъ и письмомъ по польски, арифметикою, въ особенности умственными исчисленіями, знаніемъ мѣстныхъ мѣръ и вѣсовъ, церковнымъ пѣніемъ, а въ женскихъ училищахъ также рукодѣліями.

Ст. 3. Приходскіе священники вмѣстѣ съ Гминными войтами, земскіе владельцы вмѣстѣ съ приходскими священниками, правленія городовъ, также при содѣйствіи приходскихъ священниковъ, могутъ сами избирать и назначать для сихъ училищъ учителей, такихъ однако, которые имѣютъ для исполненія сей обязанности надлежащія свидѣтельства, выданныя имъ училищнымъ начальствомъ, на основаніи особыхъ правилъ, какія изданы будутъ Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

въ которыхъ дѣти плci obojej pierwszą naukę odbierać mogą. O otwarciu Szkółek takich, winni są oni bezzwłocznie donosić Rządowi Gubernijalnemu.

Art 2. Nauka ta ograniczać się ma do katechizmu, czytania i pisania po polsku, rachunków, a szczególnie pamięciowych, poznania miar i wag w kraju używanych, śpiewania pieśni kościelnych, a w szkołkach żeńskich także do robót z igłą.

Art. 3. Proboszcze wspólnie z Wójtami Gmin, posiadacze ziemscy wspólnie z Proboszczami, Urzędy miast także za współudziałem Proboszczów, mogą sami wybierać i назначać do tych Szkółek Nauczycieli, takich wszakże, którzy opatrzeni będą świadectwami kwalifikacyi do pełnienia tego obowiązku, wydanymi im przez Władzę Edukacyjną, według oddzielnych przepisów, które Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi.

От. 4. Снабженіе такихъ первоначальныхъ училищъ помѣщеніемъ и училищными потребностями, равно назначеніе соотвѣтственнаго для учителей и учительницъ жалованія предоставляется усердію лицъ, которыя будутъ учреждать и открывать сія училища.

Ст. 5. Количество жалованій, равно назначеніе нѣкоторыхъ предметовъ въ натурѣ, въ пособіе учителямъ и учительницамъ, будетъ зависѣть отъ добровольныхъ съ ними уговоровъ. Ни въ какомъ случаѣ однако, жалованіе это въ наличныхъ деньгахъ, не должно быть менѣе 50 р. с. въ годъ.

Ст. 6. Нѣмецкія общины въ городахъ и селеніяхъ также могутъ открывать и учреждать такія же самыя училища, обезпечивъ содержаніе оныхъ какъ определено въ ст. 4 и 5.

Ст. 7. Въ первоначальныхъ училищахъ Греко-Уніятскихъ и Нѣмецкихъ, въ которыя должны быть назначаемы не иные учителя какъ такіе, о коихъ упомянуто выше въ ст. 3, къ главнымъ предметамъ обученія, въ ст. 2 изчислен-

Art. 4. Opatrzanie takich Szkołek początkowych w lokal i potrzeby szkolne jak i oznaczenie odpowiedniej płacy Nauczyciela i Nauczycielki, zostawia się gorliwości osób, które szkoły te formować i otwierać będą.

Art. 5. Wysokość płacy, jak i oznaczenie różnych dogodności w naturze dla Nauczycieli i Nauczycielek, zależy ma od dobrowolnej z nimi ugody. W żadnym jednak razie płaca ta w gotówiznie od 50 rs. rocznie niższą być nie może.

Art. 6. Gminy niemieckie po miastach i wsiach, mogą także otwierać i urządzać takie same szkoły, obmyśliwszy ich utrzymanie jak w Art. 4 i 5 powiedziano.

Art. 7. W szkołkach początkowych grecko-unijskich, i niemieckich, do których Nauczyciele nie inni, jak tacy, o jakich wyżej w Art. 3 powiedziano, назначани być mają, do głównych przedmiotów nauki w Art. 2 wyrażonych, dodają się: w pier-

нымъ, прибавляются: въ первыхъ церковно-славянское чтеніе, а во вторыхъ чтеніе и письмо по Нѣмецки.

Ст. 8. Уѣздные Совѣты должны наблюдать за состояніемъ такихъ училищъ, пешихъ о добромъ ихъ бытѣ, увеличеніи ихъ числа и ежегодно представлять непосредственно въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, подробныя свѣдѣнія о ихъ числѣ, пользѣ и вліяніи на образованіе народа, съ присовокупленіемъ своихъ предположеній о перемѣнахъ въ ихъ устройствѣ, какія укажетъ время и опытъ.

ГЛАВА II.

Казенныя, или Гминныя Элементарныя Училища.

Ст. 9. Нынѣ существующія казенныя элементарныя училища, какъ одноклассныя по деревнямъ и мѣстечкамъ, такъ и двуклассныя, по меньшимъ и большимъ городамъ, относительно издер-

wszych nauka czytania po staro-słowiańsku, a w drugich nauka czytania i pisania po niemiecku.

Art. 8. Rady Powiatowe mają wglądać w stan takich szkółek, czuwać nad ich dobrym bytem i powiększeniem ich liczby i corocznie składać Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego bezpośrednio szczegółowe wiadomości o ich liczbie, użyteczności i wpływie na oświecenie ludu, czyniąc zarazem wnioski o zmiany w ich urządzeniu, jakich potrzebę czas i doświadczenie wskaże.

ROZDZIAŁ II.

Szkoły Elementarne Rządowe lub Gminne.

Art. 9. Dotychczasowe szkoły Elementarne Rządowe, tak jednoklassowe po wsiach i miasteczkach, jak i dwuklassowe po mniejszych i większych miastach egzystujące, zostawiają się co do kosztów

жекъ на ихъ содержаніе, остаются впредъ до дальнѣйшаго распоряженія, на основаніи теперь обязательныхъ для нихъ штатовъ.

Ст. 10. Во всѣхъ однако такихъ казенныхъ училищахъ, какъ одноклассныхъ такъ и двухклассныхъ, при составленіи новыхъ штатовъ, жалованіе учителей должно быть увеличено такъ, чтобы кромѣ квартиры, отопленія и огорода, оно было не менѣе 60 рублей сер. въ годъ.

Ст. 11. Составленіе штатовъ и распредѣленіе годичнаго взноса между членами гмины, ввѣряется съ сего времени мѣстному училищному Дозору, составъ и кругъ дѣйствій котораго опредѣляетъ ст. 20 сего Устава.

Ст. 12. Одноклассныя казенныя элементарныя училища, кромѣ тѣхъ, какія существуютъ, должны быть открываемы постепенно и по мѣрѣ возможности, въ деревняхъ: церковныхъ, устроенныхъ колоніально, очиншеванныхъ, барщинныхъ и кромѣ того въ городахъ. Элементарныхъ училищъ съ теченіемъ времени должно быть столько, сколько

на ихъ utrzymanіе, аъ до дalszego rozporządzenia na zasadzie dotychczasowych etatów.

Art. 10. We wszystkich jednak takich szkołach Rządowych, tak jedno, jak dwuklassowych, przy formowaniu nowych etatów, płaca Nauczycieli podwyższoną być ma tak, ażeby oprócz mieszkania, opału i ogrodu, nie była niższą od 60 rs. rocznie.

Art. 11. Formowanie etatów i rozkładu mającej się wносить opłaty powierzonom być ma odtąd dozorowi szkolnemu miejscowemu, którego skład i attrybucye art. 20 niniejszej Ustawy określa.

Art. 12. Szkoły elementarne Rządowe jednoklassowe, oprócz tych, jakie są, otwierane być mają stopniowo i w miarę możliwości we wsiach kościelnych, urządzonych kolonijalnie, oczynszowanych i pańszczyznianych, a obok tego w miastach. Szkół elementarnych powinno z czasem być tyle, ile jest gmin, tak aby w każdej gminie urządzoną była przynajmniej jedna

есть гминь, такъ, чтобы въ каждой гминь учреждено было по крайней мѣрѣ одно училище, которое могли бы посылать всѣ дѣти безъ исключенія.

Въ большихъ гминахъ могутъ быть учреждены два училища и болѣе, по мѣрѣ возможности и надобности.

Ст. 13. Двухклассныя элементарныя казенныя училища, могутъ быть открываемы и учреждаемы по большимъ деревнямъ и земледѣльческимъ мѣстечкамъ, а также въ городахъ и мѣстечкахъ фабричныхъ, промышленныхъ и торговыхъ, гдѣ представится надобность.

Ст. 14. Равнымъ образомъ, какъ сельскіе владѣльцы, такъ и городскія гмины, могутъ объявлять по этому предмету свои желанія, которыя должны быть уважены, если они притомъ предложить помѣщеніе для такой школы и жалованіе для 2-го при ней учителя.

Ст. 15. На содержаніе элементарныхъ казенныхъ училищъ, какъ одноклассныхъ такъ и двухклассныхъ, на основаніи нормальныхъ штатовъ, какіе будутъ для нихъ составлены, увеличиваются подати:

szkoła, do którejby wszystkie dzieci, bez wyjątku, uczęszczać mogły. W gminach większych, może być urządzonych szkół dwie i więcej, w miarę możności i potrzeby.

Art. 13. Szkoły elementarne Rządowe dwuklassowe otwierane i urządzane być mogą po większych wsiach i miasteczkach rolniczych, a także w miastach i miasteczkach fabrycznych, przemysłowych i handlowych, gdzie okaże się tego potrzeba.

Art. 14. Równie właściciele wiejscy, jak i gminy miejskie, mogą objawiać w tej mierze swe żądania, które uwzględnione być powinny, jeśli przytem obmyślą pomieszczenie dla takiej szkoły i placę dla 2-go jej Nauczyciela.

Art. 15. Jako fundusz na utrzymanie szkół elementarnych Rządowych, tak jedno jak dwuklassowych, według etatów normalnych, jakie dla szkół tych ułożone zostaną, podwyższają się podatki:

а, подымная въ соединеніи съ шарварковымъ платежемъ на 18%.

б, консенсы съ питейныхъ домовъ и канонъ съ промысловъ въ городахъ на 18%.

в, подать вносимая официалистами и дворовыми служителями на 18%.

Новыя подати эти будутъ вводиться постепенно, и взиматься съ жителей только тѣхъ гминъ, въ которыхъ будутъ открываемы элементарныя училища.

Ст. 16. Сверхъ того Казна будетъ отпускать на содержаніе элементарныхъ училищъ такую сумму, какая будетъ опредѣлена Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственныхъ Комиссій: Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и Финансовъ.

Ст. 17. На постройку училищныхъ зданій въ городахъ, можетъ быть употреблена часть остаточныхъ городскихъ суммъ, съ особаго каждаго разъ разрѣшенія Совѣта Управленія.

Ст. 18. Всѣ суммы элементарныхъ заведеній, въ ст. 15 и 16 означенныя,

а, podymne i połączona z nim opłata szarwarkowa w stosunku 18%;

б, od procederów, konsensowego, od szynków i kanonu, od zarobków po miastach w stosunku 18%;

в, opłaty wnoszone przez officialistów i służących dworskich w stosunku 18%;

Nowe te podatki będą wprowadzane stopniowo i pobierane od mieszkańców tych tylko gmin, w których otwierane będą szkoły elementarne.

Art. 16. Skarb ma przyjsć z pomocą do uposażenia szkół elementarnych w takiej części, jaką postanowienie Rady Administracyjnej na wniosek Kommissyi Rządowych Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Przychodów i Skarbu oznaczy.

Art. 17. Na pobudowanie domów szkolnych po miastach, użyty być może fundusz z summ remanentowych miast, za osobnem na każdy raz postanowieniem Rady Administracyjnej.

Art. 18. Wszystkie fundusze szkół elementarnych w art. 15 i 16 oznaczone, skła-

должны быть вносимы въ уѣздныя казначейства, гдѣ онѣ остаются, подъ контролемъ Уѣздныхъ Совѣтовъ, въ распоряженіи Губернскихъ Правленій.

Ст. 19. Ежегодное сбереженіе отъ потребностей училищъ, въ концѣ года отсылается въ Банкъ, и составляетъ отдѣльный остаточный капиталъ элементарныхъ училищъ каждаго уѣзда, который можетъ быть расходуетъ только на потребности училищъ того самаго уѣзда.

ГЛАВА III.

Попеченіе и Управленіе Элементарными Училищами.

Ст. 20. Всѣ казенныя элементарныя училища, какъ одноклассныя такъ и двухклассныя, кромѣ указанныхъ ниже въ ст. 72, изъяты отъ начальства и заведыванія Директоровъ Гимназій и Начальниковъ Уѣздныхъ училищъ и ввѣряются:

а, Непосредственному попеченію и заведыванію мѣстнаго училищнаго До-

дане быть mają w kassach Powiatowych, gdzie pod kontrolą Rad Powiatowych, do dyspozycji Rządów Gubernijalnych pozostawać mają.

Art. 19. Każdoroczna pozostałość od potrzeb szkół oszczędzona, ma być przy końcu roku odsyłana do Banku i stanowić ma remanent szkół elementarnych każdego powiatu oddzielny, i na potrzeby tylko szkół tegoż powiatu użyć się mogący.

ROZDZIAŁ III.

Opieka i zarząd Szkół elementarnych.

Art. 20. Wszystkie szkoły elementarne Rządowe, tak jednoklassowe jak i dwuklassowe oprócz szkół art. 72 poniżej wskazanych, wyjmują się z pod zwierzchnictwa i zawiadywania Dyrektorów Gimnazjów i Zwierzchników szkół powiatowych, a poddane być mają:

a, Bezpośredniej opiece i zawiadywaniu

зора, состоящаго изъ Гминнаго Войта или исправляющаго его должность, изъ Приходскаго Священника и двухъ Членовъ избираемыхъ владѣльцами недвижимыхъ имуществъ въ гминѣ. Предсѣдательствующимъ въ училищномъ Дозорѣ назначается вообще Приходскій Священникъ.

Въ мѣстечкахъ и большихъ городахъ мѣстный училищный Дозоръ состоитъ изъ Бургомистра или Президента города, одного члена магистрата или городского Совѣта, гдѣ оный существуетъ, изъ двухъ членовъ гмины и Духовнаго какъ Предсѣдательствующаго. Какъ въ деревняхъ такъ и въ городахъ, Предсѣдательствующій въ училищномъ Дозорѣ представляется на утвержденіе Губернскаго Правленія, которое въ особыхъ случаяхъ, можетъ назначить Предсѣдательствующимъ инаго Члена, а не Приходскаго Священника.

б, Попеченію уѣздныхъ Совѣтовъ, которые имѣютъ право наблюдать за состояніемъ училищъ, дѣлать мѣстному училищному Дозору свои замѣчанія и представлять какъ Губернскимъ Пра-

дозору szkolnego miejscowego który się składa:

z Wójta Gminy lub jego zastępcy,
z Proboszcza i dwóch Członków wybranych przez posiadaczy nieruchomości w gminie.

Prezydującym w dozorze szkolnym ma być w ogóle Duchowny parafii. W miasteczkach i miastach większych dozór szkolny miejscowy składa się: z Burmistrza lub Prezydenta miasta, jednego Członka Magistratu lub Rady Miejskiej, gdzie się ta znajduje, z dwóch Członków gminy i Duchownego, jako Prezydującego. Tak we wsiach jak i w miastach Prezydujący w dozorze szkolnym winien być przedstawionym do zatwierdzenia Rządowi Gubernijalnemu, który w razach szczególnych może przeznaczyć na prezydującego innego Członka a nie duchownego parafii.

б, Pośredniej opiece Rad Powiatowych, które mają prawo wglądać w stan szkół elementarnych, czynić swe uwagi dozrowi szkolnemu miejscowemu i podawać wnioski swe tak Rządowi Gubernijalnemu,

вляемъ, такъ и Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, свои предложенія, касательно состоянія сихъ училищъ, ихъ потребностей и перемѣнъ клонящихся къ ихъ усовершенствованію, какъ въ педагогическомъ, такъ и въ другихъ отношеніяхъ.

в, Всѣ элементарныя училища, какъ казенныя такъ и частныя, какъ мужскія такъ и женскія, гдѣ таковыя будутъ существовать отдѣльно, подчиняются Губернскимъ Правленіямъ. По сему рапорты мѣстнаго училищнаго Дозора, какъ годичныя о состояніи училищъ такъ и неслучившіяся, касательно потребностей училища, случившіяся въ немъ происшествія, перемѣнъ и опредѣленій учителей, представляются въ Губернское Правленіе, которое или само, по предоставленной ему власти, или вслѣдствіе сношеній съ Инспекторомъ Первоначальныхъ училищъ и съ Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, дѣлаетъ распоряженія, и удовлетворяетъ потребностямъ училищнаго Дозора. Губерн-

jak i Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, dotyczące się stanu szkół, ich potrzeb i zmian dążących do ich ulepszenia, tak pod względem pedagogicznym, jak i pod wszelkim innym.

c, Wszystkie szkoły elementarne tak Rządowe, jak i prywatne, tak męskie jak i żeńskie, gdzie będą osobne, podlegać mają Rządowi Gubernijalnemu. Rapporta więc dozoru szkolnego miejscowego, tak rocznie o stanie szkół, jak i nie terminowe, dotyczące się potrzeb szkoły, wypadków, jakie w niej zajść mogą, zmiany i nominacye Nauczycieli, podawane być mają do Rządu Gubernijalnego, który albo sam, według danych sobie attribucyi, albo za odniesieniem się do Inspektora szkół elementarnych i do Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wyda swe zarządzenia i żądania dozoru szkolnego załatwi. Rząd Gubernijalny może delegować urzędników

ское. Правленіе можетъ командировать чиновниковъ для ревизіи элементарныхъ училищъ, всякій разъ, когда признаетъ это нужнымъ.

Ст. 21. Ни мѣстный училищный Дозоръ не можетъ представлять, ни Губернское Правленіе утверждать ни же допускать къ исправленію учительской должности лицъ, не имѣющихъ надлежащей квалификаціи. Сію квалификацію Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія опредѣлитъ особымъ постановленіемъ, а равно она назначитъ кругъ дѣйствій властей, коимъ подчинены будутъ элементарныя училища, порядокъ ежегодной или болѣе частой ихъ ревизіи, а также инструкціи для учителей какъ относительно ихъ подчиненности, такъ и способа преподаванія.

ГЛАВА IV.

Предметы преподаваемые въ элементарныхъ училищахъ.

Ст. 22. Во всѣхъ одноклассныхъ элементарныхъ училищахъ, полный курсъ наукъ будетъ въ себѣ заключать:

do rewizyi szkół elementarnychъ каждаго razu, skoro uzna potrzebę tego.

Art. 21. Ani dozór szkolny miejscowy nie może przedstawiać, ani Rząd Gubernijalny zatwierdzać i przypuszczać do pełnienia obowiązkówъ Nauczycielskich, osób nie mającychъ potrzebnej kwalifikacyi. Kommissya Rządowa Wyznań Religijnychъ i Oświecenia Publicznego, kwalifikacye te osobnemъ urządzeniemъ oznaczy, oraz rozwinie attribucye Władz, którymъ szkoły elementarne podlegać będą, sposóbъ ichъ corocznego lub częstszego zwiedzania, oraz Instrukcye dla Nauczycieli, równie pod względemъ ichъ subordynacyi, jakъ i sposobu nauczania.

ROZDZIAŁ IV.

Przedmioty wykładu wъ szkołachъ elementarnychъ.

Art. 22. We wszystkichъ szkołachъ elementarnychъ jednoklassowychъ cały kursъ naukъ obejmować ma:

а, молитвы и обучение катихизису подлежащаго исповѣданія, съ разсказами изъ Священной Исторіи;

б, разговоры, рассказы и объясненія разныхъ предметовъ, для ознакомленія дѣтей съ самыми необходимыми для нихъ свѣдѣніями и для образованія ихъ ума и сердца.

в, чтеніе по польски, не только по печатнымъ книгамъ, но и по писанному;

г, письмо по польски, съ возможнымъ соблюденіемъ правописанія;

д, четыре первыя ариѳметическія дѣйствія на классной доскѣ и въ особенностяхъ умственныхъ исчисленія съ наукою о мѣстныхъ мѣрахъ, вѣсахъ и деньгахъ, и рѣшеніемъ задачъ съ именованными числами, съ примѣненіемъ къ потребностямъ ежедневной жизни учащихся.

е, церковное пѣніе.

Ст. 23. Во всѣхъ одноклассныхъ училищахъ полный курсъ продолжается не менѣе четырехъ и никакъ не болѣе 5-и лѣтъ, и начинается не прежде какъ съ 7 лѣтняго возраста.

Ст. 24. По истеченіи времени, которое Совѣтъ Управленія опредѣлитъ осо-

а, Pacierz i naukę katechizmu właściwego wyznania, z opowiadaniaми z Historii Ś-tej.

б, Rozmowy, opowiadania i objaśnienia rozmaitych przedmiotów, dla podania dzieciom najpotrzebniejszych im wiadomości i ukształcenia ich umysłu i serca.

в, Czytanie po polsku nie tylko książek drukowanych ale i pisma.

г, Pisanie po polsku, o ile możliwości ortograficzne.

д, Cztery pierwsze działania arytmetyczne, tak na tablicy, jak szczególnie pamięciowo, z wyuczeniem miar, wag i pieniędzy w kraju używanych, i rozwiązywaniem przykładów z liczbami mianowanymi, odpowiednio codziennemu życiu uczących się.

е, Śpiew kościelny.

Art. 23. We wszystkich szkołach jednoklassowych cały kurs trwać ma najmniej lat 4, a najwięcej 5 i dzieci do szkół takich przypuszczane nie będą jak tylko od 7 roku ich wieku.

Art. 24. Po przeciągu lat, które Rada Administracyjna osobnem postanowieniem

бымъ постановленіемъ и согласно правиламъ, какія будутъ имъ изданы, ремесленники, при принятіи учениковъ а цехи при признаніи имъ степени подмастерья, будутъ обязаны требовать отъ нихъ свидѣтельства въ томъ, что они окончили курсъ въ элементарномъ училищѣ.

Ст. 25. При двухклассныхъ элементарныхъ училищахъ, о которыхъ сказано въ статьяхъ 13 и 14, будутъ находиться два учителя.

Училища будутъ земледѣльческія и техническія.

Въ училищахъ земледѣльческихъ, кромѣ обыкновеннаго курса 1 класса, въ ст. 22 опредѣленнаго, во 2-мъ классѣ будетъ излагаться:

a, продолженіе закона Божія;

b, чтеніе по польски, не только съ печатнаго по и съ писаннаго, съ разсказываніемъ и отчетливымъ пониманіемъ прочитаннаго;

c, упражненіе въ скорописи съ соблюденіемъ правописанія;

означы и według prawideł, które przepisz, rzemieślnicy w przyjmowaniu terminatorów, cechy w ich wyzwoleniu, obowiązane będą wymagać świadectwa z ukończonej Szkoły Elementarnej.

Art. 25. Szkoły Elementarne dwuklasowe o których w art. 13 i 14 powiedziano, mają mieć dwóch Nauczycieli. Będą one rolnicze lub techniczne. W Szkole rolniczej, oprócz zwyczajnego kursu klasy I-ej, który art. 22 określa, w klasie II-ej wyłożony być ma:

a, dalszy ciąg wykładu nanki Religii i Moralności;

b, czytanie po polsku nietylko druków, ale i pisma z opowiadaniem i zdawaniem sprawy z rzeczy czytanych;

c, wprawa w pisanie biegle i ortograficzne;

Tom LX do Nru 181

17

з, счета на доскѣ и умствѣнные изчисленія съ изложеніемъ дѣйствій съ числами разпородными;

д, свѣдѣнія о хозяйствѣ и садоводствѣ;

е, рисованіе простыхъ фигуръ и хозяйственныхъ машинъ;

ж, самые простые и употребительные способы хозяйственной регистратуры;

з; первоначальныя свѣдѣнія изъ географіи Царства, съ означеніемъ почвы и степени развитія хозяйства въ разныхъ мѣстностяхъ;

и, церковное пѣніе.

Въ училищѣ техническомъ, кромѣ програмою опредѣленнаго курса 1-го класса и того еще что исчислено во 2-мъ классѣ, подъ лит. а, б, в, и з, будетъ излагаться:

д, нѣмецкій языкъ, гдѣ потребуетъ этого нѣмецкая община;

е, первоначальныя основанія геометріи и механики, съ черченіемъ фигуръ самыхъ простыхъ машинъ и ознакомленіемъ съ машинами болѣе сложными;

д, rachunki na tablicy i pamięciowe z wyłożeniem działań z liczbami różnorodnymi;

е, wiadomości o gospodarstwie i ogrodnictwie;

ф, rysunek figur prostych i machin gospodarskich;

г, najprostsze i najbardziej używane wzory rejestratyry gospodarskiej;

h, początki jeografii królestwa z oznaczeniem gleby i stopnia gospodarstwa w różnych okręgach;

и, śpiew kościelny.

W szkole technicznej, oprócz nauki objętej planem klasy 1-ej i tego co w klassie II-ej szkoły rolniczej pod lit. а, б, в и д, wyrażono, wyłożone będą:

е, język niemiecki, gdzie tego gmina niemiecka zażąda;

ф, pierwsze zasady geometryi i mechaniki, z kreśleniem figur machin najprostszych i oswajaniem z ma chinami bardziej złożonemi;

ж, самые простые технические приемы и свѣдѣнія въ разнаго рода промыслахъ, сообразно мѣстности, гдѣ училище будетъ находиться;

з, основанія бухгалтеріи и ознакомленіе съ счетными книгами, какія ведутся на фабрикахъ;

и, первоначальныя свѣдѣнія изъ географіи Царства, съ исчисленіемъ мѣсть, гдѣ какой промыселъ процвѣтаетъ, а равно гдѣ имѣютъ наилучшій сбытъ произведенія фабричныя;

к, церковное пѣніе.

Ст. 26. Всѣ нынѣ существующія элементарныя двухклассныя училища, согласно вышеупомянутой программѣ, будутъ преобразованы въ земледѣльческія или техническія.

ГЛАВА V.

Женскія элементарныя училища.

Ст. 27. Одноклассныя женскія училища, какъ казенныя такъ и частныя, относительно преподаванія наукъ, будутъ устроены согласно программѣ въ

г, najprostsze techniczne sposoby i wiadomości w różnego rodzaju przemysle, w miarę miejsca, gdzie będzie szkoła;

h, pierwsze początki buchalteryi i wzory książek rachunkowych, jakie się prowadzą w fabrykach;

i, początki jeografii Królestwa, z wyszczególnieniem miejsc, gdzie i jaki przemysł kwitnie, tudzież gdzie wyroby fabryczne najlepiej się zbywają;

k, śpiew kościelny.

Art. 26. Wszystkie Szkoły Elementarne dwuklassowe, jakie dziś są, według powyższego planu na rolnicze lub techniczne przeorganizowane być mają.

ROZDZIAŁ V.

Szkoły Elementarne Żeńskie.

Art. 27. Szkoły jednoklassowe żeńskie, tak rządowe jak i prywatne, urządzone być mają w wykładzie nauk według pla-

ст. 22 означенной, съ прибавленіемъ только рукодѣлій.

Ст. 28. Въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ представится возможность учредить особое двухклассное женское училище, кромѣ всего того, что преподается въ I классѣ, какъ опредѣляется предъидущею статьею, во 2 классѣ будетъ излагаться:

- а, продолженіе закона Божія;
 - б, польское чтеніе и скорописъ, съ соблюденіемъ правописанія;
 - в, счеты на доскѣ и умственные исчисления;
 - г, объ обработываніи огородовъ;
 - д, объ обработываніи и приготовленіи льна, конопли и бѣльнѣи нитей и полотна;
 - е, объ обращеніи съ молокомъ, приготовленіи съѣстныхъ припасовъ, соленьи огурцовъ, мяса и т. д.
 - ж, о способъ приготовленія самыхъ здоровыхъ и укрѣпляющихъ кушаній.
- а вѣдѣствіе сего, ознакомленіе съ растеніями для здоровья вредными и ядовитыми;

по art. 22 означенного, зъ dodaniem tylko robót kobiecych.

Art. 28. W tych miejscach, gdzie się da urządzić oddzielna Szkoła Żeńska dwuklassowa, to oprócz tego wszystkiego, co wyuczonem zostanie w klasie I-cj, jak artykuł poprzedzający przepisuje, w klasie II-cj wyłożone być mają:

- а, dalszy ciąg wykładu nauki Religii i Moralności;
- б, czytanie po polsku i pisanie biegle i ortograficznie;
- в, rachunki na tablicy i pamięciowe;
- д, о uprawie ogrodów warzywnych;
- е, о uprawie, przygotowaniu lnu, konopi i bieleniu nici i płócien;
- ф, о obchodzeniu się z mleczywem, przygotowaniu zapasów spiżarnianych, soleniu ogórków, mięsiwa i t. d.;
- г, о sposobach przygotowania najzdrowszych i najposilniejszych potraw, а зтад о poznaniu takich roślin, które są zdrowiu szkodliwe i trujące;

з, самые простые и практическіе способы веденія счетовъ домашнимъ издержкамъ;

и, начальныя свѣдѣнія изъ Географіи Царства;

і, продолженіе рукодѣлій разнаго рода и упражненіе въ кройкѣ бѣлья, кофточекъ и т. п.

ГЛАВА VI.

Элементарныя училища другихъ исповѣданій.

Ст. 29. Элементарныя училища, какъ одноклассныя такъ и двухклассныя нѣмецкія, а также училища Греко-Уніатскія, во всемъ сравниваются съ училищами католическими, и подчиняются одинаковымъ съ ними послѣдними правиламъ. Они должны состоять подъ попеченіемъ мѣстныхъ училищныхъ Дозоровъ и Уѣздныхъ Совѣтовъ и въ заведываніи: Губернскаго Правленія, Инспектора Первоначальныхъ училищъ и Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Членами

h, najprostsze i najpraktyczniejsze wzory utrzymania rachunków wydatków domowych;

i, najpierwsze wiadomości z geografii Królestwa;

k, dalsza kontynuacja robót z igłą i drutami i wprawa w przykrawywanie bieleziny, kaftaników, sukienek i t. d.

ROZDZIAŁ VI.

Szkoły Elementarne innych Wyznań.

Art. 29. Szkoły Elementarne, tak jednoklassowe, jak i dwuklassowe niemieckie, także Szkoły greko-unickie, we wszystkim stawiają się na równi ze szkołami katolickimi i jednakowym jak te ostatnie poddają się przepisom. Mają one być pod opieką Dozorów Szkolnych miejscowych i Rad Powiatowych, a pod zawiadywaniem Rządu Gubernijalnego, Inspektora Szkół Elementarnych i Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Członkami Do-

училищнаго Дозора въ подобныхъ случаяхъ будутъ мѣстный Пасторъ, или Греко-Уніатскій Священникъ. Во всѣхъ таковыхъ училищахъ, предметы преподаются на польскомъ языкѣ, и распределение наукъ должно быть согласно съ программой выше въ ст. 22 и 25 изложенною. Какъ въ училищахъ нѣмецкихъ такъ и въ Греко-Уніатскихъ, въ первыхъ законъ Божій будетъ излагаться на нѣмецкомъ языкѣ, а нѣмецкое чтеніе и письмо войдетъ въ кругъ предметовъ преподаванія, въ послѣднихъ же, т. е. въ Греко-Уніатскихъ, будутъ обучать чтенію церковно-словянскому.

Ст. 30. Училища слишкомъ многочисленныя, по представленію мѣстнаго училищнаго Дозора, на основаніи мнѣнія Губернскаго Правленія и съ разрѣшеніемъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть раздѣлены на меньшія одноклассныя или двухклассныя съ 2-мъ классомъ техническимъ или приготовительнымъ.

Ст. 31. Духовныя училища Евангелическо-Аугсбургскаго и Реформатскаго

зору tych szkół będą: Pastor miejscowy lub Duchowny greko-unicki.

We wszystkich szkołach takowych język wykładowy ma być polski i plan nauk zgodny z planem powyżej w art. 22 i 25 oznaczonym. Tak w szkołach niemieckich jak również greko-unickich, w pierwszych: nauka Religii wykładana być ma w niemieckim języku, nauka czytania i pisania po niemiecku wejdzie do planu przedmiotów wykładanych; w ostatnich zaś, to jest w greko-unickich nauczane będzie czytanie po Staro-Słowiańsku.

Art. 30. Szkoły zbyt przepelnione, mogą na wnioszek Dozoru Szkolnego miejscowego, za opinią Rządu Gubernijalnego i za decyzją Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, być porozdzielane na mniejsze jedno lub dwuklassowe, z klasą 2-gą techniczną lub przygotowawczą.

Art. 31. Szkoły Religijne Wyznań Ewangelicko-Augsburskiego i Reformowanego

исповѣданій, или такъ называемые кантораты, остаются, на прежнемъ основаніи, исключительно въ вѣдѣніи ихъ Конспсторій.

Ст. 32. Дѣтямъ Евреевъ не воспрещается, наравнѣ съ дѣтьми другихъ жителей Царства, посѣщать общія элементарныя училища; для отдѣльных же Еврейскихъ училищъ, будетъ издано особое постановленіе.

ГЛАВА VII.

*Элементарныя училища съ пригото-
вительнымъ классомъ.*

Ст. 33. Въ большихъ и меньшихъ городахъ, по мѣрѣ надобности, при одноклассныхъ элементарныхъ училищахъ, будутъ учреждаемы классы пригото-
вительные.

Ст. 34. Училища съ приготовительнымъ классомъ подчиняются тѣмъ же самымъ правиламъ, и зависятъ отъ тѣхъ же самыхъ властей, какъ и прочія одноклассныя и двухклассныя элементарныя училища.

го, czyli tak zwane kantoraty, pozostają na dawnej zasadzie wyłącznie w za-
wiadywaniu ich Konsystorzów.

Art. 32. Dzieciom starozakonnym nie jest wzbronionem uczęszczać na równi z dziećmi innych mieszkańców Królestwa do Szkół Elementarnych, co do osobnych zaś szkół wyznania Mojżeszowego, wydanem będzie oddzielne postanowienie.

ROZDZIAŁ VII.

*Szkoły Elementarne z klasą przygo-
towawczą.*

Art. 33. Po miastach większych i mniejszych, w miarę uznanej potrzeby, urządzone być mają przy Szkołach Elementarnych jednoklassowych, klasy przygotowawcze.

Art. 34. Szkoły z klasą przygotowawczą podlegają tym samym przepisom i zależą od tychże samych władz, co inne Szkoły Elementarne jedno i dwuklassowe.

Ст. 35. По успешномъ окончаніи обученія въ однокласномъ училищѣ, дѣти, переходя въ приуготовительный классъ, будутъ слушать:

а, законъ Божій;
б, польское чтеніе по печатному и писанному, съ отличеніемъ частей рѣчи и упражненіемъ въ польскихъ склоненіяхъ и спряженіяхъ;

в, письмо по диктовкѣ, какъ на доскѣ такъ и на бумагѣ, съ соблюденіемъ правописанія;

г, чтеніе и письмo русское и нѣмецкое;
д, латинское чтеніе, а также склоненіе именъ существительныхъ и прилагательныхъ и спряженіе глагола *быть*;

е, изъ Географіи, о земномъ шарѣ и понятія о сушѣ и морѣ, рѣкѣ, озерѣ, горѣ, мысѣ и т. д.;

ж, изъ Арифметики, совершенное ознакомленіе съ четырьмя дѣйствіями надъ числами простыми и именванными;

з, скорое и правильное черченіе на доскѣ геометрическихъ фигуръ, безъ помощи циркуля.

Art. 35. Po dostatecznem usposobieniu w klasie I-ej Szkoły jednoklassowej, dzieci postępujące do klasy przygotowawczej, mieć będą wykładane:

a, naukę Religii i Moralności;
b, czytanie po polsku druków i pisma, z poznaniem części mowy, i wprawę w deklinacye i koniugacye polskie;

c, pisanie po dyktowaniu i ortograficznie tak na tablicy, jak i na papierze;

d, czytanie po rosyjsku i po niemiecku;
e, czytanie po łacinie, a także naukę deklinacyi rzeczowników i przymiotników i koniugacyi słowa *sum*;

f, z jeografii o kuli ziemskiej z obeznaniem co ląd i może, co rzeka, jezioro, góra, przylądek i t. d.;

g, z arytmetyki wprawę zupełną w pierwsze cztery działania z liczbami prostymi i mianowanemi;

h, rysowanie na tablicy od ręki figur geometrycznych biegle śmiało i foremnie.

Ст. 36. При каждомъ такомъ приуготовительномъ классѣ будетъ находиться отдѣльный учитель, который, по представленію мѣстнаго училищнаго Дозора и по одобрителному о немъ отзыву Губернскаго Правленія, утверждается Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 37. Мѣстнымъ училищнымъ Дозорамъ дозволяется взимать отъ каждаго ученика въ такомъ классѣ наиболѣе по 1-му рублю серебромъ въ мѣсяцъ, на жалованіе учителю а также и на наемъ помѣщенія, ежели классъ этотъ не можетъ быть помѣщенъ при казенномъ одноклассномъ училищѣ.

Ст. 38. Такіе же приуготовительные классы дозволяется открывать и частнымъ лицамъ, имѣющимъ надлежащую квалификацію, не иначе однако, какъ съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, и по представленію мѣстнаго училищнаго Дозора.

Ст. 39. Такой частный учитель можетъ устроить и открыть два класса

Art. 36. Każda taka klasa przygotowawcza będzie miała oddzielnego Nauczyciela, który po przedstawieniu Dozoru Szkolnego miejscowego, zyskaniu przychylniej opinii Rządu Gubernijalnego, przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdzonym będzie.

Art. 37. Dozwala się Dozorom Szkolnym miejscowym od każdego ucznia tej klasy pobierać najwyżej po 1 rsr. miesięcznie, na płacę Nauczyciela i najem lokalu, to ostatnie w takim razie, jeżeli klasa ta przy Szkole Rządowej jednoklassowej pomieścić się nie da.

Art. 38. Takież klasy przygotowawcze dozwala się otwierać i osobom prywatnym dostatecznie wykwalifikowanym, nie inaczej wszakże, jak za zezwoleniem Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, i na przedstawienie Dozoru Szkolnego miejscowego.

Art. 39. Nauczyciel taki prywatny może urządzić i otworzyć klasz dwie lub tylko

или только одинъ. Въ первомъ классѣ заключается преподаваніе въ ст. 22-й означенное, второй есть собственно приготовительный классъ, котораго программа о предѣлена въ ст. 35. Такой учитель, ни въ какомъ случаѣ, не можетъ требовать отъ одного ученика вышей платы какъ 1 рубль 50 коп. въ мѣсяцъ, и, на равнѣ съ прочими элементарными училищами, подчиняется наблюденію мѣстнаго Училищнаго Дозора и въдомству Губернскаго Правленія.

ГЛАВА VII.

Воскресно-Ремесленные и Коммерческія училища.

Ст. 40. Воскресно-Ремесленные училища въ городахъ и мѣстечкахъ, состоящія при элементарныхъ училищахъ, впредь до дальнѣйшаго ихъ устройства Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, остаются въ прежнемъ положеніи, подъ попеченіемъ мѣстнаго училищнаго До-

зорную. Первая должна obejmować wykład powyżej art. 22 oznaczony, druga być właściwą klasą przygotowawczą, której plan art. 35 wskazuje. Nauczyciel taki w żadnym razie nie może żądać opłaty wyższej jak po 1 rsr. 50 kop. od jednego ucznia na miesiąc i na równi z innemi Szkołami Elementarnymi, podlegać ma opiece Dozoru Szkolnego miejscowego i zawiadywaniu Rządu Gubernijalnego.

ROZDZIAŁ VIII.

Szkoły Rzemieślniczo-Niedzielne i Handlowe.

Art. 40. Szkoły Rzemieślniczo-Niedzielne po miastach i miasteczkach przy Szkołach Elementarnych znajdujące się, aż do dalszego ich urządzenia przez Komisję Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zostawiają się w dotychczasowym swym stanie pod opieką

зора и управленіемъ городскихъ Магистратовъ.

Ст. 41. Въ Воскресно-Ремесленныхъ училищахъ излагается:

- а, законъ Божій;
- б, польское чтеніе и письмо;
- в, разговоры и объясненія касательно ремесль и искусствъ;
- г, два первыя ариометическія дѣйствія и умственные исчисленія.

Въ послѣдствіи преподаваніе предметовъ можетъ быть распространено.

Ст. 42. Къ воскреснымъ часамъ, въ которые ремесленные ученики посѣщаютъ училище, по мѣрѣ возможности, должны быть прибавлены вечерніе часы, въ будничные дни. Усердію мѣстныхъ училищныхъ Дозоровъ и городскихъ Магистратовъ представляется убѣждать ремесленниковъ, чтобы они посвящали эти часы благу и образованію учениковъ.

Ст. 43. Настоящее устройство Варшавскихъ Воскресно-Ремесленныхъ училищъ съ ихъ отдѣленіями не измѣняется.

Въ сихъ отдѣленіяхъ преподаются:

Dozoru Szkolnego miejscowego i pod zarządem Magistratów miejskich.

Art. 41. W szkołach Rzemieślniczo-Niedzielných wykładane być mają:

- a, nauka Religii i Moralności;
- b, czytanie i pisanie po polsku;
- c, rozmowy i objaśnienia dotyczące się rzemiosł i kunsztów;

d, dwa pierwsze działania arytmetyczne i rachunek pamięciowy. Wykład przedmiotów później rozszerzonym być może.

Art. 42. Do godzin niedzielnych, w które terminatorowie do Szkoły uczęszczają, w miarę możności dodane być mają godziny wieczorne w ciągu tygodnia. Skłanianie rzemieślników do poświęcenia tych godzin dla dobra i kształcenia terminatorów, zostawia się gorliwości Dozorów Szkolnych miejscowych i Magistratów miejskich.

Art. 43. Urządzenie dotychczasowe Szkół Rzemieślniczo-Niedzielných Warszawskich, co do oddziałów, pozostawia się bez zmiany. W oddziałach tych wykładane być mają:

а, въ 1-мъ Отдѣленіи предметы въ ст. 41 исчисленные;

б, во 2-мъ Отдѣленіи, къ предшествующему прибавляется: продолженіе чтенія и письма по польски, два остальныхъ ариметическія дѣйствія и умственные исчисления;

в, въ 3-мъ Отдѣленіи прибавляется: дальнѣйшее упражненіе въ польскомъ чтеніи и письмѣ, съ рассказываніемъ прочитаннаго и описаніемъ предметовъ, ближе касающихся учениковъ; изъ Ариметики, о числахъ разнородныхъ и начальныхъ понятія о дробяхъ;

г, въ 4-мъ Отдѣленіи ариметика до тройнаго правила включительно; геометрія въ предѣлахъ ремеселъ и искусствъ; свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и химіи, также въ предѣлахъ ремеселъ и искусствъ.

Ст. 44. Варшавскія Воскресно-Ремесленные училища будутъ состоять подъ попеченіемъ Магистрата и Городскаго Совѣта, и въ непосредственномъ вѣдѣніи Инспектора первоначальныхъ училищъ.

а, w oddziale 1-m przedmioty wyliczone art. 41;

б, w oddziale 2-m do poprzedzających dodane być ma: dalszy ciąg czytania i pisania po polsku, pozostałe dwa działania arytmetyczne i rachunek pamięciowy;

в, w oddziale 3-m przybysza: dalsza wprawa w czytanie i pisanie po polsku, z opowiadaniem rzeczy czytanej i opisywaniem przedmiotów bliżej ich obchodzących; z arytmetyki o liczbach różnorodnych i początki o ułamkach;

г, w oddziale 4-m arytmetyka do reguły trzech włącznie; geometrya w zakresie rzemiosł i kunsztów; wiadomości z nauk Przyrodzonych i Chemii również w zakresie rzemiosł i kunsztów.

Art. 44. Szkoły Rzemieślniczo-Niedzielne Warszawskie będą pod opieką Magistratu i Rady Miejskiej miasta Warszawy, a pod bezpośrednim zarządem Inspektora Szkół Elementarnych.

Ст. 45. Прибавленіе вечернихъ часовъ и убѣжденіе ремесленниковъ, чтобы они въ теченіе недѣли посылали учениковъ своихъ на эти часы, предоставляется усердію Магистрата и Городскаго Совѣта.

Ст. 46. Коммерческія училища: Варшавское, Люблинское и Плоцкое, остаются въ прежнемъ своемъ составѣ.

Ст. 47. По мѣрѣ надобности, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, можетъ издать распоряженіе, дабы возвысить въ своемъ значеніи Коммерческія училища и распространить въ нихъ предметы преподаванія, соотвѣтственно ихъ назначенію.

Ст. 48. Варшавское Коммерческое училище состоитъ подъ попеченіемъ Магистрата и Городскаго Совѣта, и подъ непосредственнымъ управленіемъ Комитета, составленнаго изъ Инспектора первоначальныхъ училищъ и двухъ купцовъ города Варшавы, избираемыхъ Городскимъ Совѣтомъ.

Art. 45. Dodanie godzin wieczornych i skłonienie rzemieślników do posyłania w ciągu tygodnia terminatorów na też godziny, zostawia się gorliwości Magistratu i Rady Miejskiej.

Art. 46. Szkoły Handlowe: Warszawska, Lubelska i Płocka, zostawiają się w dotychczasowym składzie.

Art. 47. W miarę potrzeby Rada Administracyjna Królestwa, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, rozporządzić może podniesienie w swem znaczeniu Szkół Handlowych i rozszerzenie w nich wykładu przedmiotów, odpowiadających ich przeznaczeniu.

Art. 48. Szkoła Handlowa Warszawska zostaje pod opieką Magistratu i Rady Miejskiej, a pod bezpośrednim zarządem Komitetu, złożonego z Inspektora Szkół Elementarnych i dwóch kupców miasta Warszawy, przez Radę Miejską wybranych.

Ст. 49. Коммерческія училища въ Люблинѣ и Пlockѣ, а также другія подобныя училища, гдѣ таковыя съ теченіемъ времени будутъ основаны, будутъ состоять подѣ попеченіемъ Магистратовъ и Городскихъ Совѣтовъ, и подѣ непосредственнымъ управленіемъ Комитета, составленнаго изъ Президента города и двухъ купцовъ, избираемыхъ Городскимъ Совѣтомъ.

Ст. 50. Какъ въ Варшавѣ, такъ и въ другихъ городахъ, гдѣ будутъ основаны Коммерческія училища, предоставляется усердію попечительныхъ властей и Комитетовъ, чтобы къ воскреснымъ часамъ были еще прибавлены и вечерніе часы въ будничные дни.

Ст. 51. Всѣ представленія попечительныхъ властей Коммерческихъ училищъ и Комитетовъ, какъ о потребностяхъ училища, такъ и о распространеніи программы наукъ и объ опредѣленіи учителей, а равно срочные рапорты о состояніи сихъ училищъ, подаются непосредственно въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Art. 49. Szkoły Handlowe w Lublinie i Plocku, a także inne także Szkoły, gdzie z czasem powstaną, zostawać będą pod opieką Magistratów i Rady Miejskiej, a pod bezpośrednim zarządem Komitetu, złożonego z Prezydenta miasta i dwóch kupców przez Radę Miejską wybranych.

Art. 50. Równie w Warszawie jak i w innych miastach, gdzie Szkoły Handlowe powstaną, zostawia się gorliwości Opieki i Komitetów zarządzających, aby do godzin niedzielnych jeszcze i godziny wieczorne w dniach powszednich dodane były.

Art. 51. Wszystkie przedstawienia Opieki Szkół Handlowych i Komitetów zarządzających, tak o potrzebach Szkoły, jak i rozszerzaniu planu nauk i nominacyi Nauczycieli, również rapporta terminowe o stanie tych Szkół, podawane być mają wprost do Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

ГЛАВА IX.

Училище каменщиковъ и плотниковъ и ихъ мастеровъ.

Ст. 52. Въ строеніи, въ коемъ помѣщаются мастерскія нынѣшней Реальной Гимназіи, учреждается училище каменщиковъ и плотниковъ мастеровъ. Въ немъ будутъ преподаваться слѣдующіе предметы:

а, техническое черченіе, согласно занятію и назначенію учениковъ;

б, арифметика и геометрія, съ практическими способами исчисления и измѣренія линій, дугъ, поверхностей и тѣлъ;

в, основанія теоріи проекцій;

г, самыя простыя свѣдѣнія изъ межеванія и нивелировки;

д, статика о сложеніи и разложеніи силъ;

е, общія свѣдѣнія изъ физики и химіи.

Ст. 53. Помянутый курсъ будетъ только зимній. Въ лѣтніе мѣсяцы обученіе будетъ производиться единственно въ Воскресные дни послѣ полудня, для

ROZDZIAŁ IX.

Szkoła Majstrów mularskich i ciesielskich.

Art. 52. W budynku, w którym pomieszczone są warsztaty dzisiejszego Gimnazjum Realnego ustanawia się Szkoła Majstrów mularskich i ciesielskich. Wykładane w niej będą przedmioty następujące:

a, rysunek techniczny, odpowiedni zajęciu i powołaniu uczniów;

b, arytmetyka i geometrya ze sposobami praktycznymi wyrachowania i mierzenia linij, łuków, powierzchni i brył;

c, początkowe zasady nauki rzutów;

d, najprostsze wiadomości miernictwa i niwelacyi;

e, statyka o składzie i rozkładzie sił;

f, wiadomości ogólne z fizyki i chemii.

Art. 53. Kurs powyższy będzie tylko zimowy. W miesiącach letnich nauczanie odbywać się ma jedynie w Niedziele po

повторенія того, что изложено было зимою.

Ст. 54. Училище мастеровъ, которымъ завѣдываетъ Инспекторъ первоначальныхъ училищъ, состоитъ подъ надзоромъ одного изъ Профессоровъ архитектуры, преподающихъ въ Архитектурномъ Отдѣленіи, и подъ попеченіемъ старшинъ каменщичьихъ и плотничьихъ мастеровъ, которыхъ изберетъ Магистратъ города Варшавы.

Ст. 55. Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, подробно разовѣсть вышензложенныя правила объ училищъ мастеровъ.

РАЗДѢЛЪ II.

О СРЕДНИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

ГЛАВА I.

Уѣздныя училища и Гимназіи.

Ст. 56. Для приуготовленія юношества, какъ къ различнымъ призваніямъ въ

поłudniu, dla przypomnienia tego, co w zimie wyłożono.

Art. 54. Szkoła Majstrów, którą zawia-
dywać ma Inspektor Szkół Elementarnych,
zostawać będzie pod nadzorem jednego
z Profesorów architektury, wykładających
w Wydziale Budownictwa, i pod opieką
Starszych Zgromadzenia mularzy i cieśli,
których Magistrat miasta Warszawy wy-
bierze.

Art. 55. Rada Administracyjna na wnio-
sek Kommissyi Rządowej Wyznań Reli-
gijnych i Oświecenia Publicznego, powyż-
sze przepisy o Szkole Majstrów bliżej
rozwinie.

DZIAŁ II.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŚREDNICH.

ROZDZIAŁ I.

Szkoły Powiatowe i Gimnazya.

Art. 56. Dla przygotowania młodzieży
równie do rozmaitych powołań życia, jak

жизни, такъ и къ слушанію высшихъ курсовъ въ Главной школѣ, учреждаются среднія учебныя заведенія, подъ названіемъ Уѣздныхъ училищъ и Гимназій.

Ст. 57. Каждый житель Парства и каждый иностранецъ, пользуется правомъ образованъ и приготавливать себя въ уѣздныхъ училищахъ и Гимназіяхъ, и всѣ бывшія по этому предмету ограниченія отмѣняются; подданные же Имперіи могутъ быть принимаемы въ сіи заведенія не иначе, какъ съ разрѣшенія подлежащаго Начальства Имперіи.

Ст. 58. Уѣздныя училища въ своемъ учрежденіи вполнѣ будутъ соответствовать первымъ классамъ Гимназическимъ, такъ чтобы юношество, по окончаніи оныхъ, могло непосредственно продолжать свое образованіе въ Гимназіяхъ.

Ст. 59. Всѣ Уѣздныя училища будутъ троякаго рода и, смотря по классу, дополняющему въ нихъ образованіе, будутъ имѣть названія:

i do słuchania wykładów wyższych w Szkole Głównej, ustanawiają się Zakłady naukowe średnie, pod nazwiskiem Szkół Powiatowych i Gimnazyów.

Art. 57. Każdy mieszkaniec Królestwa i każdy obcy, ma prawo kształcić się i przygotowywać w Szkołach Powiatowych i Gimnazyach, a wszelkie w tej mierze ograniczenia uchylają się. Poddani zaś Cesarstwa przyjmowani być mogą do zakładów tych, nie inaczej, jak za zezwoleniem Władzy właściwej Cesarstwa.

Art 58. Szkoły Powiatowe w organizacyi swej będą ściśle odpowiadać pierwszym klasom gimnazjalnym, aby młodzież, która je przejdzie, mogła bez przerwy kontynuować nauki swe w Gimnazyach.

Art. 59. Wszystkie Szkoły Powiatowe będą trojake, a od klasy dopełniającej w nich Instrukcyę, mają nosić nazwiska:

a, общихъ уѣздныхъ училищъ;
b, педагогическихъ уѣздныхъ училищъ;
c, специальныхъ уѣздныхъ училищъ.

Ст. 60. Общие уѣздыя училища назначаются для юношества, которое намѣревается окончить въ нихъ свое образование; педагогическія уѣздыя училища назначаются для образованія первоначальныхъ учителей, какъ ихъ семинаріи; специальные же уѣздыя училища, замѣняютъ нынѣшніе реальныя училища, которыя закрываются.

ГЛАВА II.

Общія уѣздыя училища.

Ст. 61. Первые четыре класса общихъ уѣздныхъ училищъ, относительно преподаваемыхъ въ нихъ предметовъ и назначеннаго для каждаго предмета числа уроковъ, будутъ соответствовать первымъ четыремъ классамъ гимназическимъ.

Ст. 62. Въ пятомъ классѣ, дополненіе въ наукахъ состоитъ:

a, Szkół Powiatowych Ogólnych;

b, Szkół Powiatowych Pedagogicznych;

c, Szkół Powiatowych Specjalnych.

Art. 60. Szkoły Powiatowe Ogólne przeznaczają się dla takiej młodzieży, która ma zamiar ukształcenie swe w nich zakończyć; Szkoły Powiatowe Pedagogiczne przeznaczają się do kształcenia Nauczycieli Elementarnych jako ich Seminarja; Szkoły Powiatowe Specjalne czyli zarobkowe, zastępują miejsce dzisiejszych Szkół Realnych, które się znoszą.

ROZDZIAŁ II.

Szkoły Powiatowe Ogólne.

Art. 61. Pierwsze cztery klasy w Szkołach Powiatowych Ogólnych odpowiadać będą, co do przedmiotów w nich wykładanych i liczby godzin dla każdego z nich, pierwszym czterem klasom gimnazjalnym.

Art. 62. W klasie piątej dopełnienie nauki polegać ma:

a, въ утвержденіи юношества въ законъ Божіемъ и правилахъ нравственности;

б, въ дальнѣйшемъ упражненіи въ языкахъ: Польскомъ, Русскомъ, Нѣмецкомъ и Французскомъ;

в, въ пополненіи свѣдѣній изъ Арифметики, Геометріи, Географіи и Исторіи;

г, въ приобрѣтеніи необходимыхъ свѣдѣній изъ физики, химіи, гігіены и естественной исторіи.

Ст. 63. Объемъ преподаванія сихъ предметовъ и число уроковъ для каждаго изъ нихъ, опредѣленъ будетъ постановленіемъ Совѣта Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 64. Общія уѣздныя училища распространены будутъ въ Царствѣ сообразно мѣстнымъ потребностямъ.

Ст. 65. Нынѣ учреждается 10 общихъ уѣздныхъ училищъ: три въ Варшавѣ, въ Пултускѣ, Ловичѣ, Равѣ, Велюнѣ, Серадзѣ, Грубѣшовѣ и Млавѣ по одному.

a, на уgruntowaniu młodzieży w zasadach Religii i Moralności;

b, na dalszem ćwiczeniu w językach: Polskim, Rosyjskim, Niemieckim i Francuzkim;

c, na uzupełnieniu wiadomości w Arytmetyce, Jeometryi, Jeografii i Historii;

d, na nabyciu koniecznych pojęć z Fizyki, Chemii, Higieny i Historii Naturalnej.

Art. 63. Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin dla każdego z nich oznaczy postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 64. Szkoły Powiatowe Ogólne rozłożone będą po kraju stosownie do potrzeby miejscowej.

Art. 65. Nateraz Szkół Powiatowych Ogólnych ustanawia się dziesięć: w Warszawie trzy, w Pułtusk, Łowiczu, Rawie, Wieluniu, Sieradzu, Hrubieszowie i Mławie po jednej.

Ст. 66. Съ теченіемъ времени, по мѣрѣ возможности, число общихъ уѣздныхъ училищъ можетъ быть увеличиваемо, и онѣ будутъ учреждаемы въ тѣхъ по преимуществу мѣстностяхъ, гдѣ находится соотвѣтственное зданіе, и гдѣ жители изъявляютъ желаніе принять участіе въ ихъ содержаніи.

Ст. 67. Каждое общее уѣздное училище, будетъ имѣть 10 учителей, а именно: для закона Божія, для языковъ: Польскаго, Русскаго, Латинскаго и Греческаго, Нѣмецкаго, Французскаго, для Географіи и Исторіи, для Рисованія и Чистописанія по одному; для наукъ математическихъ и естественныхъ, по два. Сверхъ того могутъ быть приглашены законоучители другихъ исповѣданій и учитель пѣнія.

ГЛАВА III.

Педагогическія уѣздыя училища.

Ст. 68. Первые четыре класса Педагогическаго Уѣзднаго училища, впол-

Art. 66. W dalszym czasie w miarę funduszów, liczba ich może być powiększona i ustanawiane będą w tych zwłaszcza miejscach, gdzie jest stosowny budynek i gdzie mieszkańcy oświadczają chęć przyłożenia się do ich utrzymania.

Art. 67. Każda Szkoła Powiatowa Ogólna mieć będzie dziesięciu Nauczycieli, mianowicie: do nauki Religii, do języków: Polskiego, Rosyjskiego, Łacińskiego i Greckiego, Niemieckiego, Francuskiego, Geografii i Historii, Rysunków i Kalligrafii po jednym; do nauk Matematycznych i Przyrodzonych po dwóch. Nauczyciele Religii innych wyznań. Nauczyciel śpiewu mogą być przybrani.

ROZDZIAŁ III.

Szkoły Powiatowe Pedagogiczne, czyli Seminarja Nauczycieli Elementarnych.

Art. 68. Pierwsze cztery klasy Szkoły Powiatowej Pedagogicznej, odpowiadają

нѣ соотвѣтствуютъ первымъ четыремъ классамъ Гимназическимъ.

Ст. 69. Въ пятомъ классѣ, кандидатамъ для поступленія въ учительское званіе будутъ преподаваемы:

а, всѣ предметы, которые они уже слушали въ первыхъ четырехъ классахъ, кромѣ языковъ: Латинскаго, Греческаго и Французскаго. Однако главная цѣль этого преподаванія будетъ состоять въ томъ, чтобы показать и ознакомить, какимъ образомъ должно обучать симъ предметамъ и въ какомъ объемѣ ихъ слѣдуетъ излагать въ первоначальныхъ училищахъ;

б, физика съ механикой;

в, гігіена;

г, естественная исторія;

д, технологія;

е, сельское хозяйство и садоводство;

ж, педагогія.

Ст. 70. Объемъ преподаванія сихъ предметовъ и число уроковъ въ недѣлю, опредѣлено будетъ постановленіемъ Совѣта Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

ściśle pierwszym czterem klassom gimnazyalnym.

Art. 69. W klasie piątej kandydaci do stanu Nauczycielskiego będą mieli wyłożone:

a, wszystkie przedmioty, których już w początkowych klassach słuchali, oprócz języków: Łacińskiego, Greckiego i Francuzkiego. Wykład wszakże ten będzie miał głównie na celu pokazanie i wprowadzenie, jak przedmiotów tych uczyć należy i jak je daleko w Szkołach Elementarnych posuwać;

b, Fizykę z Mechaniką;

c, Higienę;

d, Historię Naturalną;

e, Technologię;

f, Gospodarstwo i Ogrodnictwo;

g, Pedagogikę.

Art. 70. Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin w tygodniu, oznaczy Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Ст. 71. Педагогическія уѣздныя училища распределены будутъ въ разныхъ мѣстахъ Царства, а именно тамъ, гдѣ при училищномъ зданіи находится огородъ, или по близости поле для практическихъ занятій.

Ст. 72. При каждомъ такомъ училищѣ будетъ двухклассное первоначальное училище, для практики кандидатовъ и въ качествѣ образцоваго.

Ст. 73. Такое первоначальное училище изъято изъ опеки мѣстнаго училищнаго Дозора и изъ заведыванія Губернскихъ Правленій. Оно подчиняется Начальнику педагогическаго уѣзднаго училища.

Ст. 74. Въ настоящее время учреждается пять педагогическихъ уѣздныхъ училищъ: въ Радзимиѣ, по преобразованіи существующаго тамъ Института первоначальныхъ учителей въ Педагогическое уѣздное училище; въ Ленчиѣ, Сандомирѣ, Бялѣ и Мариамполѣ.

Ст. 75. Евангелическія общины пользуются правомъ, на собственномъ иж-

Art. 71. Szkoły Powiatowe Pedagogiczne rozmieszczone być mają w różnych punktach kraju, a mianowicie tam, gdzie przy domu szkolnym jest ogród, lub blisko kawał pola do zajęć praktycznych.

Art. 72. Przy każdej takiej Szkole będzie Szkoła Elementarna dwuklassowa, dla praktyki kandydatów i jako wzorowa.

Art. 73. Szkoła taka Elementarna wyłącza się z pod opieki Dozoru Szkolnego miejscowego i zawiadywania Rządów Gubernijalnych, a poddaje się Zwierzchnikowi Szkoły Powiatowej Pedagogicznej.

Art. 74. Nateraz Szkół Powiatowych Pedagogicznych będzie pięć: w Radzyminie, po zamienieniu Instytutu Nauczycieli Elementarnych na Szkołę Powiatową Pedagogiczną; w Łęczycy, w Sandomierzu, w Białym i w Maryampolu.

Art. 75. Gminy Ewangelickie formować mogą własnym kosztem podobne Szkoły

дивеніи, основывать подобныя педагогическія училища, для образованія первоначальныхъ учителей своего исповѣданія.

Ст. 76. Кандидаты, для поступления въ училищное званіе, образующіеся въ V-мъ классѣ педагогическаго училища, освобождаются отъ училищнаго взноса, и пока находятся въ училищѣ, изъяты отъ рекрутской повинности.

Ст. 77. Еслибы ученикъ, по окончаніи курса ученія въ педагогическомъ училищѣ, не изъявилъ желанія посвятить себя учительскому званію, то онъ обязанъ возвратить годовой училищный взносъ.

Ст. 78. Каждое педагогическое училище будетъ имѣть 10 учителей, а именно: для закона Божія, для языковъ: Польскаго, Русскаго, Латинскаго и Греческаго, Нѣмецкаго, Французскаго, для Географіи и Педагогіи, для Рисованія и Чистописанія по одному, для наукъ математическихъ и естественныхъ по два. Сверхъ того, могутъ быть пригла-

Pedagogiczne, dla kształcenia Nauczycieli Elementarnychъ своего wyznania.

Art. 76. Kandydaci do stanu Nauczycielskiego, kształcący się w klasie piątej Szkoły Pedagogicznej, uwalniają się od opłaty szkolnej i póki w niej nauki pobierają, wolni są od poboru wojskowego.

Art. 77. Gdyby który uczeń po ukończeniu Szkoły Pedagogicznej, nie miał zamiaru poświęcić się stanowi Nauczycielskiemu, powinien zwrócić opłatę szkolną roczną.

Art. 78. Każda Szkoła Pedagogiczna będzie miała dziesięciu Nauczycieli, mianowicie: do nauki Religii, do języków: Polskiego, Rosyjskiego, Łacińskiego i Greckiego, Niemieckiego, Francuzkiego, Jeografii i Pedagogiki, Rysunków i Kaligrafii, po jednym; do nauk Matematycznych i Przyrodzonych po dwóch. Nauczyciele Re-

наемы законо-учителями других исповѣданій и учителя пѣнія.

ГЛАВА IV.

Спеціальныя учебныя училища.

Ст. 79. Въ спеціальныхъ учебныхъ училищахъ, будутъ три гимназическіе класса, и два 4-й и 5-й спеціальныя.

Ст. 80. Въ сихъ двухъ классахъ будутъ преподаваемы: Польскій языкъ во всѣхъ училищахъ, а Нѣмецкій тамъ, гдѣ, по значительному числу учениковъ Нѣмцевъ, училищное Начальство признасть это нужнымъ. Изъ наукъ же будутъ преподаваемы:

а, изъ Арифметики, о прогрессіяхъ и логарифмахъ;

б, изъ Геометріи, стереометрія съ мѣжеваніемъ и употребленіемъ мензулы и астролябіи;

в, алгебра, до рѣшенія уравненій 2-й степени включительно:

ligii innych wyznań i Nauczyciel śpiewu mogą być przybrani.

ROZDZIAŁ IV.

Szkoły Powiatowe Specyalne.

Art. 79. Szkoły Powiatowe Specyalne będą miały tylko trzy klasy gimnazyalne, a dwie specyalne, czwartą i piątą.

Art. 80. W tych dwóch klassach z języków nauczane tylko będą: Polski we wszystkich Szkołach, a Niemiecki tam, gdzie z powodu znacznej liczby uczniów Niemców, Władza Szkolna uzna tego potrzebę. Z nauk zaś wykładane będą:

a, z Arytmetyki część o postępach i logarytmach;

b, z Jeometryi, Solidometrya z miernictwem i użyciem stolika i kątomiaru;

c, Algebra do rozwiązywania równań stopnia drugiego włącznie;

- в, физика съ механикой;
- д, химія, въ примѣненіи къ земледѣлію и технологіи;
- е, гигиена;
- ж, естественная исторія;
- з, сельское хозяйство съ садоводствомъ;
- и, технология;
- і, коммерческія науки;
- к, черченіе, линейное, техническое и топографическое.

Ст. 81. Объемъ преподаванія каждого изъ сихъ предметовъ и число уроковъ, опредѣлено будетъ постановленіемъ Совѣта Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 82. Распредѣленіе и увеличеніе числа спеціальныхъ уѣздныхъ училищъ, будетъ зависѣть отъ времени и промышленнаго развитія городовъ. Нынѣ учреждаются: въ Варшавѣ два училища, въ Плоцкѣ, Влоцлавкѣ, Люблинѣ, Радомѣ, Петровѣ, и Лодзи по одному.

- d, Fyzyka z Mechaniką;
- e, Chemia z zastosowaniem do rolnictwa i Technologii;
- f, Hygiena;
- g, Historia Naturalna;
- h, Gospodarstwo wiejskie z ogrodnictwem;
- i, Technologia;
- k, Nauki Handlowe;
- l, Rysunki linearne, techniczne i topograficzne.

Art. 81. Zakres każdego z tych przedmiotów i liczbę godzin wykładu oznaczy postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 82. Rozmieszczenie i powiększenie liczby Szkół Powiatowych Specjalnych, wskaże czas i rozwinięcie się przemysłowe miast w Królestwie Polskiem. Nateraz otwarte być mają: w Warszawie dwie, w Płocku, we Włocławku, w Lublinie, w Radomiu, w Piotrkowie i w Łodzi po jednej.

Ст. 83. Специальное Уездное училище въ Лодзи, учреждается вместо нынѣ существующаго тамъ Нѣмецко-Русскаго училища, которое закрывается.

Ст. 84. Слѣдующія специальныя Уездныя училища: Плоцкое, Петровское, Люблинское и Радомское со временемъ могутъ быть переведены, первое, въ Липно, или Конинь, второе въ Ченстохову, третье, въ Красный-Ставъ, а четвертое, въ Конскія, или Пржедборже, ежели жители этихъ городовъ озабочатся съ своей стороны пріисканіемъ помѣшенія для помѣнутыхъ заведеній.

Ст. 85. Каждое специальное Уездное училище будетъ имѣть 10 учителей, а именно: для закона Божія, для языка Польскаго и Латинскаго, для языка Нѣмецкаго и Латинскаго, для Французскаго языка и Числосчисанія, для Русскаго языка и Географіи, для Рисованія и Числосчисанія по одному, для математики же, Физики, Химіи, Естественной исторіи, сельскаго хозяйства, Технологіи и Коммерческихъ наукъ по четыре учителя, которые смотря по способностямъ, раздѣлять между собою эти предметы.

Art. 83. Szkoła Powiatowa Specyjalna w Łodzi, ustanawia się na miejscu Szkoły Realnej Niemiecko-Ruskiej, która się znosi.

Art. 84. Szkoły Powiatowe Specyalne następujące: Płocka, Piotrkowska, Lubelska i Radomska, przeniesione być mogą z czasem, pierwsza do Lipna lub do Konina; druga do Częstochowy; trzecia do Krasnegostawu, a czwarta do Końskich lub Przedborza, jeżeli mieszkańcy tych miast ze swej strony obmyślą pomieszczenie dla tych zakładów.

Art. 85. Każda Szkoła Powiatowa Specyjalna będzie miała dziesięciu Nauczycieli, mianowicie: do nauki Religii, do języka Polskiego i Łacińskiego, do języka Niemieckiego i Łacińskiego, do języka Francuzkiego i Kaligrafii, do języka Rosyjskiego i Jeografii, do Rysunków i Kaligrafii po jednemu; zaś do Matematyki, Fizyki, Chemii, Historyi naturalnej, Gospodarstwa, Technologii i nauk Handlowych po czterech Nauczycieli, którzy odpowiednio do swego usposobienia te przedmioty między siebie rozdziela.

Ст. 86. Въ Лодзи назначается законоучитель Лютеранскаго исповѣданія, на равныхъ правахъ съ Католическимъ, имѣющій тоже самое число уроковъ, и излагающій свой предметъ по Нѣмецки. Часть уроковъ назначенныхъ на Французскій языкъ, можетъ быть также употреблена на языкъ Нѣмецкій. Всѣ прочіе предметы излагаются въ этомъ училищѣ по польски.

ГЛАВА V.

Общія правила для всѣхъ Уѣздныхъ училищъ.

Ст. 87. Уѣздныя училища изъяты изъ завѣдыванія Директоровъ Гимназій и съ сего времени, во всѣхъ служебныхъ отношеніяхъ, зависятъ непосредственно отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 88. Начальникомъ каждаго Уѣзднаго училища будетъ одинъ изъ его учителей, назначенный для исправленія сей должности Правительственною

Art. 86. W Łodziznaczony być ma Nauczyciel Religii wyznania Ewangelickiego na równych prawach z Katolickim, mający taką samą liczbę godzin i wykładający przedmiot swój po niemiecku. Część godzin przeznaczonych na język Francuzki, obróconą być także może na język Niemiecki. Język wykładowy wszystkich innych przedmiotów w Szkole tej ma być Polski.

ROZDZIAŁ V.

Ogólne przepisy, tyczące się wszystkich Szkół Powiatowych.

Art. 87. Szkoły Powiatowe wyjmują się pod zawiadywania Dyrektorów Gimnazjów i zależą odtąd we wszystkich stosunkach służbowych wprost od Komisji Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 88. Zwierchnikiem każdej Szkoły Powiatowej ma być jeden z jej Nauczycieli, przez Kommissyę Rządową Wyznań

Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 89. Означенный Начальникъ имѣетъ титулъ Ректора Уѣзднаго училища, и пока исправляетъ сію должность, полагается за урядъ въ VII классъ.

Ст. 90. Независимо отъ обязанности управленія училищемъ, подробныя правила которой Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія опредѣлены будутъ особою инструкціею, Ректоръ училища долженъ еще излагать тотъ предметъ, учителемъ котораго онъ былъ назначенъ.

Ст. 91. Кромѣ учительскаго оклада, Ректоръ будетъ еще получать прибавку, въ штатѣ Уѣздныхъ училищъ означенную, и можетъ имѣть квартиру въ училищномъ зданіи, тамъ гдѣ будетъ для этого помѣщеніе.

Ст. 92. Ректоръ Уѣзднаго училища можетъ сноситься съ губернскими и уѣздными властями, по дѣламъ училища. Хозяйственныя его отношенія съ Губернскимъ Правленіемъ, опредѣлять вышеупомянутая въ ст. 90 инструкція.

Religijnych i Oświecenia Publicznego do pełnienia obowiązku tego powołany.

Art. 89. Zwierzchnik taki nosi tytuł Rektora Szkoły Powiatowej i póki pełni ten obowiązek zaliczony być ma do Urzędników klasy VII.

Art. 90. Niezależnie od obowiązku zwierzchnictwa Szkoły, którego szczegółowe przepisy Kommissya Rządowa Wyznań i Oświecenia Publicznego osobną Instrukcją określi, Rektor Szkoły powinien jeszcze wykladać ten przedmiot, którego Nauczycielem był mianowany.

Art. 91. Oprócz płacy Nauczycielskiej, Rektor pobierać ma jeszcze dodatek, poniżej etatem Szkół Powiatowych oznaczony, i może mieć mieszkanie w gmachu szkolnym, tam gdzie miejsce na to pozwoli.

Art. 92. Rektor Szkoły Powiatowej korespondować może z Władzami Gubernijalnemi i Powiatowemi w interesach Szkoły. Stosunek jego z Rządem Gubernijnym pod względem gospodarskim określi Instrukcja, powyżej w art. 90 wzmiankowana.

Ст. 93. При каждомъ Уѣздномъ училищѣ будутъ: Секретарь, онъ же смотритель зданія и сторожъ.

ГЛАВА VI.

Гимназіи.

Ст. 94. Въ Гимназіяхъ будетъ семь классовъ. Предметы, составляющіе полный гимназическій курсъ и обязательные для всѣхъ учениковъ будутъ слѣдующіе:

а, законъ Божій съ священою исторіею а въ высшихъ классахъ съ краткою исторіею церкви, важнѣйшихъ соборовъ и съ письменными упражненіями, къ вышепоименованнымъ предметамъ относящимися.

б, Польскій языкъ съ изложеніемъ Грамматики и науки о качествахъ слога, съ исторіею образованія языка и исторіею литературы, но предварительномъ краткомъ, но по возможности полномъ изложеніи теоріи каждаго рода, какъ прозы такъ и поэзіи. Преподаваніе это должно быть соединено съ пись-

Art. 93. Przy każdej Szkole Powiatowej będzie Pisarz, razem Murgrabia i stróż.

ROZDZIAŁ VI.

Gimnazya.

Art. 94. Gimnazya mieć będą class 7. Przedmioty mające składać całość gimnazyalnego kursu i których wszyscy uczniowie słuchać obowiązani, są następujące:

а, nauka Religii z Historią Świętą, a w klassach wyższych z krótką Historią Kościoła, główniejszych synodów i ćwiczeniami piśmiennemi do powyższych przedmiotów odnoszącemi się;

б, język Polski z wykładem Gramatyki i nauki o przymiotach stylu, z Historią wykształcenia języka i z Historią Literatury, poprzedzoną treściwym wykładem teoryi każdego rodzaju, tak prozy, jako i poezyi. Wykład ten ma być połączony z ćwiczeniami piśmiennemi, a szczególnie

менными упражненіями, особенно же съ ученіемъ на изусть замѣчательнѣйшихъ отрывковъ сочиненій образцовыхъ польскихъ писателей.

в, Русскій языкъ, съ изложеніемъ Грамматики а въ высшихъ классахъ, исторіи Русской Литературы и исторіи общаго развитія Россіи въ отношеніи наукъ, художествъ и промышленности. Съ этимъ преподаваніемъ должны быть соединены во всѣхъ классахъ упражненія, какъ изустныя такъ и письменныя, въ особенности же ученіе на изусть отрывковъ изъ сочиненій образцовыхъ Русскихъ писателей, каковыя должны продолжаться во всѣхъ классахъ. На всемъ этомъ курсѣ, начиная съ 3-го класса, преподаваніе должно производиться на Русскомъ языкѣ.

г, Языки Нѣмецкій и Французскій. Изложеніе Грамматики, а въ высшихъ классахъ исторіи Литературы сихъ языковъ, должно быть соединено съ изустными и письменными упражненіями и выучиваніемъ на изусть лучшихъ отрывковъ.

з, выучаніемъ najcelniejszychъ wyjątków ze wzorowych pisarzy polskich;

с, język Rosyjski z wykładem Gramatyki, a w klassach wyższych Historii Literatury Rosyjskiej i Historii ogólnego ukształcenia Rosyi pod względem naukowym, artystycznym i przemysłowym. Z tym wykładem połączone być mają we wszystkich klassach ćwiczenia tak ustne jako i piśmienne, a szczególnie wyuczanie się wyjątków z celujących pisarzy Rosyjskich, które przez wszystkie klasy ciągnąć się powinno. Cały ten kurs, począwszy od klasy III-ej, wykładany być ma w języku Rosyjskim;

d, język Niemiecki i Francuzki, wykład Gramatyki, a w dalszych klassach Historii Literatury tych języków połączone być ma z ćwiczeniami ustnymi i piśmiennymi i wyuczaniem się najcelniejszych wyjątków;

д, Латинскій языкъ, начинающійся съ 1-го класса и продолжающійся во всѣхъ, съ изложеніемъ грамматическихъ правилъ и краткой исторіи литературы и древностей Римскихъ. Преподаваніе сего языка должно основываться по преимуществу на переводъ и грамматическомъ и филологическомъ объясненіи Римскихъ классическихъ писателей и на выучиваніи наизусть лучшихъ изъ нихъ отрывковъ.

е, Греческій языкъ начинается съ 4-го класса и продолжается до 7-го. Обученіе этому языку также должно опираться на основательномъ изложеніи Грамматики; главнымъ же образомъ на переводъ болѣе легкихъ Греческихъ авторовъ и на выучиваніи наизусть лучшихъ изъ нихъ отрывковъ, съ соблюденіемъ постепенности.

ж, Логика, съ краткою наукою о способностяхъ души, о методъ вообще и примѣненіи его къ наукамъ точнымъ и наукамъ нравственнымъ въ 7-мъ классѣ.

з, Арифметика, начинающаяся съ 1-го класса и оканчивающаяся въ 4-мъ классѣ прогрессіями и логарифмами.

е, языкъ Лати́нский, rozpoczynający się od klasy I-ej i ciągnący się przez wszystkie, z wykładem prawideł gramatycznych i krótkiej Historii Literatury i Starożytności Rzymskich. Wykład tego języka ma polegać szczególnie na tłumaczeniu i objaśnieniu gramatycznem i filologicznem autorów klasycznych Rzymskich i wyuczaniu się najcelniejszych z nich wyjątków;

f, языкъ Гре́цкій rozpoczynać się ma od klasy IV-ej i ciągnąć się do VII-ej. Nauczanie tego języka opierać się ma także na gruntownym wykładzie Gramatyki, a głównie na tłumaczeniu autorów Greckich łatwiejszych i popularniejszych, jak i na wyuczaniu się z nich pięknych i dobrze ustopniowanych wyjątków;

g, Loika z krótką nauką o władzach duszy, o Metodzie w ogólności i jej zastosowaniu w naukach ścisłych i naukach moralnych w klassie VII-ej;

h, Arytmetyka poczynająca się od klasy I-ej i kończąca się w IV-ej na nauce o postępach i logarytmach;

и, Геометрія, начинающаяся съ II-го класса и оканчивающаяся въ V-мъ Стереометрією и наукою о сферическихъ треугольникахъ.

7, Межеваніе и нивелировка въ IV и V классахъ;

к, Алгебра, начинающаяся въ IV классѣ и оканчивающаяся въ VII наукою о сочетаніяхъ и перемѣщеніяхъ, ньютоновымъ биномъ и уравненіяхъ высшихъ степеней.

л, Тригонометрія, прямолинейная и сферическая въ VI классѣ.

м, Начертательная Геометрія въ VI и VII классахъ, съ примѣненіемъ теоріи къ рѣшенію задачъ и упражненіемъ въ черченіи эпюровъ.

н, Общая механика въ VII классѣ.

о, Аналитическая Геометрія въ VII классѣ, оканчивающаяся кривыми линиями, происходящими изъ коническихъ сѣченій и примѣненіемъ важнѣйшихъ теоремъ къ искусствамъ и ремесламъ.

п, Физика въ V и VI-мъ классахъ, оканчивающаяся наукою о свѣтѣ, поля-

и, Jeometrya poczynajaca się od klasy II-ej i kończaca się w V-ej Solidometryą i nauką o trójkątach kulistych;

к, Miernictwo i Niwelacya w klasie IV-ej i V-ej;

л, Algebra poczynajaca się w klasie IV-ej i kończaca się w VII-ej na nauce o kombinacyach i permutacyach, binomie Newtona i równaniach wyższych stopni;

м, Trygonometrya płaska i kulista w klasie VI-ej;

н, Jeometrya wykreslna w klasie VI-ej i VII-ej z zastosowaniem teoryi do rozwiązywania zagadnień i wprawą w rysunek i czyste odrabianie zarysów (Epiurów);

о, Mechanika Ogólna w klasie VII-ej.

п, Jeometrya analityczna w klasie VII-ej kończaca się na liniach krzywych z przecięć ostrokręgowych wynikających, i zastosowaniu ważniejszych twierdzeń do sztuk i rzemiosł;

р, Fizyka w klasie V-ej i VI-ej, koń-

ризации, съ примѣненіемъ къ теоріи цвѣтовъ.

p, Физико-Математическая Географія въ VI классѣ.

c, Химія начинающаяся въ VI классѣ и оканчивающаяся въ VII общимъ обзоромъ основаній органическихъ, или альколондовъ и перемѣною органическихъ веществъ влѣдствіе броженія.

m, Естественная Исторія, начинающаяся въ V классѣ, гдѣ излагается Зоологія, въ VI Ботаника, и въ VII Минералогія и Геологія.

y, Географія начинается въ I-мъ классѣ и оканчивается въ IV отдѣльнымъ изложеніемъ Географіи Имперіи и Царства.

ф, Всеобщая Исторія начинается въ IV классѣ курсомъ древней Географіи, излагаемымъ сравнительно съ странами нынѣ занимающими мѣсто древнихъ Государствъ и ихъ частей; въ V-мъ классѣ древняя исторія, въ VI классѣ средняя и отдѣльно часть Русской исторіи, а въ VII классѣ всеобщая новая исторія и отдѣльно вторая часть Русской исторіи до нашихъ временъ.

чаща съ наукою о свѣтлѣ, о поларизаціи, зъ zastosowaniem do teoryi kolorów;

r, Jeografia matematyczno-fizyczna w klassie VI-ej;

s, Chemia, rozpoczynająca się w klassie VI-ej, a kończąca się w VII-ej ogólnym rysem zasad organicznych, czyli alkaloidów i zmianami materij organicznych przez fermentacyę;

t, Historia naturalna, rozpoczynająca się w klassie V-ej, gdzie wyłożoną będzie Zoologja, w VI-ej Botanika, a w VII-ej Mineralogja i Geologja;

u, Jeografia rozpoczynać się ma w klassie I-ej, a kończyć w IV-ej wyłożeniem oddzielnem Jeografii Cesarstwa i Królestwa.

w, Historia Powszechna rozpocznie się w klassie IV-ej kursem Jeografii Starożytniej, wyłożonej porównawczo z krajami, które dziś miejsce dawnych państw i ich części zajmują. W klassie V-ej Historia Starożytna, w klassie VI-ej Historia średnich wieków i oddzielnie część Historji Rosyi, a w VII-ej Historia Nowożytna powszechna i oddzielnie dalsza część Historji Rosyi aż do naszych czasów;

х, Польская исторія въ VI и VII классахъ.

и, Рисованіе и Чистописаніе преподаются отъ I-го класса до V-го.

Ст. 95. Объемъ преподаванія всѣхъ предметовъ и число уроковъ въ недѣлю, будетъ опредѣлено Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 96. Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія составитъ и утвердить подробныя программы, заключающія главные вопросы, на какіе каждый изъ выше исчисленныхъ предметовъ можетъ быть раздѣленъ. Программы эти будутъ собраны въ одну книгу и напечатаны. Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія опредѣлитъ также подробныя инструкции, которыхъ учителя должны держаться при преподаваніи предметовъ.

х, Historia Polska w klasie VI-ej i VII-ej;

у, Kaligrafia i Rysunki wykładane być mają od klasy I-ej do V-ej.

Art. 95. Zakres wszystkich tych przedmiotów i liczbę godzin w tygodniu oznaczy Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 96. Ułożone i zatwierdzone być mają przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego szczegółowe programata, obejmujące główne pytania, na jakie się każdy z powyżej oznaczonych przedmiotów rozłożyć daje. Programata te mają być zebrane w jedną książkę i ogłoszone drukiem. Kommissya Rządowa przepisze także szczegółowe Instrukcye, jakich się Nauczyciele w ich wykładzie trzymać mają.

ГЛАВА VII.

Число Гимназій и ихъ распредѣленіе.

Ст. 97. Гимназій будетъ 13, а именно: въ Варшавѣ 3, въ Петровѣ, Калишѣ, Радомѣ, Кельцахъ, Пинчовѣ, Седльцахъ, Щебржещинѣ, Плоцкѣ, Ломжѣ и Сувалякахъ по одной.

Ст. 98. Нынѣ открываются въ полномъ составѣ слѣдующія Гимназіи: три Варшавскія, Петровская, Калишская, Радомская, Келецкая, Плоцкая и Сувальская.

Ст. 99. Гимназіи: въ Пинчовѣ, Седльцахъ и Ломжѣ, которыя образуются изъ нынѣшнихъ пяти-классныхъ училищъ, могутъ до времени остаться при пяти классахъ гимназическихъ, ежели не будетъ возможности открыть всѣ семь классовъ. Но ежегодно долженъ быть прибавляемъ одинъ классъ, такъ чтобы эти Гимназіи въ теченіе двухъ лѣтъ развились въ полномъ своемъ составѣ. Гимназія въ Щебржещинѣ можетъ быть открыта, или отчасти, или въ полномъ составѣ, по мѣрѣ того, какъ

ROZDZIAŁ VII.

Liczba Gimnazyów i ich rozmieszczenia.

Art. 97. Gimnazyów ma być 13, a mianowicie: w Warszawie trzy, w Piotrkowie, w Kaliszu, w Radomiu, w Kielcach, w Pińczowie, w Siedlcach, w Szczepieszynie, w Plocku, w Łomży i w Suwałkach.

Art. 98. Na pierwszy raz otwarte być mają całkowicie Gimnazya następujące: w Warszawie trzy, w Piotrkowie, w Kaliszu, w Radomiu, w Kielcach, w Plocku i w Suwałkach.

Art. 99. Gimnazya: w Pińczowie, w Siedlcach i w Łomży, mające powstać z dzisiejszych Szkół pięcio-klassowych, mogą być zostawione tymczasowo przy pięciu klassach gimnazyalnych, jeżeli nie będzie można otworzyć wszystkich siedmiu. Co rok wszakże ma być przydawana jedna klasa, tak, aby Gimnazya te w przeciągu lat dwóch były całkowite i zupełne. Gimnazjum w Szczepieszynie otwarte być ma w części lub całkowicie, w miarę jak Kommissya Rządowa Wyznań i Oświecenia Publicznego opatrzy gmach szkolny

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія снабдить училищное зданіе мебелью, училищными потребностями и необходимымъ числомъ учителей.

ГЛАВА VIII.

Люблинскій Лицей.

Ст. 100. Въмѣсто упраздняемаго Варшавскаго Благороднаго Института, учреждается въ Люблинѣ Лицей съ VIII-ю классами, который будетъ помѣщаться въ зданіи нынѣшней Люблинской Гимназіи.

Ст. 101. Относительно предметовъ преподаванія, ихъ объема и числа уроковъ въ недѣлю, первые семь классовъ Люблинскаго Лицея будутъ соответствовать семи классамъ каждой Гимназіи. Въ VIII классѣ, дополняющемъ общій курсъ наукъ для юношества, не предполагающаго поступить въ Главную Школу, будетъ излагаться:

а, Исторія важнѣйшихъ эпохъ Философіи;

w sprzęty i potrzeby szkolne i dobierze potrzebnych Nauczycieli.

ROZDZIAŁ VIII.

Liceum w Lublinie.

Art. 100. Na miejsce Warszawskiego Instytutu Szlacheckiego, który się znosi, ustanawia się Liceum w Lublinie o VIII-u klassach, które w gmachu dzisiejszego Gimnazjum Lubelskiego pomieszczone zostaną.

Art. 101. Co do przedmiotów wykładu, ich zakresu i liczby godzin w tygodniu pierwsze siedm klass Liceum w Lublinie odpowiadać mają siedmiu klassom każdego Gimnazjum. W klassie VIII-ej dopełniającej ogólnej Instrukcyi dla młodzieży nie zamierzającej udać się do Szkoły Głównej, wykładane być mają:

a, Historia ważniejszych epok Filozofii;

- б, Исторія искусствъ и эстетика;
- в, Политическая экономія съ статистикой и частию науки о финансахъ;
- г, Высшая Алгебра, Дифференціальное и Интегральное исчисленіе;
- д, Главныя основанія Архитектуры съ Инженернымъ искусствомъ;
- е, Сельское хозяйство;
- ж, Продолженіе практическихъ упражненій въ языкахъ Польскомъ, Русскомъ, Латинскомъ и Французскомъ, основывающееся на чтеніи во время класса авторовъ и на письменныхъ упражненіяхъ;
- з, Рисованіе фигуръ, линейное и архитектурное.

Ст. 102. Люблинскій Лицей отчасти будетъ закрытое учебное заведеніе для пансіонеровъ, а отчасти открытое для приходящихъ учениковъ всѣхъ сословій.

Ст. 103. Число пансіонеровъ, безъ различія происхожденія, не должно превышать 100. Годовой же взносъ за ученіе, домашнее упражненіе въ языкахъ, содержаніе, леченіе и т. д., кромѣ одежды и бѣлья, опредѣляется въ 225 руб. сер. Кромѣ этой платы, ученики, при

- б, Historia sztuk pięknych i Estetyka;
- в, Ekonomia polityczna ze Statystyką i częścią nauki o finansach;
- д, Algiebra wyższa i rachunek różniczkowy i integralny;
- е, Główne zasady Architektury z Inżynierją;
- ж, Gospodarstwo wiejskie;
- г, Praktyczna kontynuacja nauki języków: Polskiego, Rosyjskiego, Łacińskiego i Francuzkiego, polegająca na czytaniu w klasie autorów i na ćwiczeniach piśmiennych;
- з, Rysunek figur, linearny, architektoniczny i lawowanie.

Art. 102. Liceum w Lublinie ma być w części zakładem naukowym zamkniętym, a w części wolnym dla uczniów przychodnich wszelkiego stanu.

Art. 103. Liczba pensjonarzy, bez różnicy pochodzenia, ogranicza się do stu. Opłata zaś roczna za naukę, wprawę domową w językach, utrzymanie, leczenie i t. d., oprócz garderoby i bielizny naznacza się rsr. 225. Oprócz tej opłaty, uczniowie po raz pierwszy wstępujący do Pensjonu

первоначальномъ вступленіи въ пансіонъ Люблинскаго Лицея, вносятъ единовременно по 25 руб. сер. Приходящіе же ученики будутъ вносить только вступительную плату, для Гимназій опредѣленную.

Ст. 104. Каждый пансіонеръ долженъ имѣть собственный гардеробъ, подробно опредѣленный, относительно числа и формы платьевъ, количества бѣлья, а также бѣлья постельнаго и столоваго. Гардеробъ этотъ въ извѣстные опредѣленные сроки долженъ быть возобновляемъ родителями или опекунами, а заведеніе обязано только содержать его въ порядкѣ и цѣлости, пока онъ не будетъ возобновленъ.

Ст. 105. Столъ для учениковъ не долженъ находиться въ рукахъ Лицейскаго Начальства, ни же какого либо хозяйственнаго Комитета, но долженъ быть отданъ подрядчику за извѣстную плату, разчитанную по числу учениковъ. Подобнымъ же образомъ заведеніе будетъ снабжаемо всѣми потребностями касающимися до отопленія, освѣщенія, стирки

Liceum, składają jednorazowo po rsr. 25. Uczniowie zaś przychodni składać będą tylko opłatę wstępną, dla Gimnazyów przepisaną.

Art. 104. Każdy pensjonarz ma mieć wyprawę własną, ściśle oznaczoną co do liczby i formy sukien, co do liczby bielizny, tak do noszenia, jak pościelnej i stołowej. Garderoba ta w pewnych oznaczonych terminach powinna być przez rodziców lub opiekunów odnawiana, a zakład obowiązany tylko utrzymać ją w porządku i całości póki odnowioną nie zostanie.

Art. 105. Żywienie uczniów nie powinno być w ręku zwierzchności Liceum, ani żadnego gospodarczego Komitetu, ale ma być oddane jakiemu przedsiębiorcy za pewną oznaczoną od osoby opłatę.

Podobnymże sposobem zakład we wszystkie potrzeby opału, światła, oprania bie-

бѣлья, лекарствъ, учебныхъ пособій и т. д.

Ст. 106. Подробныя правила касательно объема преподаваемыхъ въ VIII классъ предметовъ, внутренняго порядка лицея, дисциплины между пансіонерами, числа гувернеровъ и учителей искусствъ, канцелярской и прочей службы, будутъ опредѣлены Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 107. Пока Люблинскій Лицей не будетъ учрежденъ согласно вышеизложеннымъ правиламъ, всѣ классы нынѣшней Гимназіи будутъ устроены на основаніи правилъ сего Устава и открыты немедленно.

ГЛАВА IX.

О Ректорахъ, Префектахъ и Училищахъ.

Ст. 108. Каждая Гимназія будетъ имѣть особаго Ректора, обязаннаго при

лizen, lekarstw, pomocy naukowych i t. d., opatrywanym być powinien.

Art. 106. Szczegółowe przepisy, dotyczące się zakresu przedmiotów, wykładających się w klasie VIII-ej porządku, wewnętrznego Liceum, karności nad pensjonarzami, liczby Guwernerów i Nauczycieli talentów, służby kancelaryjnej i innej, rozwinięte być mają przez Radę Administracyjną na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 107. Nim Liceum w Lublinie według powyższych zasad uorganizowanem zostanie, wszystkie klasy dzisiejszego Gimnazjum, urządzone podług przepisów niniejszej Ustawy, zaraz otwarte zostaną.

ROZDZIAŁ IX.

O Rektorach, Prefektach i Nauczycielach.

Art. 108. Każde Gimnazjum mieć będzie oddzielnego Rektora, obowiązanego przy-

томъ преподавать предметъ, котораго былъ учителемъ въ продолженіе извѣстнаго количества часовъ.

Ст. 109. Ректоръ Гимназій, во время исправленія сей должности, состоитъ за урядъ въ VI классѣ.

Ст. 110. Въ служебномъ отношеніи Ректоръ подчиняется непосредственно Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, и только отъ нея получаетъ предписанія.

Ст. 111. Кругъ дѣйствій Ректора, его обязанности и отвѣтственность, подробно опредѣлитъ постановленіе Совѣта Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 112. Одинъ изъ старшихъ учителей, а именно учитель закона Божія, если онъ по лѣтамъ своимъ и качеству того заслуживаетъ, назначается Помощникомъ Ректора, для наблюденія за порядкомъ въ Гимназій и за училищною дисциплиною, и называется Пре-

tem wykladać pewną liczbę godzin tego przedmiotu, którego był Nauczycielem.

Art. 109. Rektor Gimnazyum dopóki pełni ten obowiązek, zaliczanym być ma do Urzędników klasy VI-ej.

Art. 110. W stosunkach służbowych zależy on wprost od Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego i od niej tylko odbiera polecenia.

Art. 111. Postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, określi szczegółowo attrubucye jego władzy, jego obowiązki i odpowiedzialność.

Art. 112. Jeden ze starszych Nauczycieli, a mianowicie Nauczyciel Religii, jeśli ma wiek i powagę, ma być назначony Pomocnikiem Rektora do utrzymania porządku w Gimnazyum i karności szkolnej i no-

фектомъ. Только въ Люблинскомъ Лицеѣ будетъ отдельный Инспекторъ.

Ст. 113. Учитель, назначаемый къ исправленію должности Префекта, кроме учительскаго оклада, получаетъ прибавку въ прилагаемомъ при семь штатъ означенную.

Ст. 114. Инструкція, которая будетъ издава Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, опредѣлитъ подробно обязанности Префекта и степень его подчиненности Ректору Гимназіи.

Ст. 115. Каждая Гимназія будетъ имѣть 14 учителей, а именно: для закона Божія, языковъ Польскаго, Русскаго, Нѣмецкаго, Французскаго, Рисованія и Чистописанія по одному, для языковъ Латинскаго и Греческаго по два, для математическихъ наукъ, Физики, Химіи, математической Географіи и Естественныхъ наукъ, по четыре, для Географіи, и Исторіи, по два. Законо-учители другихъ исповѣданій и учитель пѣнія могутъ быть приглашаемы.

сіе титул Префекта. W Liceum tylko Lubelskiem będzie osobny Inspektor.

Art. 113. Nauczyciel do pełnienia obowiązku tego powołany, obok płacy Nauczycielskiej, pobierać będzie dodatek, który Etat poniżej zamieszczony oznacza.

Art. 114. Instrukcja, wydać się mająca przez Kommissyę Rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego, określi szczegółowo obowiązki Prefekta i stosunek zależności jego względem Rektora Gimnazjum.

Art. 115. Każde Gimnazjum mieć będzie czternastu Nauczycieli, a mianowicie: do nauki Religii, języków: Polskiego, Rosyjskiego, Niemieckiego, Francuzkiego, Rysunków i Kaligrafii po jednym; do języków: Łacińskiego i Greckiego po dwóch; do nauk Matematycznych, Fizyki, Chemii, Jeografii matematycznej i Historyi naturalnej po czterech; do Jeografii i Historyi po dwóch. Nauczyciele Religii innych wyznań i Nauczyciel śpiewu, mogą być przybrani.

Ст. 116. При Гимназіяхъ, гдѣ представится возможность, будутъ учреждены гимнастическія упражненія.

Ст. 117. Каждая Гимназія будетъ имѣть Секретаря, писца, который вмѣстѣ съ тѣмъ Смотритель зданія и одного сторожа.

ГЛАВА X.

О приѣмѣ учениковъ, училищномъ вознось и экзаменахъ.

Ст. 118. Въ первый классъ Гимназій и Уѣзднаго училища принимаются ученики не моложе 10-ти и не старше 13-ти лѣтъ.

Ст. 119. Каждый ученикъ, вступающій въ Гимназію или Уѣздное училище, долженъ представить метрическое свидѣтельство о рожденіи или крещеніи и свидѣтельство о привитіи оспы. Если онъ переходитъ изъ одного училища Царства въ другое, то долженъ представить свидѣтельство отъ того училища, въ которомъ обучался; поданные же Имперіи, обязаны предста-

Art. 116. Ćwiczenia gimnastyczne gdzie się okaże możność, urządzone być mają przy Gimnazyach.

Art. 117. Każde Gimnazjum mieć będzie Sekretarza, Pisarza razem Murgrabiego i stróża.

ROZDZIAŁ X.

O przyjmowaniu uczniów, opłacie szkolnej i egzaminach.

Art. 118. Nie mający wieku lat 10-ciu i mający więcej jak 13, do klasy I-ej Gimnazjum lub Szkoły Powiatowej przyjmowani być nie mogą.

Art. 119. Każdy uczeń wstępujący do Gimnazjum i Szkoły Powiatowej powinien mieć metrykę chrztu lub urodzenia i świadectwo szczepionej ospy. Jeżeli przechodzi z jednej Szkoły Królestwa do drugiej, powinien mieć świadectwo tej Szkoły w której nauki pobierał. Poddani zaś Cesarstwa, winni przedstawić świadectwo Władzy właściwej Cesarstwa, iż do kształcenia się w Gimnazjum lub Szkole Powia-

вить свидѣтельство подлежащаго Начальства Имперіи въ томъ, что къ обученію ихъ въ Гимназіи или уѣздномъ училищѣ не встрѣчается препятствія. Никакія другія свидѣтельства и документы требуемы не будутъ.

Ст. 120. Каждый ученикъ, при поступленіи въ Гимназію или уѣздное училище, вноситъ училищную плату въ полугодные сроки, на основаніи существующихъ нынѣ формъ и правилъ. Училищная плата полагается въ уѣздныхъ училищахъ 8 р. сер. а въ Гимназіяхъ и въ Люблинскомъ Лицеѣ 15 р. сер. въ годъ.

Ст. 121. Отъ училищнаго взноса освобождаются:

а, бѣдные и по поведенію, успѣхамъ въ наукахъ отличные ученики, трое изъ каждого класса, какъ Гимназій такъ и уѣздныхъ училищъ, за исключеніемъ 1-го класса;

б, дѣти учителей, но только въ томъ учебномъ заведеніи, въ которомъ отецъ состоитъ учителемъ.

Ст. 122. Бѣдные ученики, въ предъидущей статьѣ подъ лит. *а*, означен-

тowej, nie zachodzi przeszkoda. Żadne inne świadectwa i dowody nie będą wymagane.

Art. 120. Każdy uczeń, przy wstępie do Gimnazjum lub Szkoły Powiatowej, uiszcza opłatę szkolną w ratach półrocznych, według form i przepisów dotychczasowych. Opłata szkolna wynosić ma: w Szkołach Powiatowych po rsr. 8, a w Gimnazyach i w Liceum w Lublinie po rsr. 15 rocznie.

Art. 121. Od opłaty szkolnej uwalniają się tylko:

а, biedni a wzorowi uczniowie po trzech z każdej klasy, tak Gimnazyów, jak i Szkół Powiatowych, oprócz z klasy I-ej;

б, synowie Nauczycieli, ale tylko w tym zakładzie naukowym, na którego etacie ojciec się znajduje;

Art. 122. Uczniowie biedni, w artykule poprzedzającym pod lit. *а* oznaczeni, uwol-

ные, освобождаются от училищнаго взноса не иначе, какъ съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, на основаніи свидѣтельствъ о бѣдности, выдаваемыхъ Гражданскими Губернаторами и свидѣтельствъ о прилежаніи и нравственномъ поведеніи, выдаваемыхъ начальниками тѣхъ училищъ, въ которыхъ они обучаются.

Ст. 123. Экзамены будутъ двоякіе: одни годовичные, для перевода изъ низшаго класса въ высшій и для полученія свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ въ училищѣ, другіе вступительные, для поступленія изъ низшаго училища въ высшее, и для полученія требуемаго для такого поступленія свидѣтельства.

Ст. 124. Вступительные экзамены будутъ первоначальные, для поступленія въ 1-й классъ Гимназій и уѣздныхъ училищъ, средніе для поступленія въ V-й классъ Гимназій и такъ называемые экзамены (maturitatis) зрѣлости, дающіе право поступить въ Главную Школу.

ни не быть могутъ отъ оплаты школьной, только за decyzją Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, на skutek świadectw ubóstwa, wydanych przez Gubernatorów Cywilnych, i świadectw pilności i obyczajów, wydanych przez Zwierzchników tych Szkół, w których nanki pobierają.

Art. 123. Egzaminy mają być dwójakie: jedne coroczne, dające promocyje z niższej klasy do wyższej i świadectwa z ukończonej Szkoły; drugie wstępne, dające wstęp ze Szkoły niższej do wyższej, i świadectwa uzdolnienia do tego przyjęcia.

Art. 124. Egzaminy wstępne będą: początkowe, dające wstęp do klasy I-ej Gimnazyów i Szkół Powiatowych; pośrednie, dające wstęp do klasy V-ej Gimnazyów; i egzamina dojrzałości, dające wstęp do Szkoły Głównej.

Ст. 125. Желаящие поступить въ 1-й классъ Гимназій или уѣзднаго училища, обязаны выдержать первоначальный вступительный экзаменъ, и получить свидѣтельство для приѣма въ 1-й классъ.

Ст. 126. Каждый ученикъ, какъ Гимназій такъ и Уѣзднаго училища, а равно всякій получившій домашнее образованіе, не иначе можетъ быть принятъ въ V-й классъ Гимназій, какъ по выдержаніи средняго вступительнаго экзамена и полученіи свидѣтельства для приѣма въ сей классъ.

Ст. 127. Никто изъ учениковъ, окончившихъ курсъ наукъ въ Гимназій и Лицеѣ а равно изъ получившихъ домашнее образованіе, не можетъ быть допущенъ къ экзамену (maturitatis) зрѣлости, ежели не представитъ свидѣтельства требуемаго для приѣма въ V классъ Гимназій.

Ст. 128. Каждый ученикъ переходящій изъ одной Гимназій въ другую, изъ од-

Art. 125. Mający wejść do klasy I-ej Gimnazjum lub Szkoły Powiatowej, winni są złożyć egzamin wstępny początkowy i uzyskać świadectwo uzdolnienia do klasy I-ej.

Art. 126. Każdy uczeń tak Gimnazjum, jak i Szkoły Powiatowej, każdy także, który się kształcił prywatnie, aby być przyjętym do klasy V-ej Gimnazjum, winien jest złożyć egzamin wstępny pośredni i uzyskać świadectwo uzdolnienia do tejże klasy.

Art. 127. Żaden uczeń po ukończeniu Gimnazjum i Liceum, niemniej i taki, który się kształcił prywatnie, nie może być dopuszczonym do składania egzaminu dojrzałości, jeżeli nie złoży świadectwa uzdolnienia do klasy V-ej Gimnazjum.

Art. 128. Każdy uczeń, przechodzący z jednego Gimnazjum do drugiego, z je-

ного уѣзднаго училища въ другое, или изъ уѣзднаго училища, не окончивъ въ немъ курса наукъ въ четырехъ классахъ, въ Гимназію, ежели имѣеть удовлетворительное объ успѣхахъ въ наукахъ и нравственномъ поведеніи свидѣтельство, изъ того класса, въ которомъ находился, можетъ быть принятъ въ слѣдующій классъ безъ экзамена.

Ст. 129. Каждый получившій домашнее образованіе и желающій поступить въ VI и VII классъ Гимназій, кромѣ особаго для класса установленнаго экзамена, обязанъ выдержать еще средній вступительный экзаменъ, или же имѣть свидѣтельство, требуемое для приѣма въ V-й гимназическій классъ.

Ст. 130. Порядокъ производства экзаменовъ и программы вступительныхъ экзаменовъ, а равно подробныя правила касательно поведенія учениковъ и училищной дисциплины, опредѣлить Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

дней Школы Powiatowej до другой, lub ze Szkoły Powiatowej przed ukończeniem w niej czterech klass, do Gimnazjum, jeżeli ma dobre świadectwo nauki i obyczajów z tej klasy w której się znajdował, może być przyjęty do klasy następnej bez egzaminu.

Art. 129. Każdy kto się kształcił prywatnie, i życzy sobie wejść do klasy VI-ej lub VII Gimnazjum, oprócz właściwego egzaminu do tej klasy, do której wejść pragnie, powinien jeszcze złożyć egzamin wstępny pośredni, lub mieć świadectwo uzdolnienia do klasy V-ej Gimnazjalnej.

Art. 130. Postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, przepisze sposób egzaminów promocyjnych, formę i programata egzaminów wstępnych, a także szczegółowe prawidła zachowania się uczniów i karności szkolnej.

РАЗДѢЛЪ III.

ЖЕНСКІЯ КАЗЕННЫЯ УЧЕБНЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ.

ГЛАВА I.

*Александринско-Маріинскій Институтъ
воспитанія дѣвицъ.*

Ст. 131. Нынѣшній Александринскій Институтъ воспитанія дѣвицъ переводится изъ Новой Александріи въ Варшаву, гдѣ, въ соединеніи съ казеннымъ Маріинскимъ Пансіономъ, будетъ составлять одно высшее женское учебное заведеніе, подъ названіемъ Александринско-Маріинскаго Института воспитанія дѣвицъ.

Ст. 132. Александринско - Маріинскій Институтъ остается по прежнему подъ Высочайшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества, и будетъ состоять подъ Начальствомъ Намѣстника въ Царствѣ, и въ завѣдываніи Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

DZIAŁ III.

ZAKŁADY RZĄDOWE NAUKOWE ŻEŃSKIE.

ROZDZIAŁ I.

*Instytut Aleksandryjsko - Maryjski
Wychowania Panien.*

Art. 131. Dzisiejszy Instytut Aleksandryjski Wychowania Panien przenosi się z Nowej Aleksandryi do Warszawy, gdzie w połączeniu z Pensją Rządową Maryjską stanowić będzie jeden zakład naukowy żeński Wyższy pod nazwą Instytutu Aleksandryjsko - Maryjskiego Wychowania Panien.

Art. 132. Instytut Aleksandryjsko - Maryjski zostaje pod Najwyższą opieką Najjaśniejszej Cesarzowej, pod zwierzchnictwem Namiestnika Królestwa, a pod zaopatrywaniem Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Ст. 133. Александринско-Маринскій Институтъ будетъ помѣщаться въ зданіи бывшаго Варшавскаго Благороднаго Института.

Ст. 134. Зданія нынѣшняго Александринскаго Института назначаются для Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго, а зданіе казеннаго Маринскаго Пансіона для Гимназіи.

Ст. 135. Александринско - Маринскій Институтъ, какъ закрытое учебное заведеніе, будетъ состоять изъ однихъ только пансіонеровъ, число которыхъ не должно превышать 220.

Ст. 136. Непосредственное управленіе Александринско - Маринскимъ Институтомъ ввѣряется Начальницѣ Института, которая, по предложенію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и представленію Намѣстника, утверждается Ея Императорскимъ Величествомъ.

Ст. 137. Для наблюденія за преподаваніемъ, будетъ отдѣльный Инспекторъ классовъ, назначаемый Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Art. 133. Instytut Aleksandryjsko - Maryjski pomieszczonym być ma w gmachu b. Instytutu Szlacheckiego w Warszawie.

Art. 134. Gmachy dzisiejszego Instytutu Aleksandryjskiego przeznaczają się na Instytut Politechniczny i Rolniczo - Leśny, a gmach Pensyi Rządowej Maryjskiej na Gimnazyum.

Art. 135. Instytut Aleksandryjsko - Maryjski, jako zakład naukowy zamknięty, składać się będzie z samych pensjonarek, których liczba ogranicza się do 220.

Art. 136. Bezpośredni zarząd Instytutu Aleksandryjsko-Maryjskiego powierza się Przełożonej Instytutu, którą na wniosek Kommissyi Rządowej i przedstawienie Namiestnika zatwierdza NAJJAŚNIEJSZA CESARZOWA.

Art. 137. Do pilnowania porządku i akurtności w wykładzie nauk, będzie osobny Inspektor Naukowy przez Kommissyę Rządową mianowany.

Ст. 138. Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія назначить одного изъ Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія постояннымъ Визитаторомъ Института, обязанностію котораго будетъ наблюдать за ходомъ ученія и за частію экономическою и счетною.

Ст. 139. Постоянный Визитаторъ, въ случаѣ надобности, представляетъ свои рапорты прямо Главному Директору.

Ст. 140. Всѣ дѣла, касающіеся части учебно-эдукаціонной, рѣшаются въ педагогическомъ Совѣтѣ Института, который собирается ежемѣсячно. Педагогическій Совѣтъ состоитъ изъ Визитатора, Начальницы, Инспектора классовъ, одной старшей гувернантки, двухъ учителей и двухъ учительницъ. Всѣ же дѣла касающіеся экономической и хозяйственной части Института, рѣшаются въ Хозяйственномъ Комитетѣ, собираемомъ еженедѣльно и состоящемъ изъ Начальницы, Инспектора классовъ и одной старшей гувернантки.

Art. 138. Kommissya Rządowa wyznaczy jednego z Członków Rady Wychowania Publicznego, który będzie stałym Wizytatorem Instytutu i czuwać ma nad kierunkiem nauk i częścią ekonomiczną i rachunkową.

Art. 139. Wizytator stały, w razie potrzeby składa raporta swe wprost Dyrektorowi Głównemu.

Art. 140. Wszystkie interesa, dotyczące się części naukowo-wychowawczej decydują się w Radzie Pedagogicznej Instytutu zbierającej się co miesiąc. Rada Pedagogiczna składa się z Wizytatora, Przełożonej, z Inspektora, z jednej starszej Guwernantki, z dwóch Nauczycieli i dwóch Nauczycielek. Wszystkie zaś interessa, dotyczące się części ekonomicznej i gospodarskiej Instytutu, decydują się w Komitecie Gospodarczym, odbywającym posiedzenia swe co tydzień, i złożonym z Przełożonej, z Inspektora i z jednej Starszej Guwernantki.

Ст. 141. Для наблюдения за исполнением Устава и правил административных, Визитаторъ Института присутствуетъ на заседанияхъ Хозяйственного Комитета.

Ст. 142. Секретаремъ Педагогическаго Совѣта будетъ одинъ изъ учителей, состоящій Членомъ этого Совѣта, опытный, избираемый, а протоколъ заседаній Комитета ведетъ Контролеръ Института.

Ст. 143. Кромѣ вышеупомянутыхъ лицъ, Институтъ будетъ имѣть необходимое число учителей, учительницъ, гувернантокъ, врача и соответственную канцелярскую и прочую службу.

Ст. 144. Александринско-Маринскій Институтъ будетъ имѣть шесть классовъ, для полного курса наукъ, предписаннаго Институту, а кромѣ того и дополнительный Педагогическій классъ.

Ст. 145. Въ шести классахъ Института будутъ излагаемы слѣдующія науки.

- а, Законъ Божій и Священная Исторія;
- б, Польскій языкъ и Литература;
- в, Русскій языкъ;
- г, Французскій;

Art. 141. Dla dopilnowania wykonania Ustawy i przepisów Administracyjnych, Wizytator Instytutu bywa obecnym i na posiedzeniach Komitetu gospodarczego.

Art. 142. Sekretarzem Rady Pedagogicznej będzie jeden z Nauczycieli, Członków tejże Rady, przez nią wyznaczony, a protokół posiedzeń Komitetu prowadzi Kontroller Instytutu.

Art. 143. Oprócz wyżej wymienionych osób, Instytut mieć będzie potrzebną liczbę Nauczycieli, Nauczycielek, Guvernantek, Lekarza i odpowiednią służbę kancelaryjną i inną.

Art. 144. Instytut Aleksandryjsko-Maryjski będzie miał sześć klas do wykładu nauk, na cały kurs Instytutu przepisanych, a oprócz tego i klasę dodatkową pedagogiczną.

Art. 145. Następujące nauki wykładane będą w sześciu klassach Instytutu:

- a, nauka Religii i Moralności z Historią Świętą;
- b, język Polski i Literatura;
- c, język Rosyjski;
- d, język Francuzki;

д, Нѣмецкій;
 е, Ариометика и первоначальныя основанія хозяйственной бухгалтеріи;
 ж, Естественныя науки;
 з, Свѣдѣнія изъ Физики и Химіи;
 и, Математическая Географія;
 і, Географія;
 к, Всеобщая и Русская Исторія;
 л, Польская Исторія;
 м, Гигіена;
 н, Домашнее хозяйство;
 о, Педагогія;
 п, Рисованіе;
 р, Чистописаніе;
 с, Рукодѣлія, музыка, танцваніе, церковное пѣніе.

Ст. 146. Пѣнія solo, а равно языки англійскій и италіянскій, будутъ преподаваемы за особую плату, въ свободные отъ общаго росписанія часы.

Ст. 147. Дополнительный Педагогическій классъ назначается для образованія гувернантокъ. Въ этотъ классъ будутъ принимаемы дѣвицы, окончившія курсъ наукъ въ Институтъ и въ высшемъ казенномъ училищѣ. Изъ нихъ 10, избранныя Совѣтомъ Института, съ разрѣше-

е, языкъ Niemiecki;
 ф, Arytmetyka z początkami Buchalteryi gospodarskiej;
 г, Historia Naturalna;
 h, wiadomości z Fizyki i Chemii;
 i, Jeografia matematyczna;
 k, Jeografia;
 l, Historia Powszechna i Rossyjska;
 m, Historia Polska;
 n, Higiena;
 o, gospodarstwo domowe;
 p, Pedagogika;
 q, Rysunki;
 r, Kaligrafia;
 s, roboty kobiece—muzyka i tańce; śpiew kościelny i choralny.

Art. 146. Śpiew solowy, oraz języki Angielski i Włoski dawane będą za osobną opłatą w godzinach po za planem.

Art. 147. Klasa dodatkowa Pedagogiczna przeznaczona się na kształcenie Guwernantek.

Przyjmowane do niej będą panny po ukończeniu Instytutu i Szkoły Wyższej Rządowej. Z tych dziesięć wybranych przez Radę Instytutu, za decyzją Kom-

нія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, будутъ имѣть въ Институтѣ полное содержаніе, за исключеніемъ одежды и бѣлья. Другіи будутъ принимаемы за обыкновенную плату.

Ст. 148. Въ дополнительномъ Педагогическомъ классѣ, въ дальнѣйшемъ продолженіи и преимущественно съ педагогическою цѣлію, будутъ излагаться:

a, Законъ Божій;

b, Языки, Польскій, Русскій Французскій и ихъ Литература. Преподаваніе

это преимущественно должно основываться на письменныхъ упражненіяхъ, на чтеніи авторовъ и разборѣ оныхъ;

c, Естественная Исторія въ примѣненіи къ занятіямъ и призванію женщины;

g, Гигіена съ указаніемъ способа устроенія домашнихъ аптекъ и средствъ леченія въ скоропостижныхъ случаяхъ;

d, Педагогія въ дальнѣйшемъ практическомъ развитіи и примѣненіи;

e, Практическія занятія домашнимъ хозяйствомъ.

missyi Rządowej, mieć będą całe utrzymanie w Instytucie, oprócz odzieży i bielizny. Inne przyjmowane być mają za zwyczajną opłatą.

Art. 148. W klassie dodatkowej wykładane będą w dalszym ciągu i ze względem pedagogicznym:

a, nauka Religii i Moralności;

b, język Polski, Rosyjski, Francuzki i ich Literatura.

Wykład ten polegać ma szczególnie na ćwiczeniach piśmiennych, na czytaniu autorów i zdawaniu z nich sprawy.

c, Historia Naturalna z jej zastosowaniem do zajęć i przeznaczenia kobiet.

d, Higiena, ze wskazaniem sposobów urządzania apteczek domowych i środków leczenia w przypadkach nagłych;

e, Pedagogika w dalszym praktycznym rozwinięciu i zastosowaniu;

f, Praktyczne zajmowanie się gospodarstwem domowym.

Кромѣ теоріи, ученицы сего класса будутъ заниматься практическими упражненіями въ низшихъ классахъ Института и преподаваніемъ въ оныхъ уроковъ, согласно распоряженію Начальницы, и подъ наблюденіемъ учителей и учительницъ.

Ст. 149. Въ Институтъ будутъ приниматься дѣвицы безъ различія состоянія и происхожденія; подданныя же Имперіи могутъ быть принимаемы въ Институтъ, не иначе какъ съ разрѣшенія подлежащаго Начальства Имперіи.

Ст. 150. Въ первый классъ принимаются дѣвицы не моложе 9-и и не старше 13-и лѣтъ.

Ст. 151. Дѣвицы отъ 13-и до 16-и лѣтъ, по выдержаніи экзамена, могутъ быть принимаемы въ высшіе классы до IV включительно.

Ст. 152. При поступленіи въ Институтъ требуется метрическое свидѣтельство о рожденіи или крещеніи и

Опрócz Теорыи uczennice tej klasy zajmować się będą ćwiczeniami praktycznymi w niższych klassach Instytutu i wykładem w nich lekcyj, według rozporządzenia Przełożonej i pod okiem Nauczycieli i Nauczycielek.

Art. 149. Do Instytutu przyjmowane będą panny bez różnicy stanu i pochodzenia. Poddane zaś Cesarstwa przyjmowane być mogą do Instytutu nie inaczej jak za zezwoleniem Władzy właściwej Cesarstwa.

Art. 150. Mające mniej niż lat 9 i więcej niż lat 13 skończonych, do klasy I-ej przyjęte być nie mogą.

Art. 151. Starsze nad lat 13 do 16 skończonych, mogą być przyjęte po złożeniu egzaminu do klass wyższych, aż do IV-ej włącznie.

Art. 152. Przy wstępie do Instytutu potrzebną jest metryka chrztu lub urodzenia i świadectwo odbytej ospy szczepionej lub naturalnej. Poddane zaś Cesar-

свидѣтельство о привитіи оспы; отъ подданныхъ же Имперіи, свидѣтельство подлежащаго Начальства Имперіи въ томъ, что къ поступленію ихъ въ Институтъ препятствія не встрѣчается. Другихъ свидѣтельствъ и документовъ не требуется.

Ст. 153. За обученіе наукамъ, музыкѣ и танцамъ, за учебныя пособія, содержаніе, постель и леченіе, вносится плата въ два полугодовые сроки, по 150 р. с. въ годъ. Кромѣ того каждая изъ вновь поступающихъ пансіонерокъ вноситъ, какъ единовременную плату, 15 р. с. Снабженіе одеждою, бѣльемъ, въ томъ числѣ и постельнымъ, возлагается на родителей и опекуновъ.

Ст. 154. Стипендіи, присвоенныя нынѣшнему Александринскому Институту, переносятся въ Варшавскій Александринско-Маріинскій институтъ, ежели согласятся на это учредители оныхъ.

Ст. 155. Сумма, которую казна Царства отпускала до сего времени на содержаніе Александринскаго Института и Маріинскаго Пансіона, присоединяет-

ства винне представить свидѣтельство Влady właściwej Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do Instytutu nie zachodzi przeszkoda. Inne świadectwa i dowody wymagane nie będą.

Art. 153. Za naukę, muzykę i tańce, za pomoce naukowe, utrzymanie, pościel i leczenie, wnosi się opłata w dwóch półrocznych ratach po 150 rsr. rocznie. Prócz tego każda z nowo wstępujących pensjonarek wnosi opłatę jednorazową rsr. 15. Dostarczenie odzieży, bielizny do noszenia i pościelnej, należy do rodziców i opiekunów.

Art. 154. Stypendja do dzisiejszego Instytutu Aleksandryjskiego przywiązane, jeżeli się inaczej nie oświadczą ofiarodawcy, przeniesione będą do Instytutu Aleksandryjsko-Maryjskiego w Warszawie.

Art. 155. Fundusz jaki Skarb Królestwa na utrzymanie Instytutu Aleksandryjskiego i Pensyi Maryjskiej dotąd wypła-

ся къ общимъ эдукационнымъ суммамъ.

Ст. 156. Штатъ опредѣляетъ окладъ входящихъ въ составъ Института лицъ, а равно сумму на сіи оклады и на содержаніе Института необходимую, образовавшуюся какъ отъ платы за ученицъ, такъ и изъ части казенной суммы, о которой упомянуто въ предъидущей статьѣ.

Ст. 157. Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, въ дальнѣйшемъ развитіи вышеизложенныхъ правилъ, опредѣлитъ особымъ постановленіемъ обязанности входящихъ въ составъ Институтскаго Совѣта лицъ, кругъ дѣйствій Институтскаго Совѣта и Хозяйственнаго Комитета, означитъ объемъ преподаванія предметовъ, порядокъ производства экзаменовъ, ихъ время, награды ученицамъ за прилежаніе и успѣхи въ наукахъ, а равно права тѣхъ, которые окончатъ полный шестиклассный курсъ, или же удовлетвори-тельно пройдутъ и прибавочный классъ.

салъ, вѣлеа się do ogólnych funduszów edukacyjnych.

Art. 156. Etat oznacza place osób do składu Instytutu należących, oraz fundusz potrzebny na też place i na utrzymanie Instytutu, powstały tak z opłat od uczennic, jak i z części funduszu skarbowego, o którym w powyższym artykule mowa.

Art. 157. Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, w rozwinięciu powyższych przepisów, oznaczy obowiązki osób do składu Instytutu należących, attribucye Rady Instytutu i Komitetu gospodarczego, określi zakres nauk, formę egzaminów, ich czas, nagrody uczennic za pilność i postęp w naukach, oraz przywileje tych, które cały kurs sześćcio letni ukończą, lub i klasę dodatkową z pożytkiem przejdą.

ГЛАВА II.

Высшее Казенное женское Варшавское училище.

Ст. 158. Высшее женское Варшавское училище будет по прежнему содержаться на счет Казны Царства, и будет носить наименование Высшаго женскаго казеннаго училища. Прочія женскія училища: въ Пlockъ, Калишъ, Радомъ, Люблинъ и Суwalkахъ и четырёхклассное Отдѣленіе въ Варшавѣ, содержимыя издѣвlenіемъ Казны, закрываются.

Ст. 159. Высшее казенное женское Варшавское училище состоитъ подъ начальствомъ Правительственной Комиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, и въ непосредственномъ заведѣваніи Директора, которому придастся въ помощь Надзирательница, наблюдающая за порядкомъ въ классахъ и за нравственностію дѣвицъ.

Ст. 160. Кромѣ вышеупомянутыхъ лицъ, въ составъ училища входятъ учи-

ROZDZIAŁ II.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w Warszawie.

Art. 158. Szkoła Wyższa Żeńska w Warszawie ma być jak dotąd utrzymywana kosztem Skarbu Królestwa. Nosić ona będzie tytuł Szkoły Wyższej Żeńskiej Rządowej. Pozostałe Szkoły Wyższe Żeńskie w Plocku, w Kaliszu, w Radomiu, w Lublinie i w Suwałkach i Oddział 4-ro klasowy w Warszawie, kosztem Rządu utrzymywane, znoszą się.

Art. 159. Szkoła Wyższa Rządowa w Warszawie jest pod zwierzchnictwem Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, a pod bezpośredniem zawiadywaniem Dyrektora, któremu do pomocy dodaną być ma Nadzorczyini, pilnująca porządku w klassach i czuwająca nad moralnością i obyczajami panien.

Art. 160. Oprócz wyżej wymienionych osób, do składu jej wchodzi: Nauczyciele,

тели, учительницы, классныя дамы и Секретарь.

Ст. 161. Высшее женское училище имѣть шесть классовъ, въ которыхъ излагаются слѣдующіе предметы:

- a*, Законъ Божій и священная Исторія;
- b*, Польскій языкъ и Литература;
- c*, Русскій языкъ;
- g*, Французскій языкъ;
- d*, Нѣмецкій;
- e*, Ариметика, съ указаніемъ порядка веденія счетныхъ книгъ въ домашнемъ хозяйствѣ;
- ж*, Естественная Исторія;
- з*, Свѣдѣнія изъ Физики и Химіи;
- и*, Математическая Географія;
- i*, Всеобщая Исторія;
- к*, Польская;
- л*, Географія;
- м*, Педагогія;
- н*, Гигіена;
- o*, Рисованіе;
- п*, Чистописаніе;
- p*, Церковное пѣніе;
- c*, Рукодѣлія.

Nauczycielki, Dozorcynie klass i Sekretarz.

Art. 161. Szkoła Wyższa Rządowa dzieli się na sześć klass, w których wykładają się nauki następujące:

- a*, Nauka Religii i Moralności z Historją Świętą;
- b*, Język Polski i Literatura;
- c*, Język Rosyjski;
- d*, Język Francuzki;
- e*, Język Niemiecki;
- f*, Arytmetyka ze wskazaniem sposobów prowadzenia ksiąg rachunkowych w gospodarstwie domowem.
- g*, Historia Naturalna;
- h*, Wiadomości z Fizyki i Chemii;
- i*, Jeografia Matematyczna;
- k*, Historia Powszechna;
- l*, Historia Polska;
- m*, Jeografia;
- n*, Pedagogika;
- o*, Higiena;
- p*, Rysunki;
- q*, Kaligrafia;
- r*, Śpiew Kościelny;
- s*, Roboty ręczne.

Ст. 162. Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, опредѣлить объемъ преподаванія сихъ предметовъ и число уроковъ, означить порядокъ производства экзаменовъ и ихъ время, а равно награды ученицамъ за прилежаніе и успѣхи въ наукахъ.

Ст. 163. Въ высшее училище принимаются, безъ различія состоянія и исповѣданія, дѣвицы не моложе 9-и и не старше 15-и лѣтъ; дѣвицы же старше 15-и лѣтъ, могутъ поступать только въ высшіе классы, начиная съ IV-го.

Ст. 164. Число ученицъ ограничивается только возможностью удобнаго ихъ помѣщенія въ каждомъ классѣ занимаемаго училищемъ зданія.

Ст. 165. При поступленіи дѣвицъ въ училище, кромѣ метрическаго свидѣтельства о рожденіи или крещеніи и свидѣтельства о привитіи оспы, никакихъ другихъ свидѣтельствъ не требуется; что же касается до дѣвицъ подданныхъ Имперіи, то оныя могутъ быть принимаемы въ училище не иначе, какъ по

Art. 162. Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin określi Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, przepisze także sposób i forme egzaminów, czas którym mają być odbywane, oznaczy oraz nagrody, jakie udzielane być mają pannom za pilność i postęp w naukach.

Art. 163. Do Szkoły Wyższej przyjmowane być mają bez różnicy stanu i wyznania panny nie młodsze jak lat 9 skończonych i nie starsze jak lat 15. Mające więcej jak lat 15 mogą być przyjęte tylko do klass wyższych, poczynając od klasy IV-ej.

Art. 164. Liczba uczennic ogranicza się tylko możliwością dogodnego pomieszczenia ich w każdej klassie w budynku, który szkoła zajmuje.

Art. 165. Przy wstępie panien do szkoły, rócz metryki urodzenia lub chrztu i świadectwa szczepionej ospy, żadne inne świadectwa i dowody wymagane nie będą. Poddane zaś Cesarstwa mogą być przyjmowane do szkoły nie inaczej, jak po złożeniu świadectwa Władzy właściwej Ce-

представленіи свидѣтельства надлежащаго Начальства Имперіи въ томъ, что для поступленія ихъ въ училище, не встрѣчается препятствія.

Ст. 166. Пріемный экзамень производится въ присутствіи Директора, и дѣвицы принимаются въ тотъ классъ, въ который онѣ окажутся приготовленными.

Ст. 167. Годичная плата за ученіе назначается въ 3-хъ низшихъ классахъ по 15 руб. сер., а въ 3-хъ высшихъ, по 20 руб. сер. Доходъ изъ сего образующійся, вносится въ Казну Царства.

Ст. 168. Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, разовѣсть выше изложенныя правила и опредѣлить обязанности и взаимную зависимость входящихъ въ составъ школы лицъ, а равно означить кругъ дѣйствій Училищнаго Совѣта и все то, что касается части учебной и административной.

sarstwa, iż do przyjęcia ich do szkoły nie zachodzi przeszkoda.

Art. 166. Egzamin wstępny odbywa się w obecności Dyrektora, i panny przyjmują się do tej klasy, do której okazały się usposobionemi.

Art. 167. Opłata roczna za naukę oznacza się w 3-ch klassach niższych po rsr. 15, a w 3-ch klassach wyższych po rsr. 20. Dochód ztąd powstały wnosi się do Skarbu Królestwa.

Art. 168. Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, rozwinie powyższe zasady i określi obowiązki i wzajemną zależność osób do składu Szkoły należących, oznaczy oraz attrybucye Rady Szkolnej i to wszystko, co części naukowej i administracyjnej dotyczy.

РАЗДѢЛЪ IV.

ВЫСШІЯ СПЕЦІАЛЬНЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ И ЗЕМЛЕ-
ДѢЛЬЧЕСКІЯ УЧИЛИЩА.

ГЛАВА I.

*Институтъ Политехническій и Земле-
дѣльческо-Лѣсный.*

Ст. 169. Въмѣсто Варшавской Реальной Гимназіи и Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ, учреждается Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсный, въ зда-ніяхъ Института воспитанія дѣвицъ въ Новой Александріи.

Ст. 170. Всѣ кабинеты, собранія, би-бліотеки бывшаго Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримон-тѣ и бывшей Варшавской Реальной Гимназіи, а равно минералогическій ка-бинетъ нынѣшней Медико - Хирургиче-ской Академіи, составляютъ основаніе ка-бинета Института Политехническаго и

DZIAŁ IV.

ZAKŁADY WYŻSZE SPECYALNE I SZKOŁY
ROLNICZE.

ROZDZIAŁ I.

*Instytut Politechniczny i Rolniczo-
Leśny.*

Art. 169. W miejsce Gimnazjum Realnego Warszawskiego i Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie, ustana-wia się Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny, w gmachu Instytutu Wychowania Panien w Nowej Aleksandryi.

Art. 170. Wszystkie gabinety, zbiory, bi-blioteki b. Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie i b. Gimnazjum Realnego w Warszawie, oraz gabinet mi-neralologiczny dzisiejszej Akademii Medy-ko-Chirurgicznej, posłużyć mają za pod-stawę Gabinetu Instytutu Politechnicznego

Земледѣльческо-Лѣснаго въ Новой Александріи.

Ст. 171. На счетъ общихъ эдукаціонныхъ суммъ куплено будетъ соответственное количество смежныхъ пахатныхъ полей и лѣсовъ, для практическихъ упражненій въ сельскомъ хозяйствѣ и лѣсоводствѣ.

Ст. 172. При Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ въ Новой Александріи, устроены будутъ механическія мастерскія, изъ таковыхъ же бывшей Варшавской Реальной Гимназій, въ которыхъ, между прочими механическими работами, будутъ выдѣлываемы земледѣльческія образцовыя орудія.

Ст. 173. Въ посадѣ Новой Александріи при Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ учреждается училище садоводства. Его устройство и развитіе, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, будетъ определено Совѣтомъ Управленія.

i Rolniczo - Leśnego w Nowej Aleksandryi.

Art. 171. Z ogólnych funduszków edukacyjnych zakupioną być ma odpowiednia ilość przyległych pól ornych i lasów, dla użytku nauki gospodarstwa i leśnictwa.

Art. 172. Przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym w Nowej Aleksandryi urządzone zostaną warsztaty mechaniczne z ustanowionych pierwotnie dla Gimnazjum Realnego w Warszawie, w których między innemi mechanicznemi pracami wyrabiane będą wzorowe narzędzia rolnicze.

Art. 173. W osadzie Nowej Aleksandryi przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym ustanawia się Szkoła Ogrodnicza. Urządzenie jej i rozwiniecie, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, Postanowienie Rady Administracyjnej przepisze.

ГЛАВА II.

Составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго; предметы преподаванія; управленіе.

Ст. 174. Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсный, состоитъ изъ пяти Отдѣленій, а именно:

- 1) Отдѣленіе Механиковъ.
- 2) „ Гражданскихъ Инженеровъ.
- 3) „ Химическо-Горное.
- 4) „ Земледѣльческое.
- 5) „ Лѣсное.

Въ первыхъ трехъ Отдѣленіяхъ курсъ наукъ продолжается три года, въ двухъ послѣднихъ курсъ теоретическій будетъ двухлѣтній.

Ст. 175. Въ Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ, будутъ преподаваемы слѣдующіе предметы:

- 1) Высшая математика, заключающая высшую Алгебру, Аналитическую Геометрію, Дифференціальное и Интегральное исчисленіе.

ROZDZIAŁ II.

Podział Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, przedmioty wykładu, zarząd.

Art. 174. Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny dzieli się na pięć oddziałów, a mianowicie:

- 1) Oddział Mechaników.
- 2) „ Inżynierów Cywilnych.
- 3) „ Chemików-Górników.
- 4) „ Rolniczy.
- 5) „ Leśny.

W trzech pierwszych kurs nauk trwać będzie przez lat trzy, w dwóch ostatnich kurs teoretyczny będzie dwuletni.

Art. 175. W Instytucie Politechnicznym i Rolniczo - Leśnym wykładane będą następujące przedmioty:

- 1) Matematyka wyższa, obejmująca Algebrę wyższą, Geometrię Analityczną i rachunek różniczkowy i całkowy.

2) Межеваніе, а именно низшее межеваніе съ нивелировкой, подземное межеваніе, Геодезія, орошеніе и дренажъ.

3) Описательная Геометрія съ теорією тѣней, перспективы, разрѣзкою камней и обтескою брусковъ.

4) Общая физика съ метеорологіей и климатологіей, и промышленная физика съ теорією паровыхъ машинъ.

5) Химія минеральная, ограниченческая и аналитическая.

6) Аналитическая механика съ курсомъ о прочности матеріаловъ и устойчивости тѣлъ.

7) Прикладная механика, заключающая теорію машинъ и гидравлику, конструкцію машинъ, рисованіе машинъ, проектированіе машинъ.

8) Земледѣльческая механика.

9) Гражданское Инженерство, заключающее науку о матеріалахъ въ архитектурѣ и при конструкціи машинъ употребляемыхъ, Городское Инженерство или канализацію, водопроводы, освѣщеніе газомъ, конструкцію шоссе-ныхъ дорогъ, желѣзные дороги, кон-

2) Miernictwo, а мianowicie: Miernictwo niższe z niwelacją, Miernictwo podziemne, Geodozję, Irrygację i Drenowanie.

3) Jeometrya opisująca z teorią cieniów, perspektywy, z kamieniarką i cioselką.

4) Fizyka ogólna z Meteorologią i Klimatologią i Fizyka przemysłowa z teorią machin parowych.

5) Chemia mineralna, organiczna i Chemia analityczna.

6) Mechanika analityczna z kursem o wytrzymałości materjałów i stateczności ciał.

7) Mechanika stosowana, obejmująca: Teorię Machin i Hidraulikę, konstrukcję machin, rysowanie machin, projektowanie machin.

8) Mechanika rolnicza.

9) Inżynierya cywilna, obejmująca: Naukę o materjałach używanych w budownictwie i przy konstrukcyi machin, Inżynieryę miejską czyli kanalizację miast, wodociągi, oświetlanie gazem, konstrukcję dróg bitych, drogi żelazne, kon-

струкцію мостовъ, электрическіе телеграфы, инженерныя композиціи.

10) Архитектура промышленная и сельская съ наукою о составленіи смѣтъ.

11) Технологія механическая, химическая, земледѣльческая, лѣсная.

12) Эксплоатація рудниковъ.

13) Наука о вытапливаніи рудъ и стеколь.

14) Земледѣльческое хозяйство въ самомъ обширномъ объемѣ.

15) Лѣсоводство въ самомъ обширномъ объемѣ.

16) Ветеринарія, съ предварительнымъ изложеніемъ анатоміи и фізіологіи домашнихъ животныхъ.

17) Зоологія.

18) Ботаника.

19) Минералогія и Геогнозія.

20) Бухгалтерія.

21) Гигіена.

22) Общія основанія юриспруденціи и мѣстная администрація.

23) Законодательство промышленное, горное и строительная полиція.

24) Политическая экономія и стати-

strukcyę mostów, telegrafię elektryczną, kompozycye inżynierskie.

10) Architektura przemysłowa i wiejska wraz z anszlagowaniem.

11) Technologia mechaniczna, chemiczna, rolnicza, leśna.

12) Exploatacyя kopalń.

13) Hutnictwo.

14) Gospodarstwo rolne w całej obszerności.

15) Leśnictwo w całej obszerności.

16) Weterynaryя, poprzedzona Anatomią i Fیزیologią zwierząt domowych.

17) Zoologija.

18) Botanika.

19) Mineralogija z Geognozją.

20) Buchalterya.

21) Higiena.

22) Ogólne zasady prawa i administracyя krajowa.

23) Prawodawstwo przemysłowe, górnicze i policyя budownicza.

24) Ekonomia polityczna i Statystyka ze

стика съ преимущественнымъ примѣненіемъ къ торговлѣ и промышленности.

25) Французскій языкъ.

26) Нѣмецкій

27) Англійскій

28) Рисованіе графическое и ручное.

Сверхъ того ученики будутъ заниматься: работами въ лабораторіяхъ и механическихъ мастерскихъ, съемкою плановъ, экскурсіями ботаническими, лѣсными, посѣщеніемъ рудниковъ, промышленныхъ заведеній, извѣстныхъ хозяйствъ и т. д.

Ст. 176. Для преподаванія вышеисчисленныхъ предметовъ, Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсный, будетъ имѣть: 17-ть Профессоровъ, изъ нихъ 8 входящихъ въ составъ Совѣта, 10 учителей, 2 препараторовъ и 2 управляющихъ мастерскими. Кромѣ того ежегодно будутъ приглашаемы на извѣстное время лица, посвящающія себя нѣкоторымъ специальностямъ, состоящимъ въ связи съ преподаваемыми предметами, но не требующимъ продолжительнаго изложенія.

szczególnem zastosowaniu do handlu i przemysłu.

25) Język Francuzki.

26) „ Niemiecki.

27) „ Angielski.

28) Rysunek graficzny i ręczny.

Oprócz powyższych wykładów, uczniowie zajmować się będą pracami w laboratoryach, w warsztatach mechanicznych, zdejmowaniem planów, ekskursyami botanicznymi, leśnymi, zwiedzaniem kopalń, zakładów przemysłowych, gospodarstw słynnych i t. p.

Art. 176. Do wykładu wymienionych przedmiotów, Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny mieć będzie 17-tu Profesorów; z tych ośmiu Radnych, 10-ciu Nauczycieli, dwóch Preparatorów, dwóch Zawiadowców warsztatów. Nadto wzywane będą corocznie na pewien czas osoby, poświęcające się pewnym specjalnościom, mającym związek z naukami wykładanymi, a które dłuższego wykładu nie potrzebują.

Ст. 177. Курсы наукъ будутъ полугодовые. Первое полугодіе начинается съ 1-го Октября и продолжается до 15-го Марта, второе полугодіе продолжается отъ 15-го Марта до 15-го Августа. Время отъ 1-го до 15-го Августа, назначается на экзамены, вторая половина Августа и Сентябрь, составляютъ вакаціонное время.

Ст. 178. Въ Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсный, въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, принимаемы будутъ такіе ученики, которые выдержать приѣмный экзаменъ по программѣ, имѣющей быть изданною отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по истеченіи же сего времени, принимаемы будутъ лишь ученики, имѣющіе свидѣтельство зрѣлости (maturitatis).

Ст. 179. По выслушаніи предписаннаго для каждаго Отдѣленія курса наукъ и по выдержаніи экзамена, ученики получаютъ свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ въ Институтъ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ.

Art. 177. Kursa nauk będą półroczne. Pierwsze półrocze rozpoczynać się ma od 1 Października i trwać do 15 Marca; drugie półrocze od 15 Marca trwać będzie do 15 Sierpnia. Dni od 1 do 15 Sierpnia przeznaczają się na egzamin; połowa Sierpnia i Wrzesień na wakacje.

Art. 178. Do Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego przez cztery pierwsze lata przyjmowani będą tacy uczniowie, którzy złożą egzamin wstępny według programu przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przepisać się mającego; po upływie zaś tego czasu, tylko uczniowie opatrzeni świadectwami dojrzałości.

Art. 179. Po wysłuchaniu nauk przepisanych dla każdego oddziału i złożeniu egzaminu, uczniowie otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów w Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.

Ст. 180. Ученики, имѣющіе такіа свидѣтельства, ежели съ успѣхомъ совершатъ двухлѣтнюю практику въ имѣніяхъ, извѣстныхъ образцовымъ хозяйствомъ, или однолѣтнюю практику въ фабричныхъ заведеніяхъ, рудникахъ, какъ казенныхъ, такъ и частныхъ, могутъ подвергаться испытанію практическо-теоретическому, и по оказаніи удовлетворительныхъ свѣдѣній, удостоиваются патентовъ Агронома, Гражданскаго Инженера, или же Агронома и Инженера съ особенною пользою для края.

Ст. 181. На окончательномъ испытаніи для полученія патента, кроме Профессоровъ заведенія, могутъ присутствовать лица, командируемые вѣдомствомъ Путей Сообщенія и Правительственною Коммисіею Финансовъ.

Ст. 182. Тѣ изъ учениковъ трехъ техническихъ Отдѣленій, которые съ особенною для края пользою, выдержатъ въ Политехническомъ Институтѣ испытаніе практическо-теоретическое, съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть высылаемы за гра-

Art. 180. Opatrzeni¹ takiemi świadectwami uczniowie, jeżeli odbędą z korzyścią dwuletnią praktykę w dobrach znanych ze wzorowego gospodarstwa, lub jedno-roczną praktykę w zakładach fabrycznych, kopalniach, bądź Rządowych, bądź prywatnych, mogą przystępować do składania egzaminów praktyczno-teoretycznych i za udowodnieniem dostatecznych wiadomości, uzyskują patenta na Agronomów, Inżynierów Cywilnych, lub Agronomów i Inżynierów ze szczególnym dla kraju pożytkiem.

Art. 181. Przy ostatecznych egzaminach na patenta, oprócz Profesorów zakładu, asystować mogą osoby wyznaczone przez Zarząd Okręgu Kommunikacyi i przez Kommissyę Skarbu.

Art. 182. Ci z uczniów trzech wydziałów technicznych, którzy ze szczególnym pożytkiem dla kraju ukończyli praktyczno-teoretyczne egzamina w Instytucie Politechnicznym, za uznaniem Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, mogą być wysyłani za granicę celem dalszego kształcenia się. Liczbę ucz-

ницу, для дальнейшего усовершенствования. Число высылаемых учеников и время их пребывания за границею определяетъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 183. Порядокъ замѣщенія Профессорскихъ кафедръ въ Институтъ Политехническомъ и Земледѣльско-Лѣсномъ, порядокъ испытанія учениковъ, взносъ за ученіе, правила о дисциплинѣ между учениками, будутъ тѣ же самыя, какія и въ главной Школѣ Варшавской. Объемъ же преподаваемыхъ предметовъ, число уроковъ на каждый изъ нихъ, подробныя ихъ программы, опредѣлены будутъ Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 184. Ученики Института не носятъ мундира, и во все время ученія освобождаются отъ рекрутской повинности.

Ст. 185. Институтъ Политехническій и Земледѣльско-Лѣсный, состоитъ подѣ

ніювъ имеющихъ się wysyłać i liczbę lat ich pobytu za granicą, postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, określi.

Art. 183. W Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym sposób obsadzania katedr profesorskich, sposób egzaminowania uczniów, opłata za naukę, przepisy karności dla uczniów, będą takie same jak w Szkole Głównej Warszawskiej. Zakres zaś wykładanych przedmiotów, liczba godzin na każdy przedmiot, szczegółowe ich programmata, ustanowione zostaną postanowieniem Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 184. Uczniowie Instytutu nie noszą żadnego munduru i przez czas nauk wolni są od stawiania do spisu i zaciągu wojskowego.

Art. 185. Instytut Politechniczny i Rol-

непосредственнымъ завѣдываніемъ Директора.

Ст. 186. Директоръ, вмѣстѣ съ двумя Инспекторами и 8-ю Профессорами, избираемыми всѣми преподавателями Института и утверждаемыми Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, составляютъ Совѣтъ Института, который занимается разсмотрѣніемъ дѣлъ касательно учениковъ, какъ то: приѣмомъ, переводомъ, опредѣленіемъ наказаній за проступки, присужденіемъ стипендій и т. д. Кромѣ того Совѣту сему принадлежать права входить въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія съ представленіями касающимися блага и усовершенствованія заведенія. При обсуживаніи ученыхъ предметовъ, Директоръ можетъ приглашать въ Совѣтъ тѣхъ Профессоровъ, которые занимаются преподаваніемъ наукъ, состоящихъ въ связи съ обсуживаемымъ предметомъ. Протоколы засѣданій Совѣта ведетъ одинъ изъ его членовъ, избираемый Директоромъ.

niczo-Leśny zostaje pod bezpośredniem zawiadywaniem Dyrektora.

Art. 186. Dyrektor wraz z dwoma Inspektorami i 8-miu Profesorami radnymi, przez grono Nauczycielskie Instytutu wybieranymi, a przez Kommissyę Rządową zatwierdzonymi, stanowią będą Radę Instytutu, do której należyć ma rozpoznawanie czynności dotyczących uczniów jako to: przyjmowanie, promowanie, przysądzanie kar za przewinienia, kwalifikowanie do stypendjów i t. p., a nadto inicjatywa wniosków do Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, mających na celu dobro i postęp zakładu. Przy rozbiórce przedmiotów naukowych, Dyrektor może zawiadywać na Radę tych Profesorów, którzy zajmują się wykładem nauk, związek z przedmiotem dyskusyi mających. Protokoły Posiedzeń Rady prowadzi jeden z Członków Rady, wybrany przez Dyrektora.

Ст. 187. Всё дѣла касательно внутреннего управления Институтомъ, земледѣльческаго хозяйства, содержанія кассы, ввѣряются Правленію Института, состоящему изъ Директора, двухъ Инспекторовъ и Секретаря, который ведетъ протоколы засѣданій.

Ст. 188. Кромѣ вышеисчисленныхъ лицъ, въ составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго, входятъ: профессора, учителя, бібліотекарь, управляющій хозяйствомъ на фольваркахъ, управляющіе мастерскими, контролеръ, казначей, канцелярскіе чиновники и нижняя служба Институтская и Экономическая. Обязанности и взаимную зависимость сихъ лицъ опредѣлить особымъ постановленіемъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 189. Классъ должности и оклады входящихъ въ составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго лицъ, опредѣляетъ прилагаемый при семъ штатъ.

Art. 187. Wszelkie czynności, dotyczące wewnętrznego Zarządu Instytutu, gospodarstwa rolnego, prowadzenia Kassy, poruczają się Zarządowi Instytutu, złożonemu z Dyrektora, dwóch Inspektorów i Sekretarza, protokoły posiedzeń prowadzącego.

Art. 188. Oprócz wyżej wymienionych osób, do składu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego wchodzi: Profesorowie, Nauczyciele, Bibliotekarz, Zarządzający gospodarstwem na folwarkach, Zawiadownicy warsztatów, Kontroler, Placownik, Kanceliści i służba niższa Instytutowa i Ekonomiczna. Obowiązki i wzajemną zależność tych osób określi Postanowienie Rady Administracyjnej na przedstawienie Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 189. Klasę w hierarchii urzędowej i place osób do składu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego wchodzących oznacza etat poniżej zamieszczony.

ГЛАВА III.

Земледѣльскія училища.

Ст. 190. Земледѣльскія училища въ Неглосахъ, подѣ Плоцкомъ, въ Радомскѣ и сельское училище въ Бураковѣ, будутъ называться училищами низшихъ сельскихъ служителей, и назначаются на исключительное образованіе молодыхъ людей для низшихъ хозяйственныхъ занятій. Два остальныхъ земледѣльскія училища подѣ Люблиномъ и Радомомъ упраздняются.

Ст. 191. Въ училища низшихъ сельскихъ служителей, кромѣ пансіонеровъ, которые будутъ вносить въ годъ по 50 руб. сер. за столъ и одежду, могутъ быть принимаемы и приходящіе ученики изъ смежныхъ деревень. Сии приходящіе ученики не вносятъ за ученіе никакой платы, однако, вмѣстѣ съ пансіонерами, обязаны производить работы въ училищныхъ хозяйствахъ.

Ст. 192. Казенныя стипендіи въ училищахъ низшихъ сельскихъ служителей упраздняются.

ROZDZIAŁ III.

Szkoły Rolnicze.

Art. 190. Szkoły Rolnicze w Niegłosach pod Płockiem, w Radomsku i Szkoła wiejska w Burakowie, nazywać się będą Szkołami niższych Oficyalistów Wiejskich i przeznaczają się na wyłączne kształcenie się młodych ludzi do niższych posług gospodarskich. Pozostałe dwie Szkoły rolnicze, pod Lublinem i Radomiem rozwiązują się.

Art. 191. Do Szkół niższych Oficyalistów Wiejskich, oprócz uczniów pensjonarzy, którzy mają płacić po 50 rsr. za życie i ubranie, mogą być przyjmowani i uczniowie przychodni z otaczających włości. Tacy eksterni nie wnoszą za naukę żadnej opłaty, są jednak obowiązani łącznie z pensjonarzami do wykonywania robót w gospodarstwach szkolnych.

Art. 192. Stypendya Rządowe w Szkołach niższych Oficyalistów Wiejskich znoszą się.

Ст. 193. Училища низших сельских елужителей, остаются впредь под начальством Директора Института Политехническаго и Земледельческо-Лѣснаго; ближайшій же надзоръ за каждымъ изъ сихъ училищъ ввѣряется двумъ помѣщикамъ, избираемымъ Уѣздными Совѣтами тѣхъ уѣздовъ, въ которыхъ училища находятся и утверждаемымъ Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 194. Помѣщики, избираемые для надзора за благосостояніемъ и надлежащимъ направленіемъ училищъ, будутъ носить названіе: первый-Опекуна училища, а другой-заступающаго его мѣсто.

Ст. 195. По предложенію Губернскихъ Совѣтовъ и представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Совѣтъ Управленія можетъ разрѣшать открытіе новыхъ училищъ для низшихъ сельскихъ офиціалистовъ.

Ст. 196. При представленіяхъ Губернскихъ Совѣтовъ въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народна-

Art. 193. Szkoły dla niższych Officyalistów Wiejskich pozostają nadal pod zwierzchnictwem Dyrektora Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, bliższy wszakże nadzór nad każdą z tych Szkół, powierza się dwóm właścicielom ziemskim, wybranym przez Rady Powiatowe tych Powiatów, w których znajdują się Szkoły, a potwierdzonym przez Komisję Rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 194. Wybrani właściciele ziemscy do czuwania nad pomyślnością i dobrym kierunkiem Szkoły, nosić będą tytuł Opiekuna i Zastępcy Opiekuna Szkoły.

Art. 195. Na przedstawienie Rad Gubernijalnych, a na wniosek Komisji Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, Rada Administracyjna zatwierdzać może urządzenie nowych Szkół dla niższych Officyalistów Wiejskich.

Art. 196. Przy podaniu Rad Gubernijalnych zanieśionem do Komisji Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego,

го Просвѣщенія, должно быть приложено обязательство помѣщика имѣющаго въ своемъ имѣнии образцовое хозяйство, въ томъ, что онъ для пользы училища низшихъ сельскихъ служителей, безвозмездно предоставляет соответственное, обширное помѣщение съ отопленіемъ, и четыре морги земли для училищныхъ огородовъ и фруктовыхъ садовъ. Прочіе расходы, какъ то: жалованіе учителямъ, издержки на внутреннее устройство училища, на садовые орудія и т. д. будутъ покрываемы изъ эдукационныхъ суммъ.

Ст. 197. Въ новоучрежденныхъ училищахъ для низшихъ сельскихъ служителей, учитель можетъ держать пансіонеровъ, отдаваемыхъ родителями или помѣщиками, по добровольному соглашенію.

Ст. 198. Ученики новоучреждаемыхъ училищъ для низшихъ сельскихъ служителей, не платятъ за ученіе, но въ определенное въ планъ время обязаны производить работы въ училищномъ саду, и на фольваркѣ помѣщика. За сію послѣднюю работу, производимую уро-

winna być dołączoną deklaracja właściciela ziemskiego, posiadającego w swych dobrach gospodarstwo postępowe, mocą której zobowiąże się na użytek szkoły dla niższych wiejskich oficjalistów dostarczyć bezpłatnie odpowiedni obszerny lokal, opał i cztery morgi gruntu pod ogrody szkolne warzywne i owocowe. Inne wydatki, jako to: płace dla dwóch Nauczycieli, kosztu wewnętrznego urządzenia szkoły, narzędzia ogrodnicze i t. p., pokryte będą z funduszów edukacyjnych.

Art. 197. W nowo zakładanych szkołach dla niższych oficjalistów wiejskich mogą być przez Nauczyciela utrzymywani pensjonarze, oddawani przez rodziców lub właścicieli wiejskich za dobrowolną umową.

Art. 198. Uczniowie nowo zakładających się Szkół dla niższych oficjalistów nie płacą za naukę, lecz w czasie przepisany w planie obowiązani są do robót około ogrodu szkolnego i na folwarku właściciela. Za tę ostatnią pracę, odbywaną na wymiar, winni być wynagrad-

чно, они должны быть вознаграждаемы $\frac{1}{2}$ или $\frac{3}{4}$ поденной платы, соответственно мѣстнымъ цѣнамъ. Заработанные каждымъ ученикомъ деньги, вручаются ему на годичномъ испытаніи.

Ст. 199. Жалованіе учителей при училищахъ для низшихъ сельскихъ служителей, ихъ обязанности, распределение наукъ, обязанности опекуновъ, определены будутъ Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

ГЛАВА IV.

Художественная Школа.

Ст. 200. Сущствующая въ Варшавѣ Художественная Школа, раздѣляется на три Отдѣленія: 1, Архитектуры, 2, Живописи, 3, Ваянія и рѣзбы.

Въ первомъ Отдѣленіи полагается четырехлѣтній курсъ наукъ; въ Отдѣленіяхъ же: живописи и ваянія съ рѣзбою, время нахожденія учениковъ въ

дзани w $\frac{1}{2}$ lub $\frac{3}{4}$ płacy dziennej, a to stosownie do wartości. Pieniądze uzyskane przez każdego ucznia, oddają się im na egzaminie rocznym.

Art. 199. Place Nauczycieli Szkół dla niższych oficyalistów wiejskich, ich obowiązki, plan nauk, obowiązki opiekunów, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, Postanowienie Rady Administracyjnej oznaczy.

ROZDZIAŁ IV.

Szkoła sztuk pięknych.

Art. 200. Szkoła sztuk pięknych, istniejąca w Warszawie, rozdziela się na trzy oddziały: 1) Budownictwa; 2) Malarstwa; 3) Rzeźby i Rytownictwa. W pierwszym oddziale kurs nauk będzie czteroletni, w oddziałach zaś Malarstwa, Rzeźby z Rytownictwem, czas pobytu naznacza się nie krótszy od 3-eh, nie dłuższy nad lat sześć,

заведеніи, должно быть не короче 3-хъ и не долѣе 6-ти лѣтъ, соответственно способностямъ и прилежанію каждаго ученика.

Ст. 201. Въ Художественной Школѣ преподаваемы будутъ слѣдующіе предметы:

- 1) Архитектура гражданская и Сельская, съ составленіемъ проектовъ зданій.
- 2) Наука о смѣтахъ и строительные уставы.
- 3) Курсъ о строительныхъ ремеслахъ.
- 4) Прикладная механика, заключающая въ себѣ курсъ о прочности матеріаловъ и устойчивости строеній.
- 5) Свѣдѣнія изъ Технологіи въ примѣненіи къ Архитектурѣ.
- 6) Свѣдѣнія изъ Гражданскаго Инженерства, необходимыя для Архитекторовъ.
- 7) Перспектива въ примѣненіи къ изящнымъ искусствамъ.
- 8) Художественная Анатомія, (Остеологія и міологія).
- 9) Рисованіе человѣческихъ фигуръ.

a to stosownie do talentu i pracy ucznia.

Art. 201. W szkole sztuk pięknych wykładane będą następujące nauki:

- 1) Architektura Cywilna i Wiejska z projektowaniem budowli.
- 2) Anszlagowanie i ustawy budownicze.
- 3) Kurs o rzemiosłach budowlanych.
- 4) Mechanika stosowana, obejmująca kurs o wytrzymałości materiałów i o stateczności budowli.
- 5) Wiadomości z Technologji zastosowane do Budownictwa.
- 6) Wiadomości z Inżynierji Cywilnej potrzebne dla Budowniczych.
- 7) Perspektywa zastosowana do sztuk pięknych.
- 8) Anatomja artystyczna ciała ludzkiego (Osteologja i Miologja).
- 9) Rysunek figur ludzkich ze sztychów

съ картинъ, съ гипсовыхъ моделей и съ натуры.

10) Архитектоническое рисованіе и эскизы зданій, снимаемые съ натуры.

11) Историческая живопись.

12) Пейзажная живопись.

13) Перспективная живопись.

14) Моделировка человѣческихъ фигуръ съ гипсовыхъ изображеній и съ натуры.

15. Моделировка орнаментовъ.

16) Рѣзба на мѣди, гравированіе, кеилографія и литографія.

17) Священное писаніе и всеобщая исторія въ примѣненіи къ живописи.

Ст. 202. Слѣдующіе предметы:

а, Геометрію и высшее исчисленіе,

б, Описательную геометрію,

в, Теоретическую механику,

г, Межеваніе и нивелировку,

д, Эстетику въ примѣненіи ея къ изящнымъ искусствамъ,

е, Древности и міѳологію,

ученики Художественной Школы слушать будутъ въ Отдѣленіяхъ Главной Школы.

z gipsów i z modelów żywych.

10) Rysunek architektoniczny i szkicowanie budowli z natury.

11) Malarstwo historyczne.

12) Malarstwo krajobrazów (Pejzaży).

13) Malarstwo perspektywiczne.

14) Modelowanie figur ludzkich z gipsów, z modelu żywego.

15) Modelowanie ornamentów.

16) Miedziorytnictwo, sztycharstwo, drzeworytnictwo i litografia.

17) Pismo święte i Historia Powszechna wykładana obrazowo.

Art. 202. Na następujące przedmioty:

a) Geometrię Analityczną i rachunek wyższy.

b) Geometrię opisującą.

c) Mechanikę teoretyczną.

d) Miernictwo i Niwelację.

e) Estetykę w jej zastosowaniu do sztuk pięknych.

f) Starożytności i Mitologję.

Uczniowie szkoły sztuk pięknych uczęszczać będą do wydziałów szkoły głównej.

Ст. 203. Для преподаванія предметовъ въ Художественной Школѣ, назначаются; 9 Профессоровъ, изъ нихъ 6 входящихъ въ составъ Совѣта и 4 Учителя.

Ст. 204. Правительственная Комиссія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по своему усмотрѣнію, опредѣляетъ Профессоровъ и Учителей, или же объявляетъ конкурсъ для замѣщенія вакантной коопедры.

Ст. 205. Въ Художественной Школѣ, курсы раздѣлены будутъ на полугодія.

Первое полугодіе продолжается отъ 1 Октября до (15 Марта), второе полугодіе отъ 15 Марта до (30 Іюля). Время отъ 1 до (15) Августа, назначается на производство экзаменовъ и на выставку ученическихъ работъ; вторая половина Августа и Сентябрь, составляютъ вакаціонное время.

Ст. 206. Въ Отдѣленіи Художественной Школы, въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, будутъ принимаемы ученики, по выдержаніи пріемнаго экзамена, на основаніи программы, которая съ сею цѣлію будетъ составлена. По истеченіи сего времени, въ каждое изъ От-

Art. 203. Do wykładu nauk w szkole sztuk pięknych przeznaczają się 9-ciu Professorów, z tych 6-ciu Radnych, i 4-ch Nauczycieli.

Art. 204. Kommissya Rządowa według uznania swego lub назнача sama Professorów i Nauczycieli, lub ogłasza konkurs dla obsadzenia wakującej posady.

Art. 205. W szkole sztuk pięknych kursa rozłożone będą na półrocza. Półroczе pierwsze rozpoczyna się od 1-go Października i trwa do 15 Marca; drugie półroczе trwać ma od 15 Marca do 30 Lipca. Dni od 1-go do 15-go Sierpnia przeznaczają się na egzamina i wystawę prac uczniów. Połowa Sierpnia i Wrzesień przeznaczają się na czas wakacyjny.

Art. 206. Na wydziały szkoły sztuk pięknych przez pierwsze lat cztery przyjmowani będą uczniowie po egzaminie wstępnym według programatu na ten cel ułożyć się mającego. Po upływie tego czasu przedstawiający tylko świadectwo

дѣленій могутъ быть принимаемы только такіе ученики, которые представляютъ свидѣтельство зрѣлости (maturitatis).

Ст. 207. По выслушаніи предписаннаго курса наукъ и по выдержаніи соответственнаго экзамена, ученики Художественной Школы получаютъ свидѣтельства объ окончаніи курсовъ Архитектуры, Живописи или Ваянія.

Ст. 208. Ученики Архитектурнаго Отдѣленія, получившіе означенное въ предъидущей статьѣ свидѣтельство, послѣ годовой практики, въ качествѣ кондукторовъ при зданіяхъ казенныхъ или частныхъ, могутъ подвергаться испытанію практическо-теоретическому, и по оказаніи требуемыхъ познаній, получаютъ патенты на Архитекторовъ 3-го класса, или Архитекторскихъ кондукторовъ.

Ст. 209. Ученики Отдѣленія Живописи и Ваянія съ рѣзбою, черезъ два года послѣ окончанія училищныхъ курсовъ, представившіе работы, доказывающія ихъ способности и успѣхи въ искусствѣ, могутъ получать патенты на степени свободныхъ художниковъ.

доjrзалоści, na który bądź wydział przyjmowani być mogą.

Art. 207. Po wysłuchaniu przepisanych nauk i złożeniu odpowiedniego egzaminu, uczniowie szkoły sztuk pięknych otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów Budownictwa, Malarstwa lub Rzeźby.

Art. 208. Opatrzeni takim świadectwem uczniowie oddziału budownictwa, po rocznej praktyce w obowiązkach Konduktora przy budowlach rządowych lub prywatnych, stawać mogą do egzaminów praktyczno-teoretycznych i za udowodnieniem wymagalnych wiadomości, otrzymują dopiero patenta na budowniczych klasy 3, czyli Konduktorów budownictwa.

Art. 209. Uczniowie oddziału malarstwa, Rzeźby i Rytownictwa, jeżeli we dwa lata po odbyciu kursów szkolnych przedstawia prace świadczące o ich talencie i postępie w sztuce, mogą otrzymywać patenta na stopnie artystów wyzwolonych.

Ст. 210. Въ Художественной Школѣ, учреждаются казенныя стипендіи, для высылки за границу, съ цѣлю дальнѣйшаго усовершенствованія такихъ свободныхъ художниковъ или Архитекторовъ 3-го класса, которые, по мнѣнію Профессоровъ, въ Школѣ преподающихъ, оказываютъ отличныя способности.

Ст. 211. Картины и статуи, выдаваемые стипендіатами за границую, а равно заказываемыя имъ копіи съ знаменитыхъ произведеній, могутъ быть приобретаемы для музея за отдѣльное вознагражденіе, опредѣляемое Совѣтомъ Художественной Школы.

Ст. 212. Время пребыванія казенныхъ стипендіатовъ за границею, будетъ зависѣть отъ работъ, присылаемыхъ ими на выставку, которую Школа обязана устраивать ежегодно.

Ст. 213. Во время пребыванія Художественной Школѣ, ученики не носятъ мундира и освобождаются отъ рекрутской повинности.

Ст. 214. На окончательномъ экзаменѣ для полученія патентовъ, кромѣ Про-

Art. 210. W szkole sztuk pięknych ustanawiają się stypendya Rządowe dla wysyłania za granicę celem dalszego kształcenia takich Artystów wyzwolonych lub Budowniczych, którzy według opinii zgromadzenia Professorów w szkole nauczających, posiadają szczególne zdolności.

Art. 211. Obrazy i posągi przez stypendystów za granicą wykonane, a także kopie znakomitych dzieł do zrobienia im polecone, nabywane być mogą do Muzeum za osobnem wynagrodzeniem, przez Radę szkoły sztuk pięknych oznaczyć się mającem.

Art. 212. Czas pobytu za granicą stypendystów Rządowych zależeć będzie od prac przez nich nadsyłanych na wystawę, którą szkoła corocznie obowiązana jest urządzać.

Art. 213. W czasie pobytu w szkole sztuk pięknych uczniowie nie noszą żadnego mundurów i przez ten czas wolni są od spisu i zaciągu wojskowego.

Art. 214. Przy ostatecznym egzaminie na patenta, oprócz Professorów szkoły

фессоровъ Художественной Школы, могутъ присутствовать лица, командируемыя Строительнымъ Совѣтомъ, а также лица, приглашаемыя Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 215. Объемъ преподаванія предметовъ въ Художественной Школѣ, число уроковъ въ недѣлю, порядокъ производства экзаменовъ въ Отдѣленіяхъ и количество платы за учение, опредѣлитъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 216. Художественная Школа состоитъ подъ управленіемъ Директора, который, ежели избирается Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія изъ среды Профессоровъ, обязанъ излагать по крайней мѣрѣ четыре урока своего предмета въ недѣлю. Директоръ выѣстъ съ 6-ю Профессорами, по два изъ каждаго Отдѣленія, выбираемыми всѣми лицами въ Школѣ преподающими и утверждаемыми Правительственною Коммисією

сзтукъ pięknych, asystować mogą osoby wyznaczone przez Radę Budowniczą, lub inne przez Komisję Rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego zaproszone.

Art. 215. Zakres przedmiotów wykładanych w szkole sztuk pięknych, liczba godzin w tygodniu, forma egzaminów w oddziałach i wysokość opłaty za naukę, oznaczone będą w osobnem postanowieniu Rady Administracyjnej na wniosek Komisji Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 216. Szkoła sztuk pięknych pozostaje pod zwierzchnictwem Dyrektora, który jeżeli jest przez Komisję Rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego z grona Professorów wybrany, winien poświęcać nauce przynajmniej cztery godzin tygodniowo. Dyrektor łącznie z 6 Professorami, po 2-ch z każdego Wydziału, wybieranymi przez wszystkie osoby nauczające w Wydziale, a zatwierdzonymi przez Komisję Rządową, stanowić będzie Radę szkoły, która zajmować się ma:

Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, составляетъ Совѣтъ Школы, который занимается: приѣмомъ учениковъ, ихъ переводомъ, присужденіемъ наказаній, оффиціою присылаемыхъ работъ, признаніемъ казенныхъ стипендій и представленіемъ въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія своихъ предположеній, имѣющихъ въ виду усовершенствованіе въ Школѣ, въ отношеніи ученомъ и художественномъ.

Ст. 217. Въ Совѣтъ Школы могутъ быть Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ в Народнаго Просвѣщенія приглашаемы также лица, не принадлежащія къ заведенію, но извѣстныя въ краѣ артистическими произведеніями или любовью къ изящнымъ искусствамъ. Такіе Члены Совѣта, при рѣшеніи вопросовъ, касающихся оффиціи работъ учениковъ Художественной Школы, имѣютъ голосъ на равнѣ съ Профессорами заведенія.

Ст. 218. Кромѣ Профессоровъ и Учителей въ составъ Художественной Школы будутъ входить: Секретарь Школы,

Приниманіемъ учениковъ, ихъ промованіемъ, засѣданіемъ каръ, оценіаніемъ prac nadesłanych, kwalifikowaniem do stypendyów Rządowych i czynieniem wniosków do Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, mających na celu ulepszenia, tyczące się Szkoły pod względem naukowym i artystycznym.

Art. 217. Do Rady Szkoły mogą być przez Kommissyę Rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego powoływane także osoby zakładowi obce, lecz znane w kraju z prac artystycznych lub zamiłowania w Sztukach Pięknych. Tacy Członkowie Rady, w kwestyach dotyczących ocenienia prac uczniów Szkoły Sztuk Pięknych, mieć będą głos na równi z Professorami Zakładu.

Art. 218. Oprócz Professorów i Nauczycieli, do składu Szkoły Sztuk Pięknych należy Sekretarz Szkoły, czuwający za-

Tom LX do Nru 181 27

наблюдающій вмѣстѣ съ тѣмъ за ея имуществомъ, Канцелярскій Чиновникъ и нижняя прислуга, какъ то: натурщики, служители. Обязанности сихъ лицъ опредѣлить Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 219. Классы должностей и оклады входящихъ въ составъ Художественной Школы лицъ, опредѣляются прилагаемыхъ при семъ штатомъ.

РАЗДѢЛЪ V.

ГЛАВНАЯ ШКОЛА, И ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ СЕМІНАРІЯ.

ГЛАВА I.

Отдѣленія Главной Школы и ихъ размѣщеніе.

Ст. 220. Въ Варшавѣ учреждается Главная Школа, состоящая изъ четырехъ Отдѣленій:

razem nad jej własnościami, Kancelista, oraz służba niższa, jako to modele, posługacze. Obowiązki tych osób wskaże osobne postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 219. Klasse w hierarchii urzędowej i płace osób należących do składu Szkoły Sztuk Pięknych, oznacza etat przy niniejszem załączony.

DZIAŁ V.

SZKOŁA GŁÓWNA, SEMINARIUM PEDAGOGICZNE.

ROZDZIAŁ I.

Wydziały Szkoły Głównej i ich rozmieszczenie.

Art. 220. W Warszawie ustanawia się Szkoła Główna, złożona z czterech Wydziałów:

- a, Медицинскаго.
- б, Физико-Математическаго.
- в, Юридическаго.
- г, Историко-Филологическаго.

Ст. 221. Отдѣленія: Медицинское и Физико-Математическое, помѣщаются въ зданіи нынѣшней Медико-Хирургической Академіи, а Отдѣленія: Юридическое и Историко-Филологическое въ одномъ изъ флигелей Казимировскаго двorca.

Ст. 222. Во всѣхъ Отдѣленіяхъ курсъ наукъ продолжается 4 года, а въ Отдѣленіи Медицинскомъ 5 лѣтъ.

Ст. 223. Каждое Отдѣленіе раздѣляется на годовые курсы. Порядокъ и распредѣленіе предметовъ, преподаваемыхъ въ каждомъ курсѣ, а равно означеніе тѣхъ предметовъ, которыхъ преподаваніе будетъ годовое или полугодовое, составляетъ Отдѣленіе, а общій Совѣтъ Главной Школы, представляетъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 224. Каждое Отдѣленіе состоитъ подъ управленіемъ Декана и Совѣта

- a, Lekarskiego.
- b, Matematyczno-Fizycznego.
- c, Prawa i Administraeyi.
- d, Filologiczno-Historycznego.

Art. 221. Wydziały Lekarski i Matematyczno-Fizyczny pomieszczone będą w gmachu dzisiejszej Akademii Medyko-Chirurgicznej, a Wydziały Prawny i Filologiczno-Historyczny, w jednym z pawilonów gmachu Kazimierowskiego.

Art. 222. We wszystkich Wydziałach wykład nauk jest 4-letni, a w Wydziale Lekarskim trwa lat pięć.

Art. 223. Każdy Wydział dzieli się na kursa roczne. Porządek i ustąpiowanie przedmiotów, mających się wykladać w każdym kursie, jak równie oznaczenie tych, których wykład ma być półroczny lub roczny, układa Wydział, a Rada Ogólna Szkoły Głównej przedstawia do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 224. Każdy Wydział jest pod zarządem Dziekana i Rady Wydziału, a cała

Отдѣленія, а вся Главная Школа, подъ непосредственнымъ управленіемъ Ректора и Общаго Совѣта, и въ завѣдываніи Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

ГЛАВА II.

Отдѣленіе Медицинское.

Ст. 225. Нынѣшняя Медико-Хирургическая Академія, преобразовывается въ Отдѣленіе Медицинское.

Ст. 226. Отдѣленіе Медицинское управляется на основаніи общихъ правилъ о Главной Школѣ и ея Отдѣленіяхъ, Ректоромъ Главной Школы.

Ст. 227. Въ Отдѣленіи Медицинскомъ, излагаются слѣдующія науки:

a, Описательная и топографическая Анатомія, съ анатомическими упражненіями.

b, Фармація и Фармакологія.

c, Физиологія съ гистологією.

g, Общая патологія и общая терапия.

Szkola Główna jest pod bezpośrednim zarządem Rektora i Rady Ogólnej, a pod zawiadywaniem Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

ROZDZIAŁ II.

Wydział Lekarski.

Art. 225. Dzisiejsza Akademia Medyko-Chirurgiczna zamienia się na Wydział Lekarski.

Art. 226. Wydział Lekarski rządzony według ogólnych przepisów o Szkole Głównej i jej Wydziałach, przechodzi pod zarząd Rektora Szkoły Głównej.

Art. 227. W Wydziale Lekarskim wykładane będą nauki następujące:

a, Anatomja opisowa topograficzna i praktyczne ćwiczenia.

b, Farmacya i Farmakognozja.

c, Fizyologja z Histologją.

d, Patologja ogólna i Terapja ogólna.

д, Патологическая Анатомія и Гигіена съ Діететикой.

е, Materia medica, рецептура и токсикологія.

ж, Акушерство, наука о болѣзняхъ женщинъ и дѣтей, и акушерская клиника.

з, Теоретическая Хирургія.

и, Операціонная Хирургія, хирургическая Анатомія съ деесургіей и хирургическая клиника.

і, Офтальмологія съ офталміатріей и офтальмическою клинкоюю.

к, Частная патологія и терапія.

л, Судебная медицина, болѣзни психическія и врачебная полиція съ судебно врачебными упражненіями и вскрытіями.

м, Терапевтическая клиника съ семіотикой.

н, Ветеринарная полиція и эпизоотическія болѣзни.

о, Исторія медицины, врачебныя учрежденія, энциклопедія и методологія.

п, Спеціальныя курсы физики и химіи, въ примѣненіи къ врачебнымъ наукамъ.

е, Anatomia patologiczna i Hygiena z Dyetetyką.

ф, Materya Lekarska, nauka pisanja recept i Toksykologia.

г, Akuszerya, nauka o chorobach kobiet i dzieci, tudzież klinika chirurgiczna.

h, Chirurgja teoretyczna.

і, Chirurgja operacyjna, Anatomja chirurgiczna z Desmurgją i Klinika chirurgiczna.

к, Oftalmologja i Klinika oftalmiczna.

l, Patologja i Terapja szczególna.

м, Medycyna sądowa, choroby umysłowe i policya lekarska z ćwiczeniami sądowo-lekarskiemi i sekcjami.

п, Klinika terapeutyczna z Semjotyką.

о, Policya weterynaryjna i choroby epizootyczne.

р, Historia medycyny, urządzenia lekarskie, Encyklopedia i Metodologia.

q, Specyalne kursa fizyki i Chemii w zastosowaniu do nauk medycznych.

Ст. 228. Помянутые предметы излагаются Профессорами Ordinarnymi, Ekstraordinarnymi, Adyunktami и Доцентами.

Отдѣленіе Медицинское будетъ имѣть Профессоровъ Ordinarnыхъ, Ekstraordinarnыхъ и Adyunktовъ. Кромѣ того, при Профессорахъ Анатоміи будетъ Профессоръ и его Помощникъ, при Профессорѣ Фармаціи, Препараторъ, а каждый изъ Профессоровъ клиники, какъ хирургической, такъ и терапевтической, будетъ имѣть Ассистента.

Ст. 229. Совѣтъ Отдѣленія представляетъ Общему Совѣту распределение предметовъ преподаванія между Профессорами, и означаетъ, который изъ предметовъ поручается двумъ Профессорамъ и который только одному. Тотъ же Совѣтъ, на основаніи определенныхъ въ ст. 286 въ 287 правилъ, означаетъ, какіе предметы, или какія ихъ части излагаются Доцентами.

Ст. 230. Физика, Химія, Минералогія, Ботаника, Зоологія и Сравнительная Анатомія, которыя входили въ число предметовъ, излагавшихся въ нынѣшней

Art. 228. Do wykładu powyższych przedmiotów będą Professorowie Zwyczajni, Nadzwyczajni, Adjunkci i Docenci.

Wydział Lekarski mieć będzie Professorów Zwyczajnych, Nadzwyczajnych i Adjunktów. Nadto przy Professorach Anatomii będzie Prosektor i jego Pomocnik, przy Professorze Farmacyi, Preparator, a każdy z Professorów i Kliniki Chirurgicznej i Kliniki Terapeutycznej, będzie miał Assystenta.

Art. 229. Rada Wydziału przedstawia do Rady ogólnej rozdział przedmiotów wykładu pomiędzy Professorów i oznaczenie, który z nich ma być powierzony dwom, a który tylko jednemu.

Taž Rada według prawideł poniżej w art. 286 i 287 przepisanych, oznaczy które z przedmiotów, lub jakie ich części przez Docentów wykładane być mają.

Art. 230. Fizyka, Chemja, Mineralogja, Botanika, Zoologja i Anatomja porównawcza, które wchodziły w skład przedmiotów dzisiejszej Akademii Medyko-Chirurg-

Медико - Хирургической Академіи, за исключеніемъ специальныхъ курсовъ Физики и Химіи, въ примѣненіи къ наукамъ врачебнымъ, переходятъ къ Физико - Математическому Отдѣленію. Подъ завѣдываніе сего же Отдѣленія, переходятъ также: Физическій Кабинетъ, Химическая Лабораторія и прочія учебныя пособія, къ изложенію вышеисчисленныхъ предметовъ относящіяся.

ГЛАВА III.

Отдѣленіе Физико - Математическое.

Ст. 231. Въ Физико - Математическомъ Отдѣленіи излагаются слѣдующіе предметы:

а, Чистая математика, заключающая высшую Алгебру, Аналитическую Геометрію, Начертательную Геометрію, Дифференціальное и Интегральное исчисленіе, Варіаціонное исчисленіе, конечныя дифференціалы, теорію чиселъ и теорію вѣроятностей.

б, Практическая Геометрія и Геодезія.

гической, за выключеніемъ спеціальныхъ курсовъ Физики и Химіи, zastosowanych do nauk medycznych, oddzielają się do Wydziałów Fizyczno-Matematycznego. Pod zawiadywanie tegoż Wydziału przechodzi także Gabinet Fizyczny, Laboratorium Chemiczne i zbiory do wykładu powyższych nauk odnoszące się.

ROZDZIAŁ III.

Wydział Matematyczno-Fizyczny.

Art. 231. Przedmioty, które w Wydziale Matematyczno-Fizycznym wykładane będą są:

a, Czysta Matematyka, obejmująca Algebrę wyższą, Geometrię Analityczną, Geometrię opisującą, Rachunek różniczkowy i integralny, Rachunek warjacyi i skończonych różnic, teorię liczb i rachunek prawdopodobieństwa.

b, Geometria praktyczna i Geodezya.

в, Механика аналитическая и практическая.

г, Астрономія и Небесная Механика.

д, Физика опытная, математическая и Физика Земнаго Шара.

е, Химія неорганическая, органическая и химическій анализъ.

ж, Минералогія и Геологія.

з, Ботаника съ Анатоміей, Физиологіей, и Географіей растений.

и, Зоологія и Палеонтологія.

і, Анатомія и Физиологія человѣческаго тѣла и сравнительная.

к, Технологія.

Ст. 232. Для преподаванія сихъ предметовъ Отдѣленіе будетъ имѣть: Профессоровъ **Ординарныхъ**, **Экстраординарныхъ**, **Адъюнктовъ** и **Доцентовъ**. Кромѣ того, при Профессорѣ Химіи будетъ **Препараторъ**, а при Профессорѣ **Сравнительной Анатоміи** **Прозекторъ**.

Относительно распредѣленія предметовъ между Профессорами и означеніе,

с, Mechanika analityczna i praktyczna.

д, Astronomja i Mechanika Niebieska.

е, Fyzyka experimentalna, matematyczna i Fyzyka kuli ziemskiej.

ф, Chemja nieograniczna, organiczna i Analiza chemiczna.

г, Mineralogja i Geologja.

ж, Botanika z anatomją, fizyologją i jeoграфją roślin.

и, Zoologja i Paleontologja.

к, Anatomja i Fyzjologja ciała ludzkiego i porównawcza.

л, Technologja.

Art. 232. Do wykładu powyżej oznaczonych przedmiotów Wydział mieć będzie: Professorów zwyczajnych, Nadzwyczajnych Adjunktów, i Docentów. Nadto przy Professorze Chemii będzie **Preparator**, a przy Professorze Anatomii **Porównawczej** **Prozектор**. Co do rozdziału przedmiotów pomiędzy Professorów i oznaczenia wykładów

которые изъ нихъ излагаются Доцентами, опредѣляется правилами въ статьѣ 229 указанными.

ГЛАВА IV.

Отдѣленіе Юридическое.

Ст. 233. Въ Юридическомъ Отдѣленіи излагаются слѣдующіе предметы:

- а, Энциклопедія Законовѣдѣнія.
- б, Римское право, Институты Пандекты и исторія Римскаго права.
- в, Исторія права Польскаго, Русскаго и другихъ народовъ Славянскихъ.
- г, Гражданскіе законы, Кодексъ, судопроизводство, нотаріатъ и ипотека съ практическими упражненіями.
- д, Уголовные законы, кодексъ и судопроизводство.
- е, Каноническое право.
- ж, Коммерческое право.
- з, Публичное и административное право, общее и частное.
- и, Государственное право Имперіи.
- і, Политическая экономія.
- к, Наука о Финансахъ.

Docentom zachowany być ma przepis artykułem 229 określony.

ROZDZIAŁ IV.

Wydział Prawa i Administracyi.

Art. 233. Przedmioty, mające się wyklądać w Wydziale Prawnym są następujące:

- a, Encyklopedia prawa.
 - b, Prawo Rzymskie, Instytucye, Pandekta i Historya prawa Rzymskiego.
 - c, Historya prawa Polskiego, Rossyjskiego i innych narodów Słowiańskich.
 - d, Prawo Cywilne, Kodex, Procedura, Notarjat i Hypoteka z ćwiczeniami praktycznymi.
 - e, Prawo Kryminalne, Kodex i Procedura.
 - f, Prawo Kanoniczne.
 - g, Prawo Handlowe.
 - h, Prawo Publiczne i Administracyjne, ogólne i krajowe.
 - i, Prawo Publiczne Cesarstwa.
 - k, Ekonomia Polityczna.
 - l, Nauka o finansach.
- Tom LX do Nru 181

л, Статистика.
 м, Международное право.
 н, Естественное право и философія
 Законовѣдѣнія съ сравнительною исто-
 рією Законодательства.

Ст. 234. Для преподаванія сихъ пред-
 метовъ, Отдѣленіе будетъ имѣть: Про-
 фессоровъ Ординарныхъ, Экстраординар-
 ныхъ, Адъюнктовъ и Доцентовъ. Рас-
 пространеніе предметовъ между подле-
 жащими Профессорами и означеніе, ко-
 торые изъ нихъ излагаются Доцентами,
 опредѣляется правилами въ ст. 229
 указанными.

ГЛАВА V.

Отдѣленіе Историко-Филологичес- кое.

Ст. 235. Въ Историко - Филологиче-
 скомъ Отдѣленіи, преподаются слѣду-
 ющіе предметы:

а, Философія, заключающая Логикѣ
 и Метафизику, Антропологию и Психо-
 логию, Нравственную Философію и ис-
 торію Философій.

м, Statystyka.
 н, Prawo Międzynarodowe.
 о, Prawo natury i filozofia Prawa z Hi-
 storyą porównawczą Prawodawstw.

Art. 234. Do wykładu wszystkich tych
 przedmiotów Wydział mieć będzie: Pro-
 fessorów zwyczajnych, nadzwyczajnych,
 Adjunktów i Docentów. Co do rozdziału
 tychże przedmiotów na właściwych Pro-
 fessorów i wskazania, jakie z nich Do-
 cenci wykladać mają, zachowany będzie
 także przepis artykułem 229 objęty.

ROZDZIAŁ V.

Wydział Filologiczno-Historyczny.

Art. 235. W wydziale Filologiczno-Histo-
 rycznym wykładane będą przedmioty na-
 stępujące:

а, Filozofia, obejmująca Logikę i Meta-
 fizykę, Antropologiją i Psychologiją, Ety-
 ką i Historię Filozofii.

б, Эстетика и исторія изящныхъ искусствъ.

в, Исторія Польской Словесности.

г, Исторія Русской Словесности, сравнительно съ литературою прочихъ Славянскихъ нарѣчій.

д, Сравнительное изученіе Славянскихъ языковъ.

е, Исторія Всеобщей Словесности.

ж, Латинскій языкъ, Словесность и Римскія древности.

з, Греческій языкъ, литература, древности и Археологія.

и, Исторія Всеобщая и Русская.

і, Исторія Польская.

к, Библиологія и Библиографія.

л, Педагогія и Дидактика.

м, Новые языки: Французскій, Нѣмецкій, Англійскій и Италіянскій.

Ст. 236. Историко-Филологическое Отдѣленіе для преподаванія сихъ предметовъ будетъ имѣть: Профессоровъ, Ординарныхъ, Экстраординарныхъ, Адъюнктовъ, Доцентовъ и Лекторовъ. Распредѣленіе предметовъ между Профессорами и означеніе, которые изъ нихъ

б, Estetyka i Historya Sztuki.

с, Historya Literatury Polskiej.

д, Historya Literatury Rossyjskiej, ze względu na Literaturę Słowiańską w ogólności.

е, Wykład porównawczy języków Słowiańskich.

ф, Historya Literatury Powszechnej.

г, Język Łaciński, Literatura i Starożytności Rzymskie.

ж, Język, Literatura, Starożytności Greckie i Archeologija.

и, Historya Powszechna i Historya Rosyi.

к, Historya Polska.

л, Bibliologija i Bibliografija.

м, Pedagogika i Dydaktyka.

н, Języki nowożytne: Francuzki, Niemiecki, Angielski i Włoski.

Art. 236. Wydział Filologiczno-Historyczny do wykładu powyższych przedmiotów mieć będzie: Professorów zwyczajnych, nadzwyczajnych, Adjunktów, Docen-

излагаются Доцентами, определяется правилами изложенными въ ст. 229.

ГЛАВА VI.

Педагогическія Семинаріи.

Ст. 237. При Отдѣленіяхъ: Историко-Филологическомъ и Физико-Математическомъ, учреждаются Семинаріи, для образованія учителей уѣздныхъ училищъ и гимназій. Съ сею цѣлю устанавливается 12-ть стипендій для неимущихъ студентовъ, посвящающихъ себя историко-филологическимъ наукамъ, и 12-ть для такихъ, которые занимаются науками физико-математическими и естественными. Сіи стипендіаты получаютъ квартиру въ зданіяхъ нынѣшней Медико-Хирургической Академіи.

Ст. 238. Стипендіаты обѣихъ Семинарій будутъ подъ надзоромъ одного изъ Профессоровъ подлежащаго Отдѣленія, который будетъ жить вмѣстѣ съ ними и руководить ихъ домашними занятіями.

tów i Lektorów. Przepisy art. 229 objęte i tu zachowane będą.

ROZDZIAŁ VI.

Seminarya Pedagogiczne.

Art. 237. Przy wydziałach Filologiczno-Historycznym i Matematyczno-Fizycznym urządzone być mają Seminarja do kształcenia Nauczycieli Szkół Powiatowych i Gimnazyów. W tym celu ustanawia się 12 stypendyów dla niezamożnych studentów, oddających się naukom filologiczno-historycznym i 12-cie dla takich którzy się poświęcają umiejętnościom matematyczno-fizycznym i przyrodzonym. Seminarzyści ci mieć będą mieszkanie w gmachach dzisiejszej Akademii Medyko-Chirurgicznej.

Art. 238. Stypendyści obu Seminarjów będą pod dozorem jednego z Professorów właściwego Wydziału, który z nimi mieszkać i pracami ich domowemi kierować będzie.

Ст. 239. Педагогическія Семинаріи, назначаются для практическихъ занятій и упражненій въ предметахъ объятыхъ планомъ уѣздныхъ училищъ и гимназій. Кандидаты въ учительское званіе будутъ обучаться различнымъ методамъ преподаванія, заниматься педагогическими упражненіями и давать пробныя уроки. Упражненіями этими руководствовать будутъ, въ свободное отъ лекцій время, Профессоры подлежащихъ Отдѣленій, по назначенію Ректора, а именно: по Историко-Филологическому Отдѣленію: одинъ, для Польскаго и Русскаго языка и словесности; одинъ, для Латинскаго языка; одинъ для Греческаго языка; одинъ, для всеобщей Исторіи и Географіи; по Отдѣленію Физико-Математическому: одинъ, для математики; одинъ, для Физики, и одинъ для естественныхъ наукъ. Эти Профессоры получаютъ за сію обязанность, отдѣльныя къ ихъ окладу, штатомъ опредѣленные прибавки.

Ст. 240. Занятія въ Педагогическихъ Семинаріяхъ не освобождаютъ стипен-

Art. 239. Seminarya Pedagogiczne przeznaczone są dla praktycznychъ ćwiczeń i zajęć w przedmiotachъ, objętychъ planem Szkół Powiatowych i Gimnazyów. Kandydaci do stanu Nauczycielskiego uczyć się tu będą rozmaitychъ metod wykładu, odbywać pedagogiczne ćwiczenia i dawać próbne lekcye.

Ćwiczeniami temi zajmować się mają w godzinachъ wolnychъ od prelekcyi, Professorowie właściwychъ Wydziałówъ przez Ректора назначeni, a mianowicie: z Wydziału Filologiczno-historycznego, jeden do języka i Literatury Polskiej i Rossyjskiej, jeden do języka Łacińskiego, jeden do języka Greckiego, jeden do Historii Powszechnej i Jeografii. Z Wydziału Matematyczno-fizycznego: jeden do Matematyki, jeden do Fizyki i jeden do Historii Naturalnej. Professorowie ci pobierać zato mają osobne do płacy swej dodatki, etatemъ oznaczone.

Art. 240. Prace w Seminaryachъ Pedagogicznychъ nieuwalniają stypendystówъ od

діатовъ, отъ слуханія наукъ въ Отдѣленіяхъ, къ которымъ они принадлежать. Кромъ сего они обязаны еще выслушать курсъ Педагогій и Дидактики.

Ст. 241. Практическія упражненія въ ст. 239 упомянуты, кромъ стипендіатовъ, могутъ посѣщать и другіе студенты, съ дозволенія подлежащаго Декана.

Ст. 242. Стипендіаты во все время нахожденія своею въ Главной Школѣ освобождаются отъ рекрутской повинности.

Ст. 243. Подробное устройство Педагогическихъ Семинарій, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, будетъ опредѣлено Совѣтомъ Управленія.

ГЛАВА VII.

Составъ и Управленіе Главной Школы.

Ст. 244. Главная Школа состоитъ изъ учащихся и учащихся. Къ первымъ при-

слуханія wszystkich nauk w Wydziałach, do których oni należą a oprócz których obowiązani są jeszcze wysłuchać kursu Pedagogiki i Dydaktyki.

Art. 241. Na ćwiczenia praktyczne o których mowa w art. 239, oprócz stypendystów mogą uczęszczać i inni studenci, za pozwoleniem właściwego Dziekana.

Art. 242. Stypendyści przez cały czas pobytu swego w Szkole Głównej, wolni są od poboru do wojska.

Art. 243. Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, szczegóły urządzenia Seminarjów Pedagogicznych rozwinie.

ROZDZIAŁ VII.

Skład i Władze Szkoły Głównej.

Art. 244. Szkoła Główna składa się z nauczających i uczących się. Do pier-

надлежать Профессоры Ординарные и Экстраординарные, Адъюнкты, Лекторы и Доценты; ко вторымъ студенты и вольные слушатели.

Ст. 245. Одни только Ординарные Профессоры могутъ быть избираемы въ Ректоры и Деканы, и засѣдать въ Общемъ Совѣтѣ Главной Школы. Прочія права и обязанности суть общія для Профессоровъ Ординарныхъ, Экстраординарныхъ и Адъюнктовъ.

Ст. 246. Лекторы читаютъ лекціи, но не участвуютъ въ Совѣтѣ Отдѣленія, развѣ только по особенному приглашенію Декана. О Доцентахъ сказано будетъ ниже.

Ст. 247. Кромѣ вышеисчисленныхъ лицъ, въ составъ Главной Школы входятъ: Судья Главной Школы, Секретарь Правленія, Завѣдывающій Канцелярією, Профессоры, Преparatorъ и Ассистенты.

Ст. 248. Власти Главной Школы суть: Ректоръ, Деканы, Совѣты Отдѣленій, Общій Совѣтъ и Правленіе Главной Школы.

Ст. 249. Классы должностей и оклады входящихъ въ составъ Главной Школы

всѣхъ належѧ: Professorowie zwyczajni i nadzwyczajni, Adjunkci, Lektorowie i Docenci,—do drugich studenci i wolni sluchacze.

Art. 245. Sami tylko Professorowie zwyczajni mogą zajmować godność Rektorów i Dziekanów i zasiadać w Radzie Ogólnej Szkoły Głównej. Inne prawa i obowiązki wspólne są Professorom zwyczajnym i nadzwyczajnym i Adjunktom.

Art. 246. Lektorowie wykładają lekcye, ale do Rady Wydziału nie należą, chyba za osobnem wezwaniem Dziekana. O Docentach poniżej przepisaniem będzie.

Art. 247. Oprócz wyżej wymienionych osób do składu Szkoły Głównej należą: Sędzia Szkoły Głównej, Sekretarz Zarządu, Zawiadujący kancelaryą, Prosektorowie, Preparator i Asystenci.

Art. 248. Władze Szkoły Głównej są: Rektor, Dziekani, Rady Wydziałów, Rada Ogólna i Zarząd Szkoły Głównej.

Art. 249. Klasę w hierarchii urzędowej

лицъ, опредѣляются прилагаемымъ при семъ штатомъ.

ГЛАВА VIII.

О Ректорѣ.

Ст. 250. Ректоръ есть Начальникъ Главной Школы и представитель оной во всѣхъ внѣшнихъ ея отношеніяхъ. Власть его распространяется на всѣ Отдѣленія и ихъ Декановъ.

Ст. 251. Ректоръ на первые три года, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, назначается Совѣтомъ Управленія Царства. По истеченіи сего времени онъ будетъ каждыя три года избираемъ Общимъ Совѣтомъ изъ среды ординарныхъ Профессоровъ и по ходатайству Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, представляемъ Намѣстникомъ на Высочайшее утвержденіе.

Ст. 252. Классъ его должности и количество добавочнаго къ профессор-

i place osób do składu Szkoły Głównej należących, oznacza dołączony etat.

ROZDZIAŁ VIII.

O Rektorze.

Art. 250. Rektor jest Zwierzchnikiem Szkoły Głównej i reprezentantem jej we wszystkich zewnętrznych jej stosunkach. Władza jego rozciąga się do wszystkich Wydziałów i ich Dziekanów.

Art. 251. Rektora, na pierwsze lat trzy, назначаетъ Rada Administracyjna Królestwa, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Po upływie tego czasu ma być przez Radę Ogólną z grona Professorów zwyczajnych co lat trzy obierany i na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego przez Namiestnika do zatwierdzenia Najwyższego przedstawiany.

Art. 252. Klasę jego urzędu i dodatek

скому его жалованію оклада, опредѣляется штатомъ Главной Школы.

Ст. 253. Ректоръ не перестаетъ исполнять обязанности своей по должности Профессора, но читаетъ не болѣе трехъ лекцій въ недѣлю. Увеличеніе сего числа лекцій зависитъ отъ его усмотрѣнія.

Ст. 254. Ректоръ, какъ Начальникъ Главной Школы, наблюдаетъ за исполненіемъ касающихся Главной Школы постановленій, ведетъ переписку съ Вѣдомствами по дѣламъ Главной Школы, имѣетъ надъ студентами власть дисциплинарную, выдаетъ дипломы на ученые степени, признанныя Отдѣленіями, скрѣпляетъ своею подписью выдаваемые Деканами свидетельства; председательствуетъ въ Общемъ Совѣтѣ Главной Школы, въ ея правленіи; председательствуетъ въ Отдѣленіяхъ, во время избранія Декана; во время исправленія должности состоитъ непремѣннымъ Членомъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія; представляетъ въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, каждыя полгода, отчетъ о состояніи Главной Школы.

do płacy professorskiej oznacza etat Szkoły Głównej.

Art. 253. Rektor nie przestaje pełnić obowiązków professorskich, nie ma jednak mieć więcej jak trzy godziny lekcyi na tydzień. Powiększenie tej liczby godzin zależy od jego uznania.

Art. 254. Rektor jako Zwierzchnik Szkoły Głównej, czuwa nad wykonaniem przepisów w jej Ustawie zawartych, nad wykonaniem postanowień do Szkoły Głównej odnoszących się, korresponduje z Władzami w interesach Szkoły Głównej, ma władzę dyscyplinarną nad studentami, wydaje dyplomy na stopnie naukowe w Wydziałach przyznane, wizuje świadectwa przez Dziekanów wydawane, prezyduje w Radzie Ogólnej Szkoły Głównej w jej zarządzie; przewodniczy w Wydziałach podczas obioru Dziekana; przez czas urzędowania swego jest z prawa Członkiem Rady Wychowania, składa Kommissyi Rządowej co pół roku ogólne sprawozdanie o stanie Szkoły Głównej.

ГЛАВА IX.

О Деканахъ

Ст. 255. Каждое Отдѣленіе Главной Школы имѣетъ своего Декана. Деканъ есть представитель своего Отдѣленія и ближайшій его Начальникъ.

Ст. 256. Деканы избираются на два года всѣми Профессорами и Адъюнктами подлежащихъ Отдѣленій, изъ среды Ординарныхъ Профессоровъ.

Ст. 257. Деканы не перестаютъ исполнять Профессорской должности, наблюдаютъ за преподаваніемъ наукъ въ своихъ Отдѣленіяхъ, приводятъ въ исполненіе постановленія Общаго Совѣта Главной Школы; представляютъ въ сей Совѣтъ предложенія, или свои собственные, или же Совѣтами Отдѣленій сдѣланныя; председательствуютъ на засѣданіяхъ Совѣтовъ Отдѣленій и экзаминаціонныхъ Комитетахъ; выдаютъ свидѣтельства о выдержаніи экзаменовъ; присутствуютъ на Профессорскихъ экзаменахъ и свидѣтельствуютъ выдаваемые студентамъ матрикеры; принима-

ROZDZIAŁ IX.

O Dziekanach.

Art. 255. Każdy Wydział Szkoły Głównej ma swego Dziekana. Dziekan jest reprezentantem swojego Wydziału i najbliższym jego przełożonym.

Art. 256. Dziekanów wszyscy Profesorowie i Adjunkci właściwych Wydziałów wybierają z grona Professorów zwyczajnych na lat dwa.

Art. 257. Dziekani nie przestając pełnić swych obowiązków professorskich, czuwają nad wykładem nauk w swych Wydziałach, wykonywają postanowienia Rady Ogólnej Szkoły Głównej; wnoszą na też Radę przełożenia, bądź własne, bądź na Radach Wydziałowych uchwalone, prezydują na posiedzeniach tychże Rad i w Komitetach Egzaminacyjnych; wydają świadectwa z odbytych egzaminów, bywają obecni na egzaminach professorskich i wizują wydane studentom matrykuły;

ють студентовъ при вступленіи въ Школу и ведутъ подробные имъ списки.

ГЛАВА X.

Совѣты Отдѣлений.

Ст. 258. Совѣты Отдѣлений состоятъ подъ председательствомъ Декана изъ всѣхъ Профессоровъ Ординарныхъ, Экстраординарныхъ и Адъюнктовъ. Въ случаѣ надобности на засѣданія Совѣтовъ Отдѣлений могутъ быть приглашаемы Доценты, съ голосомъ совѣщательнымъ.

Ст. 259. Обыкновенныя засѣданія Совѣтовъ Отдѣлений происходятъ каждый мѣсяцъ. Въ случаѣ надобности, Отдѣленія могутъ быть созываемы на засѣданія чрезвычайныя.

Ст. 260. Обязанность Секретаря Совѣта Отдѣленія исполняетъ одинъ изъ младшихъ Членовъ Совѣта, по назначенію Декана.

Ст. 261. Все дѣла, обсуживаемыя Совѣтомъ, рѣшаются большинствомъ го-

приймаюъ до запису студентовъ и утримуюъ szczegółowe ich listy.

ROZDZIAŁ X.

Rady Wydziałowe.

Art. 258. Rady Wydziałowe składają się ze wszystkich Professorów zwyczajnych, nadzwyczajnych i Adjunktów pod przewodnictwem Dziekana. W razie potrzeby na posiedzenia Wydziałów mogą być powoływani Docenci z głosem doradczym.

Art. 259. Zwyczajne posiedzenia Rad Wydziałowych odbywają się co miesiąc. W razie potrzeby Wydziały mogą być zwoływane na posiedzenia nadzwyczajne.

Art. 260. Obowiązek Sekretarza Rady Wydziału, sprawować ma jeden z młodszych Członków Rady przez Dziekana назначоны.

Art. 261. We wszystkich przedmiotach pod dyskusję Rady poddanych, stanowi-

лосовъ; въ случаѣ ихъ равенства, рѣшаетъ мнѣніе Декана.

Ст. 262. Совѣтъ Отдѣленія занимается составленіемъ полугодоваго распредѣленія наукъ и означеніемъ числа лекцій; представленіемъ Общему Совѣту кандидатовъ для занятія вакантныхъ должностей, или предложеніемъ конкурсовъ; рѣшеніемъ касательно перевода студентовъ изъ одного курса въ другой, на основаніи представленныхъ ими матрикуловъ о выдержаніи экзаменовъ; производствомъ экзаменовъ среднихъ и выпускныхъ и признаніемъ студентамъ степеней Лекарей и Магистровъ; производствомъ экзаменовъ на степень Доктора; оцѣнкою представляемыхъ съ собою цѣлю диссертаций; учрежденіемъ публичныхъ диспутовъ для ихъ защищенія и присужденіемъ сей степени; представленіемъ Общему Совѣту Доцентовъ, желающихъ быть допущенными къ чтенію лекцій, согласно условіямъ ниже въ ст. 281 и слѣдующихъ означеннымъ; представленіемъ мнѣнія касательно дозволенія публичныхъ чтеній извѣстнымъ ученостію лицамъ, не

ма, większość głosów, a równość ich zdanie Dziekana rozstrzyga.

Art. 262. Do Rady Wydziałowej należy: ułożenie półrocznego rozkładu nauk i oznaczenie godzin prelekcji; przedstawianie Radzie Ogólnej kandydatów na wakujące posady lub proponowanie konkursów, rozstrzyganie o przejściu studentów z kursu na kurs, w skutek złożonych przez nich matrykul z odbytego egzaminu, odbywanie egzaminów śródkowych i ostatecznych, i przyznawanie studentom stopni Lekarzy i Magistrów; i odbywanie egzaminów na stopnie Doktorów, roztrząsanie podanych w tym celu dyssertacji, urządzanie publicznych dysput do ich obrony, i przyznawanie tychże stopni, przedstawianie Radzie Ogólnej Docentów do upoważnienia dawania prelekcji według warunków, poniżej art. 281 i następniemi oznaczonych; udzielanie opinii co do pozwolenia wykładu publicznego osobom znanyim z nauki i za obrębem hierarchii szkolnej będącym; wyznaczanie tematów dla studentów do rozpraw i przyznawanie za najlepsze z nich nagród przepisanych; przygotowanie do Rady Ogólnej przelo-

входящимъ въ составъ училищной иерархiи; назначеніемъ студентамъ темъ для диссертаций и признаніемъ лучшимъ изъ оныхъ опредѣленныхъ наградъ; приготовленіемъ представляемыхъ въ Общій Совѣтъ предложеній, касательно потребностей Отдѣленія и усовершенствованій какъ въ распредѣленіи наукъ, такъ и въ самомъ изложеніи оныхъ.

ГЛАВА XI.

Общій Совѣтъ Главной Школы.

Ст. 263. **Общій Совѣтъ** состоитъ изъ Ректора, 4-хъ Декановъ и 8-и Ординарныхъ Профессоровъ, избираемыхъ ежегодно, по два изъ каждого Отдѣленія. Въ **Общемъ Совѣтѣ** председательствуетъ Ректоръ, а въ случаѣ его отсутствія старшій члѣнами изъ Декановъ. На засѣданія **Общаго Совѣта** могутъ быть приглашаемы Ректоромъ и другіе Профессоры Ординарные, Экстраординарные и Адъюнкты, когда сужденія касаются предмета ими преподаваемого. Въ случаѣ обсуживанія **Общимъ**

женъ, тyczącыхъ się potrzeb Wydziału i ulepszeń, jakie bądź w rozłożeniu przedmiotów, bądź w samym wykładzie wprowadzić można.

ROZDZIAŁ XI.

Rada Ogólna Szkoły Głównej.

Art. 263. **Rada Ogólna** składa się z Rektora, czterech Dziekanów i ośmiu Profesorów zwyczajnych, wybieranych co rok po dwóch z każdego Wydziału. W Radzie Ogólnej prezyduje Rektor, a w jego nieobecności najstarszy wiekiem z Dziekanów. Na Radę Ogólną wzywani być mogą przez Rektora i inni także Profesorowie zwyczajni, nadzwyczajni i Adjunkci, gdy idzie o przedmiot który wykładają. W razie sądenia przez Radę

Совѣтомъ проступковъ студентовъ, долженъ присутствовать на ономъ Судья Главной Школы.

Ст. 264. На засѣданіяхъ Общаго Совѣта можетъ присутствовать командированное Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія лице, ежели сія Коммисія найдетъ это нужнымъ.

Ст. 265. Обыкновенныя засѣданія Общаго Совѣта происходятъ разъ въ мѣсяць. Въ случаѣ надобности Ректоръ назначаетъ чрезвычайныя засѣданія. Обязанность Секретаря Общаго Совѣта исправляетъ одинъ изъ Экстраординарныхъ Профессоровъ, по назначенію Ректора.

Ст. 266. Двѣ трети всѣхъ Членовъ Совѣта составляютъ комплектъ засѣданія. Во время каникулъ, могутъ происходить только чрезвычайныя засѣданія, по дѣламъ не терпящимъ отлагательства, и въ такомъ случаѣ для комплекта достаточна половина всѣхъ Членовъ Совѣта.

Ст. 267. Представленія Отдѣленій докладываютъ Деканы, представленія Пра-

Огólną przewinień studentów Sędzia Szkoły Głównej powinien być obecnym.

Art. 264. Na posiedzeniach Rady Ogólnej znajdować się może Delegowany od Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jeżeli taż Kommissya uzna tego potrzebę.

Art. 265. Zwyczajne posiedzenia Rady Ogólnej odbywają się raz na miesiąc. W razie potrzeby Rektor zwołuje posiedzenia nadzwyczajne. Obowiązek Sekretarza Rady Ogólnej sprawuje jeden z Professorów nadzwyczajnych przez Rektoraznaczony.

Art. 266. Dwie trzecie wszystkich Członków Rady, stanowią jej komplet. W czasie wakacyi odbywać się mogą tylko posiedzenia nadzwyczajne w przedmiotach niecierpiących zwłoki i wtedy do kompletu dostateczną jest połowa wszystkich Członków Rady.

Art. 267. Przedłożenia od Wydziałów wnoszą Dziekani, przedłożenia od Zarządu

вления Главной Школы вносить самъ Ректоръ. Каждый Членъ имѣетъ также право дѣлать отъ своего лица представленія по предметамъ, входящимъ въ кругъ власти Совѣта.

Ст. 268. Общій Совѣтъ рѣшаетъ большинствомъ голосовъ; въ случаѣ равенства ихъ рѣшаетъ Ректоръ.

Ст. 269. Журналь Совѣта ведетъ его Секретарь. Несогласные съ рѣшеніемъ большинства могутъ записать свои мнѣнія въ журналъ.

Ст. 270. Общій Совѣтъ, пригласивъ всѣхъ Ординарныхъ Профессоровъ, избираетъ Ректора; избранныхъ имъ, по представленію Отдѣленій, Профессоровъ Ординарныхъ, Экстраординарныхъ и Адъюнктовъ, представляетъ на утвержденіе Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія; рѣшаетъ окончательно относящіяся къ предметамъ ученымъ вопросы; разсматриваетъ и утверждаетъ составленное въ подлежащихъ Отдѣленіяхъ полное распредѣленіе наукъ; входитъ съ представленіями имѣющими въ виду благо и усовершенствованіе Главной Школы;

Szkoły Głównej wnosi sam Rektor. Każdy Członek ma także prawo wnosić przełożenia od siebie w przedmiotach do atrybucyi Rady należących.

Art. 268. Rada Ogólna decyduje większością głosów, a równość ich rozstrzyga Rektor.

Art. 269. Protokół Rady utrzymuje jej Sekretarz. Niezgadzający się z decyzją większości, mogą rozpisywać swe do protokołu dołączyć.

Art. 270. Rada Ogólna za przybraniem wszystkich Professorów zwyczajnych obiera Rektora; wybranych przez siebie, na przedstawienie Wydziałów: Professorów zwyczajnych, nadzwyczajnych i Adjunktów, przedstawia Kommissyi Rządowej do zatwierdzenia; rozstrzyga ostatecznie w rzeczach naukowych, rewiduje i zatwierdza całkowity rozkład nauk zrobiony we właściwych Wydziałach; czyni przedstawienia zmierzające do dobra i do postępu Szkoły Głównej; rozpoznaje przełożenia od Zarządu wniesione i sprawdza w końcu roku jego rachunki; rozstrzyga kwestye sporne i wątpliwe co do egzaminów,

разбираетъ сдѣланныя Правленіемъ представленія и повѣряетъ въ концѣ года его счеты; рѣшаетъ спорные и сомнительные вопросы касательно экзаменовъ, дипломовъ, приѣма студентовъ и ихъ перевода изъ одного курса въ другой; обсуживаетъ поступки студентовъ въ означенныхъ въ статьѣ 345 границахъ; представляетъ состоящіе въ заведываніи Главной Школы лица къ увольненію отъ должности, въ случаѣ упущеній съ ихъ стороны по службѣ, и разсматриваетъ и утверждаетъ отчетъ о дѣйствіяхъ Главной Школы, который Ректоръ каждые полгода представляетъ Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

ГЛАВА XII.

Правленіе Главной Школы.

Ст. 271. Правленіе Главной Школы состоитъ изъ Ректора, какъ Предсѣдательствующаго, и изъ 4-хъ Декановъ. Въ случаѣ надобности Ректоръ пригла-

дипломовъ, przyjmowania studentów, przejścia ich z kursu na kurs; sędzi przewinienia studentów w zakresie oznaczonym w art. 347, przedstawia do usunięcia od obowiązków osoby w zawiadywaniu Szkoły Głównej będące, w razie ich zaniedbania się w obowiązkach; rozpoznaje i zatwierdza sprawozdania o czynnościach i stanie Szkoły Głównej, które Rektor co pół roku Kommissyi Rządowej składa.

ROZDZIAŁ XII.

Zarząd Szkoły Głównej.

Art. 271. Zarząd Szkoły Głównej składa się z Rektora, jako Prezydującego i z czterech Dziekanów. W razie potrzeby

шають на засідання Правління Судью
Головної Школи.

Ст. 272. Засідання Правління прои-
сходять разъ въ недѣлю, въ назначенный
на сіе день. Журналъ засіданій веде
Секретарь Правління.

Ст. 273. Къ предметамъ вѣдомства
Правління принадлежить: общая адми-
нистрація Головной Школы, принятіе
суммъ на расходы, штатомъ означенные,
платежъ жалованія, заключеніе дого-
воровъ, производство всякого рода пла-
тежей и составленіе счетовъ на осно-
ваніи существующихъ правилъ. Правле-
ніе наблюдаетъ за порядкомъ въ зда-
ніяхъ Головной Школы, а также въ при-
надлежащихъ къ ней кабинетахъ и со-
браніяхъ ученыхъ пособій, веде пере-
писку съ разными вѣдомствами, каса-
тельно потребностей и дѣлъ Школы,
имѣетъ надъ студентами власть дисци-
плинарную въ опредѣленныхъ въ ст.
345-й границахъ и ежемѣсячно пред-
ставляетъ въ Правительственную Ком-
исію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго

Rektor powołuje na posiedzenia Zarządu
Sędziego Szkoły Głównej.

Art. 272. Posiedzenia Zarządu odbywają
się raz na tydzień, w dniu stale na to
oznaczonym. Protokoły posiedzeń pro-
wadzi Sekretarz Zarządu.

Art. 273. Do Zarządu należy admini-
stracya Szkoły Głównej w ogólności; przyj-
mowanie zaliczeń na wydatki etatem prze-
znaczone, wypłata płac, zawieranie umów,
czynienie wszelkich wypłat i prowadzenie
rachunków, według przepisów obowiąz-
ujących. Zarząd ma nadzór nad utrzy-
maniem w porządku gmachów Szkoły Głó-
wnej, oraz Gabinetów i Zbiorów, które
do niej należą; prowadzi z różnemi Wła-
dzami korespondencyę, tycząc się po-
trzeb i interesów Szkoły, ma władzę dy-
scyplinarną nad studentami, w zakresie
określonym art. 345; co miesiąc przed-

Просвѣщенія извлеченіе изъ Журналовъ своихъ засѣданій.

Ст. 274. Порядокъ избранія Ректора и Декановъ, ихъ обязанности и кругъ дѣйствій, а равно обязанности и кругъ дѣйствій Совѣтовъ Отдѣленій, Общаго Совѣта и Правленія, въ дальнѣйшемъ развитіи вышеизложенныхъ началъ, опредѣлитъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія

ГЛАВА XIII.

О Профессорахъ, Адъюнктахъ, Лекторахъ и прочихъ лицахъ, къ преподаванію наукъ принадлежащихъ.

Ст. 275. Для преподаванія наукъ во всѣхъ 4-хъ Отдѣленіяхъ Главной Школы, будетъ 35 Профессоровъ Ординарныхъ, 15 Экстраординарныхъ, 11 Адъюнктовъ и 4 Лекторовъ. Число допускаемыхъ къ преподаванію Доцентовъ не опредѣляется.

stawia Kommissyi Rządowej wypis z protokółów swoich posiedzeń.

Art. 274. Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego w rozwinieniu powyższych zasad, określi: formę wyboru Rektora i Dziekanów, ich obowiązki i attribucye, tudzież obowiązki i attribucye Rad Wydziałowych, Rady Ogólnej i Zarządu.

ROZDZIAŁ XIII.

O Professorach, Adjunktach, Lektorach i innych osobach, należących do wykładu nauk.

Art. 275. Do wykładu nauk we wszystkich czterech Wydziałach Szkoły Głównej, będzie 35-ciu Professorów zwyczajnych, 15-stu nadzwyczajnych, 11-stu Adjunktów i 4-ch Lektorów. Liczba Docentów dopuszczonych do wykładu nie oznacza się.

Ст. 276. Кромѣ Профессоровъ и Адъюнктовъ Медицинскаго Отдѣленія, первыхъ Профессоровъ, Адъюнктовъ и Лекторовъ, въ остальныхъ трехъ Отдѣленіяхъ, избираетъ и назначаетъ Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, обращая вниманіе на ученыя степени, ученыя заслуги и пріобрѣтенную уже преподаваніемъ въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ опытность.

Ст. 277. Лица не имѣющія сей квалифікаціи, могутъ быть временно приглашаемы для преподаванія нѣкоторыхъ предметовъ, и, по истеченіи извѣстнаго времени, по представленію образовавшагося уже Общаго Совѣта, могутъ быть утверждаемы какъ Экстраординарные Профессоры и Адъюнкты.

Ст. 278. Каждый изъ утверждаемыхъ такимъ образомъ Экстраординарныхъ Профессоровъ и Адъюнктовъ, ежели послѣ двухъ лѣтъ преподаванія выдержитъ публичную защиту написанной имъ диссертациі, можетъ получить степень Доктора и пріобрѣсть права быть

Art. 276. Oprócz Professorów i Adjunktów Wydziału Lekarskiego, pierwszych Professorów, Adjunktów i Lektorów, w pozostałych trzech Wydziałach, wybiera i mianuje Kommissya Rządowa Wyznań i Oświecenia Publicznego, mając wzgląd na stopnie, zasługi naukowe i doświadczenie już nabyte przez nauczanie w wyższych zakładach naukowych.

Art. 277. Nieposiadający tych kwalifikacyj, mogą być powołani tymczasowo do wykładu niektórych przedmiotów, a po pewnym przeciągu czasu, na przedstawienie zawiązanej już Rady Ogólnej, zatwierdzeni jako Professorowie nadzwyczajni lub Adjunkci.

Art. 278. Każdy z Professorów nadzwyczajnych i Adjunktów, tym sposobem zatwierdzony, jeśli po dwóch latach wykładu publicznie obroni napisaną przez siebie rozprawę, może mieć przyznany

избраннымъ въ **Ординарные Профес-
соры.**

Ст. 279. Черезъ четыре года послѣ
открытія Школы должны быть соблю-
даемы слѣдующія правила:

a, Никто не можетъ быть избранъ и
назначенъ Профессоромъ Ординарнымъ,
Экстраординарнымъ и Адъюнктомъ, кто
не имѣетъ признанной ему подлежа-
щимъ Отдѣленіемъ Главной Школы
степени Доктора, или кто не имѣетъ
степени Магистра одного изъ Универ-
ситетовъ Имперіи.

б, Экстраординарныхъ Профессоровъ
и Адъюнктовъ, на основаніи мнѣнія по-
длежащаго Отдѣленія, избираетъ Общій
Совѣтъ и представляетъ на утверж-
деніе Правительственной Комисіи Ду-
ховныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣ-
щенія.

в, Повышеніе Экстраординарныхъ Про-
фессоровъ въ Ординарные и Адъюн-
ктовъ въ Экстраординарные Профессоры,
по представленію подлежащаго Отдѣ-
ленія, производится въ Общемъ Совѣтѣ.
Избранные представляются Правитель-
ственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и

стопień Doktora i nabyć prawa do wy-
boru na Professora zwyczajnego.

Art. 279. Po czterech latach od otwar-
cia Szkoły Głównej, następujące prawidła
mają być zachowane:

a, Nikt nie będzie mógł być wybranym
i mianowanym Profesorem zwyczajnym,
nadzwyczajnym i Adjunktem, kto nie bę-
dzie miał stopnia Doktora, przyznanego
mu przez właściwy Wydział Szkoły Głó-
wnej, lub stopnia Magistra Uniwersyte-
tów Cesarstwa.

b, Professorów nadzwyczajnych i Adjun-
któw wybierać ma Rada Ogólna, na wnio-
sek właściwego Wydziału i przedstawiać
do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej
Wyznań i Oświecenia Publicznego.

c, Wybór Professorów nadzwyczajnych
na zwyczajnych i Adjunktów na nadzw-
yczajnych, na wniosek właściwego Wy-
działu, odbywa się w Radzie Ogólnej.

Народнаго Просвѣщенія на утверждение.

з, Общій Совѣтъ, по истребованіи мнѣнія отъ подлежащаго Отдѣленія, можетъ избирать прямо въ Ординарные Профессоры лицъ, извѣстныхъ ученостію и сочиненіями, или такихъ, которые уже приобрѣли извѣстность какъ Профессоры въ другихъ Университетахъ, и избранныхъ представляетъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія на утверждение.

д, Еслибы Общій Совѣтъ, изъ числа лицъ, входящихъ въ составъ Главной Школы, или изъ постороннихъ лицъ, желающихъ занять каѳедру, не могъ избрать соотвѣтственнаго для занятія вакантнаго мѣста кандидата, то онъ представляетъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія о необходимости объявить конкурсъ.

е, Для конкурса на занятіе Профессорской каѳедры, кромѣ ученой степени, требуются отъ кандидата сочиненія и диссертациі, свидѣтельствующія о его

Wybrani przedstawiają się Komisseyi Rządowej do zatwierdzenia.

d, Rada Ogólna, po zasięgnięciu zdania właściwego Wydziału, wybierać może wprost na Professorów zwyczajnych ludzi zaszczytnie znanych z nauki i piśm swoich, lub takich, którzy już w innych Uniwersytetach w zawodzie Professorskim poznać się dali i przedstawiać Komisseyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego do zatwierdzenia.

e, Gdyby Rada Ogólna z pomiędzy osób do składu Szkoły Głównej wchodzących, lub innych ubiegających się, nie mogła wybrać odpowiedniego kandydata na wakującą katedrę, wtedy przedstawia Komisseyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego o potrzebie ogłoszenia konkursu.

f, Do konkursu na Professorów, oprócz stopnia naukowego, potrzebne jest przedstawienie przez kandydatów dzieł i rozpraw, któreby o zdolnościach i nauce ich

способностях и учености, и чтение трех пробных лекцій предъ конкурсною Коммисією, составленною изъ Ректора, изъ Декана подлежащаго Отдѣленія и трехъ командируемыхъ лицъ, а именно: двухъ изъ Общаго Совѣта и одного изъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Избранные такимъ образомъ представляются Общимъ Совѣтомъ на утверждение Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

ж, Прозекторы должны имѣть степень Доктора Медицины, а Препараторы степень Провизора.

Они избираются Отдѣленіями, по представленію подлежащихъ Профессоровъ, и Общимъ Совѣтомъ представляются на утверждение Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 280. Порядокъ сихъ выборовъ опредѣлить согласно съ ст. 274 Совѣтъ Управленія.

свидѣцѣли, и odbycie trzech próbnych prelekyi przed Kommissyą konkursową, złożoną z Rektora, z Dziekana właściwego Wydziału i trzech delegowanych, a mianowicie: dwóch z Rady Ogólnej i jednego z Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego. Tym sposobem wybrani przedstawiani są przez Radę Ogólną do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej.

g, Prosektorowie powinni mieć stopień Doktora Medycyny, a Preparatorowie stopień Prowizora. Wybierają ich Wydziały na przedstawienie właściwych Profesorów, a Rada Ogólna przedstawia do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 280. Sposób powyższych wyborów określi postanowienie Rady Administracyjnej, o którym w art. 274 mowa.

ГЛАВА XIV.

О Доцентахъ.

Ст. 281. Всякій кто имѣеть степень Магистра Университета Имперіи, или Доктора иностранныхъ Университетовъ, по защищеніи въ Отдѣленіи диссертациі, относящейся къ какому либо изъ предметовъ сего Отдѣленія, можетъ получить отъ Общаго Совѣта право читать лекціи того предмета, которымъ онъ занимается.

Ст. 282. Кто не имѣеть ученой степени, но издалъ ученыя сочиненія, ежели подлежащее Отдѣленіе признаетъ эти сочиненія достаточными доказательствами способности и знанія предмета, по защищеніи въ Отдѣленіи такой же диссертациі, какъ въ предыдущей статьѣ упомянуто, получаетъ право читать лекціи.

Ст. 283. Всякій кто представитъ подлежащему Отдѣленію диссертацию про venia legendi, защититъ ее и удовлетворительно прочитаетъ пробную лекцію, приобрѣтаетъ такое же право.

ROZDZIAŁ XIV.

O Docentach.

Art. 281. Każdy kto ma stopień Magistra Uniwersytetów Cesarstwa, Doktora Uniwersytetów zagranicznych, po obronieniu w Wydziale rozprawy, odnoszącej się do któregośkolwiek z przedmiotów tego Wydziału, może mieć sobie przyznane przez Radę Ogólną prawo do odbywania prelekcji w przedmiocie któremu się poświęca.

Art. 282. Kto nie ma stopnia naukowego, lecz ogłaszał drukiem jakie dzieła naukowe, jeśli właściwy Wydział uzna, że dzieła te świadczą o jego zdolnościach i znajomości rzeczy, może po obronieniu w Wydziale takiejże rozprawy, jak w poprzedzającym artykule powiedziano, uzyskać prawo nauczania.

Art. 283. Każdy, kto przedstawi Wydziałowi właściwemu rozprawę pro venia legendi, obroni ją i odbędzie z powodzeniem próbną lekcję, także prawo pozyskuje.

Ст. 284. Всякій, кто вышеизложеннымъ образомъ приобрѣлъ отъ Общаго Совѣта право читать лекціи, можетъ открыть и начать свой курсъ не иначе, какъ съ разрѣшенія Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 285. Такое дозволеніе выдается только на одинъ годъ, по прошествіи котораго оно, по представленію Общаго Совѣта, на основаніи отзыва Отдѣленія, можетъ быть продолжено на слѣдующій годъ, или же совершенно прекращено.

Ст. 286. Доцентъ можетъ въ полномъ объемѣ излагать предметъ, преподаваемый уже однимъ изъ Профессоровъ, или только часть онаго. Въ семъ послѣднемъ случаѣ онъ предварительно долженъ согласиться съ Профессоромъ сей предметъ излагающимъ.

Ст. 287. Предметъ не объятый програмою Отдѣленія, можетъ быть излагать Доцентомъ не иначе, какъ съ разрѣшенія Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Art. 284. Każdy, kto powyższym sposobem prawo do odbywania prelekcji od Rady Ogólnej uzyskał, może tylko za decyzją Kommissyi Rządowej, na przedstawienie tejże Rady, kurs swój otworzyć i rozpocząć.

Art. 285. Upoważnienie takie wydaje się tylko na rok jeden, a po skończeniu roku na przedstawienie Rady Ogólnej, na wnioskach Wydziału opartej, na rok następny przedłużonem, lub zupełnie cofniętem być może.

Art. 286. Docent może wyklądać lub w całej rozciągłości przedmiot, który już jeden z Professorów wykląda, lub tylko część jego. W tym ostatnim razie powinien się wprzód porozumieć z Profesorem przedmiot wykládającym.

Art. 287. Przedmiot nie objęty programem Wydziału, nie może być przez Docenta wykládany inaczej, jak za decyzją Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Rady Ogólnej.

Ст. 288. По порученію Декана, Доценты могутъ временно заступать Профессоровъ, во время ихъ болѣзни или отсутствія; по представленію же Общаго Совѣта, на основаніи отзыва Отдѣленія, и съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, они могутъ заступать Профессоровъ и на болѣе продолжительное время, въ случаѣ вакантной катедры.

Ст. 289. Доценты избираютъ для своихъ лекцій время, по соглашенію съ Деканомъ. Избранные ими часы не должны совпадать съ лекціями Профессоровъ.

Ст. 290. Доценты излагаютъ свои курсы безвозмездно, но послѣ годоваго преподаванія, Общій Совѣтъ, на основаніи отзыва Отдѣленія, можетъ представлять Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія о ихъ вознагражденіи, которое не должно быть выше 600 р. с. въ годъ.

Ст. 291. Такимъ способомъ вознаграждаемые Доценты, предъ прочими кандидатами, имѣютъ право на занятіе вакантныхъ кафедръ.

Art. 288. Z polecenia Dziekana, Docenci mogą zastępować czasowo Professorów w czasie ich choroby lub nieobecności; na przedstawienie zaś Rady Ogólnej, na wnioskach Wydziału oparte, i za decyzją Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, mogą zastępować Professorów i na czas dłuższy w razie wakowania katedry.

Art. 289. Docenci wybierają do swych prelekeyj godziny, za porozumieniem się z Dziekanem. Godziny te nie powinny się krzyżować z godzinami Professorów.

Art. 290. Docenci wykładają kursa swe bezpłatnie. Wszakże po jednorocznym wykładzie Rada Ogólna, na wniosek Wydziału, może przedstawić ich Kommissyi Rządowej do wynagrodzenia, które sumy rsr. 600 rocznie przechodzić nie powinno.

Art. 291. Docenci, tym sposobem wynagrodzeni, mają pierwsze prawo przed innymi kandydatami do wyboru na wakujące katedry.

Ст. 292. Доцентъ, который послѣ четырехъ лѣтъ преподаванія не вошелъ въ штатъ Главной Школы, лишается права публично читать лекціи, не теряя однако права соисканія предписаннымъ образомъ катедры, которая сдѣлалась бы вакантною.

ГЛАВА XV.

Объ ученыхъ степеняхъ.

Ст. 293. Отдѣленія Главной Школы присуждаютъ слѣдующія ученые степени:

а, Отдѣленіе Медицинское, степени Лекаря, Доктора Медицины, Доктора Медицины и Хирургіи, всѣ фармацевтическія, учебно-служебныя и спеціально практическія степени,

б, Отдѣленіе Юридическое, степень Магистра Права, Магистра Администраціи, Магистра Права и Администраціи и степень Доктора Права, или же Доктора Права и Администраціи.

Art. 292. Docent, który po czterech latach wykładu, na etat Szkoły Głównej nie przeszedł, traci prawo docentury, nie tracąc przeto prawa do ubiegania się w przepisanej drodze o katedrę, jakaby zaważowała.

ROZDZIAŁ XV.

O stopniach naukowych.

Art. 293. Wydziały Szkoły Głównej przyznają stopnie uczone następujące:

a, Wydział, Lekarski, stopień Lekarza, Doktora Medycyny i Doktora Medycyny i Chirurgii, wszystkie stopnie farmaceutyczne, naukowo-służbowe i specjalno-praktyczne.

b, Wydział Prawny, stopień Magistra Prawa, Magistra Administracyi i Magistra Prawa i Administracyi i stopień Doktora Prawa lub Doktora Prawa i Administracyi.

с, Физико-Математическое Отдѣленіе; степень Магистра Физико-Математическихъ наукъ, или Магистра Естественныхъ наукъ и степень Доктора Философiи.

з, Историко-Филологическое Отдѣленіе: степень Магистра Историко-Филологическихъ наукъ или Магистро-Филологическихъ наукъ и степень Доктора Философiи.

Ст. 294. Степени Лекаря и степени Магистровъ, удостоиваются студенты Главной Школы, по выдержаніи окончательнаго экзамена.

Ст. 295. Къ окончательному экзамену допускаются студенты Медицинскаго Отдѣленія, послѣ 5 лѣтъ, а прочихъ Отдѣленій, послѣ 4-хъ лѣтъ, Фармацевты же, послѣ 2-хъ лѣтъ.

Ст. 296. Ни одинъ студентъ не допускается къ окончательному экзамену, ежели не представить:

а, свидѣтельства о выдержаніи средняго экзамена, о которомъ сказано ниже въ ст. 322;

б, матрикула профессорскихъ экзаменовъ изъ всѣхъ предметовъ, которые,

с, Wydział Matematyczno-Fizyczny, stopień Magistra Nauk Matematyczno-Fizycznych lub Magistra Nauk Przyrodzonych i stopień Doktora Filozofii.

д, Wydział Filologiczno-Historyczny, stopień Magistra Nauk Filologiczno-Historycznych, lub Magistra Nauk Filologicznych i stopień Doktora Filozofii.

Art. 294. Stopnie Lekarza i stopnie Magistrów otrzymują studenci Szkoły Głównej po złożeniu ostatecznego egzaminu.

Art. 295. Do ostatecznego egzaminu przystępują studenci Wydziału Lekarskiego po latach pięciu, a innych Wydziałów po latach czterech, a Farmaceuci po latach dwóch.

Art. 296. Żaden student do egzaminu ostatecznego dopuszczonym być nie może jeśli nie złoży:

а, Świadcstwa z odbytego egzaminu środkowego, o którym w art. 322 mowa.

б, Matrikul egzaminów professorskich ze wszystkich przedmiotów, które do ukoń-

для окончанія полнаго курса наукъ въ Главной Школѣ, слѣдовало еще выдержать послѣ средняго экзамена.

Ст. 297. На окончательномъ экзаменѣ требуются изустные отвѣты и диссертация. Изустно студенты не экзаменуются изъ тѣхъ предметовъ, изъ коихъ выдержали средній экзаменъ; задача диссертациі должна относиться къ одному изъ тѣхъ предметовъ, изъ которыхъ студентъ желаетъ получить степень Магистра. Кромѣ того студенты Медицинскаго Отдѣленія должны доказать въ клиникахъ практическую опытность.

Ст. 298. Изустный окончательный экзаменъ производится въ Экзаменаціонныхъ Комитетахъ, состоящихъ изъ Декана, экзаменующаго Профессора и трехъ другихъ Профессоровъ Отдѣленія. Диссертациі читаются всеми Профессорами того же Отдѣленія. Объ изустныхъ отвѣтахъ рѣшаютъ Члены Комитета, а объ удовлетворительности, или неудовлетворительности диссертациі, все Профессоры большинствомъ голосовъ.

чения całkowitego kursu nauk w Szkole Głównej, po egzaminie śródkowym pozostawały.

Art. 297. Do egzaminu ostatecznego potrzebne są odpowiedzi ustne i rozprawa. Ustnie nie egzaminują się studenci z tych przedmiotów, z których egzamin śródkowy złożyli; temat rozprawy powinien należeć do jednego z tych przedmiotów, z których student magistrować się pragnie. Oprócz tego studenci Wydziału Lekarskiego powinni złożyć dowód biegłości praktycznej w klinikach.

Art. 298. Egzamin ostateczny ustny odbywa się w Komitetach egzaminacyjnych, złożonych z Dziekana, Profesora egzaminującego i trzech innych Professorów Wydziału. Rozprawy czytają wszyscy Professorowie tegoż Wydziału. O odpowiedziach ustnych decydują Członkowie Komitetu, a o dostateczności lub niedostateczności rozprawy, wszyscy Professorowie większością głosów.

Ст. 299. На основаніи произведеннаго такимъ образомъ экзамена, Отдѣленіе признаетъ экзаменуящемуся просимую степень, или отказываетъ въ оной. Въ первомъ случаѣ, дипломъ выдается Деканомъ и утверждается Ректоромъ, въ последнемъ испытующійся получаетъ только свидѣтельство, за подписью Декана, а по истеченіи года и по выслушаніи новаго курса предметовъ, изъ коихъ отвѣчалъ неудовлетворительно, онъ можетъ быть допущенъ къ вторичному экзамену.

Ст. 300. Стенени Доктора могутъ нескать только тѣ, которые имѣютъ степень Лекарей, или Магистровъ, не прежде однако, какъ по истеченіи двухъ лѣтъ, со дня полученія сихъ послѣднихъ степеней.

Ст. 301. Для полученія степени Доктора требуется экзаменъ изъ принадлежащихъ къ Отдѣленію наукъ, напечатаніе диссертациі и публичное защищеніе оной.

Ст. 302. Экзаменъ происходитъ въ трехъ или четырехъ засѣданіяхъ Совѣ-

Art. 299. Według złożonego tym porządkiem egzaminu, Wydział przyznaje egzaminowanemu stopień, o który się ubiega, lub nie przyznaje. W pierwszym razie dyplom wydaje Dziekan a wizuje Rektor, w drugim egzaminowany otrzymuje tylko świadectwo za podpisem Dziekana, a po roku skończonym i po wysłuchaniu przedmiotów, z których odpowiedzi jego były niedostateczne, do powtórnego egzaminu dopuszczonym być może.

Art. 300. O stopień Doktora ubiegać się mogą tylko mający stopnie Lekarzy lub Magistrów, nie prędzej wszakże, jak po dwóch latach od daty otrzymania tych stopni.

Art. 301. Dla otrzymania stopnia Doktora potrzebny jest egzamin z nauk, które do Wydziału należą, rozprawa drukiem ogłoszona i obrona jej publiczna.

Art. 302. Egzamin odbywa się w Radzie Wydziałowej, w trzech lub czterech po-

та Отдѣленія. Кандидатъ самъ означаетъ науки, изъ которыхъ онъ въ каждомъ засѣданіи желаетъ экзаменоваться. Объ удовлетворительности, или не-удовлетворительности его отвѣтовъ, рѣшаетъ большинство голосовъ.

Ст. 303. Диссертацию представляетъ кандидатъ Декану въ рукописи, передъ экзаменомъ, или послѣ онаго. Всѣ Профессоры читаютъ ее по порядку и большинствомъ голосовъ рѣшаютъ, можетъ ли она быть напечатана и допущена къ защищенію. По напечатаніи, кандидатъ долженъ защищать ее въ залѣ Главной Школы, въ присутствіи Ректора, командированнаго отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія лица, члена Отдѣленія и публики. Отдѣленіе назначаетъ изъ своей среды двухъ оппонентовъ, послѣ которыхъ прочіе Профессоры и постороннія лица могутъ дѣлать свои возраженія.

Ст. 304. По удовлетвореніи вышеисчисленнымъ требованіямъ, Деканъ при-суждаетъ кандидату степень Доктора,

сидzeniach. Ubiegający się sam oznacza umiejętności, z których na każdym posiedzeniu ma być egzaminowany. O dostateczności lub niedostateczności jego odpowiedzi, stanowi większość głosów.

Art. 303. Rozprawę składa ubiegający się na ręce Dziekana w rękopiśmie, przed lub po odbytem egzaminie. Wszyscy Professorowie czytają ją z kolei, i większością głosów decydują czy ma być dopuszczona i wydrukowana. Po wydrukowaniu, ubiegający się powinien ją obronić w Auli Szkoły Głównej, w obecności Rektora, Delegowanego z Kommissyi Rządowej, całego Wydziału i publiczności. Do czynienia zarzutów Wydział wyznacza ze swego grona dwóch oponentów, po których inni Professorowie i osoby prywatne zarzuty swe robić mogą.

Art. 304. Po zadość uczynieniu powyższym warunkom, Dziekan Wydziału przyznaje ubiegającemu się stopień Doktora,

а Ректоръ выдаетъ дипломы отъ имени Главной Школы.

Ст. 305. Плата за окончательный экзаменъ полагается въ 15 р. с., за Докторскій экзаменъ въ 30 р. с., а за дипломы по 5 р. с. отъ каждого. По окончании экзамена, экзаменаціонныя деньги по равнымъ частямъ раздѣляются между экзаменаторами, а плата за дипломы, записывается въ приходъ Главной Школы.

Ст. 306. Ни въ какомъ случаѣ экзаменаціонныя деньги не возвращаются.

ГЛАВА XVI.

О студентахъ и ихъ приѣмѣ.

Ст. 307. Въ Главную Школу принимаются всѣ, безъ различія сословія и исповѣданія, имѣющіе 17 лѣтъ отъ роду, окончившіе курсъ наукъ въ Гимназіяхъ Царства, или же достаточно приготовленные частнымъ образомъ; подданные же Имперіи, могутъ быть принимаемы въ Главную Школу не иначе,

а Ректоръ выдаетъ mu dyplom w imieniu Szkoły Głównej.

Art. 305. Oplata za egzamin ostateczny oznacza się rsr. 15, za egzamin doktorski rsr. 30, a za dyplomy po rsr. 5 za każdy. Po ukończonym egzaminie, opłaty egzaminowe rozdzielają się w równych częściach między Egzaminatorów, a opłata za dyplomy zapisuje się na dochód Szkoły Głównej.

Art. 306. W żadnym razie opłata egzaminowa nie zwraca się temu kto ją wnosi.

ROZDZIAŁ XVI.

O studentach i ich przyjęciu.

Art. 307. Na studentów do Szkoły Głównej, przyjmują się wszyscy bez różnicy stanu i wyznania, którzy ukończyli 17 lat wieku, i odbyli nauki w Gimnazyach Królestwa, lub też prywatnie dostatecznie się usposobili. Poddani zaś Cesarstwa przyjmowani być mogą do Szkoły Głównej

какъ съ разрѣшенія подлежащаго Начальства Имперіи.

Ст. 308. Въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, поступающіе въ Главную Школу будутъ держать приѣмный экзаменъ въ учрежденномъ съ сею цѣлью при Главной Школѣ Экзаменаціонномъ Комитетѣ. Въ Комитетъ сей, Ректоръ, по спомощію съ Деканами, назначаетъ по четыре, или по пяти Профессоровъ изъ Отдѣленій Физико-Математическаго и Историко-Филологическаго.

Ст. 309. Всякій поступающій въ Главную Школу, вноситъ въ Комитетъ 6 р. с., какъ плату за приѣмный экзаменъ, и объявляетъ Предсѣдательствующему, въ какое Отдѣленіе онъ желаетъ быть записанъ. Согласно съ симъ объявленіемъ, онъ будетъ экзаменованъ по программѣ, которую Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія предпишетъ для каждаго Отдѣленія.

Ст. 310. Признанный въ Комитетѣ достаточно приготовленнымъ для слушанія курсовъ въ Главной Школѣ, обязанъ:

не иначе, какъ за дозволеніемъ Влady właściwej Cesarstwa.

Art. 308. Przez pierwsze cztery lata, wchodzący do Szkoły Głównej, składać będą egzamin wstępny w Komitecie egzaminacyjnym, na ten cel przy Szkole Głównej ustanowionym. Do Komitetu tego, Rektor, po zniesieniu się z Dziekanami, wyznacza po czterech lub pięciu Profesorów, z każdego z Wydziałów Matematyczno-Fizycznego i Filologiczno-Historycznego.

Art. 309. Każdy wchodzący do Szkoły Głównej, składa w Komitecie rsr. 6 opłaty za egzamin wstępny i oświadcza przewodniczącemu, do jakiego Wydziału pragnie być zapisanym. Stosownie do tego oświadczenia, egzaminowanym być ma według programu, który Kommissya Rządowa Wyznań i Oświecenia Publicznego na każdy Wydział przepisze.

Art. 310. Uznany przez Komitet za zdolnego do słuchania kursów Szkoły Głównej, powinien:

a, представить своему Декану свидетельство Комитета о выдержании экзамена; означенные въ ст. 315 документы и квитанцію подлежащаго Начальства въ уплатѣ денегъ за I-е полугодіе;

б, подписать дисциплинарное обязательство и означить мѣсто жительства.

Послѣ сего Деканъ включаетъ его въ списокъ студентовъ Главной Школы и выдастъ приемный матрикулъ, по формѣ, какую опредѣлитъ Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 311. По окончаніи приемныхъ экзаменовъ, экзаменаціонныя деньги раздѣляются по равнымъ частямъ между членами Комитета.

Ст. 312. Тѣмъ, которые не выдержатъ приемнаго экзамена, возвращаются всѣ представленные ими документы, но деньги не возвращаются.

Ст. 313. По истеченіи четырехъ лѣтъ приемные экзамены прекращаются, и всѣ желающіе усовершенствовать себя въ

a, зложѣе u swojego Dziekana świadectwo Komitetu z odbytego egzaminu; dowody oznaczone art. 315 i kwit kassy dochodów Skarbowych ze złożonej opłaty za półrocze pierwsze;

б, podpisać deklarację dyscyplinarną i wskazać miejsce zamieszkania. Wtedy Dziekan wnosi go do Album Szkoły Głównej i wydaje Matrikulę wstępną, według formy, jaką Kommissya Rządowa przepisze.

Art. 311. Po zamknięciu egzaminów wstępnych, opłata egzaminowa rozdziela się w równych częściach między Członków Komitetu.

Art. 312. Tym, którzy na egzaminie wstępnym spadną, zwracają się wszystkie złożone dowody, ale opłata nie zwraca się.

Art. 313. Po upływie czterech lat, egzamina wstępne ustają i wszyscy pragnący doskonalić się w Szkole Głównej, przy-

Главной Школы, будутъ принимаемы въ каждое Отдѣленіе, по представленіи подлежащему Декану свидетельства зрѣлости (*maturitatis*), полученнаго по выдержаніи экзамена въ Совѣтъ Народнаго Просвѣщенія, на основаніи формъ и ограниченій, какія въ послѣдствіи будутъ опредѣлены распоряженіемъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 314. По истеченіи перваго полугодія, каждый студентъ обязанъ представить своему Декану квитанцію подлежащаго казначейства въ уплатѣ денегъ за 2-ое полугодіе. Иначе онъ не будетъ допущенъ къ слушанію курсовъ.

Ст. 315. Всякій вступающій въ Главную Школу, обязанъ представить метрическое свидетельство о рожденіи или крещеніи, свидетельство о прививкѣ оспы, а ежели онъ несовершеннолѣтній, подписку родителей или опекуновъ, что они желаютъ, чтобы онъ какъ студентъ посѣщалъ Главную Школу, и что они подчиняютъ его обязательнымъ для всѣхъ студентовъ

mowani być mają na każdy Wydział po przedstawieniu właściwemu Dziekanowi świadectwa dojrzałości, otrzymanego po złożeniu egzaminu w Radzie Wychowania według form i obostrzeń, jakie późniejszem rozporządzeniem Kommissyi Rządowej przepisane zostaną.

Art. 314. Po upływie pierwszego półrocza, każdy student obowiązany złożyć u swego Dziekana kwit kassy dochodów Skarbowych z wniesionej opłaty wpisowej za półrocze drugie. Inaczej do słuchania kursów dopuszczonym nie będzie.

Art. 315. Każdy wchodzący do Szkoły Głównej, powinien złożyć: metrykę chrztu lub urodzenia, świadectwo ospy szczepionej, i jeśli nie pełnoletni, oświadczenie rodziców lub opiekunów, iż życzą sobie, aby jako student do Szkoły Głównej uczęszczał i poddają go pod przepisy dyscyplinarne, które wszystkich studentów obowiązują. Poddani zaś Cesarstwa winni prócz tego złożyć świadectwo Władzy

дисциплинарнымъ правиламъ; подданные же Имперіи, обязаны сверхъ того представить свидѣтельство подлежащаго Начальства Имперіи въ томъ, что къ поступленію ихъ въ Главную Школу не встрѣчается препятствія.

Ст. 316. Плата за всѣ излагаемые въ теченіе полугодія курсы опредѣляется по 10 р. с. за каждое полугодіе. Оставляющимъ Школу по собственному желанію, или же удаляемымъ изъ оной вслѣдствіе распоряженія Начальства, внесенныя деньги не возвращаются.

Ст. 317. Отъ означенной платы ни кто не можетъ быть освобожденъ, кромѣ стипендіатовъ Педагогическихъ Семинарій.

Ст. 318. Для студентовъ Главной Школы не полагается никакихъ мундировъ.

ГЛАВА XVII.

Объ экзаменахъ студентовъ, о полугодіяхъ и о вакаціи.

Ст. 319. Кромѣ экзаменовъ приемныхъ

власиwej Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do Szkoły Głównej nie zachodzi przeszkoda.

Art. 316. Oplata wpisowa, za wszystkie kursa w półroczu wykładane, oznacza się za każde półrocze po rsr. 10. Uwalniającym się ze Szkoły z własnej woli, lub wydalonym w skutek rozporządzenia Władzy, opłata wpisowa nie zwraca się.

Art. 317. Od opłaty wpisowej nikt oprócz stypendystów Seminarjów Pedagogicznych, uwolnionym być nie może.

Art. 318. Studenci Szkoły Głównej nie mają sobie przepisanych żadnych mundurów.

ROZDZIAŁ XVII.

O egzaminachъ студентовъ, trwaniu półroczów i o wakacyachъ.

Art. 319. Oprócz egzaminówъ wstępnychъ

и окончательныхъ, будутъ еще экзамены Профессорскіе и экзаменъ средній.

Ст. 320. Профессорскіе экзамены производятся въ аудиторіяхъ, по окончаніи каждаго полугодія, изъ того что было изложено. Экзамены эти въ свободные отъ лекцій часы производятъ Профессоры одни, увѣдомляя однако Декана о времени начатія экзаменовъ и о часахъ, въ которые они Профессоромъ назначены. Деканъ или самъ присутствуетъ на сихъ экзаменахъ, или назначаетъ по своему усмотрѣнію одного изъ Профессоровъ, а по окончаніи оныхъ свидѣтельствуется представленныя студентами экзаменаціонныя матрикеры, которые выдаютъ имъ Профессоры.

Ст. 321. Студенты, не представившіе Декану удовлетворительныхъ матрикеровъ изъ всѣхъ предметовъ на оба полугодія предписанныхъ, или такіе, которые не являлись на сіи экзамены, не переводятся въ слѣдующій курсъ, и не могутъ быть записаны для слушанія предметовъ въ семъ курсѣ излагаемыхъ.

и оstateчныхъ, będą jeszcze egzamina Professorskie i egzamin środkowy.

Art. 320. Egzaminy Professorskie odbywają się w Audytorjach po ukończeniu każdego półroczia, z tego co wyłożonem zostało. Egzaminy te odbywają Profesorowie sami w godzinach nielekcyjnych, zawiadamiają wszakże Dziekana o czasie ich rozpoczęcia i o godzinach na które je Professor nazaczył. Dziekan albo sam bywa na tych egzaminach, albo według swego uznania deleguje do nich jednego z Professorów, a po ich ukończeniu wizuje przedstawione sobie przez studentów matrykuły egzaminowe, które im Profesorowie wydają.

Art. 321. Studenci nie przedstawiający Dziekanowi dostatecznych matrykuł ze wszystkich przedmiotów na oba półroczia przepisanych, lub tacy, którzy się tym egzaminom nie poddawali, nie przechodzą na kurs następny, i do wpisu na przedmioty w kursie tym wykładane, przyjęci być nie mogą.

Ст. 322. Средній экзамень держать студенты по окончаніи 4-хъ полугодій или 2 курса, и по выслушаніи всѣхъ предметовъ на оба курса назначенныхъ.

Для производства сихъ экзаменовъ, назначаются въ засѣданіяхъ Отдѣленій два комитета, состоящіе изъ 4-хъ членовъ и председательствующаго, съ опредѣленіемъ вмѣстѣ съ тѣмъ предметовъ, изъ которыхъ студенты въ каждомъ комитетѣ будутъ экзаменуемы. Деканъ председательствуетъ въ одномъ изъ комитетовъ, по своему усмотрѣнію; объ удовлетворительности или неудовлетворительности отвѣтовъ рѣшаетъ большинство голосовъ.

Ст. 323. Студенты, являющіеся къ среднему экзамену, должны внести въ комитетъ 6 р. с., какъ плату за экзамень и предъявить матрикулы Профессорскихъ экзаменовъ изъ всѣхъ предметовъ, какіе въ обоихъ курсахъ были излагаемы. Не исполняющіе сихъ условий къ экзамену не допускаются.

Ст. 324. Выдержавшіе удовлетвори- тельно весь средній экзамень, получа-

Art. 322. Egzamin śródkowy składają studenci po ukończeniu czterech semestrów czyli kursu drugiego i po wysłuchaniu wszystkich przedmiotów na oba kursa przeznaczonych. Do odbywania tych egzaminów naznaczają się na posiedzeniu Wydziałowem dwa Komitety, złożone z czterech Członków i Przewodniczącego, z oznaczeniem oraz przedmiotów z jakich w każdym Komitecie studenci egzaminowani być mają. Dziekan prezyduje w jednym z Komitetów, według swego uznania. O dostateczności lub niedostateczności odpowiedzi, decyduje większość głosów.

Art. 323. Studenci przystępujący do egzaminu śródkowego, powinni złożyć w Komitecie rsr. 6 opłaty za egzamin i matrykuły egzaminów Professorskich ze wszystkich przedmiotów, jakie w obu kursach wyłożone zostały. Niedopełniający tych warunków do egzaminu dopuszczeni być nie mogą.

Art. 324. Ci, którzy cały egzamin śródkowy z powodzeniem odbędą, otrzymują

ють отъ Декана экзаменаціонныя свидетельства, по формѣ, какую опредѣлитъ Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 325. Не выдержавшіе средняго экзамена, или вовсе на оный не явившіеся, не переводятся въ 3-й курсъ.

Ст. 326. По окончаніи среднихъ экзаменовъ, внесенныя деньги раздѣляются по равнымъ частямъ между членами обоихъ комитетовъ. Ни въ какомъ случаѣ деньги за средній экзаменъ не возвращаются.

Ст. 327. Преподаваніе наукъ въ Главной Школѣ начинается 1 Октября и 1-е полугодіе продолжается отъ сего числа до 15 Марта, за исключеніемъ 12 дней праздниковъ Рождества Христова. Второе полугодіе продолжается отъ 15 Марта до 30 Іюля, за исключеніемъ 12 дней праздниковъ Пасхи. Время отъ 1 до 15 Августа назначается на средніе и окончательные экзамены. Отъ 1 до 10 Октября, независимо отъ читаемыхъ на другихъ курсахъ лекцій, производится приемъ и приемный

од Dziekana świadectwo egzaminowe, według formy przez Komisję Rządową przepisać się mającej.

Art. 325. Nieutrzymujący się na egzaminie środkowym, lub niepoddający mu się wcale, nie przechodzą na kurs trzeci.

Art. 326. Po zamknięciu egzaminów środkowych, wpływ z opłat rozdziela się w równych częściach między Członków obu Komitetów. W żadnym razie opłata za egzamin środkowy wnoszącemu ją nie zwraca się.

Art. 327. Wykład nauk w Szkole Głównej rozpoczyna się 1-go Października i pierwsze półrocze trwa od tej daty aż do 15-go Marca, z wyłączeniem 12-stu dni świąt Bożego Narodzenia. Półrocze drugie rozpoczyna się 15-go Marca i trwa do 30-go Lipca z wyłączeniem 12-stu dni świąt Wielkiej Nocy. Czas od 1-go do 15-go Sierpnia przeznaczony na egzamina środkowe i ostateczne. Od 1-go do 10-go Października, niezależnie od lekcyi, odbywających się na innych kursach, odbywa się wpis i egzamin wstępny na kur-

экзаменъ въ I-мъ курсѣ. Въ одинъ изъ сихъ 10 дней празднуется торжественный актъ открытія Главной Школы.

ГЛАВА XVIII.

О наградахъ для студентовъ.

Ст. 328. Каждое Отдѣленіе признаетъ ежегодно одну золотую и одну серебряную медаль, за лучшія изъ студенческихъ диссертаций. Съ сею цѣлю каждое Отдѣленіе назначаетъ ежегодно задачу для диссертаций, по очереди предметовъ.

Ст. 329. Диссертации разсматриваетъ Совѣтъ Отдѣленія, и смотря по ихъ достоинству, присуждаетъ медаль золотую, или серебряную, или же удостоиваетъ похвальнаго отзыва.

Ст. 330. Соискателями медалей могутъ быть всѣ студенты безъ различія Отдѣленія и курса. Но тотъ, которому Совѣтъ присуждаетъ золотую или серебряную медаль, предъ полученіемъ оной, отвѣтами на дѣлаемыя ему въ засѣданіи подлежащаго Отдѣленія воз-

сѣ первымъ. W jednym z tych 10-ciu dni ma miejsce uroczysty Akt otwarcia Szkoły Głównej.

ROZDZIAŁ XVIII.

O nagrodach dla studentów.

Art. 328. Każdy Wydział przyznaje co rok jeden medal złoty i jeden srebrny za najlepsze rozprawy studentów. W tym celu każdy Wydział wyznacza corocznie temat do rozprawy z kolei przedmiotów.

Art. 329. Rozprawy roztrząsa Rada Wydziałowa i według wartości ich, przyznaje medal złoty, medal srebrny, lub pochwałę na piśmie.

Art. 330. O medale współubiegać się mogą wszyscy studenci bez różnicy Wydziału i kursu. Ten wszakże, któremu Rada przyzna medal złoty lub srebrny, przed jego otrzymaniem usprawiedliwić winien rozprawę swą na posiedzeniu właściwego Wydziału, składając dowód w od-

раженія, долженъ доказать, что самъ сочинилъ свою диссертацию.

Ст. 331. Присужденныя медали вручаются студентамъ на Торжественномъ Акте открытія Главной Школы, Главнымъ Директоромъ Предсѣдательствующимъ въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, или въ случаѣ его отсутствія, Ректоромъ.

ГЛАВА XIX.

О вольныхъ слушателяхъ.

Ст. 332. Всякій имѣетъ право посѣщать аудиторіи Главной Школы, для слушанія или всѣхъ курсовъ Отдѣленія, или же только нѣкоторыхъ; подданные же Имперіи могутъ посѣщать аудиторіи не иначе, какъ съ разрѣшенія подлежащаго Начальства Имперіи.

Ст. 333. Вольный слушатель можетъ, по своему усмотрѣнію, посѣщать курсы разныхъ Отдѣленій.

Ст. 344. Право входа въ аудиторіи Главной Школы, для слушанія лекцій,

повѣдѣніяхъ на робіоне sobie zarzuty, że ją sam pisał.

Art. 331. Przyznane medale wręcza studentom Dyrektor Główny Komisji Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, lub w jego nieobecności Rektor na Akcie uroczystym otwarcia.

ROZDZIAŁ XIX.

O wolnych słuchaczach.

Art. 332. Każdemu wolno jest uczęszczać do Audytoryów Szkoły Głównej dla słuchania czy to wszystkich kursów całego Wydziału, czy tylko kilku. Poddani zaś Cesarstwa mogą uczęszczać do Audytoryów nie inaczej, jak za zezwoleniem Władzy właściwej Cesarstwa.

Art. 333. Wolny słuchacz może uczęszczać na kursa różnych Wydziałów, według swego uznania.

Art. 334. Wstęp do Audytoryów Szkoły Głównej w celu słuchania wykładu, daje

дасть билетъ, выдаваемый однимъ изъ Декановъ. Билетъ этотъ выдается безплатно только на три мѣсяца. По истеченіи сего времени, желающій продолжать посѣщеніе лекцій въ Главной Школѣ, долженъ внести плату за полугодіе. Плата эта засчитывается ему, ежели въ случаѣ его желанія онъ будетъ допущенъ къ экзамену на степень Магистра.

Ст. 335. Билетъ, какъ безплатный, такъ и оплачиваемый, выдается только на имя получающаго оный и никому другому не можетъ быть передаваемъ. Каждый посѣщающій лекціи, обязанъ имѣть свой билетъ при себѣ, и предъявить его, по требованію Ректора, Декана, Профессора или Судьи Главной Школы.

Ст. 336. Всѣ вольные слушатели подчиняются на лекціяхъ правиламъ для студентовъ обязательнымъ. Въ случаѣ нарушенія оныхъ, въ первый разъ они предостерегаются Профессоромъ, потомъ получаютъ замѣчаніе отъ Декана, а въ третій разъ лишаются входа въ аудиторію.

кarta, którą udziela jeden z Dziekanów. Karta taka wydaje się bezpłatnie tylko na trzy miesiące. Po upływie tego czasu, pragnący dalej korzystać z wykładów Szkoły Głównej, powinien złożyć opłatę za półrocze. Opłata ta policzoną mu będzie, jeżeli w razie zażądania, do egzaminu na stopień Magistra dopuszczonym zostanie.

Art. 335. Karta również bezpłatna i jak i opłacona wydaje się imiennie i nie może być nikomu innemu ustępowana. Każdy uczęszczający na prelekcye powinien ją mieć przy sobie i okazać na żądanie Rektora, Dziekana, Profesora lub Sędziego Szkoły Głównej.

Art. 336. Wszyscy wolni słuchacze winni na prelekcjach stosować się do przepisów zachowania się, obowiązujących studentów. W razie przekroczenia ich otrzymują na pierwszy raz ostrzeżenie od Profesora, potem upomnienie od Dziekana, za trzecim razem tracą wstęp do Audytorjów.

Ст. 337. Вольные слушатели допускаются къ экзамену на степени Магистровъ на слѣдующихъ условияхъ:

а, они представляютъ свидѣтельство отъ Декана и нѣсколькихъ Профессоровъ, что посѣщали лекціи Отдѣленія, по крайней мѣрѣ три года.

б, держать приѣмный экзаменъ, по программѣ предписанной для того Отдѣленія, по которому они желаютъ получить степень, или предъявляютъ свидѣтельство зрѣлости (*maturitatis*).

в, въ назначенныхъ для среднихъ и окончательныхъ экзаменовъ экзаменаціонныхъ Комитетахъ подвергаются испытанію изъ всѣхъ предметовъ входящихъ въ составъ Отдѣленія.

г, вносятъ плату за экзаменъ приѣмный, средний и окончательный.

д, по выдержаніи экзамена, до получения диплома, вручаютъ Декану плату за всѣ полугодія, за исключеніемъ тѣхъ, за которыя уже заплатили.

е, въ случаѣ невыдержанія экзамена, экзаменаціонныя деньги не возвращаются.

Art. 337. Wolni słuchacze mogą być dopuszczeni do egzaminu na stopnie Magistrów pod następującemi warunkami:

a, Przedstawiają świadectwo od Dziekana i kilku Professorów, że przynajmniej przez lat trzy uczęszczali na prelekcye Wydziału.

b, Składają egzamin wstępny według programu przepisanego na Wydział, w którym stopień otrzymać pragną, lub świadectwo dojrzałości.

c, Składają w Komitetach egzaminacyjnych na egzamina środkowe i ostateczne wyznaczonych, egzamin ze wszystkich przedmiotów, w skład Wydziału wchodzących.

d, Składają opłatę na egzamin wstępny, środkowy i ostateczny.

e, Po złożeniu egzaminu przed odebraniem dyplomu Magistra, składają na ręce Dziekana opłatę wpisową za wszystkie półroczia, z potrąceniem tych, za które już opłacili.

f, Wrazie nie utrzymania się na egzaminie, opłata za egzamina nie zwraca się.

Ст. 338. Ни одинъ изъ вольныхъ слушателей, не можетъ получить степени лекаря, не выслушавъ пяти лѣтнаго курса по медицинскому Отдѣленію.

ГЛАВА XX.

*О подсудности, дисциплинѣ и полиціи
Главной Школы.*

Ст. 339. Власти, имѣющія надзоръ за поведеніемъ студентовъ и рѣшающія о ихъ проступкахъ, въ определенныхъ дисциплинарными правилами Главной Школы границахъ, еуть: Судья Главной Школы, Деканы, Ректоръ, Правленіе и Общій Совѣтъ.

Ст. 340. Судья Главной Школы принимаетъ все обвиненія и жалобы на студентовъ. Жалобы, подаваемые Ректору и Деканамъ, предварительно отсылаются къ нему.

Ст. 341. Ректоръ наблюдаетъ за всемъ, что касается до поведенія, правственности и прилежанія студентовъ. Въ кругъ дѣйствій его власти входятъ все замѣчанія, выговоры, угрозы болѣе стро-

Art. 338. Żaden wolny słuchacz nie może bez odbycia pięcio-letniego kursu w Wydziale Lekarskim otrzymać stopnia Lekarza.

ROZDZIAŁ XX.

*O Jurysdykcji, karności i policyi
Szkoły Głównej.*

Art. 339. Władze czuwające nad postępowaniem studentów i wyrzekające o ich wykroczeniach w zakresie przepisami karnemi Szkoły Głównej oznaczonym, są: Sędzia Szkoły Głównej, Dziekani, Rektor, Zarząd i Rada Ogólna.

Art. 340. Do Sędziego Szkoły Głównej wchodzi wszelkie skargi i obwinienia na studentów. Skargi dochodzące do rąk Rektora i Dziekanów, do niego się przedewszystkiem odsyłają.

Art. 341. Rektor czuwa nad tem wszystkim, co się ściąga do obyczajów, moralności i pilności studentów. Do niego należą wszelkie napomnienia, strofowania, zagrożenia karą surowszą, wymaga-

гимъ наказаніемъ, требованіе подписки съ торжественнымъ обѣщаніемъ исправиться. Относительно проступковъ, влекущихъ за собою болѣе строгія наказанія, Ректоръ предостовляетъ Судьбѣ Главной Школы изслѣдованіе таковыхъ и представленіе по нимъ своего заключенія.

Ст. 342. Въ кругъ дѣйствій Судьи Главной Школы вообще входятъ: разсмотрѣніе, подлежитъ ли предметъ жалобы суду Главной Школы; обнаруженіе всѣхъ студенческихъ проступковъ и производство по онымъ слѣдствій; сужденіе менѣе значительныхъ гражданскихъ дѣлъ студентовъ и опредѣленіе наказаній за менѣе важныя дисциплинарныя нарушенія; представленіе Ректору своихъ заключеній, относительно наказаній и подсудности всѣхъ прочихъ проступковъ студентовъ, подвѣдомственныхъ суду Главной Школы; наблюденіе за исполненіемъ и самое исполненіе наказаній, какъ имъ самимъ, такъ и Правленіемъ и Общихъ Совѣтомъ опредѣленныхъ; наконецъ наблюденіе за по-

не подписанія урочистыхъ прязрзеченъ поправу. Wszystkie przewinienia, pociągające za sobą surowsze kary, Rektor odsyła Sędziemu Szkoły Głównej do instrukcyi i podania względem nich swych wniosków.

Art. 342. Do Sędziego Szkoły Głównej w ogólności należy: rozpoznanie czy przedmiot skargi do jurysdykcyi Szkoły Głównej odnosi się; instrukcyja wszelkich spraw studenckich i prowadzenie śledztwa; sądzenie mniejszych spraw cywilnych studentów i wymierzanie kary za mniejsze przewinienia dyscyplinarne; przedstawianie Rektorowi wniosków swych kwalifikacyjnych co do kar i właściwości Władz we wszelkich innych wykroczeniach studentów do jurysdykcyi Szkoły Głównej należących; nadzór i wykonanie kar tak przez siebie jako i przez Zarząd i Radę Ogólną wyrzeczonych, nareszcie zwierzchni

рядкомъ и спокойствіемъ въ Главной Школѣ, во время лекцій.

Ст. 343. Деканы наблюдаютъ за порядкомъ и дисциплиною, каждый въ своемъ Отдѣленіи; имѣютъ надзоръ за нравственностію и прилежаніемъ состоящихъ въ ихъ Отдѣленіи студентовъ; дѣлаютъ замѣчанія и выговоры, обо всемъ, однако, ежели не видятъ исправленія, или чего сами не могутъ уладить домашнимъ порядкомъ, представляютъ Ректору.

Ст. 344. Болѣе важные проступки студентовъ судятъ Правленіе, или же Общій Совѣтъ, смотря по тому, куда, на основаніи мнѣнія Судьи Главной Школы, передать дѣло Ректоръ.

Ст. 345. Суду Главной Школы подлежатъ: проступки собственно академическіе, относящіеся къ званію студентовъ и ихъ отношеніямъ къ Властямъ и Профессорамъ Главной Школы; менѣе значительные споры между самими студентами, а равно менѣе важные гражданскія дѣла между студентами и лицами къ Учебному Начальству не принадлежащими; оскорбленіе Началь-

надзоръ надъ порядкомъ и спокойностію в Школе Głównej podczas prelekcji.

Art. 343. Dziekani utrzymują porządek i dyscyplinę, każdy w swoim Wydziale; czuwają nad moralnością i pilnością studentów do Wydziału należących; mają prawo upomnienia i strofowania, o wszystkim jednak, gdy nie widzą poprawy, lub czego na drodze pokoju sami załatwić nie mogą, donoszą Rektorowi.

Art. 344. Ważniejsze wykroczenia studentów sądzi Zarząd lub Rada Ogólna, w miarę odesłania ich przez Rektora na wniosek Sędziego Szkoły Głównej.

Art. 345. Do jurysdykcji Szkoły Głównej należą: wszelkie przewinienia właściwie akademickie, odnoszące się do powołania studentów i stosunku ich z Władzami i Professorami Szkoły Głównej; mniejsze pokrzywdzenia między samemi studentami, oraz drobniejsze sprawy cywilne między studentami i osobami do Władzy Szkolnej nie należącemi; obraza Zwierzchności Szkoły Głównej, jej Pre-

ства Главной Школы, ея Профессоровъ и Чиновниковъ, а равно подстреканіе товарищей къ неповиновенію Начальству Школы. Всѣ проступки студентовъ, выходящіе изъ сихъ предѣловъ, подлежатъ обыкновеннымъ судамъ.

Ст. 346. Наказанія Главною Школою опредѣляемыя суть; приказаніе оставить аудиторію, замѣчаніе частнымъ образомъ или публичное, постепенный арестъ отъ одного дня до четырехъ недѣль, подписаніе торжественнаго обѣщанія исправиться, подѣ опасеніемъ исключенія, исключеніе, съ возможностью быть опять принятымъ (*consilium abeundi*), полная релегация, или исключеніе, безъ возможности вновь поступить въ Школу.

Ст. 347. Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, разовѣсть начала въ сей Главѣ заключающіяся; опредѣлить правила дисциплины студентовъ; означить ихъ проступки, а равно предѣлы власти Управленія Главной Школы въ разсмотрѣніи оныхъ.

fessorów i Urzędników oraz podburzanie współtowarzyszów do nieuległości tejże Władzy Szkolnej. Wszelkie zakres ten przechodzące przewinienia, należą do Sądów zwyczajnych.

Art. 346. Kary, które Szkoła Główna wymierza są: Rozkaz ustąpienia z audytorium; napomnienie prywatne lub publiczne; areszt stopniowany od jednego dnia do czterech tygodni; podpisanie uroczystego przyrzeczenia poprawy pod zagrożeniem wydalenia; *consilium abeundi* czyli wydalenie z możliwością powrotu; relegacja nie odwołalna, czyli bez możliwości powrotu.

Art. 347. Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, rozwinie zasady w Rozdziale niniejszym zawarte i obejmie przepisy karności studentów, oznaczy ich przewinienia oraz właściwość Władz Szkoły Głównej w ich rozpoznawaniu.

ГЛАВА XXI.

О чиновниках Главной Школы, не принадлежащих къ составу преподавателей и о прислугѣ.

Ст. 348. Чиновники Главной Школы, не принадлежащіе къ составу преподавателей, суть: Судья Главной Школы, Секретарь Главной Школы, который ведетъ ей переписку и управляетъ канцелярією, протоколистъ, контролеръ и канцелярскіе чиновники.

Ст. 349. Судья Главной Школы имѣетъ квартиру въ одномъ изъ ея зданій; онъ назначается Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по сношенію съ Правительственною Коммисією Юстиціи. Судья Главной Школы долженъ имѣть ученую степень и нѣсколько лѣтнюю практику въ Судахъ Гражданскихъ или Уголовныхъ.

Ст. 350. Секретаря Главной Школы назначаетъ Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по представленію Общаго Со-

ROZDZIAŁ XXI.

O Urzędnikach Szkoły Głównej do wykładu nauk nie należących i o służbie.

Art. 348. Urzędnicy Szkoły Głównej, do wykładu nauk nie należący, są: Sędzia Szkoły Głównej; Sekretarz Szkoły Głównej do którego należą jej korespondencya i zarząd kancelaryj; Protokółista, Kontroler i Kanceliści.

Art. 349. Sędzia Szkoły Głównej ma mieszkanie w jednym z jej gmachów. Naznacza go Kommissya Rządowa Wyznań i Oświecenia Publicznego, po zniesieniu się z Kommissją Rządową Sprawiedliwości. Sędzia Szkoły Głównej powinien mieć stopień naukowy i kilkoletnią praktykę w Sądach Cywilnych lub Kryminalnych.

Art. 350. Sekretarza Szkoły Głównej nazywa Kommissya Rządowa na przedstawienie Rady Ogólnej.

Sekretarz powinien mieć stopień nau-

вѣта, Секретарь долженъ имѣть ученую степень или быть извѣстнымъ своими познаніями и опытностію на учебномъ поприщѣ.

Ст. 351. Протоколистъ и Контролеръ назначаются Правительственною Комисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по представленію Ректора. Канцелярскихъ чиновниковъ опредѣляетъ Ректоръ.

Ст. 352. Ректоръ, всѣ Профессоры, Адъюнкты и Лекторы, а равно классные Чиновники Главной Школы, при вступленіи въ должность, должны быть приведены къ присягѣ, по прилагаемой при семъ формѣ.

Ст. 353. Къ службѣ Главной Школы, принадлежать два Смотрителя зданій Главной Школы, шесть педелей, изъ коихъ: 2 старшіе а 4 младшіе, два фельдшера при клиникахъ, три курьера, два швейцара, 4 служителя и 8 сторожей. Всѣ сіи лица опредѣляются Ректоромъ, а окладъ каждаго означаетъ штатъ Главной Школы.

kowy lub być znany z nauki i doświadczenia w zawodzie naukowym.

Art. 351. Protokółistę i Kontrolera назначаетъ Kommissya Rządowa na przedstawienie Rektora. Kancelistów назначаетъ Rektor.

Art. 352. Rektor, wszyscy Professorowie, Adjunkci i Lektorowie, oraz Urzędnicy klassowi Szkoły Głównej, przy obejmowaniu swych obowiązków, powinni wykonać przysięgę według załączonej do niniejszego rotu.

Art. 353. Do służby Szkoły Głównej należy dwóch Rządców gmachów Szkoły Głównej, sześciu Pedelów, z których dwóch starszych, a czterech młodszych; dwóch Fельцеровъ przy klinikach, trzech Wóźnych, dwóch szwajcarów, czterech posługaczy i ośmiu stróżów. Powyższą służbę mianuje Rektor, a płace każdego indywidualnie oznacza etat Szkoły Głównej.

РАЗДѢЛЬ VI.

О ЧАСТНЫХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

ГЛАВА I.

Ст. 354. Всѣ въ Царствѣ Польскомъ частныя учебныя заведенія, какъ мужскія, такъ женскія а равно гувернеры, домашніе учителя и учительницы, состоятъ подъ надзоромъ и завѣдываніемъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 355. Ни одно частное учебное заведеніе не можетъ быть открыто безъ дозволенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 356. Частныя учебныя заведенія могутъ быть троякаго рода:

1) для преподаванія наукъ приходящимъ въ заведеніе ученикамъ, то есть школы.

DZIAŁ VI.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH PRYWATNYCH.

ROZDZIAŁ I.

Art. 354. Wszystkie w Królestwie Polskiem Zakłady Naukowe prywatne tak męskie jako i żeńskie, niemniej Guwernerowie, domowi Nauczyciele i Nauczycielki, zostają pod Zarządem i Zawiadywaniem Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 355. Żaden Instytut Naukowy prywatny, nie może być zaprowadzony bez pozwolenia Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 356. Instytuta Naukowe prywatne mogą być trojakiiego rodzaju:

1) dla wykładania nauk uczniom przychodzącym do Instytutu, to jest Szkoły,

2) для преподаванія наукъ, а вмѣстѣ съ тѣмъ для содержанія и воспитанія учениковъ, то есть пансіоны, и

3) для содержанія учениковъ, посѣщающихъ казенныя заведенія, а равно для повторенія съ ними уроковъ.

Ст. 357. Обучать въ одномъ и томъ же частномъ заведеніи дѣтей обоого пола дозволяется въ однихъ только школахъ, съ тѣмъ однако ограниченіемъ, что въ такія заведенія для дѣтей обоого пола не должны быть принимаемы дѣвочки старшія 11 лѣтъ, и чтобы для дѣтей каждаго пола назначены были отдѣльныя для ученія комнаты.

Ст. 358. Подробныя правила объ условіяхъ учрежденія частныхъ учебныхъ заведеній, о надзорѣ за ними Начальства, а равно о гувернерахъ, домашнихъ учителяхъ и учительницахъ, изданы будутъ Совѣтомъ Управленія Царства, по представленію Правительственной Коммиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

2) dla wykładania nauk, a zarazem utrzymywania i wychowania uczniów to jest Pensye, i

3) dla utrzymania uczniów uczęszczających do Szkół Rządowych, tudzież dla powtarzania z nimi lekcyi.

Art. 357. Uczyć w jednym Zakładzie prywatnym dzieci płci obojga, pozwala się w samych tylko Szkołach, z zastrzeżeniem wszakże, iż do takich zakładów dla płci obojga, dziewczęta mające więcej jak lat jedenaście skończonych, przyjmowane być nie powinny, i że dla dzieci każdej płci przeznaczyć należy do nauki oddzielne izby.

Art. 358. Szczegółowe przepisy o warunkach zaprowadzenia Instytutów prywatnych, o nadzorze Władzy nad niemi, oraz o Guwernerach, domowych Nauczycielach i Nauczycielkach, wyda Rada Administracyjna Królestwa, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

РАЗДѢЛЪ VII.

БИБЛИОТЕКИ, КАБИНЕТЫ, МУЗЕЙ ИЗЯЩНЫХЪ
ИСКУССТВЪ, ОБСЕРВАТОРІЯ, БОТАНИЧЕСКІЙ
САДЪ.

ГЛАВА I.

Библиотека.

Ст. 359. Главная Библиотека и все прочія существующія при казенныхъ учебныхъ заведеніяхъ въ Царствѣ библиотекъ разсматриваются какъ одно цѣлое, и состоятъ въ главномъ заведываніи Почетнаго Директора Библиотекъ въ Царствѣ, котораго Главный Директоръ Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, изъ извѣстныхъ ученостію библиофиловъ, представляетъ на утвержденіе Намѣстника въ Царствѣ.

Ст. 360. Нынешняя казенная библиотека будетъ называться Главною Библиотекою, и остается въ нынѣ занимаемомъ ею зданіи.

DZIAŁ VII.

BIBLIOTEKI, GABINETY, MUZEUM SZTUKI,
OBSERWATORYUM, OGRÓD BOTANICZNY.

ROZDZIAŁ I.

Biblioteki.

Art. 359. Biblioteka Główna i wszystkie Biblioteki przy Zakładach Naukowych Rządowych w Królestwie uważają się za jedną całość i zostają pod zwierzchniem zawiadywaniem Dyrektora Honorowego Bibliotek w Królestwie, którego Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego z pomiędzy ludzi znanych z nauki i zamiłowania w rzeczach bibliotecznych do nominacyi Namiestnika w Królestwie przedstawiać będzie.

Art. 360. Dzisiejsza Biblioteka Rządowa nazywać się będzie Biblioteką Główną i zostawać ma w teraźniejszym swem pomieszczeniu.

Ст. 361. Первое основаніе Главной Библіотеки составитя изъ:

a, нынѣшней казенной Библіотеки.

b, Библіотеки бывшаго Благороднаго Института.

c, Библіотеки нынѣшней Медико-Хирургической Академіи, кромѣ Библіотеки студентской.

d, Библіотеки нынѣ помѣщающейся при Варшавскихъ Департаментахъ Правительствующаго Сената.

e, части Библіотеки послѣ Кодификаціонной Коммисіи, на потребности Государственнаго Совѣта не обращенной.

Ст. 362. Кабинетъ медалей, съ присоединеніемъ къ нему Кабинета бывшаго Благороднаго Института, а также собраніе нумизматическихъ слепковъ и оттисковъ присоединяются къ Главной Библіотекѣ. Сюда же принадлежать все историческіе памятники и археологическія собранія.

Ст. 363. Главная Библіотека вмѣстѣ съ тѣмъ есть и Библіотека Главной Школы.

Ст. 364. Въ главномъ завѣдываніи Почетнаго Директора Библіотекъ состо-

Art. 361. Pierwszy zakład Biblioteki Głównej obejmie:

a, Dzisiejszą Bibliotekę Rządową.

b, Bibliotekę b. Instytutu Szlacheckiego.

c, Bibliotekę dzisiejszej Akademii Medycznej, oprócz Biblioteki studenckiej.

d, Bibliotekę umieszczoną obecnie przy Warszawskich Departamentach Rządzącego Senatu.

e, Część Biblioteki po Komisji Kodyfikacyjnej, która do użytku Radzie Stanu oddaną by nie została.

Art. 362. Gabinet medalów, pomnożony Gabinetem b. Instytutu Szlacheckiego, także zbiór numizmatycznych odlewów i odisków przylączają się do Biblioteki Głównej. Tamże należą wszystkie pamiątki historyczne i archeologiczne zbiory.

Art. 363. Biblioteka Główna jest zarazem Biblioteką Szkoły Głównej.

Art. 364. Pod zwierzchniem zawiadywaniem Dyrektora Honorowego Bibliotek, do

ятъ, слѣдующіе Чиновники, за Главною Библіотекою наблюдающіе и при ней служащіе:

а. Библіотекаръ, Помощникъ Библіотекаря и Кустось.

б. Секретарь вѣдущій переписку и управляющій Канцелярією и писцы. Секретарь и писцы вмѣстѣ съ тѣмъ будутъ содѣйствовать Почетному Директору Библіотекъ въ канцелярскихъ занятіяхъ.

в. Помощникъ, который имѣетъ съ тѣмъ есть Консерваторъ собраній и Надзиратель въ кабинетъ для чтенія.

Ст. 365. Всѣхъ вышепоименованныхъ чиновниковъ опредѣляетъ Правительственная Коммиссія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по предварительному о нихъ отзыву Почетнаго Директора. Прислугу опредѣляетъ самъ Почетный Директоръ, по представленію Библіотекаря.

Ст. 366. При Главной Библіотекѣ будетъ особенный кабинетъ для чтенія, ежедневно открытый для публики въ извѣстные часы. Кромѣ того Профессоры Главной Школы будутъ имѣть

складу Urzędników, nadzorujących Bibliotekę Główną i w niej pracujących należą:

a. Bibliotekarz, Podbibliotekarz i Kułstosz.

б. Sekretarz utrzymujący korespondencję, kierujący kancelaryą i dwaj Pisarze.

Sekretarz i Pisarze będą zarazem pomocnikami Dyrektorowi Honorowemu Biblioteki w czynnościach kancelaryjnych.

в. Pomocnik będący zarazem Konserwatorem zbiorów i Nadzorcą w Lektoryum.

Art. 365. Wszystkich powyżej wymienionych Urzędników, назнача Kommissya Rządowa, po zasięgnięciu opinii Dyrektora Honorowego.

Служbę назначаетъ самъ Dyrektor Honorowy на wniosekъ Bibliotekarza.

Art. 366. Przy Bibliotece Głównej będzie oddzielne Lektoryum, codziennie w pewnych godzinach dla publiczności otwarte. Oprócz tego Professorowie Szkoły Głównej będą mieli osobną salę, dla czy-

отдѣльную залу для чтенія журналовъ и газетъ, которые Библіотека будетъ выписывать, а также сочиненій, которыя не могутъ быть имъ выдаваемы на домъ.

Ст. 367. За всѣми покупками и за выписываніемъ сочиненій, замѣномъ дублетовъ или ихъ продажею для обогащенія Главной Библіотеки, наблюдаетъ непосредственно Главный Директоръ Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія. Съ сею цѣлію Отдѣленія Главной Школы, Начальники высшихъ специальныхъ Школъ и Начальники среднихъ учебныхъ заведеній, представляютъ ему свои требованія, которыя Главный Директоръ, по мѣрѣ признанія оныхъ необходимыми, удовлетворяетъ, или по сношенію съ Почетнымъ Директоромъ Библіотекъ, или непосредственнымъ своимъ распоряженіемъ.

Ст. 368. Профессоры Главной Школы могутъ брать изъ Библіотеки на домъ относящіяся къ ихъ предметамъ, а также и другія сочиненія, подъ соб-

танія писм и сборовыхъ и пeryодичныхъ, jakie Biblioteka zapisywać będzie, oraz dzieł któreby im do domów wypożyczone być nie mogły.

Art. 367. Nad wszelkimi zakupami i zapisywaniem dzieł, wymianą duplikatów lub ich sprzedażą, dla wzbogacenia Biblioteki Głównej, czuwa bezpośrednio Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego. W tym celu Wydziały Szkoły Głównej, Zwierzchnicy Szkół Wyższych Specyalnych i Zwierzchnicy Zakładów Naukowych średnich przedstawiają mu desiderata, które Dyrektor Główny, w miarę uznania potrzeby, bądź to za zniesieniem się z Dyrektorem Honorowym Biblioteki, bądź prosto od siebie skutecznie poleca.

Art. 368. Professorowie Szkoły Głównej będą mogli brać z Biblioteki dzieła do ich przedmiotów odnoszące się i inne za własnym rewersem, osoby zaś do hierarchii

ственноручную росписку; лица же не принадлежащія къ Школьной іерархіи не иначе, какъ съ разрѣшенія Правительственной Коммиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 369. Штатъ Главной Библіотеки, кромѣ окладовъ ея чиновниковъ и прислуги, будетъ заключать ежегодную сумму на выписку какъ для Главной Библіотеки, такъ и для принадлежащихъ къ ней собраний, сочиненій, періодическихъ изданій, а также и другихъ предметовъ.

Ст. 370. Правительственная Коммиссія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по представленію Почетнаго Директора Библіотекъ, опредѣлитъ подробности учрежденія и содержанія Главной Библіотеки, порядокъ выдачи изъ оной книгъ, а равно увеличенія и сохраненія собраний.

ГЛАВА II.

Кабинеты Главной Школы, Обсерваторія, Ботаническій Садъ.

Ст. 371. Всѣ Кабинеты нынѣшней Медико-Хирургической Академіи, вмѣстѣ

школьной не należące, tylko za upoważnieniem Kommissyi Rządowej.

Art. 369. Etat Biblioteki Głównej oprócz płac jej urzędników i służby, obejmować ma fundusz roczny na wzbogacenie tak Biblioteki Głównej, jako i należących do niej zbiorów, w dzieła, w pisma periodyczne, oraz w inne przedmioty.

Art. 370. Kommissya Rządowa Wyznań i Oświecenia Publicznego, na wniosek Dyrektora Honorowego Bibliotek oznaczy szczegóły urządzenia i utrzymania Biblioteki Głównej, sposób udzielania z niej książek, pomnażania i konserwowania jej zbiorów.

ROZDZIAŁ II.

Gabinety Szkoły Głównej, Obserwatorium Ogród Botaniczny.

Art. 371. Wszystkie Gabinety dzisiejszej Akademii Medyko-Chirurgicznej z dołącze-

съ Кабинетами Зоологическимъ и Минералогическимъ, которые состояли до сего времени подъ отдѣльнымъ управленіемъ, будутъ составлять собранія и кабинеты Главной Школы, и переходятъ въ ея завѣдываніе.

Ст. 372. Каждый изъ сихъ Кабинетовъ ввѣряется ближайшему надзору подлежащаго Профессора.

Ст. 373. Кабинеты Зоологическій и Минералогическій, впредь до дальнѣйшаго распоряженія, остаются въ нынѣ занимаемомъ помѣщеніи; физическіе же инструменты послѣ бывшаго университета присоединяются къ физическому кабинету Главной Школы.

Ст. 374. Кабинеты Зоологическій и Минералогическій, въ извѣстные опредѣленные дни, будутъ открыты для публики. Отдѣльные дни и часы опредѣлены будутъ для однихъ только студентовъ.

Ст. 375. Расходы на содержаніе и увеличеніе двухъ выше поименованныхъ кабинетовъ, а равно оклады двумъ ихъ консерваторамъ и прислугѣ вносятся въ штатъ Главной Школы.

ниемъ ГабINETОВъ Зоологическаго и Минералогическаго, które dotąd pod osobnym zarządem się znajdowały, stanowić będą zbiory i Gabinety Szkoły Głównej i przechodzą pod jej zawiadywanie.

Art. 372. Każdy z tych Gabinetów oddaje się pod najbliższy nadzór właściwego Professora.

Art. 373. Gabinety: Zoologiczny i Mineralogiczny, zostają do dalszego rozporządzenia w dotychczasowym swym pomieszczeniu, a narzędzia fizyczne po b. Uniwersytecie połączone być mają z Gabinetem Fizycznym Szkoły Głównej.

Art. 374. Gabinety: Zoologiczny i Mineralogiczny w pewne oznaczone dni, otwarte być mają dla publiczności. Oddzielne dni i godziny oznaczone zostaną dla samych tylko studentów.

Art. 375. Wydatki na utrzymanie i pomnożenie powyższych dwóch Gabinetów, również płace dwóch ich Konserwatorów i służby, przechodzą na etat Szkoły Głównej.

Ст. 376. Астрономическая обсерваторія и Ботаническій садъ остаются и впредь въ непосредственномъ заведываніи Правительственной Коммиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и подѣ условіями ближайшаго управленія, какое существовало по нынѣ. Лишь ученою частию въ обсерваторіи заведывать будетъ Профессоръ Астрономіи, а ученою частию по Ботаническому саду, Профессоръ Ботаники, которые, относительно учебныхъ потребностей сихъ учреждений, будутъ дѣлать свои представленія въ Правительственную Коммиссію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, чрезъ посредство Ректора Главной Школы.

Ст. 377. Старшій Адъюнктъ при управляющемъ Обсерваторіею будетъ вмѣстѣ съ тѣмъ консерваторомъ всѣхъ находящихся тамъ собраній. Обязанностію его есть ближайшій надзоръ за цѣлостію инструментовъ, производство наблюденій и практическая помощь студентамъ при ихъ ученыхъ занятіяхъ. Адъюнктъ назначается Правительственною Коммиссіею Духовныхъ Дѣлъ и На-

Art. 376. Obserwatorium Astronomiczne i Ogród Botaniczny zostają i nadal w zawiadywaniu bezpośredniem Kommissyi Rządowej i w warunkach najbliższego Zarządu, jaki był dotąd. Częścią tylko naukową w Obserwatorium zawiadywać ma Professor Astronomii, a częścią naukową w Ogrodzie Botanicznym Professor Botaniki, którzy co do naukowych potrzeb tych Zakładów czynić będą przedstawienia swe do Kommissyi Rządowej, za pośrednictwem Rektora Szkoły Głównej.

Art. 377. Starszy Adjunkt przy Zarządzającym Obserwatorium będzie razem Konserwatorem wszystkich tam znajdujących się zbiorów. Obowiązkiem jego jest najbliższy nadzór i całość narzędzi, rozbienie obserwacyi i pomoc praktyczna studentom w ich nauce, Adjunkta назнача-

роднаго Просвѣщенія, по представленію Управляющаго Обсерваторією.

ГЛАВА III.

Музей изящныхъ искусствъ.

Ст. 378. Къ музею изящныхъ искусствъ принадлежать: собранія гравюръ, какія находятся въ нынѣшней казенной библіотекѣ и въ Художественной Школѣ, картины масляными красками, находящіяся въ завѣдываніи тойже Школы, гипсовые фигуры, статуи, находящіяся доселѣ въ завѣдываніи Директора Кабинетовъ.

Ст. 379. Образцы рисунковъ, а равно гипсовые оттиски фигуръ, частей человеческого шѣла и орнаментовъ, служащіе пособіемъ при преподаваніи рисованія обыкновеннаго архитектурнаго и рѣзбы, не входятъ въ составъ музея, и остаются въ непосредственномъ завѣдываніи Директора Художественной Школы.

Ст. 380. Кабинетъ гравюръ и картины писанныя масляными красками, бу-

Kommissya Rządowa na przedstawienie Zarządzającego Obserwatorium.

ROZDZIAŁ III.

Muzeum Sztuk Pięknych.

Art. 378. Do Muzeum Sztuk Pięknych należą: zbiory rycin, jakie się znajdują w dzisiejszej Bibliotece Rządowej i w Szkole Sztuk Pięknych; obrazy olejne, jakie są w zawiadywaniu tejże Szkoły, odlewy gipsowe rzeźb, znajdujące się dotąd w zawiadywaniu Dyrektora Gabinetów.

Art. 379. Wzory rysunkowe, tudzież osobne odlewy gipsowe figur, części ciała i ornamentów do wykładu rysunków zwyczajnych, architektonicznych i rzeźby należące, nie wchodzą w skład Muzeum i pozostają pod bezpośredniem zawiadywaniem Dyrektora Szkoły Sztuk Pięknych.

Art. 380. Gabinet rycin i obrazy olejne mieścić się będą w salach dzisiejszej Szko-

дутъ помѣщаться въ залахъ нынѣшней Художественной Школы, а гипсовые оттиски, впредь до дальнѣйшаго распоряженія, остаются въ нынѣ занимаемомъ ими помѣщеніи.

Ст. 381. Музей изящныхъ искусствъ зависитъ непосредственно отъ Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, и состоитъ въ завѣдываніи Почетнаго Директора Музея, котораго Главный Директоръ изъ знатоковъ и любителей искусства представляетъ на утвержденіе Намѣстника.

Ст. 382. Почетный Директоръ Музея, для веденія каталога всѣмъ предметамъ Музея, для приготовленія представленій касательно его обогащенія и для веденія переписки, будетъ имѣть Помощника, который вмѣстѣ съ тѣмъ будетъ хранителемъ всѣхъ собраній, принадлежащихъ Музею изящныхъ искусствъ; Помощникъ будетъ получать штатное жалованье.

Ст. 383. Въ назначенные дни Музей будетъ открытъ для публички. Ученики

ly Sztuk Pięknych, a odlewy gipsowe zostają do dalszego rozporządzenia w dotychczasowem swem pomieszczeniu.

Art. 381. Muzeum Sztuk Pięknych zależy wprost od Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego i będzie w zawiadywaniu Dyrektora Honorowego Muzeum, którego Dyrektor Główny z pomiędzy znawców i miłośników sztuki do nominacyi Namiestnika przedstawiać będzie.

Art. 382. Dyrektor Honorowy Muzeum do utrzymywania spisu wszystkich przedmiotów Muzeum, przygotowania przedstawień dotyczących się jego pomnożenia, prowadzenia korespondencyi, będzie miał pomocnika, który będzie oraz Konserwatorem wszystkich zbiorów, należących do Muzeum Sztuk Pięknych.

Pomocnik pobierać będzie placę etatową.

Art. 383. W dni oznaczone Muzeum ma być otwarte dla publiczności.

Художественной Школы, по соглашению Директора Школы съ Печетнымъ Директоромъ Музея, могутъ и въ другое время пользоваться собраніями онаго. Лицамъ постороннимъ только съ разрѣшенія Почетнаго Директора дозволяется снимать копій съ картинъ, или дѣлать рисунки съ гипсовыхъ оттисковъ.

Ст. 384. Картинная Галлерей будетъ увеличиваема постепенно, съ разрѣшенія Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительственной Комиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, посредствомъ приобрѣтенія отдѣльныхъ оригинальныхъ картинъ, или замѣчательныхъ копій, а также посредствомъ приобрѣтенія полныхъ коллекцій; но въ семъ последнемъ случаѣ, съ особаго каждый разъ разрѣшенія Совѣта Управленія, по представленію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительственной Комиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія. Кромѣ того, ежегодно съ разрѣшенія Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительствен-

Учениowie Szkoły Sztuk Pięknych mogą i w innym czasie za zniesieniem się Dyrektora Szkoły z Dyrektorem Muzeum ze zbiorów jego korzystać.

Osobom obcym, tylko za pozwoleniem Dyrektora Honorowego wolno będzie kopiować obrazy lub przerysować rzeźby z odlewów gipsowych.

Art. 384. Galerya obrazów powiększana być ma stopniowo, za decyzją Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, bądź nabywaniem pojedynczych oryginalów, bądź znamienitych kopii, a także nabytkiem całkowitych zbiorów; tym ostatnim sposobem wszakże, za osobnem na każdy raz postanowieniem Rady Administracyjnej, na wniosek Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Nadto, corocznie za decyzjami Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Honorowego Muzeów, nabywane być mogą kopie dzieł mistrzowskich, które stypendyści

ной Комиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по представленію Почетнаго Директора Музея, могутъ быть приобретаемы копіи образцовыхъ произведеній; которыя будутъ присылаемы стипендіатами Художественной Школы или другими ея воспитанниками, путешествующими за границею. Постоянная сумма назначенная для этой цѣли, какъ равно и сумма для увеличенія кабинета гипсовыхъ оттисковъ и собранія гравюръ, опредѣляется штатомъ.

РАЗДѢЛЪ VIII.

ГЛАВА I.

Общія Постановленія.

Ст. 385. Совѣту Управленія предоставляется, по представленіямъ Правительственной Комиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, перемѣнять или дополнять программы преподаваемыхъ въ учебныхъ заведеніяхъ предметовъ, а въ слѣдствіе сего дѣлать

Szkoły Sztuk Pięknych, lub inni jej uczniowie podróżujący za granicą nadsyłać będą. Fundusz stały na ten cel, jak również na pomnożenie Gabinetu odlewów gipsowych i zbioru rycin, zamieszczony jest oddzielnie na etacie.

DZIAŁ VIII.

ROZDZIAŁ I.

Rozporządzenia Ogólne.

Art. 385. Radzie Administracyjnej pozostawia się, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, zmieniać lub uzupełniać programata przedmiotów, wykładanych w Za-

также и соответственныя въ штатѣ ихъ измѣненія.

Ст. 386. Правила относительно училищной дисциплины въ разныхъ учебныхъ заведеніяхъ, а равно относительно экзаменовъ, которые будутъ производиться какъ въ сихъ заведеніяхъ, такъ и въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, изданы будутъ Совѣтомъ Управления, по представленію Правительственной Коммиссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 387. Всѣ несогласныя съ настоящимъ Уставомъ постановленія и распоряженія, симъ отмѣняются.

кладахъ Науковых, а в skutku tego czynić odpowiednie w etatach ich zmiany.

Art. 386. Przepisy względem karności Szkolnej w rozmaitych Zakładach Naukowych, oraz względem egzaminów, mających się zdawać tak w tych Zakładach, jako też w Radzie Wychowania Publicznego, wyda Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 387. Wszelkie niniejszej Ustawie przeciwne postanowienia lub rozporządzenia, uchylone zostają.

Za zgodność:

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) Kretkowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący

w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,

Członek Rady Stanu, Leon Dembowski.

Dyrektor Kancellaryi,

Radca Stanu J. Ornowski.

Dzień ogłoszenia dnia 23 Sierpnia (9 Września) 1862 r.

къ статьѣ 352.

Форма присяги для Ректора, Профессоровъ, Адъюнктовъ, Лекторовъ и классныхъ Чиновниковъ Главной Школы.

„Я ниже подписавшійся общаю и кланусь Всемогущимъ Богомъ, во Троицѣ Святой единымъ въ томъ, что обязанности закономъ опредѣленные, исполнять буду добросовѣстно и такъ всегда, во всемъ и вездѣ поступать буду, какъ вѣрноподданному Его Императорскаго и Царскаго Величества, Государя Императора Александра Втораго и Наслѣдника Его Государя Цесаревича Великаго Князя Николая Александровича надлежитъ.“

(клятвенное обѣщаніе, соответственно вѣроисповѣданію присягающаго).

Do artykułu 352.

Rota przysięgi dla Professorów, Adjunktów, Lektorów i Urzędników klasowych Szkoły Głównej, niemniej dla Rektora.

„Ja niżej podpisany przyrzekam i przysięgam Bogu Wszechmogącemu w Trójcy Świętej jednemu, jako obowiązki urzędu mego, jako prawem oznaczone, wypełniać będę sumiennie i tak zawsze we wszystkim i wszędzie postępować będę, jak przystoi na wiernego poddanego Jego CESARSKO - KRÓLEWSKIEJ MOŚCI, NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA I KRÓLA ALEXANDRA II. i NASTĘPCY TRONU JEGO CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEGO KSIĘCIA CESARZEWICZA MIKOŁAJA ALEXANDROWICZA.

(Wyrażenia religijne według wyznania przysięgającego).

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu (podp.) Kretkowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Komisji Rządowej Sprawiedliwości,
Członek Rady Stanu,

Leon Dembowski.

Dyrektor Kancelaryi,
Radca Stanu J. Ornowski.

Dzień ogłoszenia dnia 28 Sierpnia (9 Września) 1862 r.



120664

[illegible]

Dyrektor Kancelaryi
 Habsb. Stanu A. Grunwaldt
 Dyrektor Kancelaryi
 Leos. Dembowska
 Główny Inż. Stanu
 w Kommissyi Rządowej Sprawy
 Dyrektor Główny Przemysły
 Za zgodnosc:

[illegible]

SPIS POSTANOWIEŃ.

w Tomie 60 Dziennika Praw zawartych.

POSTANOWIENIA NAJWYŻSZE.

Str.

Ukaz Jego Cesarsko Królewskiej Mości określający Władzę Namiestniczą i za- kres Władzy Cywilnej w Królestwie Polskiem. w Carskiem Siele, dnia 27 Maja (8 Czerwca) 1862 roku.	5
Ukaz Jego Cesarsko Królewskiej Mości dotyczący uprawnienia żydów w Kró- lestwie Polskiem w Carskiem Siele, dnia 24 Maja (5 Czer- wca) 1862 roku.	19
Ukaz Jego Cesarsko Królewskiej Mości zaprowadzający Prawo o oczynszowa- niu z urzędu Włościan w Królestwie Polskiem. w Carskiem Siele, dnia 24 Maja (5 Czer- wca 1862 roku.	39
Ukaz Jego Cesarsko Królewskiej Mości zaprowadzający Ustawę o wychowa- niu Publicznem w Królestwie Polskiem. . . w Carskiem Siele, dnia 8 (20) Maja 1862 r.	227
Najwyżej zatwierdzony Etat Zakładów Naukowych i w związku z nimi będących In- stytucyi w Królestwie Polskiem.	

Ke 900

SPIS POSTANOWIEN

Tomis 60 Dziennika Prawa samostanowienia

POSTANOWIENIA SAMOSTANOWIENIA

str.

1. Klas Jego Cesarsko Krolowskiej
Mosci obradzajacych Wladze Namiestnicza i za-
kres Wladzy Cywilnej w Krolestwie Polskiem 5
w Carskiem Siel, dnia 27 Maja (8 Czerwca)
1862 roku.
2. Klas Jego Cesarsko Krolowskiej
Mosci obradzajacych uprawnienia zydow w Krol-
lestwie Polskiem 10
w Carskiem Siel, dnia 24 Maja (5 Czer-
wca) 1862 roku.
3. Klas Jego Cesarsko Krolowskiej
Mosci obradzajacych Wladze Namiestnicza i za-
kres Wladzy Cywilnej w Krolestwie Polskiem 30
w Carskiem Siel, dnia 24 Maja (5 Czer-
wca) 1862 roku.
4. Klas Jego Cesarsko Krolowskiej
Mosci obradzajacych Wladze Namiestnicza i za-
kres Wladzy Cywilnej w Krolestwie Polskiem 32
w Carskiem Siel, dnia 8 (20) Maja 1862 r.
5. Najwyzej zatwierdzony Klat Nakladow
Naukowych i w zywizku z nim podlegajacych in-
stytucji w Krolestwie Polskiem.



- Uwagi.** 1. Wydział Lekarski mieć będzie Professorów w zwyczajnych 12, nadzwyczajnych 6 i Adjunktów 3.
2. Wydział Matematyczno-fizyczny mieć będzie Professorów zwyczajnych 8, nadzwyczajnych 3 i Adjunktów 2.
3. Wydział Prawa i Administracji mieć będzie Professorów zwyczajnych 7, nadzwyczajnych 3 i Adjunktów 3.
4. Wydział Filologiczno-historyczny mieć będzie Professorów zwyczajnych 8, nadzwyczajnych 3, Adjunktów 3 i Lektorów 4.

N.		Klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI	
				jednego		wszystkich			
				Ruble	k.	Ruble	k.		
<i>Biblioteka Główna.</i>									
1	Bibliotekarz	VII	1	900		900			
2	Podbibliotekarz	VIII	1	600		600			
3	Kustosz	IX	1	600		600			
4	Sekretarz	IX	1	510		510			
5	Pomochnik	X	1	450		450			
6	Kanceliści	XII	2	270		540			
7	Posługaczy	—	2	150		300			
8	Extraordynary	—	—	—		450			
9	Na kupno dzieł.	—	—	—		6000			
			Łącznie. . .	—	9	—	10350		
<i>Muzeum Sztuki.</i>									
Obejmujące zbiory rycin, obrazy olejne i gabinet odlewów gipsowych.									
1	Kustosz	IX	1	600		600			
2	Posługaczy	—	2	120		240			
3	Na potrzeby muzeum	—	—	—		160			
			Łącznie. . .	—	3	—	1000		
<i>Obserwatorium Astronomiczne.</i>									
1	Dyrektor	VII	1	1050		1050			
2	Starszy Adjunkt.	VIII	1	800		800			
3	Młodszy Adjunkt	IX	1	500		500			
4	Na reperacje i zakupienie instrumentów, oraz nabycie niezbędnych dzieł Astronomicznych do dyspozycji Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	—	—	—		300			
5	Na opał, światło, usługę do dyspozycji tejże Kommissyi.	—	—	—		450			
			Łącznie. . .	—	3	—	3100		
<i>Ogród Botaniczny.</i>									
1	Zawiadamiający częścią naukową ogrodu botanicznego.	—	1	450		450			
2	Starszy ogrodnik	—	1	750		750			
3	Młodszy ogrodnik	—	1	250		250			
4	Ogrodniczki	—	2	150		300			
5	Ogrodniczki.	—	2	120		240			
6	Ogrodniczki	—	2	90		180			
7	Ogrodniczki	—	2	75		150			
8	Parobkowi do koni	—	1	90		90			
9	Na potrzeby ogrodu.	—	—	—		3590			
			Łącznie. . .	—	12	—	6000		

ZEBRANIE OGÓLNE.

	Ruble	k.	Ruble	k.
1 Szkoły Powiatowe			125605	
2 Gimnazya	143110			
3 Liceum	10795		153905	
4 Aleksandryjsko-Maryjski Instytut Wychowania Panien.	15700			
5 Szkoła Wyższa Żeńska	13000		28700	
6 Instytut Politechniczny i Rolniczo-leśny oraz należące do niego Szkoły Rolnicze	59350			
7 Szkoła Sztuk Pięknych	13200		72550	
8 Szkoła Główna	—		112630	
9 Biblioteka Główna	—		10350	
10 Muzeum Sztuk Pięknych	—		1000	
11 Obserwatorium Astronomiczne	—		3100	
12 Ogród Botaniczny	—		6000	
Ogółem.	—		513840	

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) **Kretkowski.**

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,

Członek Rady Stanu, **Leon Dembowski.**

Dyrektor Kancellaryi, Radca Stanu, **J. Ornowski.**

- Примѣчанія:** 1. Медицинское Отдѣленіе будетъ имѣть Профессоровъ: Обыкновенныхъ 12, Экстраординарныхъ 6 и 3 Адъюнктовъ.
2. Физико-математическое Отдѣленіе будетъ имѣть Профессоровъ: Обыкновенныхъ 8, Экстраординарныхъ 3 и 2-хъ Адъюнктовъ.
3. Отдѣленіе права и администраціи будетъ имѣть Профессоровъ: Обыкновенныхъ 7, Экстраординарныхъ 3 и 3-хъ Адъюнктовъ.
4. Филологическо-историческое Отдѣленіе будетъ имѣть Профессоровъ: Обыкновенныхъ 8, Экстраординарныхъ 3, 3-хъ Адъюнктовъ и 4-хъ Лекторовъ.

N.	Статьи Расходовъ	классъ должности	число лицъ.	Годовой окладъ				Примѣ- чанія
				одному		всѣмъ		
				руб.	к.	руб.	к.	
Главная Библіотека.								
1	Библіотекаръ	VII	1	900		900		
2	Помощникъ Библіотекаря	VIII	1	600		600		
3	Хранитель	IX	1	600		600		
4	Секретарь	IX	1	510		510		
5	Помощникъ	X	1	450		450		
6	Писцы	XII	2	270		540		
7	Служители	—	2	150		300		
8	На экстраординарные расходы	—	—	—		450		
9	На покупку сочиненій	—	—	—		6000		
Итого . . .			9	—		10350		
Музей Изящныхъ Искусствъ.								
Закрывающій въ себя собраніе гравюръ, картинъ писанныхъ масляными красками и кабинетъ гипсовыхъ оттисковъ.								
1	Хранитель	IX	1	600		600		
2	Служители	—	2	120		240		
3	На потребности музея	—	—	—		160		
Итого . . .			3	—		1000		
Астрономическая Обсерваторія.								
1	Директоръ	VII	1	1050		1050		
2	Старшій Адъюнктъ	VIII	1	800		800		
3	Младшій Адъюнктъ	IX	1	500		500		
4	На починку и покупку инструментовъ, а также на приобрете- ніе необходимыхъ астрономическихъ сочиненій, въ распо- ряженіе Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія	—	—	—		300		
5	На отопленіе, освѣщеніе и прислугу, въ распоряженіе той же Комисіи	—	—	—		450		
Итого . . .			3	—		3100		
Ботаническій Садъ.								
1	Завѣдывающій учебною частію Ботаническаго сада	—	1	450		450		
2	Старшій Садовникъ	—	1	750		750		
3	Младшій Садовникъ	—	1	250		250		
4	Помощники Садовника	—	2	150		300		
5	Помощники Садовника	—	2	120		240		
6	Помощники Садовника	—	2	90		180		
7	Помощники Садовника	—	2	75		150		
8	Помощники Садовника	—	1	90		90		
9	Работнику при Лошадяхъ	—	—	—		3590		
Итого . . .			12	—		6000		

ОБЩІЙ ИТОГЪ СУММЪ.

	Руб. ср.	к.	Руб. ср.	к.
1 Уѣздныя Училища	—		125605	
2 Гимназіи	143110			
3 Лицей	10795		153905	
4 Александринско - Маріинскій Институтъ Воспитанія Дѣвицъ	15700			
5 Высшее Женское Училище	13000		28700	
6 Политехническій и Земледѣльческо - Лѣсный Институтъ, съ принадлежащими къ нему Земледѣльческими Училищами	59350			
7 Художественная Школа	13200		72550	
8 Главная Школа			112630	
9 Главная Библиотека			10350	
10 Музей Изящныхъ Искусствъ			1000	
11 Астрономическая Обсерваторія			3100	
12 Ботаническій садъ			6000	
Всего	—		513840	

N.		klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI
				jednego		wszystkich		
				Ruble	κ.	Ruble	κ.	
Instytut Politechniczny i Rolniczo-leśny								
Oraz należące do niego szkoły niższe rolnicze.								
1	Dyrektor	VI	1	1800		1800		
2	Inspektorowie	VII	2	1200		2400		
3	Professorowie radni	VII	8	1200		9600		
4	Professorowie	VIII	9	900		8100		
5	Nauczyciele	IX	10	600		6000		
6	Wynagrodzenie dla Professorów utrzymujących bibliotekę	—	—	—		200		
7	Laboranci	X	2	500		1000		
8	Zawiadowcy warsztatów	X	2	450		900		
9	Wynagrodzenie dla osób obznajmających uczniów z pszczelnictwem i jedwabnictwem	—	—	—		450		
10	Pedele.	—	2	200		400		
11	Kontroller-płatnik	IX	1	750		750		
12	Sekretarz rady i zarządu	IX	1	750		750		
13	Zarządzający gospodarstwem.	IX	1	600		600		
14	Kancelista	XII	1	300		300		
15	Kancelista.	XII	1	225		225		
16	Dozorca gmachów	XII	1	225		225		
17	Ogrodnik.	—	1	450		450		
18	Ogrodniczki	—	3	100		300		
19	Wózny	—	1	120		120		
20	Szwajcar.	—	1	150		150		
21	Posługacze przy audytorjach i gabinetach	—	4	100		400		
22	Fornale.	—	2	100		200		
23	Stróże.	—	6	90		540		
24	Kominiarz i zarazem dozorca narzędzi ogniowych	—	1	150		150		
25	Na potrzeby kaplicy Rzymsko Katolickiej	—	—	—		150		
26	Na zwiększenie Biblioteki.	—	—	—		500		
27	Na uzupełnienie Gabinetów	—	—	—		600		
28	Na doświadczenia fizyczne, chemiczne i technologiczne	—	—	—		1000		
29	Na prowadzenie warsztatów.	—	—	—		2000		
30	Na utrzymanie ogrodu.	—	—	—		600		
31	Na utrzymanie czterech koni.	—	—	—		900		
32	Na prowadzenie w folwarkach doświadczeń agronomicznych i leśnych, tudzież na dokupywanie inwentarzy	—	—	—		2000		
33	Na oświetlenie gmachów	—	—	—		600		
34	Na opał sal i pomieszczeń.	—	—	—		1800		
35	Na reperacyą gmachów	—	—	—		1000		
36	Na utrzymanie utensyliów i wszelkich narzędzi, tudzież zewnętrznego i wewnętrznego porządku	—	—	—		300		
37	Na potrzeby kancelaryjne i różne druki	—	—	—		500		
38	Na nieprzewidziane wydatki	—	—	—		1390		
Łącznie.		—	61	—		149350		
Szkoly niższe rolnicze		—	—	—		10000		
Ogółem.		—	—	—		59350		
Szkoła sztuk pięknych.								
1	Dyrektor.	VI	1	1200		1200		
2	Professorowie	VII	6	900		5400		
3	Professorowie	VIII	4	600		2400		
4	Nauczyciele	IX	4	450		1800		
5	Wynagrodzenie dla professorów składających Radę szkoły	—	—	—		600		
6	Sekretarz.	IX	1	600		600		
7	Modeliści	—	2	180		360		
8	Posługacze	—	2	120		240		
9	Na opał, światło, potrzeby kancelaryjne i t. p.	—	—	—		600		
Łącznie.		—	20	—		13200		
Szkoła Główna w Warszawie.								
1	Professorowie zwyczajni.	VI	35	1500		52500		
2	„ nadzwyczajni.	VII	15	1000		15000		
3	Adjunkci	VIII	11	700		7700		
4	Lektorowie	IX	4	600		2400		
5	Wynagrodzenie dla profesora p. o. Rektora	V	—	—		600		
6	Wynagrodzenie dla 4-ch profesorów p. o. Dziekanów	—	—	300		1200		
7	Wynagrodzenie dla profesora p. o. sekretarza Rady Ogólnej.	—	—	—		250		
8	„ dla 4-ch Adjunktów p. o. sekretarzy Rad wydziałowych	—	—	200		800		
9	Wynagrodzenie dla 7 profesorów seminaryów pedagogicznych	—	—	250		1750		
10	Wynagrodzenie dla 2 Lektorów w seminaryach	—	—	150		300		
11	Prosektorowie	VIII	2	600		1200		
12	Preparatorowie	IX	2	450		900		
13	Pomocnicy profesorów klinik	IX	2	300		600		
14	Sędzia Szkoły Głównej.	VII	1	1000		1000		
15	Pedele	—	2	250		500		
16	Pedele.	—	4	200		800		
17	Sekretarz zarządzający kancelaryą	VIII	1	900		900		
18	Sekretarz protokółista.	IX	1	600		600		
19	Kontroller	IX	1	600		600		
20	Kancelista	XII	1	300		300		
21	Kanceliści	XII	4	270		1080		
22	Rządca gmachów	XII	1	250		250		
23	Wózni.	—	3	150		450		
24	Szwajcar.	—	1	150		150		
25	Posługacze	—	10	150		1500		
26	Stróże.	—	4	100		400		
27	Kustosze gabinetów mineralogicznego i zoologicznego	IX	2	600		1200		
28	Na stypendya dla 24 stypendystów pedagogicznych.	—	—	120		2880		
29	Na kliniki: terapeutyczną.	—	—	—		1600		
	„ chirurgiczną	—	—	—		1600		
	„ akuszeryjną	—	—	—		800		
30	Na gabinet anatomiczny i laboratorium	—	—	—		700		
31	„ fizyologiczny i laboratorium.	—	—	—		300		
32	„ anatomo-patologiczny	—	—	—		200		
33	„ i laboratorium anatomii porównawczej	—	—	—		250		
34	Na laboratorium chemiczne	—	—	—		600		
35	„ farmaceutyczne.	—	—	—		200		
36	Na gabinet fizyczny.	—	—	—		450		
37	„ zoologiczny i mineralogiczny	—	—	—		1000		
38	Na zbiór roślin suszonych	—	—	—		60		
39	„ farmakologiczny.	—	—	—		100		
40	Na narzędzia i inne potrzeby przy sekcjach sądowych	—	—	—		150		
41	„ chirurgiczne, okulistyczne, opaski i modele narzędzi chirurgicznych	—	—	—		150		
42	Na narzędzia akuszeryjne.	—	—	—		60		
43	Na potrzeby kancelaryjne i rozmaite druki	—	—	—		600		
44	Na opał, oświetlenie, utrzymanie w porządku gmachów i wydatki nadzwyczajne, podług rozkładu zatwierdzonego z początkiem każdego roku	—	—	—		—		

N.	Статьи Расходовъ	классъ доходности	число лицъ	Годовой Окладъ				Примѣ- чанія
				одному		всѣмъ		
				рубъ	к.	руб.	к.	
	<i>Политехническій и Земледѣльско-Лѣсной Институтъ и принадлежащія къ нему Земледѣльскія Училища</i>							
1	Директоръ	VI	1	1800		1800		
2	Инспекторъ	VII	2	1200		2400		
3	Профессоры, Члены Совѣта	VII	8	1200		9600		
4	Профессоры	VIII	9	900		8100		
5	Учители	IX	10	600		6000		
6	Вознагражденіе Профессору, завѣдывающему библіотекою	—	—	—		200		
7	Лаборанты	X	2	500		1000		
8	Завѣдывающіе мастерскими	X	2	450		900		
9	Вознагражденіе лицамъ, знакомящимъ учениковъ съ пче- водствомъ и шелководствомъ	—	—	—		450		
10	Педели	—	2	200		400		
11	Контролеръ, онъ же казначей	IX	1	750		750		
12	Секретарь Совѣта и Правленія	IX	1	750		750		
13	Управляющій хозяйствомъ	IX	1	600		600		
14	Писецъ	XII	1	300		300		
15	Писецъ	XII	1	225		225		
16	Смотритель зданія	XII	1	225		225		
17	Садовникъ	—	1	450		450		
18	Помощникъ садовника	—	3	100		300		
19	Курьеръ	—	1	120		120		
20	Швейцаръ	—	1	150		150		
21	Служители при аудиторіяхъ и кабинетахъ	—	4	100		400		
22	Кучеры	—	2	100		200		
23	Сторожа	—	6	90		540		
24	Трубочистъ, онъ же смотритель пожарныхъ инструментовъ	—	1	150		150		
25	На надобности Институтской Римско-Католической церкви	—	—	—		150		
26	На увеличеніе библіотеки	—	—	—		500		
27	На пополненіе кабинетовъ	—	—	—		600		
28	На производство физическихъ, химическихъ и технологи- ческихъ опытовъ	—	—	—		1000		
29	На содержаніе мастерскихъ	—	—	—		2000		
30	На содержаніе сада	—	—	—		600		
31	На содержаніе четырехъ лошадей	—	—	—		900		
32	На производство агрономическихъ и лѣсныхъ опытовъ въ фольваркахъ и на пополненіе скота	—	—	—		2000		
33	На освѣщеніе зданій	—	—	—		600		
34	На отопленіе залъ и квартиръ	—	—	—		1800		
35	На ремонтъ зданій	—	—	—		1000		
36	На содержаніе мебели и всякаго рода снарядовъ и на вну- треннюю и наружную чистоту	—	—	—		300		
37	На канцелярскіе расходы и печатаніе бланковъ	—	—	—		500		
38	На непредвидѣнные расходы	—	—	—		1390		
	Итого	—	61	—		49350		
	Низшія земледѣльскія училища	—	—	—		10000		
	Всего	—	—	—		59350		
	<i>Художественная Школа.</i>							
1	Директоръ	VI	1	1200		1200		
2	Профессоры	VII	6	900		5400		
3	Профессоры	VIII	4	600		2400		
4	Учители	IX	4	450		1800		
5	Вознагражденіе Профессорамъ, состоящимъ Совѣтъ Школы	—	—	—		600		
6	Секретарь	IX	1	600		600		
7	Натурщики	—	2	180		360		
8	Служители	—	2	120		240		
9	На отопленіе, освѣщеніе, канцелярскіе потребности и т. п.	—	—	—		600		
	Итого	—	20	—		13200		
	<i>Варшавская Главная Школа.</i>							
1	Ординарные Профессоры	VI	35	1500		52500		
2	Экстраординарные Профессоры	VII	15	1000		15000		
3	Адъюнкты	VIII	11	700		7700		
4	Лекторы	IX	4	600		2400		
5	Вознагражденіе Профессору и. д. Ректора	V	—	—		600		
6	4-мъ Профессорамъ и. д. Декановъ	—	—	300		1200		
7	Профессору и. д. Секретаря Общаго Совѣта	—	—	—		250		
8	4-мъ Адъюнктамъ и. д. Секретарей Совѣтовъ Отдѣленій	—	—	200		800		
9	7-ми Профессорамъ Педагогич. Семинарій	—	—	250		1750		
10	2-мъ Лекторамъ въ Семинаріяхъ	—	—	150		300		
11	Прозекторы	VIII	2	600		1200		
12	Препараторы	IX	2	450		900		
13	Помощники Профессоровъ клиникъ	IX	2	300		600		
14	Судья Главной Школы	VII	1	1000		1000		
15	Педели	—	2	250		500		
16	Педели	—	4	200		800		
17	Секретарь, завѣдывающій Канцеляріею	VIII	1	900		900		
18	Секретарь - Протоколистъ	IX	1	600		600		
19	Контролеръ	IX	1	600		600		
20	Писецъ	XII	1	300		300		
21	Писцы	XII	4	270		1080		
22	Смотритель зданій	XII	1	250		250		
23	Курьеры	—	3	150		450		
24	Швейцаръ	—	1	150		150		
25	Служители	—	10	150		1500		
26	Сторожа	—	4	100		400		
27	Хранители минералогическаго и зоологическаго кабинетовъ	IX	2	600		1200		
28	На стипендіи 24 педагогическимъ стипендіатамъ	—	—	120		2880		
29	Ка клиники: терапевтическую	—	—	—		1600		
	„ хирургическую	—	—	—		1600		
	„ акушерскую	—	—	—		800		
30	На анатомическій кабинетъ и лабораторію	—	—	—		700		
31	На физиологическій кабинетъ и лабораторію	—	—	—		300		
32	На анатомическо - патологическій кабинетъ	—	—	—		200		
33	На кабинетъ и лабораторію сравнительной анатоміи	—	—	—		250		
34	На химическую лабораторію	—	—	—		600		
35	На фармацевтическую лабораторію	—	—	—		200		
36	На физическій кабинетъ	—	—	—		450		
37	На зоологическій и минералогическій кабинетъ	—	—	—		1000		
38	На собраніе сушеныхъ растений	—	—	—		60		
39	На фармакологическое собраніе	—	—	—		100		
40	На инструменты и другія надобности при судебныхъ вскрытіяхъ	—	—	—		150		
41	На хирургическіе инструменты, окулистическія повязки и мо- дели хирургическихъ инструментовъ	—	—	—		150		
42	На акушерскіе инструменты	—	—	—		60		
43	На канцелярскія потребности и печатаніе бланковъ	—	—	—		600		
44	На отопленіе, освѣщеніе, содержаніе порядка въ зданіяхъ и на экстраординарные расходы, по росписанію ежегодно утвер- жденному Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и	—	—	—				

N.		klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI
				jednego		wszystkich		
				Ruble	к.	Ruble	к.	
	b. Wydatki. z funduszu z opłat od uczennic. Służba gospodarcza.							
1	Dozorczynię lazaretu	—	2	150	—	300	—	
2	Gospodyni.	—	1	250	—	250	—	
3	Pomocnica Gospodyni.	—	1	120	—	120	—	
4	Dozorczyni garderoby i bielizny.	—	1	200	—	200	—	
5	„ pralni	—	1	150	—	150	—	
6	Kucharka.	—	1	60	—	60	—	
7	Pomocnice kucharki	—	3	36	—	108	—	
8	Pomywaczki.	—	2	30	—	60	—	
9	Szwaczki.	—	3	60	—	180	—	
10	Służące	—	15	30	—	450	—	
11	Bufetowa.	—	1	75	—	75	—	
12	Stróże.	—	6	100	—	600	—	
	Talenta.							
13	Na opłatę Nauczycielek muzyki, strojenie i naprawę fortepianu.	—	—	—	—	2500	—	
14	Nauczyciel śpiewu.	XI	1	450	—	450	—	
15	Na wynagrodzenie dla Nauczycieli tańca.	—	—	—	—	750	—	
	Inne potrzeby.							
16	Na żywność 220 panien.	—	—	—	—	—	—	
	44 osób służby	—	—	—	—	—	—	
	10 kolaboratorek.	—	—	—	—	—	—	
	Razem . 274 osób po kop. 16 dziennie, czyli po rs. 58 kop. 40 rocznie.	—	—	—	—	16001	60	
17	Na pranie 220 panien 10 kolaboratorek	—	—	—	—	—	—	
	Razem . 230 osób po rs. 6 rocznie.	—	—	—	—	1380	—	
18	Na utrzymanie kaplic i nabożeństwa w tychże.	—	—	—	—	120	—	
19	Na potrzeby i pomoce naukowe, tudzież roboty ręczne	—	—	—	—	1500	—	
20	Na lekarstwa.	—	—	—	—	300	—	
21	Na opał	—	—	—	—	2400	—	
22	Na światło	—	—	—	—	1500	—	
23	Na utrzymanie gmachów oraz zewnętrznego i wewnętrznego porządku	—	—	—	—	1000	—	
24	Na dokompletowanie bielizny, tudzież naczyń stołowych i kuchennych.	—	—	—	—	500	—	
25	Na dokompletowanie i utrzymanie utensyliów klasowych, oraz wszelkich narzędzi i sprzętów gospodarskich	—	—	—	—	300	—	
26	Na utrzymanie ogrodu.	—	—	—	—	300	—	
27	Na utrzymanie jednego konia i bryczki.	—	—	—	—	150	—	
28	Na różne nieprzewidziane potrzeby.	—	—	—	—	1295	40	
	Łącznie.	—	38	—	—	33000	—	

ZEBRANIE

a, Wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa rsr. . . 15700

z opłat od uczennic rsr. . . 33000

Łącznie rsr. . . 48700

- Uwagi.** 1. Wydatki z funduszu na utrzymanie uczennic uskuteczniają się odpowiednio do znajdującej się ich liczby w Instytucie, podług wskazanego niniejszym etatem obliczenia kosztu na każdą.
2. Oszczędności na jednych pozycjach wydatku z funduszu z opłat od uczennic mogą być używane za decyzją Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, na pokrycie braku jakoby się okazał na innych pozycjach.

N.		Klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI	
				jednego		wszystkich			
				Ruble	к.	Ruble	к.		
	Szkoła wyższa żeńska Rządowa.								
1	Dyrektor	VI	1	1050	—	1050	—		
2	Nadzorczyni	—	1	600	—	600	—		
3	Dozorczyni	—	6	250	—	1500	—		
4	Na płacę dla Nauczycieli i Nauczycielek.	—	—	—	—	6445	—		
5	Sekretarz	X	1	360	—	360	—		
6	Woźny	—	1	150	—	150	—		
7	Na najem służby	—	—	—	—	235	—		
8	„ lokalu	—	—	—	—	1900	—		
9	Na utrzymanie nabożeństwa.	—	—	—	—	30	—		
10	Na nagrody dla uczennic.	—	—	—	—	100	—		
11	Na powiększenie Biblijoteki.	—	—	—	—	180	—		
12	Na opał	—	—	—	—	350	—		
13	Na wydatki kancelaryjne	—	—	—	—	100	—		
	Łącznie.	—	10	—	—	13000	—		

N.	Статьи Расходовъ	классъ должности	число лицъ	Годовой Окладъ				Примѣ- чанія
				одному		всѣмъ		
				руб.	к.	руб.	к.	
6. Расходы.								
изъ суммы отъ взносовъ воспитанницъ.								
Хозяйственная Прислуга.								
1	Надзирательницы при больницъ.	—	2	150	—	300	—	
2	Экономка	—	1	250	—	250	—	
3	Помощница экономки	—	1	120	—	120	—	
4	Кестелянша	—	1	200	—	200	—	
5	Надзирательница при прачешной	—	1	150	—	150	—	
6	Кухарка	—	1	60	—	60	—	
7	Помощницы кухарки	—	3	36	—	108	—	
8	Судомойки	—	2	30	—	60	—	
9	Швеи	—	3	60	—	180	—	
10	Служанки	—	15	30	—	450	—	
11	Служанка при буфетѣ	—	1	75	—	75	—	
12	Сторожа	—	6	100	—	600	—	
Искусства.								
13	На уплату учительницамъ музыки, настройку и починку фор- тепиановъ	—	—	—	—	2500	—	
14	Учитель пѣнія	XI	1	450	—	450	—	
15	Вознагражденіе учителямъ танцованія	—	—	—	—	750	—	
Другія потребности.								
16	На пищу: 220 воспитанницамъ. 44 лицамъ прислуги. 10 сотрудницамъ.	—	—	—	—	—	—	
	Всего . 274 лицамъ, полагая на каждое по 16 коп. въ сут- ки, или по 58 р. 40 к. въ годъ	—	—	—	—	16001	60	
17	На стирку бѣлья 220 воспитанницамъ 10 сотрудницамъ	—	—	—	—	—	—	
	Всего . 230 лицамъ, полагая на каждое лице по 6 р. въ г.	—	—	—	—	1380	—	
18	На содержаніе Институтскихъ церквей и совершеніе въ нихъ духовныхъ требъ	—	—	—	—	120	—	
19	На классныя потребности, учебныя пособія а также руководствія.	—	—	—	—	1500	—	
20	На медикаменты	—	—	—	—	300	—	
21	На отопленіе	—	—	—	—	2400	—	
22	На освѣщеніе	—	—	—	—	1500	—	
23	На содержаніе зданій и внутренней и наружной чистоты	—	—	—	—	1000	—	
24	На ремонтъ бѣлья, а также столовой и кухонной посуды	—	—	—	—	500	—	
25	На ремонтъ и содержаніе классной мебели, разнаго рода сна- рядовъ и домашней утвари	—	—	—	—	300	—	
26	На содержаніе сада	—	—	—	—	300	—	
27	На содержаніе одной лошади и повозки	—	—	—	—	150	—	
28	На разныя непредвидѣнныя потребности	—	—	—	—	1295	40	
	Итого	—	38	—	—	33000	—	

И т о г ъ

а. Расходы изъ суммы, отпускаемой Казною Царства . . 15700 р.

б. Расходы изъ суммы отъ взносовъ воспитанницъ . . 33000 р.

Итого. 48700 р.

- Примѣчанія.* 1. Расходы изъ суммы на содержаніе воспитанницъ, производятся соразмѣрно нали-
чному числу ихъ въ Институтъ, по означенному въ настоящемъ штатѣ расчету на
каждую воспитанницу.
2. Сбереженія по отдѣльнымъ статьямъ расходовъ изъ суммы отъ взносовъ воспитанницъ,
съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Про-
свѣщенія, могутъ быть обращаемы на покрытіе недостатковъ, могущихъ ока-
заться по другимъ.

N.	Статьи Расходовъ	классъ должности	число лицъ.	Годовой окладъ				Примѣ- чанія
				одному		всѣмъ		
				руб.	к.	руб.	к.	
Высшее Женское Казенное Училище.								
1	Директоръ	VI	1	1050	—	1050	—	
2	Главная Надзирательница	—	1	600	—	600	—	
3	Надзирательницы	—	6	250	—	1500	—	
4	На жалованье учителямъ и учительницамъ	—	—	—	—	6445	—	
5	Секретарь	X	1	360	—	360	—	
6	Курьеръ	—	1	150	—	150	—	
7	На прислугу	—	—	—	—	235	—	
8	На наемъ помѣщенія	—	—	—	—	1900	—	
9	На совершеніе духовныхъ требъ	—	—	—	—	30	—	
10	На награды ученицамъ	—	—	—	—	100	—	
11	На увеличеніе бібліотеки	—	—	—	—	180	—	
12	На отопленіе	—	—	—	—	350	—	
13	На канцелярскіе расходы	—	—	—	—	100	—	
	Итого	—	10	—	—	13000	—	

N.		Klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI
				jednego		wszystkich		
				Ruble	k.	Ruble	k.	
	b. Wydatki. z funduszu z opłat od pensjonarzy.							
1	Wynagrodzenie dla Rektora	—	—	—	—	300	—	
2	Inspektor.	VII	1	900	—	900	—	
3	Guwernerowie	X	4	450	—	1800	—	
4	Guwernerowie	X	2	300	—	600	—	
5	Wynagrodzenie Sekretarzowi	—	—	—	—	50	—	
6	Buchalter.	X	1	450	—	450	—	
7	Kancelista	XII	1	180	—	180	—	
8	Lekarz.	VIII	1	300	—	300	—	
9	Felczer	—	1	90	—	90	—	
10	Nadzorca infirmaryi.	XII	1	90	—	90	—	
11	Ekonom	—	1	450	—	450	—	
12	Na opłatę służby	—	—	—	—	1191	—	
13	Na żywność dla 100 uczniów i 8 osób służby, po kop. 17 dzien- nie, czyli po rs. 62 kop. 5 rocznie	—	—	—	—	6701	40	
14	Na pranie bielizny licząc na ucznia po rs. 5	—	—	—	—	500	—	
15	Na lekarstwa.	—	—	—	—	150	—	
16	Na potrzeby i pomoce naukowe.	—	—	—	—	600	—	
17	Na opał	—	—	—	—	800	—	
18	Na oświetlenie	—	—	—	—	700	—	
19	Na utrzymanie i reperacyę gmachu	—	—	—	—	1000	—	
20	Na porządki zewnętrzne i utensylja	—	—	—	—	300	—	
21	Na uzupełnienie bielizny stołowej i kredensu	—	—	—	—	200	—	
22	Na uzupełnienie i pobielenie naczyń kuchennych	—	—	—	—	100	—	
23	Na mydło, szuwaks, szczotki i t. p.	—	—	—	—	100	—	
24	Na wynagrodzenie przybranych Nauczycieli, jak również gimna- zyalnych w klasie VIII wykładających, tudzież korepetytorów i in- ne nieprzewidziane wydatki.	—	—	—	—	4947	60	
	Łącznie.	—	131	—	—	22500	—	

ZEBRANIE.

a, Wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa rsr.	10795
b, „ „ z opłat od pensjonarzy rsr.	22500
Łącznie rsr.	33295

Uwagi. 1. Wydatki na utrzymanie uczniów uskuteczniają się odpowiednio do znajdującej się liczby w Liceum, podług wskazanego niniejszym etatem obliczenia kosztu na każdego.

2. Oszczędności na jednych pozycjach mogą być używane za decyzją Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, na pokrycie braku jakiby się okazał na innych pozycjach.

N.		klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI
				jednego		wszystkich		
				Ruble	k.	Ruble	k.	
<i>Aleksandryjsko-Maryjski Instytut Wychowania Panien w Warszawie.</i>								
<i>a. Wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa.</i>								
1	Przełożona	—	1	1800	—	1800	—	
2	Guwernantki starsze	—	4	400	—	1600	—	
3	Guwernantki	—	8	250	—	2000	—	
4	Nauczyciel Religii Rzymsko-katolickiej i kapelan	—	1	450	—	450	—	
5	Inspektor wykładający jeden z przedmiotów	VII	1	900	—	900	—	
6	Nauczyciel języka Rosyjskiego.	VIII	1	450	—	450	—	
7	„ „ Polskiego.	VIII	1	600	—	600	—	
8	„ „ Francuzkiego.	IX	2	450	—	900	—	
9	„ „ Niemieckiego.	IX	1	450	—	450	—	
10	„ „ Historii Powszechnej i Polskiej.	VIII	1	600	—	600	—	
11	„ „ Jeografii Powszechnej.	IX	1	450	—	450	—	
12	„ „ Nauk Przyrodzonych.	VIII	1	600	—	600	—	
13	„ „ Arytmetyki.	VIII	1	600	—	600	—	
14	„ „ Pedagogiki.	IX	1	300	—	300	—	
15	„ „ Rysunków.	IX	1	300	—	300	—	
16	„ „ Kalligrafii.	IX	1	300	—	300	—	
17	Na wynagrodzenie dla Nauczycielek robót ręcznych.	—	—	—	—	500	—	
18	Lekarz	VIII	1	450	—	450	—	
19	Felczer	—	1	180	—	180	—	
20	Sekretarz.	IX	1	500	—	500	—	
21	Buchalter-platnik	IX	1	500	—	500	—	
22	Kancelista	XII	1	300	—	300	—	
23	Ogrodnik.	—	1	300	—	300	—	
24	Szwajcar.	—	1	150	—	150	—	
25	Dla Nauczycieli przybranych.	—	—	—	—	270	—	
26	Dozorca gmachów	XII	1	250	—	250	—	
Łącznie.				—	35	—	15700	—

N.		I L O Ś Ć		UWAGI
		Ruble	k.	
	DOCHODY			
1	Z opłat od 220 uczennic po rsr. 150 rocznie	33000		
	Łącznie	33000		

N.	Статьи Расходовъ	классъ должности	число лицъ	Годовой окладъ				Примѣ- чанія
				одному		всѣмъ		
				руб.	к.	руб.	к.	
	б. Расходы изъ суммы отъ взносов пансіонеровъ.							
1	Вознагражденіе Ректору	VII	1	900	—	300	—	
2	Инспекторъ	X	4	450	—	1800	—	
3	Комнатные надзиратели.	X	2	300	—	600	—	
4	Комнатные надзиратели.	—	—	—	—	50	—	
5	Вознагражденіе секретарю	X	1	450	—	450	—	
6	Бухгалтеръ	XII	1	180	—	180	—	
7	Писецъ	VIII	1	300	—	300	—	
8	Врачъ	—	1	90	—	90	—	
9	Фельдшеръ	XII	1	90	—	90	—	
10	Надзиратель при больницѣ.	—	1	450	—	450	—	
11	Экономъ.	—	—	—	—	1191	—	
12	На плату для прислуги	—	—	—	—	—	—	
13	На пищу 100 воспитанникамъ и 8 служителямъ, полагая на каждаго по 17 коп. въ сутки, или по 62 р. 5 к. въ годъ	—	—	—	—	6701	40	
14	На стирку бѣлья, полагая на одного воспитанника по 5 руб.	—	—	—	—	500	—	
15	На медикаменты	—	—	—	—	150	—	
16	На учебныя пособия и классныя потребности	—	—	—	—	600	—	
17	На отопленіе	—	—	—	—	800	—	
18	На освѣщеніе.	—	—	—	—	700	—	
19	На содержаніе и ремонтъ зданія	—	—	—	—	1000	—	
20	На наружную чистоту и мебель	—	—	—	—	300	—	
21	На ремонтъ столоваго бѣлья и посуды	—	—	—	—	200	—	
22	На ремонтъ и луженіе кухонной посуды	—	—	—	—	100	—	
23	На мыло, ваксу, щетки и т. п.	—	—	—	—	100	—	
24	На вознагражденіе приглашаемымъ учителямъ, равно какъ со- стоящимъ при Гимназіи, преподающимъ науки въ VIII классѣ репетиторамъ и на другіе непредвидѣнные расходы	—	—	—	—	4947	60	
	Итого	—	13	—	—	22500	—	

И т о г ъ

а. Расходы изъ суммы, отпускаемой Казною Царства . . . 10795 р.

б. Расходы изъ суммы отъ взносов пансіонеровъ . . . 22500 р.

Итого. 33295 р.

- Примѣчанія.** 1. Расходы на содержаніе воспитанниковъ производятся соразмѣрно наличному числу ихъ въ Лицеѣ, по означенному въ настоящемъ штатѣ расчету на каждыя воспитанника.
2. Сбереженія по однѣмъ статьямъ съ разрѣшенія Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Пресвѣщенія, могутъ быть обращаемы на покрытіе недостатковъ, могущихъ оказаться по другимъ.

N.	Статьи Расходовъ	классъ должности	число лицъ	Годовой Окладъ				Примѣ- чанія
				одному		всѣмъ		
				руб.	к.	руб.	к.	
	Варшавскій Александринско-Маріинскій Институтъ воспитанія дѣвицъ.							
	а. Расходы изъ суммы отпускаемой Казною Царства.							
1	Начальница	—	1	1800	—	1800	—	
2	Старшія Гувернантки	—	4	400	—	1600	—	
3	Гувернантки	—	8	250	—	2000	—	
4	Законоучитель Римско Католическаго исповѣданія, онъ же на- стоятель Институтской Церкви	—	1	450	—	450	—	
5	Инспекторъ преподающій одинъ изъ предметовъ	VII	1	900	—	900	—	
6	Учитель русскаго языка	VIII	1	450	—	450	—	
7	„ польскаго	VIII	1	600	—	600	—	
8	„ французскаго	IX	2	450	—	900	—	
9	„ нѣмецкаго	IX	1	450	—	450	—	
10	„ всеобщей и польской исторіи	VIII	1	600	—	600	—	
11	„ всеобщей географіи	IX	1	450	—	450	—	
12	„ естественныхъ наукъ	VIII	1	600	—	600	—	
13	„ ариметики	VIII	1	600	—	600	—	
14	„ педагогій	IX	1	300	—	300	—	
15	„ рисованія	IX	1	300	—	300	—	
16	„ чистописанія	IX	1	300	—	300	—	
17	На вознагражденіе учительницамъ руководящій	—	—	—	—	500	—	
18	Врачъ	VIII	1	450	—	450	—	
19	Фельдшеръ	—	1	180	—	180	—	
20	Секретарь	IX	1	500	—	500	—	
21	Бухгалтеръ, онъ же Казначей	IX	1	500	—	500	—	
22	Писецъ	XII	1	300	—	300	—	
23	Садовникъ	—	1	300	—	300	—	
24	Швейцаръ	—	1	150	—	150	—	
	Итого	—	35	—	—	15700	—	
26	Смотритель зданія	XII	1	250	—	250	—	

N.		Количество		Примѣчаніе
		руб.	к.	
	Д О Х О Д Ъ			
1	Отъ взносовъ 220 воспитанницъ считая отъ каждой по 150 руб. въ годъ	33000	—	
	Итого	33000	—	

NAJJAŚNIEJSZY PAN przeglądać raczył.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) J. Tymowski.

w Carskiem Siole dnia 8 (20) Maja 1862 roku.

E T A T

ZAKŁADÓW NAUKOWYCH I W ZWIĄZKU Z NIMI BĘDĄCYCH INSTYTUCYI W KROLESTWIE POLSKIM.

N.		klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				liczba osób	Płaca roczna				UWAGI
				w Warszawie					na Prowincyi				
				jednego		wszystkich			jednego		wszystkich		
				Ruble	κ.	Ruble	κ.		Ruble	κ.	Ruble	κ.	
Szkoły Powiatowe.													
a, Ogólne.													
1	Nauczyciele	IX	2	600	1200	2	550	1100					
2	"	IX	2	550	1100	2	510	1020					
3	"	X	3	500	1500	3	450	1350					
4	"	X	2	450	900	2	400	800					
5	Nauczyciel Religii	—	1	400	400	1	360	360					
6	Wynagrodzenie dla Nauczyciela zawiadującego szkołą czyli Rektora szkoły	—	—	—	150	—	—	150					
7	Nauczyciel śpiewu	XI	1	120	120	1	100	100					
8	Pisarz zarazem Murgrabia	XII	1	180	180	1	150	150					
9	Na utrzymanie nabożeństwa, wydatki kancelaryjne, usługi, opał, światło	—	—	—	300	—	—	200					
Łącznie			—	12	—	5850	12	—	5230				
b, Specyalne.													
1	Nauczyciele	IX	2	600	1200	2	550	1100					
2	"	IX	2	550	1100	2	510	1020					
3	"	X	3	500	1500	3	450	1350					
4	"	X	2	450	900	2	400	800					
5	Nauczyciel Religii	—	1	400	400	1	360	360					
6	Wynagrodzenie dla Nauczyciela zawiadującego szkołą czyli Rektora szkoły	—	—	—	150	—	—	150					
7	Nauczyciel śpiewu	XI	1	120	120	1	100	100					
8	Pisarz zarazem Murgrabia	XII	1	180	180	1	150	150					
9	Na doświadczenia fizyczne i chemiczne	—	—	—	60	—	—	60					
10	Na utrzymanie nabożeństwa, wydatki kancelaryjne, usługi, opał i światło	—	—	—	300	—	—	200					
Łącznie			—	12	—	5910	12	—	5290				

N.		Klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI	
				jednego		wszystkich			
				Ruble	κ.	Ruble	κ.		
c. Szkoła specjalna w Łodzi.									
1	Nauczyciele	IX	2	550		1100			
2	"	IX	2	510		1020			
3	"	X	3	450		1350			
4	"	X	2	400		800			
5	Nauczyciel Religii Rzymsko-Katolickiej	—	1	360		360			
6	" Ewangelickiej	—	1	360		360			
7	Wynagrodzenie dla Nauczyciela zawiadującego szkołą czyli Rektora szkoły	—	—	—		150			
8	Nauczyciel śpiewu	XI	1	100		100			
9	Pisarz zarazem Murgrabia	XII	1	150		150			
10	Na doświadczenia fizyczne i chemiczne	—	—	—		60			
11	Na utrzymanie nabożeństwa, wydatki kancelaryjne, usługi, opał i światło	—	—	—		200			
Łącznie				—	13	—	5650		
d. Pedagogiczne.									
1	Nauczyciele	IX	2	550		1100			
2	"	IX	2	510		1020			
3	"	X	3	450		1350			
4	"	X	2	400		800			
5	Nauczyciel Religii	—	1	360		360			
6	" Szkoły Wzorowej	XI	1	225		225			
7	Wynagrodzenie dla Nauczyciela zawiadującego Szkołą czyli Rektora szkoły	—	—	—		150			
8	Nauczyciel śpiewu	XI	1	150		150			
9	Pisarz zarazem Murgrabia	XII	1	150		150			
10	Na utrzymanie nabożeństwa, wydatki kancelaryjne, usługi, opał i światło	—	—	—		200			
Łącznie				—	13	—	5505		

Zebranie kosztu na utrzymanie Szkół Powiatowych.

			Ruble	Ruble	κ.
<i>Szkoły Powiatowe w Warszawie:</i>					
a. ogólne	3		17550		
b. specyalne	2		11820		
<i>Na prowincyi:</i>				29370	
a. ogólne	7		36610		
b. specyalne	6		32100		
c. pedagogiczne	5		27525	96235	
Ogółem				125605	

ШТАТЪ

УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЙ И СОСТОЯЩИХЪ СЪ НИМИ ВЪ СВЯЗИ УЧРЕЖДЕНІЙ ВЪ ЦАРСТВѢ ПОЛЬСКОМЪ.

N.	Статьи Расходовъ	клас. долж.	число лицъ	Годовой окладъ въ Варшавѣ				число лицъ	Годовой окладъ въ Губерніяхъ				Примѣчанія	
				одному		всѣмъ			одному		всѣмъ			
				руб.	к.	руб.	к.		руб.	к.	руб.	к.		
				руб.	к.	руб.	к.		руб.	к.	руб.	к.		
Уѣздныя Училища.														
а. Общія.														
1	Учители	IX	2	600		1200		2	550		1100			
2	„	IX	2	550		1100		2	510		1020			
3	„	X	3	500		1500		3	450		1350			
4	„	X	2	450		900		2	400		800			
5	Законоучитель	—	1	400		400		1	360		360			
6	Вознагражденіе учителю завѣдывающему училищемъ, или Ректору училища	—	—	—		150		—	—		150			
7	Учитель пѣнія	XI	1	120		120		1	100		100			
8	Писецъ, онъ же Смотритель дома	XII	1	180		180		1	150		150			
9	На совершеніе духовныхъ требъ, канцелярскіе расходы, прислугу, отопленіе и освѣщеніе	—	—	—		300		—	—		200			
Итого		—	12	—		5850		12	—		5230			
б. Спеціальныя.														
1	Учители	IX	2	600		1200		2	550		1100			
2	„	IX	2	550		1100		2	510		1020			
3	„	X	3	500		1500		3	450		1350			
4	„	X	2	450		900		2	400		800			
5	Законоучитель	—	1	400		400		1	360		360			
6	Вознагражденіе учителю завѣдывающему училищемъ или Ректору училища	—	—	—		150		—	—		150			
7	Учитель пѣнія	XI	1	120		120		1	100		100			
8	Писецъ, онъ же смотритель дома	XII	1	180		180		1	150		150			
9	На производство физическихъ и химическихъ опытовъ	—	—	—		60		—	—		60			
10	На совершеніе духовныхъ требъ, канцелярскіе расходы, прислугу, отопленіе, освѣщеніе	—	—	—		300		—	—		200			
Итого		—	12	—		5910		12	—		5290			

N.	Статьи Расходовъ	классъ должности	число лицъ	Годовой окладъ			
				одному		всѣмъ	
				руб.	к.	руб.	к.
в. Спеціальное училище въ г. Лодзи.							
1	Учители	IX	2	550		1100	
2	"	IX	2	510		1020	
3	"	X	3	450		1350	
4	"	X	2	400		800	
5	Законоучитель Римско-католическаго исповѣданія	—	1	360		360	
6	" Евангелическаго исповѣданія	—	1	360		360	
7	Вознагражденіе учителю завѣдывающему училищемъ или Ре- ктору училища	—	—	—		150	
8	Учитель пѣнія	XI	1	100		100	
9	Писецъ, онъ же Смотритель дома	XII	1	150		150	
10	На производство физическихъ опытовъ	—	—	—		60	
11	На совершеніе духовныхъ требъ, канцелярскіе расходы, ото- пленіе и освѣщеніе	—	—	—		200	
Итого			—	13	—	5650	—
г. Педагогическія.							
1	Учители	IX	2	550		1100	
2	"	IX	2	510		1020	
3	"	X	3	450		1350	
4	"	X	2	400		800	
5	Законоучитель	—	1	360		360	
6	Учитель образцоваго училища	XI	1	225		225	
7	Вознагражденіе учителю завѣдывающему училищемъ, или Ре- ктору училища	—	—	—		150	
8	Учитель пѣнія	XI	1	150		150	
9	Писецъ онъ же Смотритель дома	XII	1	150		150	
10	На совершеніе духовныхъ требъ, канцелярскіе расходы, при- слугу, отопленіе и освѣщеніе	—	—	—		200	
Итого			—	13	—	5505	

Итогъ расходовъ на содержаніе уѣздныхъ училищъ.

Уѣздныя училища въ Варшавѣ:

а. Общія	3	17550		
б. Спеціальныя	2	11820		

въ Губерніяхъ:

а. Общихъ	7	36610		
б. Спеціальныхъ	6	32100		
в. Педагогическихъ	5	27525	96235	

Всего

125605

N.		klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				liczba osób	Płaca roczna				UWAGI
				w Warszawie					na Prowincyi				
				jednego		wszystkich			jednego		wszystkich		
				Ruble	κ.	Ruble	κ.		Ruble	κ.	Ruble	κ.	
Gimnazya.													
1	Rektor	VI	1	1350		1350		1	1200		1200		
2	Nauczyciel Religii.	—	1	450		450		1	450		450		
3	Nauczyciele.	VIII	2	750		1500		2	750		1500		
4	"	VIII	3	700		2100		3	650		1950		
5	"	VIII	3	600		1800		3	550		1650		
6	"	IX	3	500		1500		3	450		1350		
7	"	IX	2	450		900		2	400		800		
8	Wynagrodzenie dla Nauczyciela Gimnazjum, mającego bliższy dozór nad uczniami czyli Prefekta.	—	—	—		200		—	—		200		
9	Nauczyciel śpiewu.	XI	1	180		180		1	150		150		
10	Wynagrodzenie dla Nauczyciela utrzymującego Bibliotekę.	—	—	—		60		—	—		60		
11	Sekretarz	X	1	450		450		1	400		400		
12	Kancelista, zarazem rządca gmachu	XII	1	270		270		1	225		225		
13	Wynagrodzenie dla Nauczycieli przybranych	—	—	—		200		—	—		200		
14	Na doświadczenia fizyczne i chemiczne.	—	—	—		100		—	—		100		
15	Na utrzymanie nabożeństwa, wydatki kancelaryjne, usługi, opał, światło i t. p.	—	—	—		660		—	—		560		
Łącznie.				—	18	—	11720	18	—	—	10795	—	

Zebrań kosztów na utrzymanie Gimnazjów.

Gimnazya w Warszawie 3 . . . Rsr. 35160

" na prowincyi 10 . . . „ 107950

Ogółem Rsr. 143110

N.		klasa urzędu	liczba osób	Płaca roczna				UWAGI	
				jednego		wszystkich			
				Ruble	κ.	Ruble	κ.		
Liceum w Lublinie.									
a) wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa.									
1	Rektor.	VI	1	1200		1200			
2	Nauczyciel Religii	—	1	450		450			
3	Nauczyciele	VII	2	750		1500			
4	„	VIII	3	650		1950			
5	„	VIII	3	550		1650			
6	„	IX	3	450		1350			
7	„	IX	2	400		800			
8	Wynagrodzenie dla Nauczyciela Liceum, mającego bliższy dozór nad uczniami czyli Prefekta.	—	—	—		200			
9	Nauczyciel śpiewu	XI	1	150		150			
10	Wynagrodzenie dla Nauczyciela utrzymującego Bibliotekę	—	—	—		60			
11	Sekretarz.	X	1	400		400			
12	Kancelista zarazem Rządca gmachu	XII	1	225		225			
13	Wynagrodzenie dla Nauczycieli przybranych	—	—	—		200			
14	Na doświadczenia fizyczne i chemiczne	—	—	—		100			
15	Na utrzymanie nabożeństwa, wydatki kancelaryjne, usługi, opał i światło	—	—	—		560			
Łącznie.		—	18	—		10795			

N.	I L O S C		UWAGI
	Ruble	κ.	
DOCHODY			
1	Z opłat od 100 pensjonarzy po rsr. 225 rocznie	22500	
Łącznie. . .		22500	

N.	Статьи Расходовъ	Классъ	Долж.	число лицъ	Годовой окладъ				число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчаніе
					въ Варшавѣ					въ Губерніяхъ				
					одному		всѣмъ			одному		всѣмъ		
					руб.	к.	руб.	к.		руб.	к.	руб.	к.	
Гимназіи.														
1	Ректоръ	VI	1	1350		1350		1	1200		1200			
2	Законоучитель	—	1	450		450		1	450		450			
3	Учители	VIII	2	750		1500		2	750		1500			
4	„	VIII	3	700		2100		3	650		1950			
5	„	VIII	3	600		1800		3	550		1650			
6	„	IX	3	500		1500		3	450		1350			
7	„	IX	2	450		900		2	400		800			
8	Вознагражденіе учителю, имѣющему ближайшій надзоръ за учениками, или Префекту	—	—	—		200		—	—		200			
9	Учитель пѣнія	XI	1	180		180		1	150		150			
10	Вознагражденіе учителю завѣдываю- щему библіотекою	—	—	—		60		—	—		60			
11	Секретарь	X	1	450		450		1	400		400			
12	Писецъ, онъ же Смотритель дома	XII	1	270		270		1	225		225			
13	Вознагражденіе приглашаемымъ учи- телями	—	—	—		200		—	—		200			
14	На производство физическихъ и хи- мическихъ опытовъ	—	—	—		100		—	—		100			
15	На совершеніе духовныхъ требъ, канцелярскіе расходы, прислугу, ото- пленіе и освѣщеніе	—	—	—		660		—	—		560			
	Итого	—	18	—		11720		18	—		10795			

Итогъ расходовъ на содержаніе Гимназій.

Гимназій въ Варшавѣ . . . 3 35160 р. с.
 „ въ Губерніяхъ. 10 107950 „
 Всего . 143110 р. с.

N.	Статьи Расходовъ	классъ должности	число лицъ	Годовой Окладъ				Примѣ- чанія	
				одному		всѣмъ			
				руб.	к.	руб.	к.		
Люблинскій Лицей.									
а. Расходы изъ суммы отпускаемой Казною Царства.									
1	Ректоръ	VI	1	1200			1200		
2	Законоучитель	—	1	450			450		
3	Учители	VIII	2	750			1500		
4	„	VIII	3	650			1950		
5	„	VIII	3	550			1650		
6	„	IX	3	450			1350		
7	„	IX	2	400			800		
8	Вознагражденіе учителю имѣющему ближайшій надзоръ за								
9	учениками, или Префекту	—	—	—			200		
10	Учитель пѣнія	XI	1	150			150		
11	Вознагражденіе учителю завѣдывающему библіотекою	—	—	—			60		
11	Секретарь	X	1	400			400		
12	Писецъ, онъ же Смотритель дома	XII	1	225			225		
13	Вознагражденіе приглашаемымъ учителямъ	—	—	—			200		
14	На производство физическихъ и химическихъ опытовъ . . .	—	—	—			100		
15	На совершеніе духовныхъ требъ, канцелярскіе расходы, при- слугу, отопленіе и освѣщеніе	—	—	—			560		
	Итого	—	18	—			10795	—	

N.		Количество		Примѣчаніе
		руб.	к.	
	ДОХОДЪ			
1	Отъ взносовъ 100 пансіонеровъ, считая отъ каждаго по 225 руб. въ годъ.	22500		
	Итого	22500		